Q. HORATI FLACCI
CARMINA

RECENSVIT

FRIDERICVS VOLLMER

EDITIO MAIOR

MCMVII

LIPSIAE

IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEVBNERI.

FRIDERICO · LEO

PER QVINQVE · LVSTRA · ARTEM · PROFESSO

FELICITER

XVII · KAL · MAIAS · 1906

PRAEFATIO.

Horatium recensui secundum rationes eas quas nuper[1]) *sequendas esse demonstravi.*

editoris enim qui ob oculos haberet fata carminum erat primum ex codicibus recuperare duo illa apographa aevo Carolinorum descripta primaria, tum ex illis ipsum librum archetypum sexti saeculi Mavortianum, deinde adhibito hoc exemplari et commentis Porphyrioneis quae quidem genuina viderentur restituere editionem Porphyrionis, denique perquirere, num forte singulis locis ad hunc Horatianorum verborum testem accederent alia veterum lectorum vel grammaticorum testimonia.

his recensendi officiis cum plerumque innitendo amplissimis lectionum et testimoniorum copiis ab Holdero Kelleroque collectis me defungi potuisse videam, quamquam in restituendo codice Mavortiano praecipue per saturas epistulasque nonnulla relinquenda erant dubia, emendandi

1) *Philologi suppl. X 2 p. 261—322. hic illic me in singulis sententiam mutasse, velut de serm. 1, 1, 38, nemo talium rerum gnarus mirabitur. extiterunt interim qui universam argumentationem meam destruere ac refutare coniterentur: Kellero (mus. Rhen. 61, 78—90) suorum phantasmatum tenacissimo me persuasurum nunquam in spem veni, Krollius autem (Deutsche Lit.-Ztg. 1906, 1053) gravissima argumenta mea neglexit, leviora quasi cancros retro contra me serpere coegit, proprii aut probi nihil attulit.*

muneri me non suffecisse nec sufficere posse certo scio. attuli quidem quae superiores critici vel editores bene correxerant — Bentleio in hoc certamine neminem deripuisse palmam scimus philologi —, paucissima ipse temptavi, cetera contentus proponere qualia nobis servavit fortuna Horati ut videtur non admodum fautrix.

nam profitendum est verba Horati multo minus certa fide scilicet plerumque sola Porphyrionea niti quam volgo credunt atque fatis carminum in universum comprobari veram fuisse sententiam Bentlei Lachmanni Lehrsii qui codicibus nostris quam maxime diffidebant. quantilla enim existimanda sit Porphyrionis in recensendis vel explicandis verbis poetae auctoritas, ipse invitus scholiis ineptis nimis saepe demonstrat. quare verisimile est multa etiamnunc legi in carminibus Horati verba adulterata interpolataque, certo genuina non esse nisi quae ab aliis praeter Porphyrionem testibus antiquis agnoscantur aut legibus sermonis artisque ingeniove Horati convenire comprobentur.

ideo in editione quam diligentissime addenda erant certa testimonia extra codices Horatianos servata atque ad ea indicandum, quid διαρρήδην ab antiquis Horatio tributum sit[1]*, quid minus diligenter relatum.*

nec tamen, quia ut dixi cum Bentleio Lachmanno Meinekio saepius de fide memoriae Porphyrioneae dubito, ideo auctor sum philologis ut leviorum ingeniorum temptamina imitentur et innovata vetere licentia in tradita Horati verba irruant. melius erit in multis prudenter dubitare quam nimis animose coniectare. etenim facilius est vitia editionis nobis traditae detegere quam ultra Porphyrionem sapere.

haud ignoro ambigi posse num in eligendis et reddendis codicum lectionibus aequaliter per omnia carmina egerim.

---

1) *etiam in talibus interdum cautione opus est, imprimis in rebus orthographicis. velut nunc sane paenitet me obsecutum inscitiae Prisciani bis Horatio tribuisse formam improbam* bobus.

qua in re ne nimis anxius versarer ea maxime me ratio movit quod non in animo habebam superfluam et inutilem reddere editionem Kelleri Holderique maiorem (nimirum semper suum sibi locum in actis criseos Horatianae vindicabit), sed quasi ducem et lucem praebere in perscrutanda diiudicandaque amplissima materia a viris chalcenteris optimeque meritis collecta. spero tamen nullam me fugisse lectionis discrepantiam quae num sit Horatiana dubitari possit aut quae in perspiciendis lectionum et librorum fatis aliquid valeat.

indices et fastos huic editioni addi similes quales L. Mueller curaverat cum bybliopola liberalissimus vellet, libenter eius voluntati obtemperavi, quamquam videbam nec fastos Frankenianos hodie oportere repeti nec Muelleri de sermone et prosodia collecta ullo modo sufficere. nova igitur erant conscribenda, quorum rationes et doctis probatum iri et discentibus utiles fore spero; simul veniam peto si quid primo decursu per materiem variam meos oculos fugit. metrorum et versuum schemata me depinxisse ad ea quae a Christio Kiesslingioque didicimus moneo, quia par est horum virorum nomina hac in re laudari.

sed haec hactenus. grato animo testor me comitem habuisse in re ardua et interdum desperanda virum amicissimum, quicum iam Aetnam temptasse dulcissima est memoria, Sigfridum SVDHAVS. ille totum Horatium mecum perlegit, plagulas emacularit, utilissima admonuit et adnotavit.[1] *etiam Oscar HEY, aliquando apud Thesaurum sodalis fidelis, roganti iucundum utileque auxilium tulit quo emendatior legatur Horatius.*

---

1) *piget me monitori non obsecutum esse cum rectissime defenderet serm. 1, 4, 35* dummodo risum excutiat, sibi non, non cuiquam parcet amico *lectionem in* (II) *traditam, ab editoribus spretam; impressis demum plagulis indicavit mihi locum Aristotelis eth. Nicom. 1128* ^a^*, 34* ὁ βωμολόχος . . . οὔτε ἑαυτοῦ οὔτε τῶν ἄλλων ἀπεχόμενος, εἰ γέλωτα ποιήσει, *quo sane optime illustratur convicium volgi ab Horatio inductum: impudenter interpolatum est apographon* (I), *tamen editoribus imposuit.*

FRIDERICO autem LEO sacrum esse volui hunc librum cum propter inenarrabilia quae latere decet, tum ne inhonorata litteris praetervolaret memoria illius diei, quo docere coepit qui tot tanta docturus erat.

scripseram Monaci id. Aug. a. 1905,
retractabam ibidem X kal. Mart. a. 1907.

FR. VOLLMER.

Q. HORATI FLACCI

CARMINVM LIBRI IV

CARMEN SAECVLARE

EPODON LIBER

SERMONVM LIBRI II

EPISTVLARVM LIBRI II

DE ARTE POETICA LIBER

CODICES

Ⓘ = *A B C (E) D (a)*

A = *Parisinus 7900 A cum parte Hamburgensi saec. X*

B = *Bernensis 363 saec. IX exeuntis*

D = *Argentoratensis C. VII 7 saec. X, combustus a. 1870*

C + E = *Monacensis lat. 14685 saec. XI (XII)*

a = *Ambrosianus O 136 sup. saec. X, assumptus ubi A deest, serm. 1, 1, 1 — 2, 7, 27 epist. 2, 1, 1 — fin.*

Ⓘⓘ = *Bland. R Φ Goth.*

Bland. = *Blandinianus vetustissimus Cruquii saec. X(?)*

(Bland.) = *non expresse nominatus sed ad fidem Cruquii variis modis restitutus.*

R = *Vaticanus Reginae 1703 saec. IX*

Φ = *F δ λ l π*

F = *φ ψ*

φ = *Parisinus 7974 saec. X*

ψ = *Parisinus 7971 saec. X*

δ = *Harleianus 2725 saec. IX*

λ = *Parisinus 7972 saec. X*

l = *Leidensis lat. 28 saec. IX*

π = *Parisinus 10310 saec. IX—X*

Goth. = *Gothanus duc. B 61 saec. XV; raro adhibetur*

Porph. = *lectiones a Porphyrione explicatae*

(Porph.) = *lectiones in scholiis Porphyrioneis non expressis verbis traditae. lemmata scholiorum plerumque praetermitto*

Ps. Porph. = *scholia in Porphyrione a Carolinis interpolata*

schol. A = *scholia cod. A* } *v. Pseudacronis scholia ed. Keller*

schol. Γ = *scholia codd. Paris. 7975 et 9345* } *v. Pseudacronis scholia ed. Keller*

comm. Cruq. = *commentator Cruquianus*

exempla Vatic. = *exempla diversorum auctorum ed. H. Keil progr. Hal. Sax. 1872*

Micon = *Miconis opus alphabeticum ed. Traube PMA III p. 280—294*

ς = *variae virorum doctorum inde a saec. nono coniecturae in codd. vel editionibus prolatae vel errores librariorum in codd. recentioribus commissi*

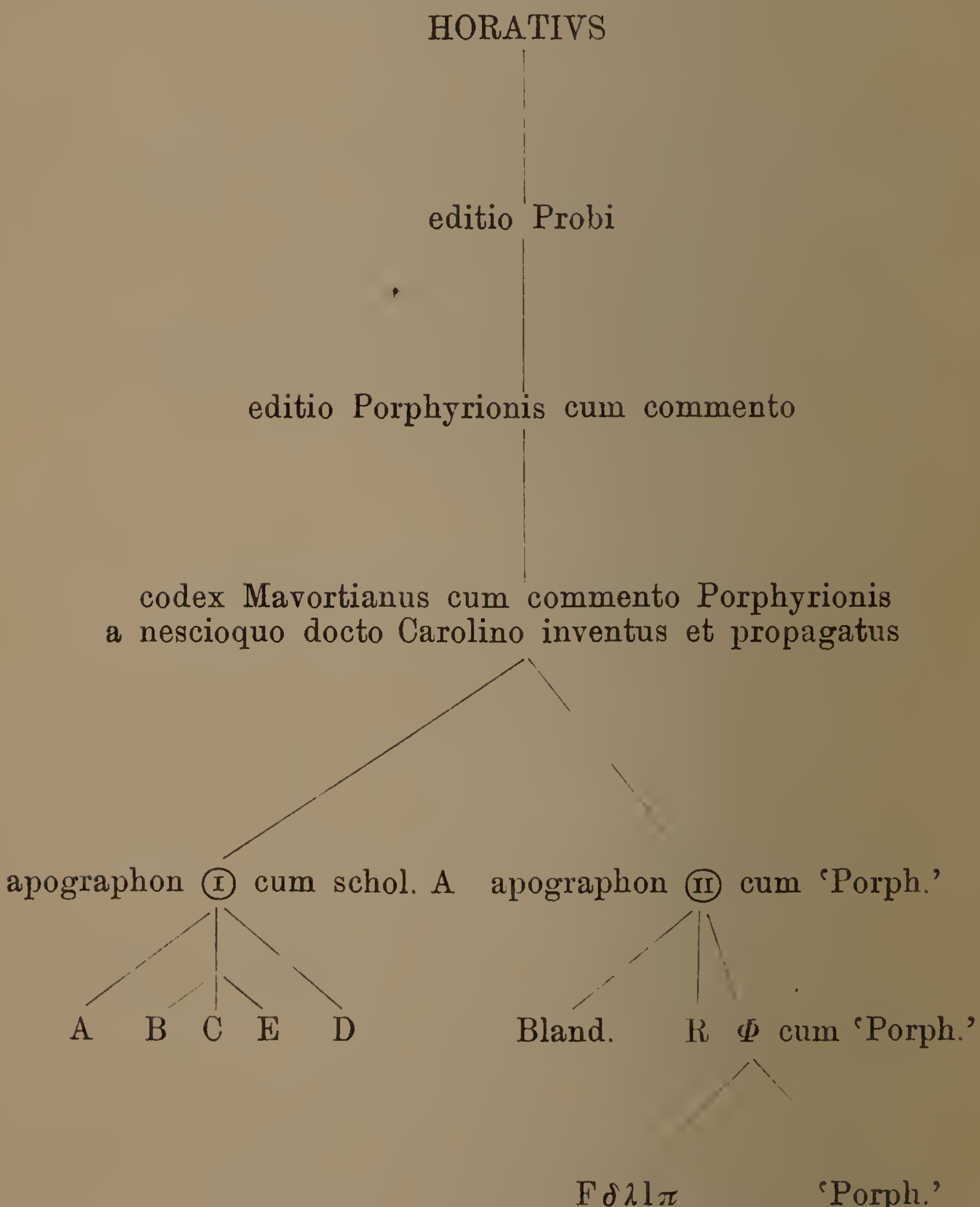
(grammaticorum) testimonia ea quibus adferantur tantum verba Horati, non expressis verbis fulciantur variae lectiones, inclusi his uncis (—)

nota signa (I) *vel* (II) *non indicare suas lectiones in omnibus prioris vel alterius classis libris inveniri, sed, quantum cognosci licet, infuisse in illis vetustissimis apographis, proinde cave ex silentio meo de singulorum codicum lectionibus coniecturam facere, quas est inspicere apud Kellerum Holderumque. hoc imprimis valet de λl qui saepe* (I) *secuntur.*

varietates orthographicas non recepi nisi perpaucas: orthographia Horati non ex codice VI saeculi est recuperanda, sed ex titulis aequalibus testimoniisque grammaticorum.

FATA POEMATVM

IMAGINE REPRAESENTATA

SVETONI

VITA HORATI

a Porphyrione commentario praemissa.

Q. Horatius Flaccus Venusinus, patre, ut ipse tradit, libertino et exactionum coactore, ut vero creditum est, salsamentario, cum illi quidam in altercatione exprob⟨r⟩asset 'quotiens ego vidi patrem tuum bracchio se emungentem',

bello Philippensi excitus a M. Bruto imperatore tribunus militum meruit victisque partibus venia inpetrata scriptum quaestorium conparavit.

Ac primo Maecenati, mox Augusto insinuatus non mediocrem in amborum amicitia locum tenuit.

Maecenas quantopere eum dilex⟨er⟩it satis testatur illo epigrammate:

ni te visceribus meis, Horati,
plus iam diligo, tu tu⟨u⟩m sodalem
† nimio videas strigosiorem;

Vita propagata apographo (II) *servata est codd. his:* ***Bland.*** ***F*** (= $\varphi\psi$) λ ***p*** (= *Paris. lat. 8214 saec. XII*), *in dimidium fere coacta est in* ς (*Paris. lat. 7977, Heiniano, Monacensi*), *quorum omnium lectiones praestat Reifferscheid, Suet. rell. p. 44 sqq. De Blandinii testimoniis a Nannio Moreto Cruquio exhibitis cf. Reifferscheid p. 388 sqq. Matthias, quaest. Blandin. diss. Hal. Sax. 1882 p. 2 sqq. Singulorum codicum errores proprios praetermitto* **2** uero *Muretus*, uere *codd.*, fere *Casaubonus* **3** sq. exprobasset *F*λ **11** dilexerit ς, dilexit *codd.* testatur *F*λ*p*, monstratur *Bland.* **14** tu tuum *Muretus*, tutum *F*λ*p* **15** nımıo (nınıo φ) *codd.*, Ninnio *P. Pithoeus*, hinnulo *Oudendorp*, hinno me *Lambinus*, simio *Sudhaus*

sed multo magis extremis iudiciis tali ad Augustum elogio: *Horati Flacci ut mei esto memor.*

Augustus epistularum quoque ei officium obtulit, ⟨ut⟩ hoc ad Maecenatem scripto significat: *ante ipse sufficiebam scribendis epistulis amicorum: nunc occupatissimus et infirmus Horatium nostrum ⟨a⟩ te cupio abducere. veniet ergo ab ista parasitica mensa ad hanc regiam et nos in epistulis scribendis adiuvabit.* ac ne recusanti quidem aut succensuit quicquam aut amicitiam suam ingerere desiit. exstant epistulae, e quibus argumenti gratia pauca subieci: *sume tibi aliquid iuris apud me, tamquam si convictor mihi fueris; recte enim et non temere feceris, quoniam id usus mihi tecum esse volui, si per valetudinem tuam fieri possit.* et rursus: *tui qualem habeam memoriam, poteris ex Septimio quoque nostro audire; nam incidit ut illo coram fieret a me tui mentio. neque enim si tu superbus amicitiam nostram sprevisti, ideo nos quoque ἀντυπερηφανοῦμεν.* praeterea saepe eum inter alios iocos 'purissimum pene⟨m⟩' et 'homuncionem lepidissimum' appellat unaque et altera liberalitate locupletavit. scripta quidem eius usque adeo probavit mansuraque perpetua opinatus est, ut non modo saeculare carmen conponendum iniunxerit sed et Vindelicam victoriam Tiberii Drusique privignorum suorum eumque coegerit propter hoc tribus carminum libris ex longo intervallo quartum addere; post sermones vero quosdam lectos nullam sui mentionem habitam ita sit questus: *irasci me tibi scito, quod non in plerisque eiusmodi scriptis mecum potissimum loquaris. an vereris ne apud posteros infame tibi sit,*

1 iudiciis *om. Bland.* 3 Augustus epistularum — Caesar (*p. 7 l. 6*) *om.* ς 4 ⟨ut⟩ *add. Lambinus* 5 rescribendis *O. Jahn* 6 ⟨a⟩ *Nannius, om. codd.* 7 adducere (λ?) *p Muretus* 8 iuvabit *p Nannius* 14 *an* potuisset? 18 ἀνθυπερηφανοῦμεν *Casaubonus,* ανεπερεφανουμεν *Fλp,* αντηρφανουμεν *Bland.* 19 penem *Muretus,* pene *codd.* 20 *malim* appellabat 22 perpetuo *Bland. (?)* opinatus est *om. Bland.* 27 sq. mentionem factam *Lambinus,* rationem habitam *L. Müller*

quod videaris familiaris nobis esse? expressitque eclogam ad se, cuius initium est:

cum tot sustineas et tanta negotia solus,
res Italas armis tuteris, moribus ornes,
legibus emendes: in publica commoda peccem,
si longo sermone morer tua tempora, Caesar.

Habitu corporis fuit brevis atque obesus, qualis et a semet ipso in saturis describitur et ab Augusto hac epistula: *pertulit ad me Onysius libellum tuum, quem ego ut accusantem quantuluscumque est boni consulo. vereri autem mihi videris ne maiores libelli tui sint quam ipse es. sed tibi statura deest, corpusculum non deest. itaque licebit in sextariolo scribas, quo circuitus voluminis tui sit* ὀγκωδέστατος, *sicut est ventriculi tui.*

Ad res venereas intemperantior traditur; nam specula to⟨to⟩ cubiculo [scorta] dicitur habuisse disposita ⟨ita⟩ ut quocumque respexisset ⟨s⟩ibi [ei] imago coitus referretur.

Vixit plurimum in secessu ruris sui Sabini aut Tiburtini domusque ostenditur circa Tiburni luculum.

. . . . venerunt in manus meas et elegi sub titulo eius et epistula prosa oratione quasi commendantis se Maecenati, sed utraque falsa puto; nam elegi volgares, epistula etiam obscura, quo vitio minime tenebatur.

Natus est VI idus decembris L. Cotta et L. Torquato consulibus (8. dec. 65), decessit V kal. decembris

2 ad se *om. Bland.* 7 Item Horatius habitu *Bland. (?)* 9 Oniscus *Reifferscheid* 10 ut excusantem *Reifferscheid,* ut accusem te *Bentley* 12 sed si *Bland.* 13 quo *Salmasius,* cum *codd.,* ut ς 14 ογκωδηϲτατοϲ *fere codd.* 17 speculato *codd.*, specula toto *Oudendorp* scorta *codd., expunxit Sudhaus; attamen cf. Vahlen Herm. 26, 1891, 163 not.* 18 ⟨ita⟩ *om. codd.* scortum d. h. dispositum u. q. r. i. e. i. coitus obviaret ς sibi *Oudendorp,* ibi ei *codd.* 20 domusq. eius *Bland. (?)* domusq. — tenebatur (*24*) *om.* ς 21 *lacunam statuit O. Jahn, desunt nomina poematum genuinorum, cf. vita Porph. p. 2, 1 Holder*

C. Mar⟨c⟩io Censorino et C. Asinio Gallo consulibus (27. nov. 8) post nonum et quinquagesimum ⟨diem quam Maecenas obierat, aetatis agens septimum et quinquagesimum⟩ annum herede Augusto palam nuncupato, cum urgente vi valetudinis non sufficeret ad obsignandas testamenti tabulas. humatus et conditus est extremis Esquiliis iuxta Maecenatis tumulum.

1 Marcio *Bongars,* mario *codd.* 2 post — 6 tabulas *om.* ς
2 *lacunam ex. gr. explevit Vahlen, Herm. 33, 1898, 245*

CARMINVM

LIBER PRIMVS.

I.

Maecenas atavis edite regibus,
o et praesidium et dulce decus meum:
sunt quos curriculo pulverem Olympicum
collegisse iuvat metaque fervidis

evitata rotis palmaque nobilis.
terrarum dominos evehit ad deos
hunc, si mobilium turba Quiritium
certat tergeminis tollere honoribus,

illum, si proprio condidit horreo
quidquid de Libycis verritur areis.
gaudentem patrios findere sarculo
agros Attalicis condicionibus

numquam demoveas, ut trabe Cypria
Myrtoum pavidus nauta secet mare.
luctantem Icariis fluctibus Africum
mercator metuens otium et oppidi

(I) *restituitur ex* ***ABE*** (II) *restituitur ex* ***RΦ*** (***Φ*** = ***Fδ***[***λl***]***π***)

CARM. **1, 1, 2** *ut simile adfert Serv. georg. 2, 40* **3** sunt — iuvat *ob rem allegat schol. Stat. Theb. 4, 262* **4** meta — rotis *ob* fervidis *affert Serv. Aen. 11, 195* **13. 14** *ob* Cypria *Don. Ter. Ad. 2, 2, 22 (230)* demoueas (I) (II), *nam sic BR,* dimoueas *cett. (Bland.) (Don.)* **14** *ob* Myrtoum *adhibet schol. Stat. Theb. 6, 261* **15** icareis *Φ*

laudat rura sui; mox reficit rates
quassas indocilis pauperiem pati.
est qui nec veteris pocula Massici
nec partem solido demere de die

spernit, nunc viridi membra sub arbuto
stratus, nunc ad aquae lene caput sacrae.
multos castra iuvant et lituo tubae
permixtus sonitus bellaque matribus

detestata. manet sub Iove frigido
venator tenerae coniugis inmemor,
seu visa est catulis cerva fidelibus
seu rupit teretes Marsus aper plagas.

me doctarum hederae praemia frontium
dis miscent superis, me gelidum nemus
Nympharumque leves cum Satyris chori
secernunt populo, si neque tibias

Euterpe cohibet nec Polyhymnia
Lesboum refugit tendere barbiton.
quodsi me lyricis vatibus inseres,
sublimi feriam sidera vertice.

II.

Iam satis terris nivis atque dirae
grandinis misit Pater et rubente
dextera sacras iaculatus arcis
    terruit Vrbem,

(I) : *ABE*   (II) : *RΦ*

24 bella — detestata *ob passivum profert Prisc. 8, 19 p. 385, 8, ob sentent. schol. Stat. Theb. 3, 377* **25** detestata (I) (II) *(Prisc.)*, detestanda ς *(schol. Stat.)* manet — immemor *propter* Iove *exhibet Serv. Aen. 3, 116; cf. georg. 1, 418 Aen. 6, 273. 9, 667 schol. Stat. Theb. 2, 404 schol. Lucan. 8, 447* (iacet) **33** nec — barbiton *ob* Polyhymnia *habet Char. gramm. I 266, 3* **35** inseris Φ

2, 1 *cf. Eugraph. ad Ter. Andr. 903* **2** [(I) : ***ABDE***]

terruit gentis, grave ne rediret
saeculum Pyrrhae nova monstra questae,
omne cum Proteus pecus egit altos
  visere montis

piscium et summa genus haesit ulmo,
nota quae sedes fuerat columbis,
et superiecto pavidae natarunt
  aequore dammae.

vidimus flavom Tiberim retortis
litore Etrusco violenter undis
ire deiectum monumenta regis
  templaque Vestae,

Iliae dum se (nimium) querenti
iactat ultorem, vagus et sinistra
labitur ripa Iove non probante u-
  xorius amnis.

audiet civis acuisse ferrum,
quo graves Persae melius perirent,
audiet pugnas vitio parentum
  rara iuventus.

quem vocet divom populus ruentis
imperi rebus? prece qua fatigent
virgines sanctae minus audientem
  carmina Vestam?

(I): *ABDE* (II): ***RΦ***

7 omne — montes *ob* pecus *allegat Serv. Aen. 1, 435, ob* visere *Eutych. gramm. V 449, 12; cf. Gramm. suppl. p. 8, 1* **10** palumborum meminit *Porph. et* palumbis *habet* π, columbis *cett.* (*Victorin. gramm. VI 157, 18 sqq.*) **11. 12** *ob* dammae *fem. affert Serv. buc. 8, 28 georg. 3, 539 Prisc. 5, 7 p. 144, 18* super iacto *Φ* **15** monumenta (I), monimenta (II) **18** ultorem (I) (II) *schol. A*, uelorum *Φ* **20** *ob* rem *affert Serv. Aen. 1, 273, ob* uxorius *Aen. 4, 266* **21** acuisse (I) (II) *Porph.*, rapuisse *Jeep*, secuisse *P. Barth*, iacuisse ferro *Bergk* **26** prece — Vestam *ob* fatigent *arcessit schol. Stat. Theb. 2, 244. 4, 633* (sacrae). *9, 723*

cui dabit partis scelus expiandi
Iuppiter? tandem venias precamur
nube candentis umeros amictus
augur Apollo;

sive tu mavis, Erycina ridens,
quam Iocus circum volat et Cupido;
sive neglectum genus et nepotes
respicis, auctor

heu nimis longo satiate ludo,
quem iuvat clamor galeaeque leves
acer et Marsi peditis cruentum
voltus in hostem;

sive mutata iuvenem figura
ales in terris imitaris almae
filius Maiae, patiens vocari
Caesaris ultor:

serus in caelum redeas diuque
laetus intersis populo Quirini
neve te nostris vitiis iniquom
ocior aura

tollat; hic magnos potius triumphos,
hic ames dici pater atque princeps
neu sinas Medos equitare inultos
te duce, Caesar.

III.

Sic te diva potens Cypri,
sic fratres Helenae, lucida sidera,
ventorumque regat pater
obstrictis aliis praeter Iapyga,

(I): ***ABDE*** (II): ***RΦ***

39 Marsi *Faber*, *Bentley*, mauri (I) (II) *Porph.*
3, 1 [(I): *ADE*] 1 *ob* Cypri *exhibet Don. Ter. Ad.* 2, 2, 22 (230) 4 *ob* Iapyga *Serv. Aen.* 8, 710

navis, quae tibi creditum
  debes Vergilium; finibus Atticis
reddas incolumem precor
  et serves animae dimidium meae.

illi robur et aes triplex
  circa pectus erat, qui fragilem truci
conmisit pelago ratem
  primus: nec timuit praecipitem Africum

decertantem Aquilonibus
  nec tristis Hyadas nec rabiem Noti,
quo non arbiter Hadriae
  maior, tollere seu ponere volt freta;

quem mortis timuit gradum
  qui siccis oculis monstra natantia,
qui vidit mare turgidum et
  infamis scopulos Acroceraunia?

nequiquam deus abscidit
  prudens oceano dissociabili
terras, si tamen inpiae
  non tangenda rates transiliunt vada.

audax omnia perpeti
  gens humana ruit per vetitum nefas:
audax Iapeti genus
  ignem fraude mala gentibus intulit;

(I): ***ADE***   (II): ***RΦ***

5—7 *ob* reddas *Serv. Aen. 2, 260, cf. Aen. 6, 18*   5 navis — Vergilium *ob* creditum *Porph. carm. 1, 24, 11*   8 *ob* animae dimidium *schol. A carm. 2, 17, 5; cf. Aug. conf. 4, 6 p. 60, 5 Knöll, Hier. Mich. 2, 7 Migne 25, 1219 C*   18 siccis (I) (II) *Porph.*, rectis *Bentley*   19 turgidum (II) *schol. AΓ, cf. Sacerdos gramm. VI 533, 17,* turbidum (I) *Bland.*   20 acroceraunia (I) *(schol. Stat. Theb. 1, 333. 3, 121 [hic* -ie *M]. 6, 155 cf. et Serv. Aen. 3, 506),* ceraunia *lemma Porph.,* acroceraunia (II) (-nia *R, sed* a *ab alia manu)*   22 dissociabili (I) (II), -biles *Gualterius, Bentley*   23 si — vada *ob* si *quasi* si quidem *Serv. Aen. 1, 603*

post ignem aetheria domo
  subductum macies et nova febrium
terris incubuit cohors
  semotique prius tarda necessitas

Leti corripuit gradum;
  expertus vacuom Daedalus aera
pennis non homini datis;
  perrupit Acheronta Herculeus labor —

nil mortalibus ardui est:
  caelum ipsum petimus stultitia neque
per nostrum patimur scelus
  iracunda Iovem ponere fulmina.

IIII.

Solvitur acris hiems grata vice veris et Favoni
  trahuntque siccas machinae carinas
ac neque iam stabulis gaudet pecus aut arator igni
  nec prata canis albicant pruinis.

iam Cytherea choros ducit Venus imminente luna
  iunctaeque Nymphis Gratiae decentes
alterno terram quatiunt pede, dum gravis Cyclopum
  Volcanus ardens visit officinas.

(I): ***ADE***   (II): ***RΦ***

29—31 *ob rem Serv. buc. 6, 42*   **34. 35** *ob rem Serv. Aen. 6, 15*   **37** ardui (I) (II) *Bland.*, arduum *ER lemma schol. AΓ*

4, 1 solvitur acris hiems *ob* acris *fem. Char. gramm. I 82, 26 Prob. gramm. IV 13, 8 Phocas gramm. V 415, 25; totum versum ob ventum adfert Serv. georg. 2, 330*   **4** *ob* albicant *Prisc. 8, 30 p. 397, 11 Eutych. gramm. V 468, 20;* prata — pruinis *ob* canis *schol. Stat. Theb. 1, 512*   8 uisit (I) (II) *(Sacerd. gramm. VI 544, 27)*, urit *Φ*

nunc decet aut viridi nitidum caput impedire myrto
aut flore, terrae quem ferunt solutae,
nunc et in umbrosis Fauno decet immolare lucis,
seu poscat agna sive malit haedo.

pallida Mors aequo pulsat pede pauperum tabernas
regumque turris. o beate Sesti,
vitae summa brevis spem nos vetat incohare longam;
iam te premet nox fabulaeque Manes

et domus exilis Plutonia; quo simul mearis,
nec regna vini sortiere talis
nec tenerum Lycidan mirabere, quo calet iuventus
nunc omnis et mox virgines tepebunt.

V.

Quis multa gracilis te puer in rosa
perfusus liquidis urget odoribus
grato, Pyrrha, sub antro?
cui flavam religas comam

simplex munditiis? heu quotiens fidem
mutatosque deos flebit et aspera
nigris aequora ventis
emirabitur insolens

qui nunc te fruitur credulus aurea,
qui semper vacuam, semper amabilem
sperat, nescius aurae
fallacis. miseri, quibus

(I): *ADE* (II): *RΦ*

12 *ob ablativos Serv. buc. 3, 77* **13** *ob imaginem Quint. inst. 8, 6, 27* pallida mors *Serv. Aen. 2, 221. 374; cf. Hier. in Os. praef. Migne 25,* 861^{B} **16** *cf. Carm. epigr. 1504, 10 (saec. II)* fabulas manes.
5, 5—9 *ob rem Donat. Ter. Eun. 1038*

intemptata nites. me tabula sacer
votiva paries indicat uvida
suspendisse potenti
vestimenta maris deo.

VI.

Scriberis Vario fortis et hostium
victor Maeọnii carminis alite,
quam rem cumque ferox navibus aut equis
miles te duce gesserit.

nos, Agrippa, neque haec dicere nec gravem
Pelidae stomachum cedere nescii
nec cursus duplicis per mare Vlixei
nec saevam Pelopis domum

conamur, tenues grandia, dum pudor
inbellisque lyrae Musa potens vetat
laudes egregii Caesaris et tuas
culpa deterere ingeni.

quis Martem tunica tectum adamantina
digne scripserit aut pulvere Troico
nigrum Merionen aut ope Palladis
Tydiden superis parem?

(I): ***ADE*** (II): ***RΦ***

13 Me — **16** *ob* indicat *Eutych. gramm. V 469, 10* uuida (I) (II) *(Porph. Eutych.)*, humida *F* **16** deo (I) (II) *schol. AΓ (Porph. Eutych.)*, deae *Zielinski*

6, 1 *ob Varium affert Serv. buc. 9, 35, ob dativum Serv. Aen. 1, 440 georg. 3, 6;* Scriberis — fortis *ob* fortĭs *Ps. Prob. gramm. IV 243, 6* **2** alite (I) (II) *(metrici, Porph.) schol. AΓ,* aliti *Passeratius* **3** Quam (I) (II) *Porph. (metrici),* Qua ς *Muretus* **6** *exemplum tapinoseos habent Char. gramm. I 271, 20 Don. gramm. IV 395, 7, cf. Diomed. gramm. I 450, 29; ob structuram Serv. Aen. 12, 527* **7** *ob gen.* Vlixei *Prisc. 1, 53 p. 39, 16. 6, 92 p. 277, 8* duplicis *DRΦ*, duplices *AE (Prisc. bis) 'consensum omnium quos vidi scriptorum codicum in* τῷ dupliceis' *Cruquius; Porph. legit* duplicis *quod dubitat num sit gen. an acc.* **13** Quis — scripserit *ob verbi tempus adfert Prisc. 18, 97 p. 252, 1*

nos convivia, nos proelia virginum
sectis in iuvenes unguibus acrium
cantamus, vacui sive quid urimur,
non praeter solitum leves.

VII.

Laudabunt alii claram Rhodon aut Mytilenen
aut Epheson bimarisve Corinthi
moenia vel Baccho Thebas vel Apolline Delphos
insignis aut Thessala Tempe;

sunt quibus unum opus est, intactae Palladis urbem
carmine perpetuo celebrare et
undique decerptam fronti praeponere olivam;
plurimus in Iunonis honorem

aptum dicet equis Argos ditisque Mycenas:
me nec tam patiens Lacedaemon
nec tam Larisae percussit campus opimae
quam domus Albuneae resonantis

et praeceps Anio ac Tiburni lucus et uda
mobilibus pomaria rivis.
albus ut obscuro deterget nubila caelo
saepe Notus neque parturit imbris

(I): ***ADE*** (II): ***RΦ***

17 nos proelia — acrium *ob imaginem schol. Iuv. 6, 366* **19** *cf. Vahlen, ind. lect. Berol. 1886, 4*

7, 2 bimarisve — moenia *ob rem allegat schol. Stat. Theb. 1, 335. 7, 420; suis ipse versibus inseruit Arator act. 2, 507* **6** celebrare et | Undique (I) (II) *schol. AΓ*, celebrare | Indeque *Bouhier* **7** decerptae frondi *Erasmus* oliuam (I) (II), oleam *Φ* **8** honorem (I) (II) *schol. AΓ*, honore *Oudendorp* **9** *ob* Argos *neutrum Serv. Aen. 1, 24. 11, 246, cf. schol. Stat. Theb. 4, 672* dicet *ΦD*, dicit *AER (variant Servii codd. ambobus locis)* **10** *ob rem schol. Stat. Theb. 8, 432* Me nec (I) (II), Nec me *(schol. Stat.)* **13** *ob* Anio *habet Prisc. 6, 16 p. 208, 9* **15** *inde ab hoc versu novum carmen ordiuntur AΦ, non item ER nec metrici: 'hanc oden quidam putant aliam esse, sed eadem est' Ps. Porph.* **15—16** perpetuos *ob rem adfert Serv. georg. 1, 460*

perpetuos, sic tu sapiens finire memento
  tristitiam vitaeque labores
molli, Plance, mero, seu te fulgentia signis
  castra tenent seu densa tenebit

Tiburis umbra tui. Teucer Salamina patremque
  cum fugeret, tamen uda Lyaeo
tempora populea fertur vinxisse corona
  sic tristis adfatus amicos:

'quo nos cumque feret melior fortuna parente,
  ibimus — o socii comitesque,
nil desperandum Teucro duce et auspice: Teucri
  certus enim promisit Apollo

ambiguam tellure nova Salamina futuram.
  o fortes peioraque passi
mecum saepe viri, nunc vino pellite curas;
  cras ingens iterabimus aequor.'

VIII.

Lydia, dic per omnis
  hoc deos vere, Sybarin cur properes amando
perdere, cur apricum
  oderit campum patiens pulveris atque solis,

(I): ***ADE*** (II): ***RΦ***

17 Perpetuos *(nom. sing. intellego)* (I)(II) *(Serv.)*, perpetuo *Φ* **21** Teucer — fugeret *ob structuram Serv. buc. 1, 4* **27** teucri (I)(II) *(Victorin. gramm. VI 115, 6 sic) gen. cum* futuram *iungendus;* teucro *DΦ* **29** *ob* ambiguam *schol. Lucan. 3, 183* **32** cras ingens *ob* crās *memorat Ps. Prob. gramm. IV 246, 5*

8, 1 [(I): ***ABDE***] **1** *ob* Lydiă *affert Prisc. 7, 5 p. 287, 6* **2** hoc deos vere (I)(II) *Caesius Bassus gramm. VI 270, 14 Victorin. VI 87, 15. 166, 1 Fortunat. VI 300, 25 (Diomed. gramm. I 508, 37. 520, 27) 'ordo est: Lydia dic vere hoc, scilicet quod interrogo per omnes deos' schol. Γ i. Porph.;* hoc deos oro *δπς*, te deos oro *Fλl* properes (I)(II), properas π *et metricorum pars tacite;* quid properas *(Diomed. gramm. I 508, 37)*, ni properas *Usener* **3** cur — campum *ob* cur *habet Prisc. 17, 49 p. 137, 22, ob* apricus *Serv. Aen. 2, 202*, cur — solis *ob* cur *Prisc. 18, 94 p. 249, 21* **4** patiens (I)(II) *Porph. (Prisc.)*, impatiens *Bentley*

cur neque militaris
  inter aequalis equitet, Gallica nec lupatis
temperet ora frenis?
  cur timet flavom Tiberim tangere? cur olivom

sanguine viperino
  cautius vitat neque iam livida gestat armis
bracchia saepe disco,
  saepe trans finem iaculo nobilis expedito?

quid latet, ut marinae
  filium dicunt Thetidis sub lacrimosa Troiae
funera, ne virilis
  cultus in caedem et Lycias proriperet catervas?

VIIII.

Vides ut alta stet nive candidum
Soracte nec iam sustineant onus
  silvae laborantes geluque
    flumina constiterint acuto?

dissolve frigus ligna super foco
large reponens atque benignius
  deprome quadrimum Sabina,
    o Thaliarche, merum diota.

(I): ***ABDE*** (II): ***RΦ***

6 equitet (I) (II), equitat *δπ* 7 temperet (I) (II), temperat *δ*

9, 1 [(I): *ADE*] 1 Vides — Soracte *ob nomen Serv. Aen. 7, 696, ob genus montis Consent. gramm. V 346, 12, ob nomen* Soracte *Prisc. 6, 11 p. 203, 9* 3 *ob metrum Prisc. gramm. III 460, 8* 5 ligna — reponens *ob* super *c. abl. Diomed. gramm. I 411, 3 Pomp. V 275, 33* (*hic* reponit) ligna (I) (II), luna *F*, uina *δ* 6 Large reponens (-es *R*) (I) (II) *schol. AΓ*, Largiri potes *Φ* 7 Deprome (I) (II) *schol. Γ* (*Sacerd. gramm. VI 541, 19*), Depone *Φ*

permitte divis cetera, qui simul
stravere ventos aequore fervido
deproeliantis, nec cupressi
nec veteres agitantur orni.

quid sit futurum cras, fuge quaerere et
quem Fors dierum cumque dabit, lucro
adpone nec dulcis amores
sperne puer neque tu choreas,

donec virenti canities abest
morosa. nunc et campus et areae
lenesque sub noctem susurri
conposita repetantur hora,

nunc et latentis proditor intumo
gratus puellae risus ab angulo
pignusque dereptum lacertis
aut digito male pertinaci.

X.

Mercuri facunde nepos Atlantis,
qui feros cultus hominum recentum
voce formasti catus et decorae
more palaestrae,

te canam, magni Iovis et deorum
nuntium curvaeque lyrae parentem,
callidum, quidquid placuit, iocoso
condere furto.

(I): *ADE* (II): *RΦ*

13 *ob sententiam schol. Stat. Theb. 3, 562* **17** Donec — morosa *ob* morosa *habet Donat. Ter. Hec. 3, 5, 28 (478)* **21. 22** *ob rem Serv. buc. 3, 65* **21** intumo (II), intimo (I)

10,1 [(I): *ABDE*] **1** *ob voc.* Mercuri *Prisc. 7, 18 p. 302, 9, ob rem Serv. Aen. 1, 520, verba* M. f. *idem 4, 558* **2** qui — hominum *ob* cultus *Porph. serm. 2, 2, 66* **3** catus — palaestrae *ob rem Serv. Aen. 4, 559 et sine* catus *schol. Stat. Theb. 6, 833* **7. 8** *ob inf. Porph. carm. 1, 12, 11. 1, 24, 17*

te, boves olim nisi reddidisses
per dolum amotas, puerum minaci
voce dum terret, viduos pharetra
  risit Apollo.

quin et Atridas duce te superbos
Ilio dives Priamus relicto
Thessalosque ignis et iniqua Troiae
  castra fefellit.

tu pias laetis animas reponis
sedibus virgaque levem coerces
aurea turbam, superis deorum
  gratus et imis.

XI.

Tu ne quaesieris, scire nefas, quem mihi, quem tibi
finem di dederint, Leuconoe, nec Babylonios
temptaris numeros. ut melius, quidquid erit, pati.
seu pluris hiemes seu tribuit Iuppiter ultimam,

quae nunc oppositis debilitat pumicibus mare
Tyrrhenum: sapias, vina liques et spatio brevi
spem longam reseces. dum loquimur, fugerit invida
aetas: carpe diem quam minimum credula postero.

(I): ***ABDE*** (II): ***RΦ***

10 puerum — Apollo *ob* viduus *c. abl. habet Prisc. 18, 31 p. 222, 11* **11** viduus — Apollo *ob masc.* viduus *Serv. Aen. 8, 571* **14** ***om. B*** **17** laetis animas (I) (II), animas laetis *Φ* **19** superis — imis *ob rem schol. Lucan. 1, 662*

11, 1 [(I): ***ADE***] **5** Quae (I) (II) *Porph.*, Qui *δ* '*mei Blandinii*' *Cruq.* **6** sapias — liques *exemplum omissi* si *dat Prisc. 18, 89 p. 247, 89*

XII.

Quem virum aut heroa lyra vel acri
tibia sumis celebrare, Clio?
quem deum? cuius recinet iocosa
  nomen imago

aut in umbrosis Heliconis oris
aut super Pindo gelidove in Haemo?
unde vocalem temere insecutae
  Orphea silvae,

arte materna rapidos morantem
fluminum lapsus celeresque ventos,
blandum et auritas fidibus canoris
  ducere quercus.

quid prius dicam solitis parentis
laudibus, qui res hominum ac deorum,
qui mare ac terras variisque mundum
  temperat horis?

unde nil maius generatur ipso
nec viget quidquam simile aut secundum.
proximos illi tamen occupavit
  Pallas honores

proeliis audax. neque te silebo,
Liber et saevis inimica virgo
beluis, nec te, metuende certa
  Phoebe sagitta.

(I): *ABDE*   (II): *RΦ*

12, 1 [(I): *ABDE*] **1** *Quint. inst. 8, 2, 9* dixit . . . Horatius acrem tibiam **2** sumis (I) *Rπ* *(schol. Γ)*, sumes *Bland.*^{1} *Φ* clio (I) *l*, c(a)elo *Φ*(*R*^{1}*?*) **3** recinet (ret- *DERπλ*) (I) (II) *Bland.* (*schol. Γ*), recinit *Fδ* **11. 12** *ob* auritas *Serv. georg. 1, 308* **11** Blandum (I) (II) *Porph.*, Doctum (*Serv.*) **13** — laudibus *ob* quid prius *schol. Stat. Theb. 1, 41* parentis (I) (II) *Bland. Porph.* ('*ad Iovem*') (*schol. Stat.*), parentum *D*, *Blandinii margo*, *Φ* **15** ac *ABλl*, et *DER*, aut *Φ* (*qui et* terram) **19** occupauit (I) (II), occupabit *Stephanus*

dicam et Alciden puerosque Ledae,
hunc equis, illum superare pugnis
nobilem; quorum simul alba nautis
   stella refulsit,

defluit saxis agitatus umor,
concidunt venti fugiuntque nubes
et minax, †quia sic voluere, ponto
   unda recumbit.

Romulum post hos prius an quietum
Pompili regnum memorem, an superbos
Tarquini fascis, dubito, an Catonis
   nobile letum:

Regulum et Scauros animaeque magnae
prodigum Paulum superante Poeno
gratus insigni referam camena
   Fabriciumque.

hunc et incomptis Curium capillis
utilem bello tulit et Camillum
saeva paupertas et avitus apto
   cum lare fundus.

(I): ***ABDE***   (II): ***RΦ***

25 *ob* pueros *Don. Ter. Andr. 408; cf. Serv. Aen. 2, 598. 4, 94*   **31** quia (qui *B*) (I) (II) (*Bland.*), quod *D*(R^1?), qua *coniecit nescio quis;* 'quia voluere' pro 'cum (con- *trad.*) voluere' *Porph., cui ut ipsi Horatio restituendum opinor* ut voluere (*cf.* simul *v. 27 et 1, 9, 9*).   **33** Romulum — an *et* memorem *adhibet Auson. 198, 1*   **34** an (I) (II), *del.* ς *Usener*   **35** an Catonis (I) (II) *Porph.,* anne Curti *Bentley*   **36** letum (I) (II) *Porph.,* lectum *Φ*   **37** Regulum — Paulum *ob. gen. Prisc. 18, 19 p. 216, 20, cf. schol. Stat. Theb. 3, 603. 8, 406* **40. 41** *ob figuram adiectionis affert Quint. inst. 9, 3, 18*   **41** *ob plur.* capillos *Char. gramm. I 104, 24, ob non cultos capillos Serv. Aen. 12, 100*   incomptis (I) (II) *Serv.* (*Char., cf. etiam Mart. 1, 24, 1*), intonsis (*Quint.*)

crescit occulto velut arbor aevo
fama Marcellis; micat inter omnis
Iulium sidus velut inter ignis
  luna minores.

gentis humanae pater atque custos,
orte Saturno, tibi cura magni
Caesaris fatis data: tu secundo
  Caesare regnes.

ille seu Parthos Latio imminentis
egerit iusto domitos triumpho
sive subiectos Orientis orae
  Seras et Indos,

te minor laetum reget aequos orbem:
tu gravi curru quaties Olympum,
tu parum castis inimica mittes
  fulmina lucis.

XIII.

Cum tu, Lydia, Telephi
  cervicem roseam, cerea Telephi
laudas bracchia, vae, meum
  fervens difficili bile tumet iecur.

tunc nec mens mihi nec color
  certa sede manent, umor et in genas
furtim labitur arguens,
  quam lentis penitus macerer ignibus.

(I): ***ABDE*** (II): ***RΦ***

45 aevo (I) (II) *Porph.*, arvo *Heinsius* **46** Marcellis *Peerlkamp*, marcelli (I) (II) *Porph.* **51** fatis (I) (II), *om. Φ* tu — regnes *ob rem schol. Stat. Theb. 4, 840* **57** laetum (I) (*schol. Γ*), latum (II) reget (I) (II), regit *Φ*

13, 2 *Fl. Caper gramm. VII 98, 3* lactea candida, ut 'lactea laudas brachia' Horatius dicit. cerea — bracchia *ob* cerea *affert Serv. buc. 2, 53* cerea (I) (II) *schol. AΓ Serv.*, lactea *Caper* **5** tunc (I) (II), tum *DΦ* **6** manent (I) (II) (*Bland.*), manet *B*

uror, seu tibi candidos
turparunt umeros inmodicae mero
rixae sive puer furens
inpressit memorem dente labris notam.

non, si me satis audias,
speres perpetuom dulcia barbare
laedentem oscula, quae Venus
quinta parte sui nectaris imbuit.

felices ter et amplius
quos inrupta tenet copula nec malis
divolsus querimoniis
suprema citius solvet amor die.

XIV.

O navis, referent in mare te novi
fluctus. o quid agis? fortiter occupa
portum. nonne vides, ut
nudum remigio latus

et malus celeri saucius Africo
antemnaeque gemant ac sine funibus
vix durare carinae
possint imperiosius

aequor? non tibi sunt integra lintea,
non di, quos iterum pressa voces malo.
quamvis Pontica pinus,
silvae filia nobilis,

(I): ***ABDE*** (II): ***RΦ***

16 Quinta (I) (II) *Porph.*, Quanta *Ramirez de Prado* **19** Diuolsus (I) (II) *Porph.*, Divolsos *Muretus* **14, 1—3** portum *ob allegoriam affert Quint. inst. 8, 6, 44* (fortiter accipe *codd.*) **1** *ob imaginem schol. Stat. Theb. 1, 193* **5** *ob* malus *exhibet Serv. Aen. 5, 487* (Nec malus) saucius (I) (II), actus *Φ*, actus ab ς **6** ac — **9** aequor *ob* durare *affert Serv. Aen. 8, 577* **7** vix d. possunt (*sic*) i. aequor *ob* durare *Serv. Aen. 1, 207*

iactes et genus et nomen inutile:
nil pictis timidus navita puppibus
fidit. tu, nisi ventis
debes ludibrium, cave.

nuper sollicitum quae mihi taedium,
nunc desiderium curaque non levis,
interfusa nitentis
vites aequora Cycladas.

XV.

Pastor cum traheret per freta navibus
Idaeis Helenen perfidus hospitam,
ingrato celeres obruit otio
ventos ut caneret fera

Nereus fata. 'mala ducis avi domum
quam multo repetet Graecia milite
coniurata tuas rumpere nuptias
et regnum Priami vetus.

heu heu, quantus equis, quantus adest viris
sudor, quanta moves funera Dardanae
genti. iam galeam Pallas et aegida
currusque et rabiem parat.

nequiquam Veneris praesidio ferox
pectes caesariem grataque feminis
inbelli cithara carmina divides;
nequiquam thalamo gravis

(I): *ABDE* (II): *RΦ*

17 *ob* nuper *Ps. Prob. gramm. IV 247, 1*
15, 5. 6 *ob* avi *Prisc. 7, 67 p. 344, 5* Nereus (I) (II) (*Prisc. Victorin. gramm. VI 145, 1*), Proteus *Porph., errore, opinor, inde schol. Stat. Theb. 7, 330* **9** Heu heu (I) (II), (H)eheu *Φ cf. 1, 35, 33*

hastas et calami spicula Cnosii
vitabis strepitumque et celerem sequi
Aiacem: tamen, heu serus, adulteros
  cultus pulvere collines.

non Laertiaden, exitium tuae
gentis, non Pylium Nestora respicis?
urgent inpavidi te Salaminius
  Teucer, te Sthenelus, sciens

pugnae sive opus est imperitare equis,
non auriga piger. Merionen quoque
nosces. ecce furit, te reperire atrox,
  Tydides melior patre:

quem tu, cervos uti vallis in altera
visum parte lupum graminis inmemor,
sublimi fugies mollis anhelitu,
  non hoc pollicitus tuae.

iracunda diem proferet Ilio
matronisque Phrygum classis Achillei;
post certas hiemes uret Achaicus
  ignis Iliacas domos.'

XVI.

O matre pulcra filia pulcrior,
quem criminosis cumque voles modum
  pones iambis, sive flamma
    sive mari libet Hadriano.

(I): ***ABDE*** (II): ***RΦ***

18 et — Aiacem *ob inf. Prisc. 18, 44 p. 227, 10* **20—32** *om.* ***B***
20 Cultus (II), Crines (I) *Bland. ex Verg. in scholiis laudato*
21 exitium (I) (II) *schol. AΓ*, excidium *δ* **22** Gentis (I) *λlπ*, Genti (II) Nestora Pylium (*sic*) *ob nomen schol. Stat. Theb. 7, 129* **24** Sth. sc. p. *explicat Quint. inst. 9, 3, 10* te (I) (II), et *DEδ*, *om.* *π*[1] **36** iliacas (I) (II), Dardanias *ς*, Pergameas *Petrus van Os*
16, 3 Pones (I) (*Diomed. gramm. I 510, 2 Victorin. gramm VI 179, 23*), Ponis (II)

non Dindymene, non adytis quatit
mentem sacerdotum incola Pythius,
  non Liber aeque, non acuta
    si geminant Corybantes aera,

tristes ut irae, quas neque Noricus
deterret ensis nec mare naufragum
  nec saevos ignis nec tremendo
    Iuppiter ipse ruens tumultu.

fertur Prometheus addere principi
limo coactus particulam undique
  desectam et insani leonis
    vim stomacho adposuisse nostro.

irae Thyesten exitio gravi
stravere et altis urbibus ultimae
  stetere causae, cur perirent
    funditus inprimeretque muris

hostile aratrum exercitus insolens.
conpesce mentem: me quoque pectoris
  temptavit in dulci iuventa
    fervor et in celeres iambos

misit furentem. nunc ego mitibus
mutare quaero tristia, dum mihi
  fias recantatis amica
    opprobriis animumque reddas.

(I): ***ABDE*** (II): ***RΦ***

5 aditis (adytis *ER*) (I) (II), adyti *Hemsterhuis* 7 acuta — aera *ob* acuta *schol. ΑΓ carm. 1, 34, 15* 8 Si π^1 *Bentley*, Sic (I) (II) (*schol. ΑΓ*) **15—28** ***om. B*** **18** altis — funditus *ob* cur *relativum Prisc. 17, 49 p. 137, 25* **20** inprim⟨er⟩etque — aratrum *ob rem Serv. Aen. 4, 212*

XVII.

Velox amoenum saepe Lucretilem
mutat Lycaeo Faunus et igneam
defendit aestatem capellis
usque meis pluviosque ventos.

inpune tutum per nemus arbutos
quaerunt latentis et thyma deviae
olentis uxores mariti
nec viridis metuont colubras

nec Martialis haediliae lupos,
utcumque dulci, Tyndari, fistula
valles et Vsticae cubantis
levia personuere saxa.

di me tuentur, dis pietas mea
et musa cordi est. hinc tibi copia
manabit ad plenum benigno
ruris honorum opulenta cornu.

hic in reducta valle Caniculae
vitabis aestus et fide Teia
dices laborantis in uno
Penelopen vitreamque Circen;

(I): ***ABDE*** (II): ***RΦ***

17, 1 *Prisc. 18, 188 p. 296, 8* 'saepe — Lycaeo' pro 'Lycaeum mutat Lucretili' **2** igneam — meis *ob* defendit *Serv. buc. 7, 47* **7** *ob* mariti *Serv. buc. 7, 7* **8** *ob* virides *schol. Stat. Theb. 5, 549* **9** haediliae (II) (*Porph.*) *B*, *cf. Bücheler progr. Bonn. 1878, 22 Gloss. III 432, 38;* haedilia *ADE schol. AΓ* **13. 14** (*omissis* et musa) *in suum usum vertisse fingitur imp. M. Aurelius in epist. apud Gallican. Avid. Cass. 11, 8, cf. Carm. epigr. 227, 2* (*a. 136*) musa nam cordi deis **14** hinc (I) (II) *Porph.*, hic *Dπ* **16** honorum (I) (II), honore (*Porph.*) **18** et — Teia *ob nomen schol. Γ epod. 14, 10* **19** Dices (I) (II) *schol. AΓ* (*schol. Pers. 6, 4*), Disces *BRς*

hic innocentis pocula Lesbii
duces sub umbra nec Semeleius
   cum Marte confundet Thyoneus
      proelia nec metues protervom

suspecta Cyrum, ne male dispari
incontinentis iniciat manus
   et scindat haerentem coronam
      crinibus inmeritamque vestem.

XVIII.

Nullam, Vare, sacra vite prius severis arborem
circa mite solum Tiburis et moenia Catili;
siccis omnia nam dura deus proposuit neque
mordaces aliter diffugiunt sollicitudines.

quis post vina gravem militiam aut pauperiem crepat?
quis non te potius, Bacche pater, teque, decens Venus?
ac ne quis modici transiliat munera Liberi,
Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero

debellata, monet Sithoniis non levis Euhius,
cum fas atque nefas exiguo fine libidinum
discernunt avidi. non ego te, candide Bassareu,
invitum quatiam nec variis obsita frondibus

sub divom rapiam. saeva tene cum Berecyntio
cornu tympana, quae subsequitur caecus Amor sui
et tollens vacuom plus nimio Gloria verticem
arcanique Fides prodiga, perlucidior vitro.

(I): ***ABDE***   (II): ***RΦ***

22 nec — proelia *ob rem Serv. georg. 2, 455*
18, 2 cat(h)illi (I) (II) (*Bland.*) **5** *ob* crepare *Non. 255, 17* (*qui habet* mollitiem), *ob idem verbum Serv. Aen. 1, 738* crepat (I) (II) *Bland. schol. AΓ Non. Serv.* (*hic* crepet), increpat *ΦE* **8** *ob rem schol. AΓ ad carm. 2, 12, 6* **11** non — quatiam *ob rem Serv. Aen. 4, 302* **15** *ob* plus nimio *Pomp. gramm. V 157, 1, ob imaginem Serv. Aen. 9, 630* Et tollens (I) (II) (*Bland.*) (*Pomp.*), Extollens *Φ*, Attollens *π* (*Serv.*)

XVIIII.

Mater saeva Cupidinum
  Thebanaeque iubet me Semelae puer
et lasciva Licentia
  finitis animum reddere amoribus.

urit me Glycerae nitor
  splendentis Pario marmore purius,
urit grata protervitas
  et voltus nimium lubricus adspici.

in me tota ruens Venus
  Cyprum deseruit nec patitur Scythas
aut versis animosum equis
  Parthum dicere nec quae nihil attinent.

hic vivom mihi caespitem, hic
  verbenas, pueri, ponite turaque
bimi cum patera meri:
  mactata veniet lenior hostia.

XX.

Vile potabis modicis Sabinum
cantharis, Graeca quod ego ipse testa
conditum levi, datus in theatro
  cum tibi plausus,

clare Maecenas eques, ut paterni
fluminis ripae simul et iocosa
redderet laudes tibi Vaticani
  montis imago.

Ⓘ: ***ABDE*** Ⓘⓘ: ***RΦ***

19, 7 *ob* grata *Serv. buc. 2, 14* **11—13** ***om. B*** **11** Aut versis *L. Müller, quod habuisse videtur etiam* Ⓘ, Auersis *A schol. AΓ,* Versis *E,* Et uersis Ⓘⓘ *D* **12** attinent Ⓘ Ⓘⓘ *Porph.*, attinet *FR*[1] **15** ***om. B***
20, 1 potabis Ⓘ Ⓘⓘ *Porph. (metrici); conieci* potavi **3** leui Ⓘ *Porph. (turbae in codd.)*, eleui Ⓘⓘ **5** clare ς, care Ⓘ Ⓘⓘ

Caecubum et prelo domitam Caleno
tu bibes uvam: mea nec Falernae
temperant vites neque Formiani
  pocula colles.

XXI.

Dianam tenerae dicite virgines,
intonsum pueri dicite Cynthium
  Latonamque supremo
    dilectam penitus Iovi.

vos laetam fluviis et nemorum coma
quaecumque aut gelido prominet Algido
  nigris aut Erymanthi
    silvis aut viridis Cragi;

vos Tempe totidem tollite laudibus
natalemque, mares, Delon Apollinis
  insignemque pharetra
    fraternaque umerum lyra.

haec bellum lacrimosum, hic miseram famem
pestemque a populo et principe Caesare in
  Persas atque Britannos
    vestra motus aget prece.

(I): *ABDE*   (II): *RΦ*

9—11 vites *ob figuram Porph. serm. 2, 2, 48,* — uvam *ob* uvam *pro vino Serv. georg. 2, 60*   **10** bibes (I) (II) (*Porph. Serv.*), bibis ς, liques *Krüger,* moves *Bücheler,* vides *Munro,* dares *Leo,* iubes *Teuber*

21, 1 *ob* dicite *pro* canite *Serv. buc. 5, 2*   **5** coma (I) (II), comam *BDE F Bland. schol. Γ*   **10** *ob* natalem *Serv. Aen. 9, 641*   **12** *ob rem Serv. Aen. 4, 242*   **13** Haec *Duhamel, Bentley,* Hic (Hinc *B*) (I) (II) *schol. Γ*   **14** in *om. ADE R*[1], *versui insequenti praefixit Φ*

XXII.

Integer vitae scelerisque purus
non eget Mauris iaculis neque arcu
nec venenatis gravida sagittis,
  Fusce, pharetra,

sive per Syrtis iter aestuosas
sive facturus per inhospitalem
Caucasum vel quae loca fabulosus
  lambit Hydaspes.

namque me silva lupus in Sabina,
dum meam canto Lalagen et ultra
terminum curis vagor expeditis,
  fugit inermem;

quale portentum neque militaris
Daunias latis alit aesculetis
nec Iubae tellus generat, leonum
  arida nutrix.

pone me pigris ubi nulla campis
arbor aestiva recreatur aura,
quod latus mundi nebulae malusque
  Iuppiter urget;

pone sub curru nimium propinqui
solis in terra domibus negata:
dulce ridentem Lalagen amabo,
  dulce loquentem.

(I): ***ABDE***   (II): ***RΦ***

22, 1—8 *ob sententiam affert Lact. inst. 5, 17, 18*   **2** mauris (I) (II) *Bland. schol. Γ (Lact.),* mauri ς   **11** expeditis (I) (II) *Bland. Porph.,* expeditus ς   **18** recreatur aura (I) (II) *schol. A,* recreetur umbra (*bis Victorin. gramm. VI 157, 4*)

XXIII.

Vitas hinnuleo me similis, Chloe,
quaerenti pavidam montibus aviis
matrem non sine vano
aurarum et siluae metu.

nam seu mobilibus vepris inhorruit
ad ventum foliis seu virides rubum
dimovere lacertae,
et corde et genibus tremit.

atqui non ego te tigris ut aspera
Gaetulusve leo frangere persequor:
tandem desine matrem
tempestiva sequi viro.

XXIIII.

Quis desiderio sit pudor aut modus
tam cari capitis? praecipe lugubris
cantus, Melpomene, cui liquidam pater
vocem cum cithara dedit.

ergo Quintilium perpetuos sopor
urget? cui Pudor et Iustitiae soror
incorrupta Fides nudaque Veritas
quando ullum inveniet parem?

(I): ***ABDE*** (II): ***RΦ***

23, 1 Vitas *comm. Cruq. (cf.* ad Chloen . . . scribit *schol. AΓ), Vitat* (I) (II) (*metrici*) **5** vepris *Gogavius,* veris (I) (II) *(Bland.) Porph.* ad ventum *Muretus,* Adventus (I) (II) *(Bland.) Porph.* **11** desine — viro *ob* tempestiva *schol. Stat. Theb. 9, 825*
24, 5 Ergo — urget *ob Quintilium Serv. buc. 5, 20* **6** iustitiae (I) (II) *schol. AΓ,* iustitia et *Waddelius*

multis ille bonis flebilis occidit,
nulli flebilior quam tibi, Vergili.
tu, frustra pius, heu non ita creditum
  poscis Quintilium deos.

quid? si Threicio blandius Orpheo
auditam moderere arboribus fidem,
num vanae redeat sanguis imagini,
  quam virga semel horrida

non lenis precibus fata recludere
nigro conpulerit Mercurius gregi?
durum: sed levius fit patientia
  quidquid corrigere est nefas.

XXV.

Parcius iunctas quatiunt fenestras
iactibus crebris iuvenes protervi
nec tibi somnos adimunt amatque
  ianua limen,

quae prius multum facilis movebat
cardines. audis minus et minus iam:
'me tuo longas pereunte noctes,
  Lydia, dormis?'

invicem moechos anus arrogantis
flebis in solo levis angiportu
Thracio bacchante magis sub inter-
  lunia vento,

Ⓘ: ***ABDE*** Ⓘⓘ: ***RΦ***

9. 10 *ob voc.* Vergili *Prisc. 7, 18 p. 302, 11* **19. 20** *ob sententiam Don. Ter. Hec. 603*
25, 5 facilis Ⓘ Ⓘⓘ *(Bland.) schol. AΓ,* faciles *Φ Ps. Porph.*
11 magis Ⓘ Ⓘⓘ *schol. Γ,* vagans *Usener*

cum tibi flagrans amor et libido,
quae solet matres furiare equorum,
saeviet circa iecur ulcerosum
non sine questu,

laeta quod pubes hedera virenti
gaudeat pulla magis atque myrto,
aridas frondes hiemis sodali
dedicet Euro.

XXVI.

Musis amicus tristitiam et metus
tradam protervis in mare Creticum
portare ventis, quis sub Arcto
rex gelidae metuatur orae,

quid Tiridaten terreat, unice
securus. o quae fontibus integris
gaudes, apricos necte flores,
necte meo Lamiae coronam,

Piplei dulcis. nil sine te mei
prosunt honores: hunc fidibus novis,
hunc Lesbio sacrare plectro
teque tuasque decet sorores.

XXVII.

Natis in usum laetitiae scyphis
pugnare Thracum est: tollite barbarum
morem verecundumque Bacchum
sanguineis prohibete rixis.

Ⓘ: ***ABDE*** Ⓘⓘ: ***RΦ***

13 libido Ⓘ Ⓘⓘ, cupido vel libido *B* **14** furiare *testatur Serv. Aen. 2, 407* **17** uirenti Ⓘ Ⓘⓘ, uirente *Φ* **20** Euro ς, hebro Ⓘ Ⓘⓘ *Porph.; cf. codd. Verg. Aen. 1, 317*

26, 5. 6 *om. B* **9** Piplei *Porph.*, Piplea Ⓘ Ⓘⓘ *schol. AΓ* **10** Prosunt Ⓘ Ⓘⓘ, Possunt ς

27, 1 — est *ob rem schol. Stat. Theb. 2, 85* usum Ⓘ Ⓘⓘ *(schol. Stat., metrici)*, usus *(Serv. gramm. IV 470, 19)*

vino et lucernis Medus acinaces
immane quantum discrepat: inpium
  lenite clamorem sodales
    et cubito remanete presso.

voltis severi me quoque sumere
partem Falerni? dicat Opuntiae
  frater Megillae, quo beatus
    volnere, qua pereat sagitta.

cessat voluntas? non alia bibam
mercede. quae te cumque domat Venus,
  non erubescendis adurit
    ignibus ingenuoque semper

amore peccas. quidquid habes, age,
depone tutis auribus. a miser,
  quanta laboras in Charybdi,
    digne puer meliore flamma.

quae saga, quis te solvere Thessalis
magus venenis, quis poterit deus?
  vix inligatum te triformi
    Pegasus expediet Chimaera.

XXVIII.

Te maris et terrae numeroque carentis harenae
  mensorem cohibent, Archyta,
pulveris exigui prope latum parva Matinum
  munera nec quidquam tibi prodest

(I): ***ABDE*** (II): ***RΦ***

5 acinaces (II), acinacis (I) 6 im⟨pium⟩ lenite *schol. Ter. Bemb. Haut. 127* discrepat (I) (II), discrepet *B* 8 *ob* cubito *Porph. serm. 2, 4, 39* 11 megill(a)e *Φ*, megyll(a)e (I) *R* 13 voluntas (I) (II) *schol. AΓ*, voluptas *B Φ Ps. Porph.* 14 te (I) (II), *om. Φ* 19 laboras in ς *Bentley*, laborabas (I) (II) *Bland.*, laboras *E δ (Porph.)*, laboras ab *Oudendorp*
28, 3 latum (-us *E*) (I) (II) *Porph. ut videtur*, litus R^2 *Φ*

aerias temptasse domos animoque rotundum
percurrisse polum morituro.
occidit et Pelopis genitor, conviva deorum,
Tithonusque remotus in auras

et Iovis arcanis Minos admissus habentque
Tartara Panthoiden iterum Orco
demissum, quamvis clipeo Troiana refixo
tempora testatus nihil ultra

nervos atque cutem morti concesserat atrae,
iudice te non sordidus auctor
naturae verique. sed omnis una manet nox
et calcanda semel via leti.

dant alios Furiae torvo spectacula Marti,
exitio est avidum mare nautis;
mixta senum ac iuvenum densentur funera, nullum
saeva caput Proserpina fugit:

me quoque devexi rapidus comes Orionis
Illyricis Notus obruit undis.
at tu, nauta, vagae ne parce malignus harenae
ossibus et capiti inhumato

particulam dare: sic quodcumque minabitur Eurus
fluctibus Hesperiis Venusinae
plectantur silvae te sospite multaque merces
unde potest tibi defluat aequo

(I): ***ABDE*** (II): ***RΦ***

15 nox (I) (II) *schol. AΓ*, mors *A¹DR* 19 *om. A¹R, ante* 18 *posuerunt A² et a* ac (I) (II), et *Φ* 21 rapidus (I) (II), rabidus ς 24 inhumato (I) (II) *(schol. Γ) et cf. Octavia 343,* intumulato *Peerlkamp,* huic inhumato *Sudhaus* 26 V. pl. s. *ob* plectantur *schol. Γ epist. 1, 2, 14*

ab Iove Neptunoque sacri custode Tarenti.
neglegis inmeritis nocituram
postmodo te natis fraudem conmittere? fors et
debita iura vicesque superbae

te maneant ipsum: precibus non linquar inultis
teque piacula nulla resolvent.
quamquam festinas, non est mora longa; licebit
iniecto ter pulvere curras.

XXVIIII.

Icci, beatis nunc Arabum invides
gazis et acrem militiam paras
non ante devictis Sabaeae
regibus horribilique Medo

nectis catenas? quae tibi virginum
sponso necato barbara serviet,
puer quis ex aula capillis
ad cyathum statuetur unctis

doctus sagittas tendere Sericas
arcu paterno? quis neget arduis
pronos relabi posse rivos
montibus et Tiberim reverti,

cum tu coemptos undique nobilis
libros Panaeti Socraticam et domum
mutare loricis Hiberis,
pollicitus meliora, tendis?

(I): ***ABDE*** (II): ***RΦ***

30 neglegis — committere *ob sententiam Serv. georg. 1, 502* **31** fors et (forsit *R*) (I) (II) *(Bland.)*, forsan *B* A^2 *(A^1 evanuit)* **32** vices — ipsum *ob 'poenas : vices' Serv. Aen. 2, 433* **35** non — curras *ob rem Serv. Aen. 6, 176 cf. Carm. epigr. 513, 2* non est mora

29, 1 — gazis *ob Iccium schol. Γ epist. 1, 12, 1* **2** [(I): ***ABE***] **7. 8** *ob plur.* capilli *Char. gramm. I 104, 25* **7—16** *om.* ***B*** **13** nobilis (I), nobiles (II)

XXX.

O Venus regina Cnidi Paphique,
sperne dilectam Cypron et vocantis
ture te multo Glycerae decoram
transfer in aedem.

fervidus tecum puer et solutis
Gratiae zonis properentque Nymphae
et parum comis sine te Iuventas
Mercuriusque.

XXXI.

Quid dedicatum poscit Apollinem
vates? quid orat de patera novom
fundens liquorem? non opimae
Sardiniae segetes feracis,

non aestuosae grata Calabriae
armenta, non aurum aut ebur Indicum,
non rura, quae Liris quieta
mordet aqua taciturnus amnis.

premant Calenam falce quibus dedit
fortuna vitem, dives ut aureis
mercator exsiccet culillis
vina Syra reparata merce,

dis carus ipsis, quippe ter et quater
anno revisens aequor Atlanticum
inpune. me pascunt olivae,
me cichorea levesque malvae.

(I): ***ABE*** (II): ***RΦ***

30, 2 sperne — Cypron *ob fem.* Cypron *Ps. Prob. gramm. IV 229, 15*

31, 9 calenam *lemma Porph.*, calena (I) (II) **10** diues — culillis *ob* culillus *schol. Γ ars poet. 434* ut *B* (II) *(schol. Γ)*, et *AEπR*^{2} **11** culillis (cui . illis *B*) (I) (II), culul(l)is *Φ cf. ars 434* **16** [(I): ***ABDE***]

frui paratis et valido mihi,
Latoe, dones ac precor integra
cum mente nec turpem senectam
degere nec cithara carentem.

XXXII.

Poscimur. si quid vacui sub umbra
lusimus tecum, quod et hunc in annum
vivat et plures, age dic Latinum,
barbite, carmen,

Lesbio primum modulate civi,
qui ferox bello tamen, inter arma
sive iactatam religarat udo
litore navim,

Liberum et Musas Veneremque et illi
semper haerentem puerum canebat
et Lycum nigris oculis nigroque
crine decorum.

o decus Phoebi et dapibus supremi
grata testudo Iovis, o laborum
dulce lenimen †mihicumque salve
rite vocanti.

Ⓘ: ***ABDE*** Ⓘⓘ: ***RΦ***

18 ac ς, at Ⓘ Ⓘⓘ

32, 1 Poscimur — tecum *ob* ludere *affert Serv. buc. 1, 10* Poscimur Ⓘⓘ *(Bland.) Porph. (Serv. ad buc.)*, Poscimus Ⓘ *(Diomed. gramm. I 523, 7 Serv. gramm. IV 469, 1); tamen hac in differentia non confido conlationibus, certe in B utrum sit plane incertum* **14** laborum — lenimen *usurpat schol. Stat. Ach. 1, 185* **15** mihicumque Ⓘ Ⓘⓘ *Porph.*, medicumque *Lachmann*, metuumque *Rosenberg; an* meritumque? quale l. mihicumque *Sudhaus*

XXXIII.

Albi, ne doleas plus nimio memor
inmitis Glycerae neu miserabilis
decantes elegos, cur tibi iunior
  laesa praeniteat fide.

insignem tenui fronte Lycorida
Cyri torret amor, Cyrus in asperam
declinat Pholoen: sed prius Apulis
  iungentur capreae lupis

quam turpi Pholoe peccet adultero.
sic visum Veneri, cui placet inpares
formas atque animos sub iuga aenea
  saevo mittere cum ioco.

ipsum me melior cum peteret Venus,
grata detinuit compede Myrtale
libertina, fretis acrior Hadriae
  curvantis Calabros sinus.

XXXIIII.

Parcus deorum cultor et infrequens,
insanientis dum sapientiae
  consultus erro, nunc retrorsum
    vela dare atque iterare cursus

(I): ***ADE*** (II): ***RΦ***

33, 1 [(I): ***ADE***] **2** neu — fide *ob* cur διότι *Prisc. 17, 49 p. 138, 4,* neu — elegos *ob rem Diomed. gramm. I 485, 3* cur — fide *ob* praenitere *c. dat. Prisc. 18, 130 p. 268, 22* **6** torret (I) (II), te torret *Φ* **10** sic — Veneri *ob formulam Serv. Aen. 3, 2* **14** grata continuit (*sic*) compede *Gloss. Plac. V 9, 18 = 57, 1 ob fem.* compede
34, 3 nunc — relictos *ob* iterare *Eutych. gramm. V 481, 12*

cogor relectos: namque Diespiter,
igni corusco nubila dividens
plerumque, per purum tonantis
egit equos volucremque currum,

quo bruta tellus et vaga flumina,
quo Styx et invisi horrida Taenari
sedes Atlanteusque finis
concutitur. valet ima summis

mutare et insignem attenuat deus
obscura promens; hinc apicem rapax
Fortuna cum stridore acuto
sustulit, hic posuisse gaudet.

XXXV.

O diva, gratum quae regis Antium,
praesens vel imo tollere de gradu
mortale corpus vel superbos
vertere funeribus triumphos:

te pauper ambit sollicita prece
ruris colonus, te dominam aequoris
quicumque Bithyna lacessit
Carpathium pelagus carina;

te Dacus asper, te profugi Scythae
urbesque gentesque et Latium ferox
regumque matres barbarorum et
purpurei metuont tyranni,

Ⓘ: ***ADE*** Ⓘⓘ: ***RΦ***

5 relectos *Heinsius, Bentley,* relictos Ⓘ Ⓘⓘ *(Eutych.)* namque Diespiter plerumque per purum *sic mutilata ob Diespiter adfert Serv. Aen. 9, 567* **9** et bruta tellus *ob sententiam Serv. Aen. 10, 102* **13** insignem Ⓘ Ⓘⓘ *Porph.,* insigne *Bentley*

35, 1 [Ⓘ: ***ABDE***] **12** purpureos tyrannos *versiculum fecit Serv. gramm. IV 463, 7*

iniurioso ne pede proruas
stantem columnam neu populus frequens
'ad arma', cessantis 'ad arma'
concitet imperiumque frangat;

te semper anteit serva Necessitas,
clavos trabalis et cuneos manu
gestans aena nec severus
uncus abest liquidumque plumbum;

te Spes et albo rara Fides colit
velata panno nec comitem abnegat,
utcumque mutata potentis
veste domos inimica linquis,

at volgus infidum et meretrix retro
periura cedit, diffugiunt cadis
cum faece siccatis amici,
ferre iugum pariter dolosi:

serves iturum Caesarem in ultimos
orbis Britannos et iuvenum recens
examen Eois timendum
partibus Oceanoque rubro.

heu heu, cicatricum et sceleris pudet
fratrumque. quid nos dura refugimus
aetas? quid intactum nefasti
liquimus? unde manum iuventus

(I): *ABDE* (II): *RΦ*

13 — columnam *ob* columnam *Donat. Ter. Phorm. 2, 1, 57 (287)* **17** serva (I) (II) *Bland. Porph. schol. AΓ*, s(a)eua *Φ* **21** et — panno *ob imaginem Serv. Aen. 1, 292* **22** nec (I) (II) *Porph.*, sed *Peerlkamp* **26** diffugiunt (I) (II), fugiunt *Φ* **29** ultimi *Cuningham* **33** Heu (h)eu *Bπ*, Heu *AER (Bland.)*, (H)eheu *DΦ cf. 1, 15, 9* **36** Liquimus (I) (II), Linquimus *BE*

metu deorum continuit? quibus
pepercit aris? o utinam nova
incude diffingas retusum in
Massagetas Arabasque ferrum.

XXXVI.

Et ture et fidibus iuvat
placare et vituli sanguine debito
custodes Numidae deos,
qui nunc Hesperia sospes ab ultima

caris multa sodalibus,
nulli plura tamen dividit oscula
quam dulci Lamiae, memor
actae non alio rege puertiae

mutataeque simul togae.
Cressa ne careat pulcra dies nota
neu promptae modus amphorae
neu morem in Salium sit requies pedum

neu multi Damalis meri
Bassum Threicia vincat amystide
neu desint epulis rosae
neu vivax apium neu breve lilium.

Ⓘ: ***ABDE*** Ⓘⓘ: ***RΦ***

39 diffingas Ⓘ Ⓘⓘ *Porph. schol. AΓ*, defingas *Bψ*, diffindas *π*

36, 4 *ob* Hesperia *Serv. Aen. 1, 530* **8** *ob 'detractionem litterae' adfert Charis. gramm. I 266, 6* puertiae Ⓘ Ⓘⓘ *Porph. Charis.*, pueritiae *E (Bland.)* **11** Neu Ⓘ, Nec Ⓘⓘ **12** Neu Ⓘ, Nec Ⓘⓘ A^1 **13** Neu Ⓘ Ⓘⓘ, Nec $A^1Φ$ Damalis . . . nomen meretricis Horatianae *Ps. Prob. gramm. IV 23, 23* **14** haec amystis . . . nomen lectum in Horatio *Sacerd. gramm. VI 480, 16 = Prob. gramm. IV 29, 15* **15** Neu Ⓘ Ⓘⓘ, Nec A^1R

omnes in Damalin putris
  deponent oculos nec Damalis novo
divelletur adultero
  lascivis hederis ambitiosior.

XXXVII.

Nunc est bibendum, nunc pede libero
pulsanda tellus; nunc Saliaribus
  ornare pulvinar deorum
    tempus erat dapibus, sodales.

antehac nefas depromere Caecubum
cellis avitis, dum Capitolio
  regina dementis ruinas,
    funus et imperio parabat

contaminato cum grege turpium
morbo virorum quidlibet inpotens
  sperare fortunaque dulci
    ebria. sed minuit furorem

vix una sospes navis ab ignibus
mentemque lymphatam Mareotico
  redegit in veros timores
    Caesar ab Italia volantem

remis adurgens, accipiter velut
mollis columbas aut leporem citus
  venator in campis nivalis
    Haemoniae, daret ut catenis

Ⓘ: ***ABDE***   Ⓘⓘ: ***RΦ***

18 nec Ⓘ Ⓘⓘ, neu *lemma Porph.*
37, 5 Antehac Ⓘ Ⓘⓘ, Antehanc *Φ*   14 lymphatam a *G. Hermann*

fatale monstrum. quae generosius
perire quaerens nec muliebriter
expavit ensem nec latentis
classe cita reparavit oras.

ausa et iacentem visere regiam
voltu sereno, fortis et asperas
tractare serpentes, ut atrum
corpore conbiberet venenum,

deliberata morte ferocior;
saevis Liburnis scilicet invidens
privata deduci superbo,
non humilis mulier, triumpho.

XXXVIII.

Persicos odi, puer, adparatus,
displicent nexae philyra coronae,
mitte sectari, rosa quo locorum
sera moretur.

simplici myrto nihil adlabores
sedulus curo: neque te ministrum
dedecet myrtus neque me sub arta
vite bibentem.

(I) : ***ABDE*** (II) : ***RΦ***

22 nec — enses *(sic) ob structuram verbi Prisc. 18, 128 p. 268, 5* **24** reparavit (I) (II) *Porph. schol. AΓ,* penetravit *Bentley,* properavit *Guaccius*
38, 1 Persicos odi *ob nomen schol. Iuv. 3, 221* **6** curo (I) (II) *Porph.,* cura *Bentley*

CARMINVM

LIBER ALTER.

I.

Motum ex Metello consule civicum
bellique causas et vitia et modos
ludumque Fortunae gravisque
principum amicitias et arma

nondum expiatis uncta cruoribus,
periculosae plenum opus aleae,
tractas et incedis per ignis
suppositos cineri doloso.

paulum severae musa tragoediae
desit theatris: mox ubi publicas
res ordinaris, grande munus
Cecropio repetes cothurno,

insigne maestis praesidium reis
et consulenti, Polio, curiae,
cui laurus aeternos honores
Delmatico peperit triumpho.

(I): ***ABDE*** (II): ***RΦ***

2, 1, 1 *ob* civicum *pro* '*civilem*' *Serv. Aen. 6, 772* **5** tincta *Bentley, at cf. Sil. 9, 13* **6—10** theatris *ob rem Serv. buc. 3, 84* **7** incedis — **8** doloso *Serv. Aen. 8, 409* **15. 16** *ob rem Serv. buc. 3, 88* **16** Delmatico (I) (II), Dalmatico *ΦD (Serv.)*

iam nunc minaci murmure cornuom
perstringis auris, iam litui strepunt,
iam fulgor armorum fugacis
terret equos equitumque voltus.

audire magnos iam videor duces,
non indecoro pulvere sordidos
et cuncta terrarum subacta
praeter atrocem animum Catonis.

Iuno et deorum quisquis amicior
Afris inulta cesserat inpotens
tellure victorum nepotes
rettulit inferias Iugurthae.

quis non Latino sanguine pinguior
campus sepulcris inpia proelia
testatur auditumque Medis
Hesperiae sonitum ruinae?

qui gurges aut quae flumina lugubris
ignara belli? quod mare Dauniae
non decoloravere caedes?
quae caret ora cruore nostro?

sed ne relictis, Musa procax, iocis
Ceae retractes munera neniae,
mecum Dionaeo sub antro
quaere modos leviore plectro.

II.

Nullus argento color est avaris
abdito terris, inimice lamnae
Crispe Sallusti, nisi temperato
splendeat usu.

(I): *ABDE* (II): *RΦ*

21 Sudare . . . video *Ritschl*
2, 2 lamnae *B*(II), lam(m)ae *ADE*

vivet extento Proculeius aevo,
notus in fratres animi paterni:
illum aget penna metuente solvi
  Fama superstes.

latius regnes avidum domando
spiritum quam si Libyam remotis
Gadibus iungas et uterque Poenus
  serviat uni.

crescit indulgens sibi dirus hydrops
nec sitim pellit, nisi causa morbi
fugerit venis et aquosus albo
  corpore languor.

redditum Cyri solio Prahaten
dissidens plebi numero beatorum
eximit Virtus populumque falsis
  dedocet uti

vocibus, regnum et diadema tutum
deferens uni propriamque laurum
quisquis ingentis oculo inretorto
  spectat acervos.

III.

Aequam memento rebus in arduis
servare mentem, non secus in bonis
  ab insolenti temperatam
    laetitia, moriture Delli,

(I): ***ABDE***   (II): ***RΦ***

5 *ob nomen schol. Iuv. 7, 94* **7** aget (I) (II), agit *Φ* **9—12** *ob sententiam Aug. civ. dei 5, 13* **13** *ob rem Porph. epist. 2, 2, 146* **14** pellas *Peerlkamp*, pellis *Peil* **17** Redditum — virtus *ob* dissideo tibi *Priscian. 18, 130 p. 268, 26, ob rem Porph. epist. 1, 12, 27* prahaten (I) (II) *Bland. (Porph.)*, phraaten *A (variant codd. Prisc.); cf. epist. 1, 12, 27* **18** plebi (I) (II) *Prisc. Porph.*, plebis *DEπ interpolator Porphyrionis* **19** dedocet uti falsis vocibus *ob infin. Prisc. 18, 46 p. 227, 25*

seu maestus omni tempore vixeris
seu te in remoto gramine per dies
festos reclinatum bearis
interiore nota Falerni.

quo pinus ingens albaque populus
umbram hospitalem consociare amant
ramis? quid obliquo laborat
lympha fugax trepidare rivo?

huc vina et unguenta et nimium brevis
flores amoenae ferre iube rosae,
dum res et aetas et sororum
fila trium patiuntur atra.

cedes coemptis saltibus et domo
villaque, flavos quam Tiberis lavit,
cedes et exstructis in altum
divitiis potietur heres.

divesne prisco natus ab Inacho
nil interest an pauper et infima
de gente sub divo moreris:
victima nil miserantis Orci.

omnes eodem cogimur, omnium
versatur urna serius ocius
sors exitura et nos in aeternum
exilium inpositura cymbae.

Ⓘ: ***ABDE*** Ⓘⓘ: ***RΦ***

3, 6. 7 *omisso* te *ob* bearis *adfert Gramm. V 572, 23* **11** quid Ⓘ Ⓘⓘ *(Bland. 'non sine turpi litura'),* quod *D,* quo *E* **15** *in suum usum convertit Auson. 401, 44* **18** *ob* lavere *Eutych. gramm. V 484, 27* lauit Ⓘ Ⓘⓘ *Eutych.,* lauat *AB* **23** sub — Orci *ob* sub divo *adfert Serv. Aen. 12, 139* **24** *ob sententiam habet schol. Stat. Theb. 8, 193* Orci *scil.* es *(cf. Leo, Seneca I p. 190)* **28** exilium Ⓘ Ⓘⓘ, exitium *Φ*

IIII.

Ne sit ancillae tibi amor pudori,
Xanthia Phoceu: prius insolentem
serva Briseis niveo colore
movit Achillem,

movit Aiacem Telamone natum
forma captivae dominum Tecmessae,
arsit Atrides medio in triumpho
virgine rapta,

barbarae postquam cecidere turmae
Thessalo victore et ademptus Hector
tradidit fessis leviora tolli
Pergama Grais.

nescias an te generum beati
Phyllidis flavae decorent parentes:
regium certe genus, et penatis
maeret iniquos.

crede non illam tibi de scelesta
plebe dilectam neque sic fidelem,
sic lucro aversam potuisse nasci
matre pudenda.

bracchia et voltum teretesque suras
integer laudo: fuge suspicari
cuius octavom trepidavit aetas
claudere lustrum.

(I): *ABDE* (II): *RΦ*

4, 3 briseis (I) (II), breseis *Φ* **6** tecmessae (I) (II), tegmessae *Φ* **18** dilectam (I) (II) *(Bland.)*, delectam *DER* **21** — laudo *ob* teres *Serv. Aen. 6, 207*

V.

Nondum subacta ferre iugum valet
cervice, nondum munia conparis
aequare nec tauri ruentis
in venerem tolerare pondus.

circa virentis est animus tuae
campos iuvencae nunc fluviis gravem
solantis aestum, nunc in udo
ludere cum vitulis salicto

praegestientis. tolle cupidinem
inmitis uvae: iam tibi lividos
distinguet autumnus racemos
purpureo varius colore.

iam te sequetur (currit enim ferox
aetas et illi quos tibi dempserit
adponet annos), iam proterva
fronte petet Lalage maritum

dilecta, quantum non Pholoe fugax,
non Chloris albo sic umero nitens
ut pura nocturno renidet
luna mari Cnidiusve Gyges,

quem si puellarum insereres choro,
mire sagacis falleret hospites
discrimen obscurum solutis
crinibus ambiguoque voltu.

Ⓘ: ***ABDE*** Ⓘⓘ: ***RΦ***

5, 8 — praegestientis *ob* praegestio *Prisc. 14, 46 p. 50, 13* **12** varios *Manuel y Faria, Bentley* **13** sequetur Ⓘ Ⓘⓘ, *schol. AΓ,* sequitur *DEΦ* currit Ⓘ, curret Ⓘⓘ **14** quot *Bentley* **16** petet Ⓘ Ⓘⓘ, petit *DER* **19** renidet Ⓘ Ⓘⓘ, renitet *Rδλl* cnidius *BRδπ,* gnidius *ADEFλl* **22** sagaces — obscurum *ob sententiam schol. Juv. 15, 137*

VI.

Septimi, Gadis aditure mecum et
Cantabrum indoctum iuga ferre nostra et
barbaras Syrtis, ubi Maura semper
  aestuat unda:

Tibur Argeo positum colono
sit meae sedes utinam senectae,
sit modus lasso maris et viarum
  militiaeque.

unde si Parcae prohibent iniquae,
dulce pellitis ovibus Galaesi
flumen et regnata petam Laconi
  rura Phalantho.

ille terrarum mihi praeter omnis
angulus ridet, ubi non Hymetto
mella decedunt viridique certat
  baca Venafro,

ver ubi longum tepidasque praebet
Iuppiter brumas et amicus Aulon
fertili Baccho minimum Falernis
  invidet uvis;

ille te mecum locus et beatae
postulant arces: ibi tu calentem
debita sparges lacrima favillam
  vatis amici.

(I): ***ABDE*** (II): ***RΦ***

6, 3 ubi — unda *ob rem Serv. Aen. 5, 192* **5** *ob* Argeus *adfert Prisc. 2, 48 p. 74, 8* **13** — ridet *ob* ridere *Serv. buc. 7, 55* **17** — brumas (umbras *codd.*) *ob* ver longum *adfert Serv. auct. georg. 2, 149* **18** et — Baccho *ob* Aulon *Serv. Aen. 3, 553* amicus (I) (II) *(Serv.), cf. et* dilectus *Stat. silv. 2, 2, 4;* amictus *Heinsius* **19** fertili (I) (II), fertilis *Fλl (male ex Porph.) (Serv.)* minimum (I) (II) *Porph.*, nimium *Fδ* **22** ibi (I) (II), ubi *Fδ* **24** legitur et 'vatis Horati' *Ps. Porph.* (*cf. 4, 6, 44*)

VII.

O saepe mecum tempus in ultimum
deducte Bruto militiae duce,
quis te redonavit Quiritem
dis patriis Italoque caelo,

Pompei, meorum prime sodalium?
cum quo morantem saepe diem mero
fregi, coronatus nitentis
malobathro Syrio capillos,

tecum Philippos et celerem fugam
sensi relicta non bene parmula,
cum fracta virtus, et minaces
turpe solum tetigere mento;

sed me per hostis Mercurius celer
denso paventem sustulit aere,
te rursus in bellum resorbens
unda fretis tulit aestuosis.

ergo obligatam redde Iovi dapem
longaque fessum militia latus
depone sub lauru mea nec
parce cadis tibi destinatis.

(I): ***ABDE*** (II): ***RΦ***

7, 3 *ob sing.* Quiritem *allegat Pompei. gramm. V 176, 33; cf. Diomed. I 327, 30 Serv. IV 432, 24 Ps. Prob. IV 195, 23 Cledon. V 42, 22* **5** Pompei (I) (II) *Porph., servatum tamen hodie solo in R* Pompei *et in B titulus ad* Pompeium *et apud Porph. ad v. 15* Pompeium, *corruptum* Pompi *ABDE (unde* ad Pompium *AD,* ad Pompum *E),* Pompili *Φ* (ad Pompilium *Φ et interpolator Porph.)* **7** coronatus (I) (II), comptus *Φ* **11** fracta (I) (II), *cf. Prud. perist. 1, 49;* freta *Ps. Porph.* **14** aere (I) (II), ab aere *Φ* **17** *ob acc.* dapem *Prisc. 7, 41 p. 321, 11* **19** [(I) : *ADE*] **19** *ob* lauru *Serv. buc. 2, 54* lauru (I) (II) *Serv.,* lauro ς

oblivioso levia Massico
ciboria exple, funde capacibus
unguenta de conchis. quis udo
deproperare apio coronas
curatve myrto? quem Venus arbitrum
dicet bibendi? non ego sanius
bacchabor Edonis: recepto
dulce mihi furere est amico.

VIII.

Vlla si iuris tibi peierati
poena, Barine, nocuisset umquam,
dente si nigro fieres vel uno
turpior ungui,
crederem: sed tu simul obligasti
perfidum votis caput, enitescis
pulcrior multo iuvenumque prodis
publica cura.
expedit matris cineres opertos
fallere et toto taciturna noctis
signa cum caelo gelidaque divos
morte carentis.
ridet hoc, inquam, Venus ipsa, rident
simplices Nymphae, ferus et Cupido
semper ardentis acuens sagittas
cote cruenta.

(I): ***ADE*** (II): ***RΦ***

23 quis — myrto *ob rem Porph. carm. 2, 11, 18* **25** quem — bibendi *ob* dicet *Serv. georg. 3, 125* **26** non — Edonis *ob nomen proprium schol. Lucan. 1, 675* edonis *Rπ*, edoniis (I) *Fδλl*
8, 1 [(I): ***ABDE***] **2** barin(a)e (I) (II), uarin(a)e *A*[1]*E*; uarine (-na *schol. Γ*) haec *Porph.*; *cf. Bücheler Rhein. Mus. 37, 229* **3** uno (I) (II), unco *Horkel*, albo *Usener*

adde quod pubes tibi crescit omnis,
servitus crescit nova nec priores
inpiae tectum dominae relinquont,
saepe minati.

te suis matres metuont iuvencis,
te senes parci miseraeque nuper
virgines nuptae, tua ne retardet
aura maritos.

VIIII.

Non semper imbres nubibus hispidos
manant in agros aut mare Caspium
vexant inaequales procellae
usque nec Armeniis in oris,

amice Valgi, stat glacies iners
mensis per omnis aut aquilonibus
querceta Gargani laborant
et foliis viduantur orni:

tu semper urges flebilibus modis
Mysten ademptum nec tibi vespero
surgente decedunt amores
nec rapidum fugiente solem.

at non ter aevo functus amabilem
ploravit omnis Antilochum senex
annos nec inpubem parentes
Troilon aut Phrygiae sorores

(I): ***ABDE*** (II): ***RΦ***

21 iuvencis *explicat schol. Bob. gramm. VII 544, 5* **23** tua — maritos *male interpretatus* aura *pro splendore affert Serv. Aen. 6, 204* retardet aura (I) (II) *Porph. Serv. (cf. Prop. 2, 27, 15)*; retardent ora *Usener*

9, 7 querceta *DEΦ*, querqueta *ABRπ* **10** nec — **12** solem *schol. Stat. Theb. 6, 239* (Horatius Vesperum pro Lucifero posuit). **11** decedunt (I) (II) *(schol. Stat.)*, cedunt *ΦD*

flevere semper. desine mollium
tandem querellarum et potius nova
cantemus Augusti tropaea
Caesaris et rigidum Niphaten

Medumque flumen gentibus additum
victis minores volvere vertices
intraque praescriptum Gelonos
exiguis equitare campis.

X.

Rectius vives, Licini, neque altum
semper urgendo neque, dum procellas
cautus horrescis, nimium premendo
litus iniquom.

auream quisquis mediocritatem
diligit, tutus caret obsoleti
sordibus tecti, caret invidenda
sobrius aula.

saepius ventis agitatur ingens
pinus et celsae graviore casu
decidunt turres feriuntque summos
fulgura montis.

sperat infestis, metuit secundis
alteram sortem bene praeparatum
pectus. informis hiemes reducit
Iuppiter, idem

(I): *ABDE* (II): *RΦ*

21. 22 *ob asteismum adfert schol. Stat. Theb. 11, 508* **22** minores v. vertices *ob imaginem Serv. Aen. 8, 726*

10, 6 obsoleti (I), obsoletis (II) **9—12** *enarrat Isid. syn. 2, 89 qui legisse potest* saevius *(cf. Stowasser, Zeitschr. f. österr. Gymn. 43, 1892, 208)* **11** feriunt — montes *ob rem afferunt Hier. epist. 60, 16 p. 600 Mi.; 108, 18 p. 893 Mi.; quaest. hebr. in gen. p. 1 19 Lagarde; Isid. nat. 30, 5*

submovet. non, si male nunc, et olim
sic erit: quondam cithara tacentem
suscitat Musam neque semper arcum
tendit Apollo.

rebus angustis animosus atque
fortis adpare: sapienter idem
contrahes vento nimium secundo
turgida vela.

XI.

Quid bellicosus Cantaber et Scythes,
Hirpine Quinti, cogitet Hadria
divisus obiecto, remittas
quaerere nec trepides in usum

poscentis aevi pauca: fugit retro
levis iuventas et decor arida
pellente lascivos amores
canitie facilemque somnum.

non semper idem floribus est honor
vernis neque uno luna rubens nitet
voltu: quid aeternis minorem
consiliis animum fatigas?

cur non sub alta vel platano vel hac
pinu iacentes sic temere et rosa
canos odorati capillos,
dum licet, Assyriaque nardo

Ⓘ: ***ABDE*** Ⓘⓘ: ***RΦ***

18 cithara Ⓘ Ⓘⓘ, cythar(a)e *Φ*
11, 2 quincti *AR* *(in titulo* ad Quinctium *R)*, quinte *B* (ad quintum *Porph. codd.*) **3** obiecto Ⓘ Ⓘⓘ, obiecta *(Victorin. gramm. VI 180, 5)* **15** canos Ⓘ Ⓘⓘ *(schol. AΓ)*, cinctos *Lehrs* **16** assyria Ⓘ Ⓘⓘ *Porph.*, assyrio *B*

potamus uncti? dissipat Euhius
curas edacis. quis puer ocius
restinguet ardentis Falerni
pocula praetereunte lympha?

quis devium scortum eliciet domo
Lyden? eburna, dic age, cum lyra
maturet, in comptum Lacaenae
more comas religata nodum.

XII.

Nolis longa ferae bella Numantiae
nec durum Hannibalem nec Siculum mare
Poeno purpureum sanguine mollibus
aptari citharae modis

nec saevos Lapithas et nimium mero
Hylaeum domitosque Herculea manu
Telluris iuvenes, unde periculum
fulgens contremuit domus

Saturni veteris: tuque pedestribus
dices historiis proelia Caesaris,
Maecenas, melius ductaque per vias
regum colla minacium.

me dulcis dominae Musa Licymniae
cantus, me voluit dicere lucidum
fulgentis oculos et bene mutuis
fidum pectus amoribus;

Ⓘ: ***ABDE*** Ⓘⓘ: ***RΦ***

19 resting(u)et (-uit *R*) Ⓘ Ⓘⓘ *Porph.*, restring(u)et *AE* 23 incomptum: incompositum *schol. AΓ* 24 comas (comae *ABλl lemma Porph.*) Ⓘ Ⓘⓘ, comam *Φ* nodum Ⓘ Ⓘⓘ incomptam L. m. comam r. nodo *Bentley*

12, 2 durum Ⓘ Ⓘⓘ *Bland.*, dirum ς 9 tuque — 12 minacium *ob rem Serv. georg. 2, 41*

quam nec ferre pedem dedecuit choris
nec certare ioco nec dare bracchia
ludentem nitidis virginibus sacro
  Dianae celebris die.

num tu quae tenuit dives Achaemenes
aut pinguis Phrygiae Mygdonias opes
permutare velis crine Licymniae
  plenas aut Arabum domos,

cum flagrantia detorquet ad oscula
cervicem aut facili saevitia negat
quae poscente magis gaudeat eripi,
  interdum rapere occupet?

XIII.

Ille et nefasto te posuit die
quicumque primum, et sacrilega manu
  produxit, arbos, in nepotum
    perniciem opprobriumque pagi;

illum et parentis crediderim sui
fregisse cervicem et penetralia
  sparsisse nocturno cruore
    hospitis; ille venena Colcha

(I): ***ABDE***   (II): ***RΦ***

22 *ob* opes *adferunt Serv. Aen. 2, 4 schol. Stat. Theb. 1, 161* pinguis (I) (II) *schol. AΓ*, pingues *AB (Serv. schol. Stat.)* 25 Cum (I) (II), Dum *Φ* 28 occupet (I) (II), occupat *δπ*

13, 1 Ille (I) (II) *(Victorin. gramm. VI 179, 9 Diomed. I 524, 16)*, Malo *(Serv. gramm. IV 470, 24)* 5 [(II): ***RFλlπ***] illum — cervicem *ob coniunctivum Prisc. 18, 106 p. 256, 19* parentis (-es *B*) (I) (II), patris *(Prisc.)* 8 colcha (I) (II) *Bland.*, colchica *Φ Ps. Porph.; cf. Ov. epist. 6, 131*

et quidquid usquam concipitur nefas
tractavit, agro qui statuit meo
te, triste lignum, te, caducum
in domini caput inmerentis.

quid quisque vitet, numquam homini satis
cautum est in horas: navita Bosporum
Poenus perhorrescit neque ultra
caeca timet aliunde fata,

miles sagittas et celerem fugam
Parthi, catenas Parthus et Italum
robur; sed inprovisa leti
vis rapuit rapietque gentis.

quam paene furvae regna Proserpinae
et iudicantem vidimus Aeacum
sedesque discriptas piorum et
Aeoliis fidibus querentem

Sappho puellis de popularibus
et te sonantem plenius aureo,
Alcaee, plectro dura navis,
dura fugae mala, dura belli.

utrumque sacro digna silentio
mirantur umbrae dicere, sed magis
pugnas et exactos tyrannos
densum umeris bibit aure volgus.

(I): ***ABDE*** (II): ***RΦ*** (= ***Fλlπ***)

15 Poenus (I) (II) *Porph.*, Thynus *Lachmann* **16** timet (I) (II), timetve *Lachmann* **21** *ob* furvae *Serv. georg. 3, 407 et* (*omissis* Q. p.) *Agroecius gramm. VII 125, 10* **23** discriptas (discr- *AB* descr- *DERπ Porph. codd. ter*) (I) (II) *Porph. cf. Bücheler Rhein. Mus. 13, 603. 644,* discretas *Fλl* (*deest δ*) **26** *Quint. inst. 10, 1, 63* Alcaeus . . . 'aureo plectro' merito donatur

quid mirum, ubi illis carminibus stupens
demittit atras belua centiceps
auris et intorti capillis
Eumenidum recreantur angues?

quin et Prometheus et Pelopis parens
dulci laborem decipitur sono
nec curat Orion leones
aut timidos agitare lyncas.

XIIII.

Eheu fugaces, Postume, Postume,
labuntur anni nec pietas moram
rugis et instanti senectae
adferet indomitaeque morti,

non, si trecenis quotquot eunt dies,
amice, places inlacrimabilem
Plutona tauris, qui ter amplum
Geryonen Tityonque tristi

conpescit unda, scilicet omnibus
quicumque terrae munere vescimur
enaviganda, sive reges
sive inopes erimus coloni.

(I): ***ABDE*** (II): ***RΦ***

34 *Sen. apoc. 13, 3* Cerberus vel ut ait Horatius 'belua centiceps'. 38 laborem (I) (II) '*Porph.*', laborum *Eλl (Bland.) schol. AΓ* somno *Fλl* 39 sq. *ob* lyncas *graece declinatum et masc. adfert Prisc. 6, 26 p. 218, 4* 40 timidos (I) (II) *Prisc.*, timidas ς

14, 1 Eheu — anni *ob sententiam Hier. in Amos 3, 6 p.* 1061^{C} *Mi., in Ezech. 1, 1 p.* 24^{C}*, ob epanalempsin Diomed. gramm. I 445, 27* Eheu (I) (II) *(Diomed. cod. A Serv. gramm. VI 470, 25 Hier. in Amos),* Heu heu *(Hier. in Ezech. schol. Pers. 2, 2 p. 28 Kurz),* Heu (*Diomed. codd. B M*) 5 tricenis (I) (II) *(Bland.)* 8 Geryonen (I) (II), -nem *AEλlψ*

frustra cruento marte carebimus
fractisque rauci fluctibus Hadriae,
frustra per autumnos nocentem
corporibus metuemus austrum:

visendus ater flumine languido
Cocytos errans et Danai genus
infame damnatusque longi
Sisyphus Aeolides laboris.

linquenda tellus et domus et placens
uxor neque harum quas colis arborum
te praeter invisas cupressos
ulla brevem dominum sequetur.

absumet heres Caecuba dignior
servata centum clavibus et mero
tinguet pavimentum superbo,
pontificum potiore cenis.

XV.

Iam pauca aratro iugera regiae
moles relinquent, undique latius
extenta visentur Lucrino
stagna lacu platanusque caelebs

evincet ulmos; tum violaria et
myrtus et omnis copia narium
spargent olivetis odorem
fertilibus domino priori,

(I): ***ABDE*** (II): ***RΦ***

14 rauci (I) (II), raucis *ABπ lemma Porph.* **23** nec te praeter invisam cupressum *(sic)* — sequetur *ob cupressum affert Serv. Aen. 3, 64* **27** superbo (I) (II) *(Bland.) Porph.*, superbus *Barth*

15 *continuatum erat in archetypo ei carmini quod antecedit (testes hodie ABER (Bland.) metrici), at novum incipere carmen docebat Porphyrio, inde separatum in DΦ probant tituli*

tum spissa ramis laurea fervidos
excludet ictus. non ita Romuli
praescriptum et intonsi Catonis
auspiciis veterumque norma.

privatus illis census erat brevis,
commune magnum: nulla decempedis
metata privatis opacam
porticus excipiebat arcton

nec fortuitum spernere caespitem
leges sinebant, oppida publico
sumptu iubentes et deorum
templa novo decorare saxo.

XVI.

Otium divos rogat in patenti
prensus Aegaeo, simul atra nubes
condidit lunam neque certa fulgent
sidera nautis,

otium bello furiosa Thrace,
otium Medi pharetra decori,
Grosphe, non gemmis neque purpura ve-
nale nec auro.

non enim gazae neque consularis
submovet lictor miseros tumultus
mentis et curas laqueata circum
tecta volantis.

Ⓘ: ***ABDE*** Ⓘⓘ: ***RΦ***

12 [Ⓘ: ***ADE***] 14 nulla — 16 arcton *ob* haec decempeda *Prisc. 6, 27 p. 218, 10; ob* metata *pass. Prisc. 8, 20 p. 387, 8*
17 nec — sinebant *ob* fortŭītum *Serv. Aen. 6, 179*
16, 1 [Ⓘ: ***ABDE***, Ⓘⓘ: ***RFλπ***]

vivitur parvo bene cui paternum
splendet in mensa tenui salinum
nec levis somnos timor aut cupido
  sordidus aufert.

quid brevi fortes iaculamur aevo
multa? quid terras alio calentis
sole mutamus? patriae quis exsul
  se quoque fugit?

scandit aeratas vitiosa navis
Cura nec turmas equitum relinquit
ocior cervis et agente nimbos
  ocior Euro.

laetus in praesens animus quod ultra est
oderit curare et amara lento
temperet risu: nihil est ab omni
  parte beatum.

abstulit clarum cita mors Achillem,
longa Tithonum minuit senectus
et mihi forsan tibi quod negarit
  porriget hora.

te greges centum Siculaeque circum
mugiunt vaccae, tibi tollit hinnitum
apta quadrigis equa, te bis Afro
  murice tinctae

vestiunt lanae: mihi parva rura et
spiritum Graiae tenuem Camenae
Parca non mendax dedit et malignum
  spernere volgus.

(I): ***ABDE*** (II): ***RΦ*** (= ***Fλπ***)

13 paternum (I) (II) *Porph.*, paterno *Fπ* 15 nec *(sic)* cupido — aufert *ob masc.* cupido *Serv. Aen. 5, 122* 20 [(II): ***RFδλπ***] 26 amarulenta *Francken* 27 *Auson. 196, 52* versus Horati: nil est ob omni parte beatum 30 *ob rem Serv. Aen. 4, 585* 31 forsan (I) (II), forset *Φ*

XVII.

Cur me querelis exanimas tuis?
nec dis amicum est nec mihi te prius
obire, Maecenas, mearum
grande decus columenque rerum.

a, te meae si partem animae rapit
maturior vis, quid moror altera,
nec carus aeque nec superstes
integer? ille dies utramque

ducet ruinam. non ego perfidum
dixi sacramentum: ibimus, ibimus,
utcumque praecedes, supremum
carpere iter comites parati.

me nec Chimaerae spiritus igneae
nec si resurgat centimanus gigas
divellet umquam: sic potenti
Iustitiae placitumque Parcis.

seu Libra seu me Scorpios adspicit
formidolosus, pars violentior
natalis horae, seu tyrannus
Hesperiae Capricornus undae:

utrumque nostrum incredibili modo
consentit astrum; te Iovis inpio
tutela Saturno refulgens
eripuit volucrisque Fati

Ⓘ: ***ABDE*** Ⓘ Ⓘ: ***RΦ*** (= ***Fδλπ***)

17, 1 Quid me q. exagitas (*Victorin. gramm. VI 179, 10*) **14** gigas Ⓘ Ⓘ Ⓘ (*Bland.*) *Porph.* (*i. schol. ΑΓ*) (*Prisc. 6, 84. 17, 152 v. ad carm. 3, 4, 69*); *item traditur carm. 3, 4, 69; utrubique* Gyas *Lambinus* **19** Natalis Ⓘ Ⓘ Ⓘ *Porph.*, Loetalis *Φ* seu — undae *ob rem Serv. georg. 1, 336* **22** te — **25** alas *ob sententiam Serv. Aen. 4, 610*

tardavit alas, cum populus frequens
laetum theatris ter crepuit sonum;
  me truncus inlapsus cerebro,
    sustulerat, nisi Faunus ictum

dextra levasset, Mercurialium
custos virorum. reddere victimas
  aedemque votivam memento;
    nos humilem feriemus agnam.

XVIII.

Non ebur neque aureum
  mea renidet in domo lacunar,
non trabes Hymettiae
  premunt columnas ultima recisas

Africa neque Attali
  ignotus heres regiam occupavi
nec Laconicas mihi
  trahunt honestae purpuras clientae.

at fides et ingeni
  benigna vena est pauperemque dives
me petit: nihil supra
  deos lacesso nec potentem amicum

largiora flagito,
  satis beatus unicis Sabinis.
truditur dies die
  novaeque pergunt interire lunae:

(I): ***ABDE*** (II): ***RΦ***

25 cum (I) *λ Porph.*, tum *R lemma schol. AΓ*, te *Φ*, cui *Lachmann* 27 me — levasset *ob indicat. modum Prisc. 18, 126 p. 267, 2*

18, 1 neque — lacunar *ob* lacunar *Isid. orig. 15, 8, 6 = 19, 12* 2 *ob* lacunar *Serv. Aen. 8, 25, item praeposito* nec *Aen. 1. 726, ob metrum Prisc. gramm. III 460, 11* 7 sq. *ob* clienta *Charis. gramm. I 100, 18* 8 clientae (-tiae *ER*) (I) (II) *Charis. (Porph.)*, clientes *Φ*

tu secanda marmora
  locas sub ipsum funus et sepulcri
inmemor struis domos
  marisque Bais obstrepentis urges

submovere litora,
  parum locuples continente ripa;
quid quod usque proximos
  revellis agri terminos et ultra

limites clientium
  salis avarus? pellitur paternos
in sinu ferens deos
  et uxor et vir sordidosque natos.

nulla certior tamen
  rapacis Orci sede destinata
aula divitem manet
  erum. quid ultra tendis? aequa tellus

pauperi recluditur
  regumque pueris nec satelles Orci
callidum Promethea
  revexit auro captus; hic superbum

Tantalum atque Tantali
  genus coercet, hic levare functum
pauperem laboribus
  vocatus atque non vocatus audit.

Ⓘ: ***ABDE***   Ⓘⓘ: ***RΦ***

22—29 [Ⓘ: *ADE*]   25 Limites Ⓘ Ⓘⓘ, Limitem *δπ*
26 pellitur — deos *ob sententiam Serv. Aen. 6, 609*   29 *Serv. Aen. 6, 152* sepulcrum sedes vocatur: Horatius 'nulla — erum'
30 sede *Serv. (schol. Cruq.)*, fine Ⓘ Ⓘⓘ, '*Porphyrio*' *anceps*
36 Reuexit Ⓘ Ⓘⓘ, Reui(n)xit *Φ*

XVIIII.

Bacchum in remotis carmina rupibus
vidi docentem, credite posteri,
Nymphasque discentis et auris
capripedum Satyrorum acutas.

euhoe, recenti mens trepidat metu,
plenoque Bacchi pectore turbidum
laetatur. euhoe, parce Liber,
parce gravi metuende thyrso.

fas pervicacis est mihi Thyiadas
vinique fontem lactis et uberes
cantare rivos atque truncis
lapsa cavis iterare mella;

fas et beatae coniugis additum
stellis honorem tectaque Penthei
disiecta non leni ruina
Thracis et exitium Lycurgi.

tu flectis amnis, tu mare barbarum,
tu separatis uvidus in iugis
nodo coerces viperino
Bistonidum sine fraude crinis.

tu, cum parentis regna per arduom
cohors gigantum scanderet inpia,
Rhoetum retorsisti leonis
unguibus horribilemque mala;

(I): ***ABDE*** (II): ***RΦ***

19, 1 Bacchum — docentem *ob sententiam schol. Iuv. 7, 58* **5** [(II): ***RFδλlπ***] **5** *ob interiectionem affert Prisc. 15, 17 p. 73, 18* **7** Horatius in carminibus: heu hoe Bacche precor *Prisc. 15, 17 p. 73, 15 Iuvenal. 7, 62* satur est cum dicit Horatius 'euhoe' **9** peruicaces est (I) (II) *schol. AΓ*, pervicaci sit *Weidner* **16** exitium (-tum R^1) (II) *D*, exitum (I) **24** horribilem *Trendelenburg*, horribili (I) (II) *Porph.*, horribilis *Bentley*

quamquam choreis aptior et iocis
ludoque dictus non sat idoneus
pugnae ferebaris; sed idem
pacis eras mediusque belli.

te vidit insons Cerberus aureo
cornu decorum leniter atterens
caudam et recedentis trilingui
ore pedes tetigitque crura.

XX.

Non usitata nec tenui ferar
penna biformis per liquidum aethera
vates neque in terris morabor
longius invidiaque maior

urbis relinquam. non ego, pauperum
sanguis parentum, non ego, quem vocas,
dilecte Maecenas, obibo
nec Stygia cohibebor unda.

iam iam residunt cruribus asperae
pelles et album mutor in alitem
superne nascunturque leves
per digitos umerosque plumae.

iam Daedaleo notior Icaro
visam gementis litora Bospori
Syrtisque Gaetulas canorus
ales Hyperboreosque campos.

(I): ***ABDE*** (II): ***RΦ***

29 te — decorum *ob sententiam Serv. Aen. 4, 654,* te — Cerberus *item Aen. 3, 93*
20, 1 usitata (I) (II) *Porph. (metrici),* uisitata *Bergk* **3** terris (I) (II) *(Victorin. p. 180, 7),* terra *Φ* **6** uocas (I) (II) *defendit Bücheler, Rhein. Mus. 37, 238,* uocant *Bentley* **8** cohibebor *cf. Carm. epigr. 1109, 24 (saec. I)* **13** notior (I) (II), ocior *ΦE Heiric PMA III p. 488, 27;* tutior *Bentley*

me Colchus et qui dissimulat metum
Marsae cohortis Dacus et ultimi
noscent Geloni, me peritus
discet Hiber Rhodanique potor.

absint inani funere neniae
luctusque turpes et querimoniae;
conpesce clamorem ac sepulcri
mitte supervacuos honores.

(I): ***ABDE***   (II): ***RΦ***

20 *ob* Hiber *affert Serv. Aen. 7, 605*

CARMINVM

LIBER TERTIVS.

I.

Odi profanum volgus et arceo.
favete linguis: carmina non prius
audita Musarum sacerdos
virginibus puerisque canto.

regum timendorum in proprios greges,
reges in ipsos imperium est Iovis,
clari giganteo triumpho,
cuncta supercilio moventis.

est ut viro vir latius ordinet
arbusta sulcis, hic generosior
descendat in campum petitor,
moribus hic meliorque fama

contendat, illi turba clientium
sit maior: aequa lege Necessitas
sortitur insignis et imos,
omne capax movet urna nomen.

destrictus ensis cui super inpia
cervice pendet, non Siculae dapes
dulcem elaborabunt saporem,
non avium citharaeque cantus

(I): ***ABDE***   (II): ***RΦ***

3, 1, 2 sq. *ob* favete *affert Serv. Aen. 5, 71, similiter georg. 4, 230* 9 Est (I) (II), Esto *Bentley* **17** destrictus — pendet *ob* super *c. abl. Charis. gramm. I 269, 15 Serv. IV 419, 32 Pomp. V 275, 30 Porph. ad carm. 1, 9, 5* destrictus (I) (II) *(gramm.)*, districtus *Φ (Pomp. cod. A)*

somnum reducent: somnus agrestium
lenis virorum non humilis domos
fastidit umbrosamque ripam,
non Zephyris agitata Tempe.

desiderantem quod satis est neque
tumultuosum sollicitat mare
nec saevos Arcturi cadentis
impetus aut orientis Haedi,

non verberatae grandine vineae
fundusque mendax arbore nunc aquas
culpante, nunc torrentia agros
sidera, nunc hiemes iniquas.

contracta pisces aequora sentiunt
iactis in altum molibus: huc frequens
caementa demittit redemptor
cum famulis dominusque terrae

fastidiosus: sed Timor et Minae
scandunt eodem, quo dominus, neque
decedit aerata triremi ⟨et⟩
post equitem sedet atra Cura.

quodsi dolentem nec Phrygius lapis
nec purpurarum sidere clarior
delenit usus nec Falerna
vitis Achaemeniumque costum,

cur invidendis postibus et novo
sublime ritu moliar atrium?
cur valle permutem Sabina
divitias operosiores?

(I): ***ABDE*** (II): ***RΦ***

35 demittit (I) (II), dimittit *DEλ*   39 et *om.* (I), *de* (II) *potest dubitari, cum in δπ loca cernantur rasa; certe hodie neque in R neque in Φ* et *legitur*   43 Delenit (I) (II), Delinit *ΦD*   falerna (I) (II), falernae *DER*   44 Vitis (II), Vites (I)

II.

Angustam amice pauperiem pati
robustus acri militia puer
condiscat et Parthos ferocis
vexet eques metuendus hasta

vitamque sub divo et trepidis agat
in rebus. illum ex moenibus hosticis
matrona bellantis tyranni
prospiciens et adulta virgo

suspiret: ‘eheu, ne rudis agminum
sponsus lacessat regius asperum
tactu leonem, quem cruenta
per medias rapit ira caedes.’

dulce et decorum est pro patria mori:
mors et fugacem persequitur virum
nec parcit inbellis iuventae
poplitibus timidove tergo.

Virtus, repulsae nescia sordidae,
intaminatis fulget honoribus
nec sumit aut ponit securis
arbitrio popularis aurae.

Virtus, recludens inmeritis mori
caelum, negata temptat iter via
coetusque volgaris et udam
spernit humum fugiente penna.

Ⓘ: ***ABDE***   Ⓘⓘ: ***RΦ***

2, 1 amice (*adv.*) Ⓘ Ⓘⓘ (*Bland.*) (*metrici*), amici ς *Bentley* (*schol. AΓ potest* amice *voc. pro collectivo accepisse*)   **5** [Ⓘ: ***ADE***]   **13** [Ⓘ: ***ABDE***]   **16** timidoue Ⓘ, timidoque Ⓘⓘ *E*   **17** [Ⓘ: ***ADE***]   **22** iter Ⓘⓘ, ire Ⓘ

est et fideli tuta silentio
merces: vetabo, qui Cereris sacrum
volgarit arcanae, sub isdem
sit trabibus fragilemque mecum

solvat phaselon; saepe Diespiter
neglectus incesto addidit integrum,
raro antecedentem scelestum
deseruit pede Poena claudo.

III.

Iustum et tenacem propositi virum
non civium ardor prava iubentium,
non voltus instantis tyranni
mente quatit solida neque Auster,

dux inquieti turbidus Hadriae,
nec fulminantis magna manus Iovis:
si fractus inlabatur orbis,
inpavidum ferient ruinae.

hac arte Pollux et vagus Hercules
enisus arces attigit igneas,
quos inter Augustus recumbens
purpureo bibet ore nectar,

(I) : ***ADE*** (II) : ***RΦ***

27 Volgarit (II), Vulgauit (I) **28** fragilemve *Bentley* **31** sq. *ob sententiam Serv. Aen. 1, 543 schol. Stat. Theb. 5, 60* **32** (I) : ***AE***

3 *carmen cum priore coniunctum dabant* (I) (II) *Bland. nec Porphyrio contradixisse videtur, separaverunt Φ ex metricis; cf. Victorin. gramm. VI 179, 13. 180, 9 Serv. VI 470, 28* **1—4** solida *ob sententiam dat Lact. inst. 5, 13, 16* **4** solida (I) (II) *Porph.*, solidum (*Victorin. gramm. VI 180, 29*) *cf.* mentemq. solidam *in Lact. codd. BRS* **7. 8** *ob sententiam allegat Hier. epist. 6 p. 338*C *Migne, 118, 2 p. 962*A*, 130, 7 p. 1112, in Ephes. 3, 5, 20 p. 530*A inlabatur (I) (II) (*Hier. ter*) inlabetur *Aλl* **10** Enisus (*de* R^1 *non constat*) (I) (II) *Bland. schol. AΓ*, Innisus *Φ*R^2 **12** bibit (I) (II), bibit *ΦE*

hac te merentem, Bacche pater, tuae
vexere tigres indocili iugum
collo trahentes, hac Quirinus
Martis equis Acheronta fugit,

gratum elocuta consiliantibus
Iunone divis: 'Ilion, Ilion
fatalis incestusque iudex
et mulier peregrina vertit

in pulverem, ex quo destituit deos
mercede pacta Laomedon, mihi
castaeque damnatum Minervae
cum populo et duce fraudulento.

iam nec Lacaenae splendet adulterae
famosus hospes nec Priami domus
periura pugnacis Achivos
Hectoreis opibus refringit

nostrisque ductum seditionibus
bellum resedit; protinus et gravis
iras et invisum nepotem,
Troica quem peperit sacerdos,

Marti redonabo; illum ego lucidas
inire sedes, discere nectaris
sucos et adscribi quietis
ordinibus patiar deorum.

dum longus inter saeviat Ilion
Romamque pontus, qualibet exsules
in parte regnanto beati;
dum Priami Paridisque busto

(I): ***A E***   (II): ***R Φ***

inde a versu 17 *fuisse qui male novom carmen seiungerent auctor est Ps. Porph.* 18 Ilion — iudex *ob* fatalis *adhibet Porph. epist. 2, 1, 11* 23 damnatam *Bentley* 34 discere (II) *Porph., de* (I) *non certo constat, quia* A^2E *quidem dant* discere, *at* $A^1\lambda l$ ducere, *quod etiam schol.* Γ *explicat* 37 saeviet *Peerlkamp*

insultet armentum et catulos ferae
celent inultae, stet Capitolium
fulgens triumphatisque possit
Roma ferox dare iura Medis.

horrenda late nomen in ultimas
extendat oras, qua medius liquor
secernit Europen ab Afro,
qua tumidus rigat arva Nilus.

aurum inrepertum et sic melius situm,
cum terra celat, spernere fortior
quam cogere humanos in usus
omne sacrum rapiente dextra,

quicumque mundo terminus obstitit,
hunc tanget armis, visere gestiens,
qua parte debacchentur ignes,
qua nebulae pluviique rores.

sed bellicosis fata Quiritibus
hac lege dico, ne nimium pii
rebusque fidentes avitae
tecta velint reparare Troiae.

Troiae renascens alite lugubri
fortuna tristi clade iterabitur
ducente victrices catervas
coniuge me Iovis et sorore.

ter si resurgat murus aeneus
auctore Phoebo, ter pereat meis
excisus Argivis, ter uxor
capta virum puerosque ploret.'

Ⓘ: ***AE*** Ⓘⓘ: ***RΦ***

46 modicus *L. Müller* **54** tangat ϛ *Bentley*

non hoc iocosae conveniet lyrae —
quo, Musa, tendis? desine pervicax
referre sermones deorum et
magna modis tenuare parvis.

IIII.

Descende caelo et dic age tibia
regina longum Calliope melos,
seu voce nunc mavis acuta
seu fidibus citharave Phoebi.

auditis? an me ludit amabilis
insania? audire et videor pios
errare per lucos, amoenae
quos et aquae subeunt et aurae.

me fabulosae Volture in Apulo
nutricis extra limina Pulliae
ludo fatigatumque somno
fronde nova puerum palumbes

texere, mirum quod foret omnibus
quicumque celsae nidum Aceruntiae
saltusque Bantinos et arvom
pingue tenent humilis Forenti,

(I): *AE* (II): *RΦ*

4, 1 [(I): *ABE*] **3** mauis (I) (II), canas (*Victorin. gramm. VI 180, 10*) **4** citharaue (I) (II) (*Victorin. gramm. VI 180, 30*), citharaque δ^1 *Bentley* Phoebi (I) (II), leui (*Victorin.*) **10** nutricis (I) (II) *Porph.*, altricis δς limina pulliae (I) (II) *schol. Γ*, limen apuliae *ΦE; Porphyrionis scholion corruptum* **14** acheruntiae (II), acheront(h)iae (I) **16** forenti (I) (II), ferenti *Φ*

ut tuto ab atris corpore viperis
dormirem et ursis, ut premerer sacra
lauroque conlataque myrto
non sine dis animosus infans.

vester, Camenae, vester in arduos
tollor Sabinos, seu mihi frigidum
Praeneste seu Tibur supinum
seu liquidae placuere Baiae.

vestris amicum fontibus et choris
non me Philippis versa acies retro,
devota non extinxit arbor
nec Sicula Palinurus unda.

utcumque mecum vos eritis, libens
insanientem navita Bosporum
temptabo et urentis harenas
litoris Assyrii viator,

visam Britannos hospitibus feros
et laetum equino sanguine Concanum,
visam pharetratos Gelonos
et Scythicum inviolatus amnem.

vos Caesarem altum, militia simul
fessas cohortes abdidit oppidis,
finire quaerentem labores
Pierio recreatis antro.

Ⓘ : ***A E***   Ⓘⓘ : ***R Φ***

17 [Ⓘ : ***A E***] **21** [Ⓘ : ***A B E***] **23** *schol. Iuv. 3, 192* ‘proni Tiburis’ in praecipiti posita ut Horatius ‘clivumque supinum’ (*an ex deperdito Horati versu?*) **31** urentis (-es) Ⓘ Ⓘⓘ, arentis (-es) *Φ* **38** abdidit (add- *B F*) Ⓘ Ⓘⓘ (*Bland.*) *Porph.* (*i. schol. A Γ*), redditis *δ π*, reddidit *ς* **39** [Ⓘ : ***A E***]

vos lene consilium et datis et dato
gaudetis, almae. scimus, ut inpios
Titanas immanemque turbam
fulmine sustulerit caduco

qui terram inertem, qui mare temperat
ventosum et urbis regnaque tristia
divosque mortalisque turmas
imperio regit unus aequo.

magnum illa terrorem intulerat Iovi
fidens iuventus horrida bracchiis
fratresque tendentes opaco
Pelion inposuisse Olympo.

sed quid Typhoeus et validus Mimas
aut quid minaci Porphyrion statu,
quid Rhoetus evolsisque truncis
Enceladus iaculator audax

contra sonantem Palladis aegida
possent ruentes? hinc avidus stetit
Volcanus, hinc matrona Iuno et
numquam umeris positurus arcum

qui rore puro Castaliae lavit
crinis solutos, qui Lyciae tenet
dumeta natalemque silvam
Delius et Patareus Apollo.

vis consili expers mole ruit sua,
vim temperatam di quoque provehunt
in maius; idem odere viris
omne nefas animo moventis.

(I): ***AE*** (II): ***RΦ***

43 turbam (I) (II), turmam *Φ* **44** caduco (I) (II) *Porph.* (*i. schol. A*), corusco *Bentley* **46** umbras *Bentley* **47** turmas (I) (II), turbas *ER* **53** [(I): ***ABE***] **64** *ob* Patareus *dat schol. Stat. Theb. 1, 696* (*pro* Delius *habet* Lycius) **66** [(I): ***AE***]

testis mearum centimanus gigas
sententiarum, notus et integrae
temptator Orion Dianae
virginea domitus sagitta.

iniecta monstris Terra dolet suis
maeretque partus fulmine luridum
missos ad Orcum; nec peredit
inpositam celer ignis Aetnen

incontinentis nec Tityi iecur
reliquit ales, nequitiae additus
custos; amatorem trecentae
Pirithoum cohibent catenae.

V.

Caelo tonantem credidimus Iovem
regnare; praesens divos habebitur
Augustus adiectis Britannis
imperio gravibusque Persis.

milesne Crassi coniuge barbara
turpis maritus vixit et hostium
(pro curia inversique mores)
consenuit socerorum in armis

Ⓘ: ***ABE*** Ⓘⓘ: ***RΦ***

69 [Ⓘ: ***ABE***] 69 testis — sententiarum *ob* centimanus *Prisc. 6, 84 p. 268, 9, nude* centimanus gigas *17, 152 p. 182, 13* gigas *cf. ad 2, 17, 14* **71** sq. *enarrat Serv. Aen. 1, 535* **72** *ob rem adfert schol. Stat. Theb. 7, 256. 9, 844* **76** aet(h)nen Ⓘ Ⓘⓘ, aet(h)nam *Φ* **77** *ob rem affert Serv. Aen. 6, 596* nec Ⓘ Ⓘⓘ, aut (*Serv.*)

5, 1 credidimus Ⓘ Ⓘⓘ (*Serv. gramm. VI 470, 30*), credimus *Bδπ* 8 armis Ⓘ Ⓘⓘ, arvis *Faber*

sub rege Medo Marsus et Apulus,
anciliorum et nominis et togae
oblitus aeternaeque Vestae,
incolumi Iove et urbe Roma?

hoc caverat mens provida Reguli
dissentientis condicionibus
foedis et exemplo trahentis
perniciem veniens in aevom,

si non periret iam miserabilis
captiva pubes. 'signa ego Punicis
adfixa delubris et arma
militibus sine caede' dixit

'derepta vidi, vidi ego civium
retorta tergo bracchia libero
portasque non clausas et arva
Marte coli populata nostro.

auro repensus scilicet acrior
miles redibit: flagitio additis
damnum; neque amissos colores
lana refert medicata fuco

nec vera virtus, cum semel excidit,
curat reponi deterioribus.
si pugnat extricata densis
cerva plagis, erit ille fortis

(I): *ABE* (II): *RΦ*

10 — oblitus *ob gen.* anciliorum *adferunt Serv. Aen. 7, 188 Charis. gramm. I 62, 18 Cledon. gramm. V 43, 9 (hic hoc ordine:* anciliorum oblitus nominis et t.) *Ps. Cassiodor. de orat. p. 1233B Migne* et n. (II) *Bland. (Charis. Serv. vulg.)*, et *om.* (I) *(Cledon. Serv. Floriac. Ps. Cassiodor.)* **15** trahentis (*scil. pubis captivae non damnatae*) (I) (II) *Porph.* (*qui male interpretatur: Reguli*), trahenti *Canter* **17** iam miserabilis *Düntzer*, inmiserabilis (I) (II) *Porph.*, non miserabilis *Weidner* perires (perirent *Glareanus*) inmiserabilis *Lachmann* **21** Derepta *R*, Direpta (I) *Φ* (*Bland.*) **29** sq. *ob sententiam Serv. Aen. 2, 367* **31** [(I): *AE*] **31** si — plagis *ob* extricata *Serv. Aen. 6, 27*

qui perfidis se credidit hostibus
et Marte Poenos proteret altero;
qui lora restrictis lacertis
sensit iners timuitque mortem,

hic, unde vitam sumeret inscius,
pacem duello miscuit. o pudor,
o magna Carthago, probrosis
altior Italiae ruinis.'

fertur pudicae coniugis osculum
parvosque natos ut capitis minor
ab se removisse et virilem
torvos humi posuisse voltum,

donec labantis consilio patres
firmaret auctor numquam alias dato
interque maerentis amicos
egregius properaret exul.

atqui sciebat, quae sibi barbarus
tortor pararet: non aliter tamen
dimovit obstantis propinquos
et populum reditus morantem

quam si clientum longa negotia
diiudicata lite relinqueret
tendens Venafranos in agros
aut Lacedaemonium Tarentum.

(I): *A E* (II): *R Φ*

post 34 *fortius distinxi* 35 [(I): *A B E*] 37 inscius (I) (II) *Porph.*, aptius δ 51 propinquos (I) (II), amicos *Φ ex v. 47* 53 clientum (I) (II), clientium *Φ*

VI.

Delicta maiorum inmeritus lues,
Romane, donec templa refeceris
aedisque labentis deorum et
foeda nigro simulacra fumo.

dis te minorem quod geris, imperas:
hinc omne principium, huc refer exitum:
di multa neglecti dederunt
Hesperiae mala luctuosae.

iam bis Monaeses et Pacori manus
inauspicatos contudit impetus
nostros et adiecisse praedam
torquibus exiguis renidet.

paene occupatam seditionibus
delevit Vrbem Dacus et Aethiops,
hic classe formidatus, ille
missilibus melior sagittis.

fecunda culpae saecula nuptias
primum inquinavere et genus et domos:
hoc fonte derivata clades
in patriam populumque fluxit.

motus doceri gaudet Ionicos
matura virgo et fingitur artibus
iam nunc et incestos amores
de tenero meditatur ungui.

(I): ***ABE*** (II): ***RΦ***

6, 1 *ob* luere *schol. Bern. Verg. georg. 1, 502 p. 884 Hagen* **9** mon(a)es(s)es *F lemma Porph.,* mon(a)es(s)is (*de* R^1 *non liquet*) (I) (II) **10** non — nostris (*sic*) *ob* contudit *Prisc. 10, 25 p. 518, 6* inauspicatos (I), non auspicatos (II) *E* (*Prisc.*) **11** [(I): ***AE***] nostros (I) (II), nostris (*Prisc.*) **12** renidet (-tet *R*) (I) (II), renident (*Porph.*) **14** [(I): ***ABE***] **15** [(I): ***AE***] **22** artibus (I) (II), artubus *Φ Ps. Porph.*

mox iuniores quaerit adulteros
inter mariti vina neque eligit
cui donet inpermissa raptim
gaudia luminibus remotis,

sed iussa coram non sine conscio
surgit marito, seu vocat institor
seu navis Hispanae magister,
dedecorum pretiosus emptor.

non his iuventus orta parentibus
infecit aequor sanguine Punico
Pyrrhumque et ingentem cecidit
Antiochum Hannibalemque dirum,

sed rusticorum mascula militum
proles, Sabellis docta ligonibus
versare glaebas et severae
matris ad arbitrium recisos

portare fustis, sol ubi montium
mutaret umbras et iuga demeret
bobus fatigatis amicum
tempus agens abeunte curru.

damnosa quid non inminuit dies?
aetas parentum, peior avis, tulit
nos nequiores, mox daturos
progeniem vitiosiorem.

(I): ***AE*** (II): ***RΦ***

27 inpermissa (II) *Porph.* (*i. schol. AΓ*), intermissa (I) **32** pretiosus (I) (II) *Porph.*, imperiosus *Leopold* **35** et (I) (II), *om. Φ* **36** Hannibalemque dirum *ob imaginem affert Quint. inst. 8, 2, 9* dirum (I) (II) *schol. AΓ Quint.*, durum *F* **41** sol — **44** abeunte nocte (*sic*) *ob* bobus *adfert Prisc. 7, 82 p. 357, 17* **47** mox — vitiosiorem *ob* mox *Serv. georg. 1, 24*

VII.

Quid fles, Asterie, quem tibi, candida,
primo restituent vere Favonii
  Thyna merce beatum,
    constantis iuvenem fide

Gygen? ille Notis actus ad Oricum
post insana Caprae sidera frigidas
  noctes non sine multis
    insomnis lacrimis agit.

atqui sollicitae nuntius hospitae,
suspirare Chloen et miseram tuis
  dicens ignibus uri,
    temptat mille vafer modis.

ut Proetum mulier perfida credulum
falsis inpulerit criminibus nimis
  casto Bellerophontae
    maturare necem, refert;

narrat paene datum Pelea Tartaro,
Magnessam Hippolyten dum fugit abstinens,
  et peccare docentis
    fallax historias monet.

frustra: nam scopulis surdior Icari
voces audit adhuc integer. at tibi
  ne vicinus Enipeus
    plus iusto placeat cave;

quamvis non alius flectere equom sciens
aeque conspicitur gramine Martio,
  nec quisquam citus aeque
    Tusco denatat alveo.

Ⓘ: ***ABE***   Ⓘⓘ: ***RΦ***

7, 1 [Ⓘ: ***ABE***] **1** candida (*Diomed. gramm. I 525, 6*), candidi Ⓘ Ⓘⓘ *Porph.* (*i. schol. AΓ*) (*Victorin. gramm. VI 174, 17*) **4** fide ς, fidei Ⓘ Ⓘⓘ (*Victorin. gramm. VI 176, 30*) **15** bellerophont(a)e Ⓘ Ⓘⓘ, -ti *Φ* **20** monet Ⓘ Ⓘⓘ, mouet *Fl* **22** audit Ⓘ Ⓘⓘ, *om. Φ* **23** ne Ⓘ Ⓘⓘ, nec *Bδπ*

prima nocte domum claude neque in vias
sub cantu querulae despice tibiae
et te saepe vocanti
duram difficilis mane.

VIII.

Martiis caelebs quid agam kalendis,
quid velint flores et acerra turis
plena miraris positusque carbo in
caespite vivo,

docte sermones utriusque linguae?
voveram dulcis epulas et album
Libero caprum prope funeratus
arboris ictu.

hic dies anno redeunte festus
corticem adstrictum pice dimovebit
amphorae fumum bibere institutae
consule Tullo.

sume, Maecenas, cyathos amici
sospitis centum et vigiles lucernas
perfer in lucem: procul omnis esto
clamor et ira.

Ⓘ: ***ABE*** Ⓘⓘ: ***RΦ***

30 cantu Ⓘ Ⓘⓘ, cantum *Rδπ*
8, 1 *ob kalendas femineas affert Serv. Aen. 8, 638* **3** in *praefixum erat in* Ⓘ Ⓘⓘ *versui posteriori, ideo omiserunt ABλl; versum* 4 *sine* in *allegat Victorin. gramm. VI 176, 10* **5** *ob* doctus *c. acc. affert Donat. Ter. Eun. 478* sermones *R Donat.*, sermonis ⒾΦ *(Bland.); Porphyrio anceps* **9—11** amphorae *ob hunc dat. Prisc. 17, 161 p. 188, 20* dimouebit Ⓘ Ⓘⓘ *(Bland.) codd. plerique Prisciani,* demouebit *R (Prisc. codd. duo)*

mitte civilis super Vrbe curas:
occidit Daci Cotisonis agmen,
Medus infestus sibi luctuosis
  dissidet armis,

servit Hispanae vetus hostis orae
Cantaber, sera domitus catena,
iam Scythae laxo meditantur arcu
  cedere campis.

neglegens, ne qua populus laboret,
parce privatus nimium cavere et
dona praesentis cape laetus horae ⟨ac⟩
  linque severa.

VIIII.

'Donec gratus eram tibi
  nec quisquam potior bracchia candidae
cervici iuvenis dabat,
  Persarum vigui rege beatior.'

'donec non alia magis
  arsisti neque erat Lydia post Chloen,
multi Lydia nominis,
  Romana vigui clarior Ilia.'

'me nunc Thressa Chloe regit,
  dulcis docta modos et citharae sciens,
pro qua non metuam mori,
  si parcent animae fata superstiti.'

(I): *ABE*   (II): *RΦ*

27 cape (I) (II) (*Bland.*), rape *Fδ*   ac *versui insequenti praeponit A, omiserunt ceteri codd.,* et ς; *videtur igitur vocula iam in archetypo excidisse, in A falso loco restituta esse*
9, 5 alia (I) (II) (*Bland.*), aliam *l* ς   9 sq. *ob* doctus *c. acc. Prisc. 18, 194 p. 300, 16*   regit (I) (II) (*Prisc.*), regit *Φ* regit Chloe *Peerlkamp*

'me torret face mutua
  Thurini Calais filius Ornyti,
pro quo bis patiar mori,
  si parcent puero fata superstiti.'

'quid si prisca redit Venus
  diductosque iugo cogit aeneo?
si flava excutitur Chloe
  reiectaeque patet ianua Lydiae?'

'quamquam sidere pulcrior
  ille est, tu levior cortice et inprobo
iracundior Hadria:
  tecum vivere amem, tecum obeam lubens.'

X.

Extremum Tanain si biberes, Lyce,
saevo nupta viro, me tamen asperas
porrectum ante foris obicere incolis
  plorares Aquilonibus.

audis, quo strepitu ianua, quo nemus
inter pulcra satum tecta remugiat
ventis et positas ut glaciet nives
  puro numine Iuppiter?

ingratam Veneri pone superbiam,
ne currente retro funis eat rota:
non te Penelopen difficilem procis
  Tyrrhenus genuit parens.

(I): ***ABE*** (II): ***RΦ***

20 -que (I) (II), -ne *Burmann* **21** Quamquam (I) (II), Quamuis *Φ* pulchrior (I) (II), clarior *lemma Porph.; cf. Claudian. 11, 1*

10, 1 *ad carm. 4, 13 comparat Porph.* **6** satum (I) (II), situm *Φ* **8** Puro (I) (II) *Porph.*, Duro *Bentley*

o quamvis neque te munera nec preces
nec tinctus viola pallor amantium
nec vir Pieria paelice saucius
  curvat, supplicibus tuis

parcas, nec rigida mollior aesculo
nec Mauris animum mitior anguibus:
non hoc semper erit liminis aut aquae
  caelestis patiens latus.

XI.

Mercuri, nam te docilis magistro
movit Amphion lapides canendo,
tuque testudo resonare septem
  callida nervis,

nec loquax olim neque grata, nunc et
divitum mensis et amica templis,
dic modos, Lyde quibus obstinatas
  adplicet auris,

quae velut latis equa trima campis
ludit exsultim metuitque tangi
nuptiarum expers et adhuc protervo
  cruda marito.

tu potes tigris comitesque silvas
ducere et rivos celeres morari;
cessit immanis tibi blandienti
  ianitor aulae

(I): *ABE* (II): *RΦ*

14 *ob comparationem affert Serv. buc. 2, 47* (et tinctus)
18 animum (I) (II), animo *El*

Cerberus, quamvis furiale centum
muniant angues caput eius atque
spiritus taeter saniesque manet
ore trilingui;

quin et Ixion Tityosque voltu
risit invito, stetit urna paulum
sicca, dum grato Danai puellas
carmine mulces.

audiat Lyde scelus atque notas
virginum poenas et inane lymphae
dolium fundo pereuntis imo
seraque fata,

quae manent culpas etiam sub Orco.
inpiae nam (quid potuere maius?),
inpiae sponsos potuere duro
perdere ferro.

una de multis face nuptiali
digna periurum fuit in parentem
splendide mendax et in omne virgo
nobilis aevom,

'surge' quae dixit iuveni marito,
'surge, ne longus tibi somnus unde
non times detur; socerum et scelestas
falle sorores,

quae velut nactae vitulos leaenae
singulos eheu lacerant: ego illis
mollior nec te feriam neque intra
claustra tenebo.

(I): *ABE* (II): *RΦ*

11, 18 eius atque (I) (II), exeatque *Bentley*, effluatque *Gesner* **38** — detur *in suum usum vertit Auson. 151, 18* :

me pater saevis oneret catenis,
quod viro clemens misero peperci,
me vel extremos Numidarum in agros
  classe releget:

i pedes quo te rapiunt et aurae,
dum favet Nox et Venus, i secundo
omine et nostri memorem sepulcro
  scalpe querelam.'

XII.

Miserarum est neque amori dare ludum neque dulci
  mala vino lavere aut exanimari metuentis patruae
  verbera linguae.

tibi qualum Cythereae puer ales, tibi telas opero-
  saeque Minervae studium aufert, Neobule, Lipa-
  raei nitor Hebri,

simul unctos Tiberinis umeros lavit in undis, eques
  ipso melior Bellerophonta, neque pugno neque
  segni pede victus,

catus idem per apertum fugientis agitato grege cer-
  vos iaculari et celer arto latitantem fruticeto ex-
  cipere aprum.

(I): ***ABE***   (II): ***RΦ***

47 sq. *ob* classe *pro una navi Serv. Aen. 1, 39. 6, 1* **51** memorem — querelam *per errorem affertur Gramm. V 555, 19* **52** scalpe (I) (II) (*Bland.*) (*Gramm.*), sculpe ς *et* sculpo *cernitur in imitatione Carm. epigr. 270, 3* (*saec. II*); *cf. Diomed. gramm. I 378, 31*

12, 1 neque — lauere *ob verbi formam Serv. Aen. 10, 727* **8** bellerophonte (I) (II), *correxi* **11** et (I) (II), *om. ABδλl* arto (II) *Bland.*, alto (I)

XIII.

O fons Bandusiae splendidior vitro,
dulci digne mero non sine floribus,
cras donaberis haedo,
cui frons turgida cornibus

primis et venerem et proelia destinat.
frustra, nam gelidos inficiet tibi
rubro sanguine rivos
lascivi suboles gregis.

te flagrantis atrox hora Caniculae
nescit tangere, tu frigus amabile
fessis vomere tauris
praebes et pecori vago.

fies nobilium tu quoque fontium
me dicente cavis inpositam ilicem
saxis, unde loquaces
lymphae desiliunt tuae.

XIIII.

Herculis ritu modo dictus, o plebs,
morte venalem petiisse laurum
Caesar Hispana repetit penatis
victor ab ora.

(I): ***ABE*** (II): ***RΦ***

13, 1 bandusiae (I) (II) (*Bland.*), blandusiae *Rl* (*Diomed. gramm. I 525, 20*), blandusia et (*Serv. gramm. IV 469, 31*) splendidior (I) (II) (*Diomed. Serv.*), candidior (*Victorin. gramm. VI 175, 1*) **11** uomere (I) (II), sub uomere *Φ* **16** Lymphae (I) (II), Nymphae *Φ*

unico gaudens mulier marito
prodeat iustis operata sacris
et soror clari ducis et decorae
  supplice vitta

virginum matres iuvenumque nuper
sospitum; vos, o pueri et puellae
iam virum †expertae, male nominatis
  parcite verbis.

hic dies vere mihi festus atras
exiget curas: ego nec tumultum
nec mori per vim metuam tenente
  Caesare terras.

i pete unguentum, puer, et coronas
et cadum Marsi memorem duelli,
Spartacum siqua potuit vagantem
  fallere testa.

dic et argutae properet Neaerae
murreum nodo cohibere crinem;
si per invisum mora ianitorem
  fiet, abito.

(I): ***ABE*** (II): ***RΦ***

14, 6 *in archetypo fuisse videtur* sacris *cum glossa* diuis; *nunc exstat* sacris *in ABπ*, diuis, *quod unum interpretatur Ps. Porphyrio, in E*(II) **7** clari (I), cari (II) **10** puellae (I) (II), puellae ac *Horkel* **11** iam (I) (II) *Porph.* (*i. schol. AΓ*), non *Bentley* male nominatis (I) (II) *Porph.*, male ominatis *ex male intellecto Porphyrione A²El Bland.*, male inominatis *Bentley* iam virum (*i. Augustum*) spectate (expectate *Gow*): male ominatis *Bücheler; cogitavi de parenthesi* (iam virum expectant) **13** hic — curas *ob* mihi *pro* ‘*a me*’ *affert Prisc. 17, 162 p. 189, 14* exiget (I), exigit *π ex* (*Prisc.*), eximet *AE* (II); *cf. 4, 15, 18* **19** sq. *ob* testa *Charis. gramm. I 66, 2* siqua *male nominativom interpretatur schol. ΓV serm. 1, 4, 93* uagantem (I) (II) *schol. AΓ*, uagacem (*Charis.*) **22** cohibere (I) (II) *Porph.*, cohibente *Muretus*

lenit albescens animos capillus
litium et rixae cupidos protervae;
non ego hoc ferrem calidus iuventa
  consule Planco.

XV.

Vxor pauperis Ibyci,
  tandem nequitiae fige modum tuae
famosisque laboribus;
  maturo propior desine funeri

inter ludere virgines
  et stellis nebulam spargere candidis.
non, siquid Pholoen, satis
  et te, Chlori, decet: filia rectius

expugnat iuvenum domos,
  pulso Thyias uti concita tympano.
illam cogit amor Nothi
  lascivae similem ludere capreae,

te lanae prope nobilem
  tonsae Luceriam, non citharae decent
nec flos purpureus rosae
  nec poti, vetulam, faece tenus cadi.

XVI.

Inclusam Danaen turris aenea
robustaeque fores et vigilum canum
tristes excubiae munierant satis
  nocturnis ab adulteris,

(I): ***A B E***   (II): ***R Φ***

27 sq. *ob rem affert Serv. Aen. 5, 172. 7, 435*
15, 2 fige (I) (II) (*Bland.*), pone *E R*, sine (*Victorin. gramm. VI 175, 1*) **16** uetulam (II), uetula (I) *Φ Ps. Porph.* **16. 15** *ordinant B λ*
16, 1 *ob* aenea *affert Serv. georg. 3, 173*

si non Acrisium virginis abditae
custodem pavidum Iuppiter et Venus
risissent: fore enim tutum iter et patens
  converso in pretium deo.

aurum per medios ire satellites
et perrumpere amat saxa potentius
ictu fulmineo: concidit auguris
  Argivi domus ob lucrum

demersa exitio; diffidit urbium
portas vir Macedo et subruit aemulos
reges muneribus; munera navium
  saevos inlaqueant duces.

crescentem sequitur cura pecuniam
maiorumque fames. iure perhorrui
late conspicuom tollere verticem,
  Maecenas, equitum decus.

quanto quisque sibi plura negaverti,
ab dis plura feret: nil cupientium
nudus castra peto et transfuga divitum
  partis linquere gestio,

contemptae dominus splendidior rei,
quam si quidquid arat inpiger Apulus
occultare meis dicerer horreis,
  magnas inter opes inops.

purae rivos aquae silvaque iugerum
paucorum et segetis certa fides meae
fulgentem imperio fertilis Africae
  fallit sorte beatior.

(I): ***ABE*** (II): ***RΦ***

5—7 misisset (*sic*) *ob fabulam affert schol. Stat. Theb. 6, 287* 7 [(I): ***AE***] risissent (I) (II), risisset *Bentley, cf. schol. Stat.* **13. 14** *ob* diffĭdit *Prisc. 10, 25 p. 517, 17,* diffidit — aemulos *ob* Macedo *sine* n *idem 6, 29 p. 221, 7* 28 [(I): ***ABE***] *ob sententiam affert Porph. ad serm. 2, 3, 142* 29 [(I): ***AE***]

quamquam nec Calabrae mella ferunt apes
nec Laestrygonia Bacchus in amphora
languescit mihi nec pinguia Gallicis
  crescunt vellera pascuis:

inportuna tamen pauperies abest
nec, si plura velim, tu dare deneges.
contracto melius parva cupidine
  vectigalia porrigam

quam si Mygdoniis regnum Alyattei
campis continuem. multa petentibus
desunt multa: bene est cui deus obtulit
  parca quod satis est manu.

XVII.

Aeli vetusto nobilis ab Lamo —
quando et priores hinc Lamias ferunt
  denominatos et nepotum
    per memores genus omne fastos,

auctore ab illo ducis originem,
qui Formiarum moenia dicitur
  princeps et innantem Maricae
    litoribus tenuisse Lirim,

(I) : ***AE***   (II) : ***RΦ***

34 nec — mihi *ob* languescit *adfert Porph. ad carm. 3, 21, 8* **41** Alyattei *Faber, Bentley, in archetypo fueritne* -tti *an* -ttii (*vix* -ttici) *non constat*

17, 1 [(I) : ***ABE***] **3** et — fastos *ob* genus omne *exhibet Serv. Aen. 12, 530* **4** fastos (I) (*Serv.*), fastus (II); *cf. Prisc. 6, 72 p. 256, 16* apud Horatium duplicem invenio scripturam et 'fastos' et 'fastus' in III carminum: 'per memores genus omne fastos' et 'fastus' in aliis codicibus. *cf. carm. 4, 14, 4* **5** ducis (I) (II), ducit *Heinsius* **7** et — Lirim *ob nomina Serv. Aen. 7, 47*

late tyrannus —: cras foliis nemus
multis et alga litus inutili
demissa tempestas ab Euro
sternet, aquae nisi fallit augur

annosa cornix. dum potes, aridum
conpone lignum: cras genium mero
curabis et porco bimenstri
cum famulis operum solutis.

XVIII.

Faune, Nympharum fugientum amator,
per meos finis et aprica rura
lenis incedas abeasque parvis
aequos alumnis,

si tener pleno cadit haedus anno
larga nec desunt Veneris sodali
vina craterae, vetus ara multo
fumat odore.

ludit herboso pecus omne campo
cum tibi nonae redeunt Decembres,
festus in pratis vacat otioso
cum bove pagus,

inter audacis lupus errat agnos,
spargit agrestis tibi silva frondes,
gaudet invisam pepulisse fossor
ter pede terram.

Ⓘ: ***ABE*** Ⓘⓘ: ***RΦ***

12 nisi — cornix *ob* augŭr *Prisc. 7, 34 p. 316, 1* **13** potes Ⓘ Ⓘⓘ *schol. AΓ*, potis *δ l* **15** porco Ⓘ Ⓘⓘ, porca *lemma Porph.*
18, 1—3 incedas *ob Faunum ficarium affert Isid. orig. 8, 11, 104* **3. 4** *ob rem Serv. 7, 91* **7** craterae Ⓘ Ⓘⓘ, creterrae *Φ*; *cf. ad serm. 2, 4, 80* **12** pagus Ⓘ Ⓘⓘ *Porph.* (*i. schol. AΓ*), pardus *FR*[1] (*cf. Esaiae 11, 6*)

XVIIII.

Quantum distet ab Inacho
  Codrus pro patria non timidus mori
narras et genus Aeaci
  et pugnata sacro bella sub Ilio:

quo Chium pretio cadum
  mercemur, quis aquam temperet ignibus,
quo praebente domum et quota
  Paelignis caream frigoribus, taces.

da lunae propere novae,
  da noctis mediae, da, puer, auguris
Murenae: tribus aut novem
  miscentur cyathis pocula commodis.

qui Musas amat imparis,
  ternos ter cyathos attonitus petet
vates; tris prohibet supra
  rixarum metuens tangere Gratia

nudis iuncta sororibus.
  insanire iuvat: cur Berecyntiae
cessant flamina tibiae?
  cur pendet tacita fistula cum lyra?

parcentis ego dexteras
  odi: sparge rosas, audiat invidus
dementem strepitum Lycus
  et vicina seni non habilis Lyco.

(I): ***ABE***   (II): ***RΦ***

19, 1 distet (I) (II) (*metrici*), distat *Rδ* (*Victorin. gramm. VI 177, 2*)   **2** pro patria non timidus mori (I) (II) (*Victorin. gramm. VI 175, 2*), non timidus pro patria mori *Φ ex 3, 2, 13*
9—13 *cf. Auson. 335 p. 197, 24 Peiper et 336, 1*   **11** Murenae (I) (II) *schol. Γ*, Munere *Φ*   **12** miscentur (I) (II), miscentor *Rutgers*   **14** cyathos attonitus (I) (II), attonitus cyathos *Φ*
24 habilis (I) (II) '*Porph.*', habili *Bland. schol. AΓ*

spissa te nitidum coma,
  puro te similem, Telephe, Vespero
tempestiva petit Rhode;
  me lentus Glycerae torret amor meae.

XX.

Non vides, quanto moveas periclo,
Pyrrhe, Gaetulae catulos leaenae?
dura post paulo fugies inaudax
  proelia raptor,

cum per obstantis iuvenum catervas
ibit insignem repetens Nearchum:
grande certamen, tibi praeda cedat,
  maior an illa.

interim, dum tu celeres sagittas
promis, haec dentis acuit timendos,
arbiter pugnae posuisse nudo
  sub pede palmam

fertur et leni recreare vento
sparsum odoratis umerum capillis,
qualis aut Nireus fuit aut aquosa
  raptus ab Ida.

(I): ***ABE***   (II): ***RΦ***

27 r(h)ode (I) (II), chloe *Φ ex aliis carminibus*
20, 1 peric(u)lo (I) (II) (*metrici*), tumultu *π ex 3, 27, 17* 3 paulo (I) (II) *Bland.*, paulum *Φ*   8 illa *Peerlkamp*, illi (I) (II) *schol. Γ*   15 nireus *R*, nereus (I)*Φ*, *cf. epod. 15, 22*

XXI.

O nata mecum consule Manlio,
seu tu querelas sive geris iocos
seu rixam et insanos amores
seu facilem, pia testa, somnum,

quocumque lectum nomine Massicum
servas, moveri digna bono die,
descende Corvino iubente
promere languidiora vina.

non ille, quamquam Socraticis madet
sermonibus, te neglegit horridus:
narratur et prisci Catonis
saepe mero caluisse virtus.

tu lene tormentum ingenio admoves
plerumque duro, tu sapientium
curas et arcanum iocoso
consilium retegis Lyaeo,

tu spem reducis mentibus anxiis
virisque et addis cornua pauperi
post te neque iratos trementi
regum apices neque militum arma.

te Liber et si laeta aderit Venus
segnesque nodum solvere Gratiae
vivaeque producent lucernae,
dum rediens fugat astra Phoebus.

(I): *ABE* (II): *RΦ*

21, 1 *ob nomen adfert Porph. ad epod. 13, 6* manlio (I) (II) manilio (*Serv. gramm. VI 470, 30*), mallio *B* (*Diomed. gramm. I 526, 4 Porph. ad epod. 13, 6 ter, et* mal(lio) *Victorin. gramm. VI 179, 16*) **5** nomine (I) (II) *schol. AΓ*, numine *BR*[1] [6—8 ***om. B***] **8** *ob* languidiora *Porph. ad carm. 3, 16, 34* **10** neglegit (I) (II) *Porph.*, negleget *EΦ* **11** sq. *ob rem affert Victorin. gramm. VI 159, 32* **12** caluisse (I) (II) *cf. Maximian. eleg. 1, 49,* incaluisse (*Victorin.*) **22** *ob imaginem affert Serv. Aen. 1, 720*

XXII.

Montium custos nemorumque, virgo,
quae laborantis utero puellas
ter vocata audis adimisque leto,
diva triformis,

imminens villae tua pinus esto,
quam per exactos ego laetus annos
verris obliquom meditantis ictum
sanguine donem.

XXIII.

Caelo supinas si tuleris manus
nascente luna, rustica Phidyle,
si ture placaris et horna
fruge Laris avidaque porca:

nec pestilentem sentiet Africum
fecunda vitis nec sterilem seges
robiginem aut dulces alumni
pomifero grave tempus anno.

nam quae nivali pascitur Algido
devota quercus inter et ilices
aut crescit Albanis in herbis
victima, pontificum securis

cervice tinguet: te nihil attinet
temptare multa caede bidentium
parvos coronantem marino
rore deos fragilique myrto.

(I) : ***A B E*** (II) : ***R Φ***

22, 4 triformis *cf. Carm. epigr.* 1526^{A}, *2 (saec. II)* 5 [(I): ***A E***] 7 obliquom m. ictum *ob rem schol. Stat. Theb. 8, 534*
23, 1 [(I): ***A B E***] 2 Phidyli *Bentley* 3 et horna fruge *ob rem. Serv. Aen. 2, 133;* et — lares *ob* hornus *dat Pomp. gramm V 242, 8 (cf. Serv. gramm. IV 438, 16)* 9 algido (I) (II), alcido *Φ* 12 [(I): ***A E***] 12 secures (I) (II), securim *δ ς*

inmunis aram si tetigit manus,
non sumptuosa blandior hostia,
  mollivit aversos Penatis
    farre pio et saliente mica.

XXIIII.

Intactis opulentior
  thesauris Arabum et divitis Indiae
caementis licet occupes
  terrenum omne tuis et mare publicum:

si figit adamantinos
  summis verticibus dira Necessitas
clavos, non animum metu,
  non mortis laqueis expedies caput.

campestres melius Scythae,
  quorum plaustra vagas rite trahunt domos,
vivont et rigidi Getae,
  inmetata quibus iugera liberas

fruges et Cererem ferunt
  nec cultura placet longior annua
defunctumque laboribus
  aequali recreat sorte vicarius.

illic matre carentibus
  privignis mulier temperat innocens
nec dotata regit virum
  coniunx nec nitido fidit adultero;

(I): *A E*   (II): *R Φ*

19 Molliuit *R*, *cf. schol. A Γ*, Mollibit (I) *Φ*
24, 1 [(I): *A B E*]   **4** Terrenum *Porph. ad v. 1, Lachmann*, Tyrrhenum (*varie scriptum*) (I) (II) publicum (II) (= $R\pi^1$) *Bland.*, *unde* apulicum *Φ E*; ponticum (I)

dos est magna parentium
  virtus et metuens alterius viri
certo foedere castitas,
  et peccare nefas aut pretium est mori.

o quisquis volet inpias
  caedis et rabiem tollere civicam,
si quaeret PATER urbium
  subscribi statuis, indomitam audeat

refrenare licentiam,
  clarus postgenitis: quatenus, heu nefas,
virtutem incolumem odimus,
  sublatam ex oculis quaerimus invidi.

quid tristes querimoniae,
  si non supplicio culpa reciditur,
quid leges sine moribus
  vanae proficiunt, si neque fervidis

pars inclusa caloribus
  mundi nec Boreae finitimum latus
durataeque solo nives
  mercatorem abigunt? horrida callidi

vincunt aequora navitae,
  magnum pauperies opprobrium iubet
quidvis et facere et pati
  virtutisque viam deserit arduae.

vel nos in Capitolium,
  quo clamor vocat et turba faventium,
vel nos in mare proximum
  gemmas et lapides aurum et inutile,

(I): ***ABE***   (II): ***RΦ***

21 *Serv. gramm. IV 496, 15* et 'parentum' et 'parentium' Horatius dixit. **22** [(I): ***AE***] **23** [(I): ***ABE***] *inde a v.* **25** *qui novom ordiretur carmen codicem vidit Ps. Porph.* **25** O — volet *ob* o *in exclamatione Diomed. gramm. I 329, 36* **26** et (I) (II), aut *Φ* **27** quaeret (I) (II), qu(a)erit *Φ* **30** [(I): ***AE***] **44** deserere *Bentley*

summi materiem mali,
  mittamus, scelerum si bene paenitet.
eradenda cupidinis
  pravi sunt elementa et tenerae nimis

mentes asperioribus
  formandae studiis. nescit equo rudis
haerere ingenuos puer
  venarique timet, ludere doctior,

seu Graeco iubeas trocho
  seu malis vetita legibus alea,
cum periura patris fides
  consortem socium fallat et hospites

indignoque pecuniam
  heredi properet. scilicet inprobae
crescunt divitiae, tamen
  curtae nescio quid semper abest rei.

XXV.

Quo me, Bacche, rapis tui
  plenum? quae nemora aut quos agor in specus,
velox mente nova? quibus
  antris egregii Caesaris audiar

aeternum meditans decus
  stellis inserere et consilio Iovis?
dicam insigne, recens, adhuc
  indictum ore alio. non secus in iugis

(I): ***AE*** (II): ***RΦ***

54 Firmandae *Bentley* **60** hospites (I) (II), hospitem *Fπλ ex Porph.*

25, 1 [(I): ***ABE***] **1. 2** *ob* hic specus *affert Prisc. 6, 75 p. 259, 20,* quae — specus *ob idem verbum Serv. Aen. 7, 568, item* quos — specus *Cledon. gramm. V 40, 25* **1** rapis (I) (II) (*metrici, Prisc.*), trahis (*Victorin. gramm. VI 177, 3* **2** aut (I) (II) (*Bland.*) (*Serv.*), et *R* (*Prisc. Victorin. gramm. VI 175, 4*) **6** consilio (I) (*Bland.*), concilio (II)

Edonis stupet Euhias
  Hebrum prospiciens et nive candidam
Thracen ac pede barbaro
  lustratam Rhodopen, ut mihi devio

ripas et vacuom nemus
  mirari libet. o Naiadum potens
Baccharumque valentium
  proceras manibus vertere fraxinos,

nil parvom aut humili modo,
  nil mortale loquar. dulce periculum est,
o Lenaee, sequi deum
  cingentem viridi tempora pampino.

XXVI.

Vixi puellis nuper idoneus
et militavi non sine gloria;
  nunc arma defunctumque bello
    barbiton hic paries habebit,

laevom marinae qui Veneris latus
custodit. hic, hic ponite lucida
  funalia et vectis securisque
    oppositis foribus minacis.

o quae beatam diva tenes Cyprum et
Memphin carentem Sithonia nive,
  regina, sublimi flagello
    tange Chloen semel arrogantem.

(I): *ABE* (II): *RΦ*

9 Edonis *Bentley*, Ex(s)omnis (I) (II) *Porph.* (*i. schol. AΓ*), Ex somnis ς *Vahlen* 12 ut (I) (II), quam *lemma Porph.*, ac ς 14 naiadum (II), naidum (I) 16 fraxinos (I) (II), fraxinus *Φ*
26, 1 puellis (I) (II) *Porph.* (*metrici*), duellis *Franke* 7 securesque *Bentley*, et arcus (I) (II) 9 tenes (I) (II), regis *δπ*

XXVII.

Inpios parrae recinentis omen
ducat et praegnans canis aut ab agro
rava decurrens lupa Lanuvino
  fetaque volpes;

rumpit et serpens iter institutum,
si per obliquom similis sagittae
terruit mannos: ego cui timebo,
  providus auspex,

antequam stantis repetat paludes
imbrium divina avis imminentium,
oscinem corvom prece suscitabo
  solis ab ortu.

sis licet felix, ubicumque mavis,
et memor nostri, Galatea, vivas
teque nec laevos vetet ire picus
  nec vaga cornix.

sed vides, quanto trepidet tumultu
pronus Orion. ego quid sit ater
Hadriae novi sinus et quid albus
  peccet Iapyx.

hostium uxores puerique caecos
sentiant motus orientis Austri et
aequoris nigri fremitum et trementis
  verbere ripas.

sic et Europe niveum doloso
credidit tauro latus et scatentem
beluis pontum mediasque fraudes
  palluit audax.

(I): ***ABC*** (II): ***RΦ***

27, 1 [(I): ***ABC***] **5** rumpit (II) *Porph.*, rumpat (I) **7** cui (I) (II), quid $\delta^1\lambda l\pi$ **10** inminentium (I), inminentum (II) **15** uetet (I) (II) (*Bland.*), petet *B*, uetat C^1 **25—28** *ob* scatentem *adhibet Eutych. gramm. V 484, 10*

nuper in pratis studiosa florum et
debitae Nymphis opifex coronae
nocte sublustri nihil astra praeter
  vidit et undas.

quae simul centum tetigit potentem
oppidis Creten, ‘pater, o relictum
filiae nomen pietasque’ dixit
  ‘victa furore.

unde quo veni? levis una mors est
virginum culpae. vigilansne ploro
turpe conmissum an vitiis carentem
  ludit imago

vana, quae porta fugiens eburna
somnium ducit? meliusne fluctus
ire per longos fuit an recentis
  carpere flores?

siquis infamem mihi nunc iuvencum
dedat iratae, lacerare ferro et
frangere enitar modo multum amati
  cornua monstri.

inpudens liqui patrios Penates,
inpudens Orcum moror. o deorum
siquis haec audis, utinam inter errem
  nuda leones.

antequam turpis macies decentis
occupet malas teneraeque sucus
defluat praedae, speciosa quaero
  pascere tigris.

(I) : *ABC* (II) : *RΦ*

29 nuper — florum *ob* nuper *profert Cledon. gramm. V 66, 10* 31. 32 *ad Verg. Aen. 9, 373 ob* sublustri *apposuerat Probus; cf. schol. Veron. p. 441, 14 Thilo-Hagen; ob idem vocabulum affert Serv. Aen. 9, 371* 38 culpae (-as *B*) (I) (II), culpa *Fπ* 41 quae (I) (II), quam *Sanadon* 48 monstri (I) (II) *Bland.*, tauri *FR* 55 Defluat *Φ*, Defluit (I) (II)

“vilis Europe” pater urget absens:
“quid mori cessas? potes hac ab orno
pendulum zona bene te secuta e-
lidere collum.

sive te rupes et acuta leto
saxa delectant, age te procellae
crede veloci, nisi erile mavis
carpere pensum

regius sanguis dominaeque tradi
barbarae paelex.”’ aderat querenti
perfidum ridens Venus et remisso
filius arcu.

mox ubi lusit satis, ‘abstineto’
dixit ‘irarum calidaeque rixae,
cum tibi invisus laceranda reddet
cornua taurus.

uxor invicti Iovis esse nescis.
mitte singultus, bene ferre magnam
disce fortunam; tua sectus orbis
nomina ducet.’

XXVIII.

Festo quid potius die
Neptuni faciam — prome reconditum,
Lyde, strenua Caecubum
munitaeque adhibe vim sapientiae.

(I) : ***ABC*** (II) : ***RΦ***

60 elidere *Lambinus*, laedere (I) (II) **69. 70** *ob* abstineo *c. gen. Prisc. 18, 192 p. 299, 15;* mox — irarum *ob eandem structuram 8, 9, p. 374, 18* **71** inuisus (I) (II) *Porph.* (*i. schol. ΑΓ*), uisus *Φ* reddet (II) *Porph.*, reddit (I)

inclinare meridiem
sentis ac, veluti stet volucris dies,
parcis deripere horreo
cessantem Bibuli consulis amphoram.

nos cantabimus invicem
Neptunum et viridis Nereidum comas;
tu curva recines lyra
Latonam et celeris spicula Cynthiae;

summo carmine quae Cnidon
fulgentisque tenet Cycladas et Paphon
iunctis visit oloribus
dicetur, merita Nox quoque nenia.

XXVIIII.

Tyrrhena regum progenies, tibi
non ante verso lene merum cado
cum flore, Maecenas, rosarum et
pressa tuis balanus capillis

iamdudum apud me est: eripe te morae
nec semper udum Tibur et Aefulae
declive contempleris arvom et
Telegoni iuga parricidae.

fastidiosam desere copiam et
molem propinquam nubibus arduis,
omitte mirari beatae
fumum et opes strepitumque Romae.

(I): *ABC* (II): *RΦ*

28, 6 ac (II), et (I) 9 inuicem (I), in uices (II) **11** Tu (I) (II), Tum *Lachmann*
29, 2 uerso (II) *Porph.*, uersum (I) 6 Nec (I), Ne (II), Hic *Lachmann* 8 iuga (II) *Porph.* (*i. schol. AΓ*), iura (I)

plerumque gratae divitibus vices
mundaeque parvo sub lare pauperum
cenae sine aulaeis et ostro
sollicitam explicuere frontem.

iam clarus occultum Andromedae pater
ostendit ignem, iam Procyon furit
et stella vesani Leonis
sole dies referente siccos;

iam pastor umbras cum grege languido
rivomque fessus quaerit et horridi
dumeta Silvani caretque
ripa vagis taciturna ventis.

tu civitatem quis deceat status
curas et urbi sollicitus times,
quid Seres et regnata Cyro
Bactra parent Tanaisque discors.

prudens futuri temporis exitum
caliginosa nocte premit deus
ridetque, si mortalis ultra
fas trepidat. quod adest memento

conponere aequos; cetera fluminis
ritu feruntur, nunc medio aequore
cum pace delabentis Etruscum
in mare, nunc lapides adesos

stirpisque raptas et pecus et domos
volventis una, non sine montium
clamore vicinaeque silvae,
cum fera diluvies quietos

Ⓘ: ***ABC*** Ⓘⓘ: ***RΦ***

34 feruntur (-entur *R*) Ⓘ Ⓘⓘ, referuntur *Aλl* aequore *Φ*, alveo Ⓘ *Rλl* **37** *ob* stirps *fem. adfert Serv. Aen. 3, 94. 7, 99. 12, 208, item* stirpesque raptas *Cledon. gramm. V 40, 8*

irritat amnis. ille potens sui
laetusque deget cui licet in diem
dixisse 'vixi: cras vel atra
nube polum Pater occupato

vel sole puro; non tamen irritum
quodcumque retro est efficiet neque
diffinget infectumque reddet
quod fugiens semel hora vexit.

Fortuna saevo laeta negotio et
ludum insolentem ludere pertinax
transmutat incertos honores,
nunc mihi nunc alii benigna.

laudo manentem; si celeres quatit
pennas, resigno quae dedit et mea
virtute me involvo probamque
pauperiem sine dote quaero.

non est meum, si mugiat Africis
malus procellis, ad miseras preces
decurrere et votis pacisci
ne Cypriae Tyriaeque merces

addant avaro divitias mari:
tunc me biremis praesidio scaphae
tutum per Aegaeos tumultus
aura feret geminusque Pollux.'

(I): ***ABC*** (II): ***RΦ***

57 africis (II), africus (I) **60** tyriae (I) (II), syriae *δ* **61** addunt (*sic*) — mari *ob* avarus *exhibet schol. Stat. Theb. 1, 339* **62** Tunc (I) (II), Tum *Φ*

XXX.

Exegi monumentum aere perennius
regalique situ pyramidum altius,
quod non imber edax, non aquilo impotens
possit diruere aut innumerabilis

annorum series et fuga temporum.
non omnis moriar multaque pars mei
vitabit Libitinam; usque ego postera
crescam laude recens, dum Capitolium

scandet cum tacita virgine pontifex.
dicar, qua violens obstrepit Aufidus
et qua pauper aquae Daunus agrestium
regnavit populorum, ex humili potens,

princeps Aeolium carmen ad Italos
deduxisse modos. sume superbiam
quaesitam meritis et mihi Delphica
lauro cinge volens, Melpomene, comam.

(I): ***ABC*** (II): ***RΦ***

30, 1 *ob sententiam Hier. epist. 108, 33 p. 906 Migne* **11** et — populorum *ob* regnare *c. gen. affert Serv. Aen. 11, 126, eandem ob structuram verba* agrestium r. populorum *Aen. 11, 280* **12** Regnauit (I) (II) *Bland. Porph. Serv. bis*, regnator *δπ*

CARMINVM

LIBER QVARTVS.

I.

Intermissa, Venus, diu
  rursus bella moves? parce, precor, precor.
non sum qualis eram bonae
  sub regno Cinarae. desine, dulcium

mater saeva Cupidinum,
  circa lustra decem flectere mollibus
iam durum imperiis: abi,
  quo blandae iuvenum te revocant preces.

tempestivius in domum
  Pauli purpureis ales oloribus
comissabere Maximi,
  si torrere iecur quaeris idoneum;

namque et nobilis et decens
  et pro sollicitis non tacitus reis
et centum puer artium
  late signa feret militiae tuae

(I): ***ABC*** (II): ***RΦ***

4, 1, 2 *suum in usum convertit Heiricus vit. Germ. 4, 378. 382* **9** domum (II), domo (I) **10** purpureis ales oloribus *ob* purpureus *affert Serv. Aen. 1, 591* purpureis (I) (II) *Porph. Serv.; de* porphyr- *in Bland. codd. nugatur Cruquius* **11** comis(s)abere (I) (II), comitabere *Φ*

et, quandoque potentior
largi muneribus riserit aemuli,
Albanos prope te lacus
ponet marmoream sub trabe citrea.

illic plurima naribus
duces tura lyraeque et Berecyntiae
delectabere tibiae
mixtis carminibus non sine fistula;

illic bis pueri die
numen cum teneris virginibus tuom
laudantes pede candido
in morem Salium ter quatient humum.

me nec femina nec puer
iam nec spes animi credula mutui
nec certare iuvat mero
nec vincire novis tempora floribus.

sed cur heu, Ligurine, cur
manat rara meas lacrima per genas?
cur facunda parum decoro
inter verba cadit lingua silentio?

nocturnis ego somniis
iam captum teneo, iam volucrem sequor
te per gramina Martii
campi, te per aquas, dure, volubilis.

(I) : ***ABC*** (II) : ***RΦ***

18 Largi (I), Largis (II) **20** citrea (I) *Porph.* (*i. schol. AΓ*), cyprea (II) *ex 1, 1, 13* **22** lyraeque et berecyntiae d. tibiae (tibia $R^1\varphi^1$) (I) (II), lyraque et berecyntia d. tibia *Bland.* ς **28** quatient *Cπ*, quatiunt (I) (II) **35. 36** *ob sententiam affert Serv. Aen. 4, 76* **37** ego somniis (I) (II), ego te somniis *Φ* **39. 40** *ob rem Porph. ad serm. 2, 1, 8*

II.

Pindarum quisquis studet aemulari,
Iulle, ceratis ope Daedalea
nititur pennis vitreo daturus
  nomina ponto.

monte decurrens velut amnis, imbres
quem super notas aluere ripas,
fervet inmensusque ruit profundo
  Pindarus ore,

laurea donandus Apollinari,
seu per audacis nova dithyrambos
verba devolvit numerisque fertur
  lege solutis,

seu deos regesque canit, deorum
sanguinem, per quos cecidere iusta
morte Centauri, cecidit tremendae
  flamma Chimaerae,

sive quos Elea domum reducit
palma caelestis pugilemve equomve
dicit et centum potiore signis
  munere donat,

flebili sponsae iuvenemve raptum
plorat et viris animumque moresque
aureos educit in astra nigroque
  invidet Orco —

(I): ***ABC***   (II): ***RΦ***

2, 1 *Horati iudicium comprobant Quint. inst. 10, 1, 61 Macrob. Sat. 5, 17, 7* **2** Iulle (II), Iule (I) (*Iulium appellat Porph. et hic et ad v. 33*); *cf. Bücheler Rhein. Mus. 44, 317 Pauly-Wissowa I 2584* **6** Quem s. n. aluere (I) (II) *Porph.* (*i. schol. AΓCV*), Cum s. n. saluere *vel* saliere *Φ Bland.* **7** Feruet (I) (II), Feruit *AB* **10—12** *ob rem Prisc. gramm. III 427, 17* (Cum per) **11** numeris — solutus (*sic*) *ob* numeri *affert Quint. inst. 9, 4, 54* **13** regesque (I) (II), regesue *δπ* **14** Sanguinem (II), Sanguine (I) **23** educit (I) (II) *Bland.*, reducit *ARλl*

multa Dircaeum levat aura cycnum,
tendit, Antoni, quotiens in altos
nubium tractus: ego apis Matinae
  more modoque

grata carpentis thyma per laborem
plurimum circa nemus uvidique
Tiburis ripas operosa parvos
  carmina fingo.

concines maiore poeta plectro
Caesarem, quandoque trahet ferocis
per sacrum clivom merita decorus
  fronde Sygambros;

quo nihil maius meliusve terris
fata donavere bonique divi
nec dabunt, quamvis redeant in aurum
  tempora priscum.

concines laetosque dies et Vrbis
publicum ludum super inpetrato
fortis Augusti reditu forumque
  litibus orbum.

tum meae, siquid loquar audiendum,
vocis accedet bona pars et 'o sol
pulcer, o laudande!' canam recepto
  Caesare felix.

†teque, dum procedis, 'io triumphe'
non semel dicemus, 'io triumphe'
civitas omnis dabimusque divis
  tura benignis.

(I) : ***ABC***   (II) : ***RΦ***

25 *ob* cycnus '*pro poeta*' *Serv. buc. 9, 27*   27 apis (II) *Porph.* (*i. schol. AΓ*), auis (I)   33 *et* 41 Concines (I) (II) *Porph.*, Concinet *Lachmann*   35 decorus (II), decoros (I) δπ   45 loquar (I) (II), loquor δς   49 Teque dum procedis (-it *BC*) (I) (II) *Porph.*; *corruptum;* Isque dum procedit *Bentley,* Tensa dum procedit *opinor*   50 *omiserunt* $R^1\pi^1\varphi^1$

te decem tauri totidemque vaccae,
me tener solvet vitulus, relicta
matre qui largis iuvenescit herbis
  in mea vota,

fronte curvatos imitatus ignis
tertium lunae referentis ortum,
qua notam duxit, niveus videri,
  cetera fulvos.

III.

Quem tu, Melpomene, semel
  nascentem placido lumine videris,
illum non labor Isthmius
  clarabit pugilem, non equos inpiger

curru ducet Achaico
  victorem neque res bellica Deliis
ornatum foliis ducem,
  quod regum tumidas contuderit minas,

ostendet Capitolio:
  sed quae Tibur aquae fertile praefluont
et spissae nemorum comae
  fingent Aeolio carmine nobilem.

Romae principis urbium
  dignatur suboles inter amabilis
vatum ponere me choros
  et iam dente minus mordeor invido.

Ⓘ : ***ABC***   Ⓘⓘ : ***RΦ***

54 soluet Ⓘ Ⓘⓘ, soluit *Fπ*   **58** ortum Ⓘ Ⓘⓘ, orbem *δπλl*   **60** *cf. Bücheler, Arch. f. l. Lexicogr. I 106*
3, 1 [Ⓘ : *AC*]   **2** lumine Ⓘ Ⓘⓘ, numine ς (*Porph. lemma*)   **8** *ob* contŭderit *Prisc. 10, 25 p. 518, 6*   **10** quae (qui *R*) Ⓘⓘ, qua Ⓘ   praefluunt (profl- *λl*) Ⓘ Ⓘⓘ, praefluent *φπ*   **15** Vatum Ⓘ Ⓘⓘ, Vatem *Anchensen, cf. Bücheler ind. lect. Bonn. 1878, 16*

o testudinis aureae
dulcem quae strepitum, Pieri, temperas,
o mutis quoque piscibus
donatura cycni, si libeat, sonum,

totum muneris hoc tui est,
quod monstror digito praetereuntium
Romanae fidicen lyrae:
quod spiro et placeo, si placeo, tuom est.

IIII.

Qualem ministrum fulminis alitem,
cui rex deorum regnum in avis vagas
permisit expertus fidelem
Iuppiter in Ganymede flavo,

olim iuventas et patrius vigor
nido laborum protulit inscium
vernique iam nimbis remotis
insolitos docuere nisus

venti paventem, mox in ovilia
demisit hostem vividus impetus,
nunc in reluctantis dracones
egit amor dapis atque pugnae;

qualemve laetis caprea pascuis
intenta fulvae matris ab ubere
iam lacte depulsum leonem
dente novo peritura vidit:

(I) : ***AC***   (II) : ***RΦ***

18 *ob voc.* Pieri *Serv. buc. 1, 36*
4, 1 [(I) : ***ABC***]   **1** *ob* ales *masc. Porph. ad epod. 10, 1* **6** protulit (I) (II), propulit *δπλl*   **7** Vernique (I), Vernisque (*R*[1] *evanuit*) (II) *schol. A V*   **11. 12** *ob* dapis *affert Prisc. 7, 41 p. 321, 13*

videre Raetis bella sub Alpibus
Drusum gerentem Vindelici. quibus
mos unde deductus per omne
tempus Amazonia securi

dextras obarmet, quaerere distuli
nec scire fas est omnia, sed diu
lateque victrices catervae
consiliis iuvenis revictae

sensere, quid mens rite, quid indoles
nutrita faustis sub penetralibus
posset, quid Augusti paternus
in pueros animus Nerones.

fortes creantur fortibus et bonis:
est in iuvencis, est in equis patrum
virtus neque inbellem feroces
progenerant aquilae columbam.

doctrina sed vim promovet insitam
rectique cultus pectora roborant;
utcumque defecere mores,
indecorant bene nata culpae.

quid debeas, o Roma, Neronibus,
testis Metaurum flumen et Hasdrubal
devictus et pulcher fugatis
ille dies Latio tenebris,

(I): *A B C* (II): *R Φ*

17 Raetis ς *Heinsius*, r(a)eti(i) (I) (II) *Porph.* 18 quibus — distuli *ob rem Serv. Aen. 1, 243* 22 Nec scire *A Porph.*, Nescire *B C* (II) 24 reuictae (I) (II), reductae *R*, repressae *lemma Porph.*, revinctae *Weidner* 29 fortes — fortibus *ob sententiam Serv. Aen. 1, 590* 34 *ob* roboro *Eutych. gramm. V 481, 35* 36 *ob sententiam schol. Iuv. 14, 1* Indecorant (II) *Porph.*, Dedecorant (*e glossa*) (I) (*schol. Iuv.*) 38 testis M. flumen *ob prosopopoeiam Serv. buc. 5, 21*

qui primus alma risit adorea,
dirus per urbis Afer ut Italas
ceu flamma per taedas vel Eurus
per Siculas equitavit undas.

post hoc secundis usque laboribus
Romana pubes crevit et inpio
vastata Poenorum tumultu
fana deos habuere rectos.

dixitque tandem perfidus Hannibal:
'cervi, luporum praeda rapacium,
sectamur ultro quos opimus
fallere et effugere est triumphus.

gens, quae cremato fortis ab Ilio
iactata Tuscis aequoribus sacra
natosque maturosque patres
pertulit Ausonias ad urbis,

duris ut ilex tonsa bipennibus
nigrae feraci frondis in Algido,
per damna, per caedis ab ipso
ducit opes animumque ferro.

non hydra secto corpore firmior
vinci dolentem crevit in Herculem
monstrumve submisere Colchi
maius Echioniaeve Thebae.

merses profundo, pulchrior evenit;
luctere, multa proruet integrum
cum laude victorem geretque
proelia coniugibus loquenda.

Ⓘ: ***A B C*** Ⓘⓘ: ***R Φ***

41 alma Ⓘ Ⓘⓘ, arma *Φ* adorea *Corp. gloss. V 616, 13* **42** Dirus Ⓘ Ⓘⓘ, Durus *l ς* **43** uel Ⓘ Ⓘⓘ, *omisit Φ* (per *F*, et *δ π*) **57** algido Ⓘ Ⓘⓘ, alcido *B C Φ* **65** Merses (-sae *F*, *π*[1] *evanuit*) Ⓘⓘ, Mersus Ⓘ **66** Luctere Ⓘ *ψ λ l*, Ductore Ⓘⓘ proruet Ⓘ Ⓘⓘ *Porph.* (*i. schol. A V*), proruit *δ π* **67** geret Ⓘ Ⓘⓘ, gerit *ς*

Karthagini iam non ego nuntios
mittam superbos: occidit, occidit
spes omnis et fortuna nostri
nominis Hasdrubale interempto.

nil Claudiae non perficient manus,
quas et benigno numine Iuppiter
defendit et curae sagaces
expediunt per acuta belli'.

V.

Divis orte bonis, optume Romulae
custos gentis, abes iam nimium diu;
maturum reditum pollicitus patrum
sancto concilio redi.

lucem redde tuae, dux bone, patriae:
instar veris enim voltus ubi tuos
adfulsit populo, gratior it dies
et soles melius nitent.

ut mater iuvenem, quem Notus invido
flatu Carpathii trans maris aequora
cunctantem spatio longius annuo
dulci distinet a domo,

votis ominibusque et precibus vocat
curvo nec faciem litore dimovet:
sic desideriis icta fidelibus
quaerit patria Caesarem.

Ⓘ: ***ABC*** Ⓘⓘ: ***RΦ***

73 perficient (-ant *F*) Ⓘ Ⓘⓘ, perficiunt *Bland.* ς
5, 4 concilio Ⓘ Ⓘⓘ, consilio λ (*Victorin. gramm. VI 177, 5*) 7 it Ⓘ λlψ, et *Rδπ* (φ *erasum*) 13 (h)ominibus Ⓘ *Porph.*, omnibus Ⓘⓘ 14 dimouet Ⓘ πλl, demouet *RFδ*

tutus bos etenim rura perambulat,
nutrit rura Ceres almaque Faustitas,
pacatum volitant per mare navitae;
  culpari metuit fides,

nullis polluitur casta domus stupris,
mos et lex maculosum edomuit nefas,
laudantur simili prole puerperae,
  culpam poena premit comes.

quis Parthum paveat, quis gelidum Scythen,
quis Germania quos horrida parturit
fetus incolumi Caesare? quis ferae
  bellum curet Hiberiae?

condit quisque diem collibus in suis
et vitem viduas ducit ad arbores;
hinc ad vina redit laetus et alteris
  te mensis adhibet deum;

te multa prece, te prosequitur mero
defuso pateris et Laribus tuom
miscet numen, uti Graecia Castoris
  et magni memor Herculis.

'longas o utinam, dux bone, ferias
praestes Hesperiae!' dicimus integro
sicci mane die, dicimus uvidi,
  cum sol Oceano subest.

(I): ***ABC***   (II): ***RΦ***

18 Nutrit rura (Nutritura *C*[1] *F δ π*) (I) (II), Nutrit farra *Bentley* 23 *ob* puerpera *affert Isid. diff. 448 = orig. 11, 2, 14* 34 Defuso (II) *Bland.*, Diffuso (I) *λ l π*

VI.

Dive, quem proles Niobea magnae
vindicem linguae Tityosque raptor
sensit et Troiae prope victor altae
  Pthius Achilles,

ceteris maior, tibi miles inpar,
filius quamvis Thetidis marinae
Dardanas turris quateret tremenda
  cuspide pugnax —

ille, mordaci velut icta ferro
pinus aut inpulsa cupressus Euro,
procidit late posuitque collum in
  pulvere Teucro;

ille non inclusus equo Minervae
sacra mentito male feriatos
Troas et laetam Priami choreis
  falleret aulam,

sed palam captis gravis, heu nefas, heu,
nescios fari pueros Achivis
ureret flammis, etiam latentem
  matris in alvo,

ni tuis victus Venerisque gratae
vocibus divom pater adnuisset
rebus Aeneae potiore ductos
  alite muros —

Ⓘ: ***ABC***   Ⓘⓘ: ***RΦ***

6, 4 Pthius *sic* Ⓘ Ⓘⓘ (*Victorin. gramm. VI 176, 13*) **10** inpulsa Ⓘⓘ, inpressa Ⓘ **17** captis Ⓘ Ⓘⓘ, *om. Φ* **21—24** *ob sententiam allegat schol. Stat. Theb. 5, 277* uictus Ⓘ Ⓘⓘ (*schol. Stat., cuius aliquot codd. omiserunt*), flexus *Bland.*

doctor argutae fidicen Thaliae
Phoebe, qui Xantho lavis amne crinis,
Dauniae defende decus Camenae,
levis Agyieu.

spiritum Phoebus mihi, Phoebus artem
carminis nomenque dedit poetae.
virginum primae puerique claris
patribus orti,

Deliae tutela deae, fugacis
lyncas et cervos cohibentis arcu,
Lesbium servate pedem meique
pollicis ictum

rite Latonae puerum canentes,
rite crescentem face Noctilucam,
prosperam frugum celeremque pronos
volvere mensis.

nupta iam dices ‘ego dis amicum
saeculo festas referente luces
reddidi carmen docilis modorum
vatis Horati.’

VII.

Diffugere nives, redeunt iam gramina campis
arboribusque comae;
mutat terra vices et decrescentia ripas
flumina praetereunt;

Ⓘ: ***ABC*** Ⓘⓘ: ***RΦ***

25 argutae Ⓘ Ⓘⓘ, argiuae $\delta\pi$ 26 lauit (*sic*) amne crines *ob* lavere *affert Serv. Aen. 10, 727* 28 Leuis Ⓘ Ⓘⓘ *Porph.* (*i. schol. AΓV*), Laetus *Bland.* *inde a v. 29 novom carmen orditur Sanadon; cf. Bücheler Rhein. Mus. 14, 158 sqq.* 38 noctilucam (-ca *ACR*) Ⓘ Ⓘⓘ *Porph.* (*i. schol. AV*), nocte lucem *Φ* (*de* π^1 *non certo constat*) 44 *ob gen. in* -i *simplicem affert Gramm. V 555, 18*

Gratia cum Nymphis geminisque sororibus audet
ducere nuda choros:
inmortalia ne speres, monet annus et almum
quae rapit hora diem.

frigora mitescunt Zephyris, ver proterit aestas
interitura, simul
pomifer autumnus fruges effuderit, et mox
bruma recurrit iners.

damna tamen celeres reparant caelestia lunae:
nos ubi decidimus
quo pius Aeneas, quo Tullus dives et Ancus,
pulvis et umbra sumus.

quis scit an adiciant hodiernae crastina summae
tempora di superi?
cuncta manus avidas fugient heredis amico
quae dederis animo.

cum semel occideris et de te splendida Minos
fecerit arbitria,
non, Torquate, genus, non te facundia, non te
restituet pietas;

infernis neque enim tenebris Diana pudicum
liberat Hippolytum
nec Lethaea valet Theseus abrumpere caro
vincula Perithoo.

(I) : ***ABC*** (II) : ***RΦ***

7, 14 *ob* ubi *affert Serv. Aen. 1, 714* **15** pius (I) (II), pater δπ *Bland.* tullus dives (I) (II), diues tullus (iulus *F*) Φ **16** *adhibet Auson. 234, 2* **17** Quis scit (I) (II) *Porph.*, Qui scis *BC* summae (I) (II) *Porph.*, uitae δπ *Bland.* **19** heredis (I) (II) *Porph.*, herebis (*vel* - it) *Fδ* **21** [(I) : *AB*] **25** neque — Hippolytum *ob rem Serv. Aen. 6, 617* (*om.* tenebris) **28** perithoo (I) (II), pirithoo *FR*

VIII.

Donarem pateras grataque commodus,
Censorine, meis aera sodalibus,
donarem tripodas, praemia fortium
Graiorum, neque tu pessuma munerum

ferres, divite me scilicet artium
quas aut Parrhasius protulit aut Scopas,
hic saxo, liquidis ille coloribus
sollers nunc hominem ponere, nunc deum.

sed non haec mihi vis, non tibi talium
res est aut animus deliciarum egens.
gaudes carminibus; carmina possumus
donare et pretium dicere muneri.

non incisa notis marmora publicis,
per quae spiritus et vita redit bonis
post mortem ducibus, [non celeres fugae
reiectaeque retrorsum Hannibalis minae,
non incendia Karthaginis inpiae
eius, qui domita nomen ab Africa
lucratus rediit,] clarius indicant
laudes quam Calabrae Pierides neque,
si chartae sileant quod bene feceris,
mercedem tuleris. quid foret Iliae
Mavortisque puer, si taciturnitas
obstaret meritis invida Romuli?

(I): ***AB*** (II): ***RΦ***

8, 1 commodus (I) (II) *Porph.* (*i. schol. AV*) (*metrici*), commodis *Φ* 6. 8. 7 (*hoc ordine*) ob ponere *Serv. auct. Aen.* 6, 20 6 Quas aut (I) (II), Qualis (*Serv.*) protulit (I) (II), prodidit (*Serv.*) 9 non tibi (I) (II), nec tibi *δ Bland.* 12 muneri (I) (II), muneris ς 14—17 *delevit Peerlkamp*, 15 non — 19 rediit *delevit Lachmann*, 17 *delevit Bentley*; *Porphyrio legit v.* 14, 17 (*schol. Γ*), 18 15 celeres fugae (II), celeris fuga (I)

ereptum Stygiis fluctibus Aeacum
virtus et favor et lingua potentium
vatum divitibus consecrat insulis.
dignum laude virum Musa vetat mori,
caelo Musa beat. sic Iovis interest
optatis epulis inpiger Hercules,
clarum Tyndaridae sidus ab infimis
quassas eripiunt aequoribus rates,
ornatus viridi tempora pampino
Liber vota bonos ducit ad exitus.

VIIII.

Ne forte credas interitura quae
longe sonantem natus ad Aufidum
non ante volgatas per artis
verba loquor socianda chordis:

non, si priores Maeonius tenet
sedes Homerus, Pindaricae latent
Ceaeque et Alcaei minaces
Stesichorive graves Camenae

nec siquid olim lusit Anacreon
delevit aetas; spirat adhuc amor
vivontque conmissi calores
Aeoliae fidibus puellae.

non sola comptos arsit adulteri
crinis et aurum vestibus illitum
mirata regalisque cultus
et comites Helene Lacaena

Ⓘ: ***AB*** Ⓘⓘ: ***RΦ***

25 (a)eacum Ⓘ Ⓘⓘ, aequum *Φ* **34** ducit Ⓘⓘ, duxit Ⓘ **9, 2** *schol. Luc. 2, 406* Aufidum longe sonare dicit Horatius **4** loquor Ⓘ *λlδ*, loquar Ⓘⓘ (*Victorin. gramm. VI 181, 4*) **8** ue Ⓘ, que Ⓘⓘ **9** *ob* ludere *afferunt Schol. Veron. Verg. buc. 6, 1 p. 397 Thilo-Hagen* (sicut olim)

primusve Teucer tela Cydonio
derexit arcu; non semel Ilios
vexata; non pugnavit ingens
Idomeneus Sthenelusve solus

dicenda Musis proelia; non ferox
Hector vel acer Deiphobus gravis
excepit ictus pro pudicis
coniugibus puerisque primus.

vixere fortes ante Agamemnona
multi; sed omnes inlacrimabiles
urgentur ignotique longa
nocte, carent quia vate sacro.

paulum sepultae distat inertiae
celata virtus — non ego te meis
chartis inornatum sileri
totve tuos patiar labores

inpune, Lolli, carpere lividas
obliviones. est animus tibi
rerumque prudens et secundis
temporibus dubiisque rectus,

vindex avarae fraudis et abstinens
ducentis ad se cuncta pecuniae,
consulque non unius anni,
sed quotiens bonus atque fidus

iudex honestum praetulit utili,
reiecit alto dona nocentium
voltu, per obstantis catervas
explicuit sua victor arma.

(I) : ***AB*** (II) : ***RΦ***

17 ue (I), que (*om.* δ) (II) **18** Derexit *R*, Direxit (I) (II) non — vexata *ob fem.* Ilios *Serv. Aen. 3, 3* **19** non (I) (II), nec *FR* **20** ue *FR*, que (I) (II) **31** sileri (II), silebo (I) **35** que (II), *omisit* (I) [**37** et abstinens — **40** ***om. B***] [**42—45** ***om. B***]

non possidentem multa vocaveris
recte beatum; rectius occupat
  nomen beati qui deorum
    muneribus sapienter uti

duramque callet pauperiem pati
peiusque leto flagitium timet,
  non ille pro caris amicis
    aut patria timidus perire.

X.

O crudelis adhuc et Veneris muneribus potens,
insperata tuae cum veniet pluma superbiae
et, quae nunc umeris involitant, deciderint comae,
nunc et qui color est puniceae flore prior rosae

mutatus, Ligurine, in faciem verterit hispidam,
dices 'heu', quotiens te in speculo videris alterum,
'quae mens est hodie, cur eadem non puero fuit
vel cur his animis incolumes non redeunt genae?'

XI.

Est mihi nonum superantis annum
plenus Albani cadus, est in horto,
Phylli, nectendis apium coronis,
  est hederae vis

multa, qua crinis religata fulges,
ridet argento domus, ara castis
vincta verbenis avet immolato
  spargier agno;

(I): *A*   (II): ***R Φ***

46 [(I): ***A B***]   **52** perire (II) *Bland. Porph.*, peribit (I)   **10, 5** Ligurine *Torrentius*, ligurinum (I) (II)   in faciem uerterit (I) (II), uerterit in faciem *Φ*   **6** in (I), *omisit* (II)   **11, 6** ridet — domus *ob* ridere *Serv. auct. buc 4, 20*   **7** auet (I), habet (II)

cuncta festinat manus, huc et illuc
cursitant mixtae pueris puellae,
sordidum flammae trepidant rotantes
vertice fumum.

ut tamen noris, quibus advoceris
gaudiis: Idus tibi sunt agendae,
qui dies mensem Veneris marinae
findit Aprilem,

iure sollemnis mihi sanctiorque
paene natali proprio, quod ex hac
luce Maecenas meus adfluentis
ordinat annos.

Telephum, quem tu petis, occupavit
non tuae sortis iuvenem puella
dives et lasciva tenetque grata
compede vinctum.

terret ambustus Phaethon avaras
spes et exemplum grave praebet ales
Pegasus terrenum equitem gravatus
Bellerophontem,

semper ut te digna sequare et ultra
quam licet sperare nefas putando
disparem vites. age iam, meorum
finis amorum,

(non enim posthac alia calebo
femina) condisce modos, amanda
voce quos reddas: minuentur atrae
carmine curae.

Ⓘ: *AB* Ⓘⓘ: *RΦ*

11 [Ⓘⓘ: *Φ*] **24** *Cledon. gramm. V 42, 24* compedem singularis numeri dixit cum sit pluralis; *cf. epod. 4, 4* uinctum Ⓘⓘ, uictum Ⓘ

XII.

Iam veris comites, quae mare temperant,
inpellunt animae lintea Thraciae,
iam nec prata rigent nec fluvii strepunt
hiberna nive turgidi.

nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,
infelix avis et Cecropiae domus
aeternum opprobrium, quod male barbaras
regum est ulta libidines.

dicunt in tenero gramine pinguium
custodes ovium carmina fistula
delectantque deum, cui pecus et nigri
colles Arcadiae placent.

adduxere sitim tempora, Vergili:
sed pressum Calibus ducere Liberum
si gestis, iuvenum nobilium cliens,
nardo vina merebere.

nardi parvos onyx eliciet cadum,
qui nunc Sulpiciis adcubat horreis,
spes donare novas largus amaraque
curarum eluere efficax.

ad quae si properas gaudia, cum tua
velox merce veni: non ego te meis
inmunem meditor tinguere poculis,
plena dives ut in domo.

Ⓘ : *A B* Ⓘⓘ : *Φ*

12, 2 *ob* animae *affert Serv. Aen. 1, 57. 8, 403* 4 turgidi Ⓘ Ⓘⓘ *Porph.*, candidi[or] (*Victorin. gramm. VI 177, 5*) 5 itys *F* 11 Delectantque Ⓘ, Delectante(m) *Φ*, *vix iam* Ⓘⓘ nigri Ⓘ Ⓘⓘ (*Porph. i. schol. A V*), nigrae ς 16 merebere Ⓘ, mereberis *Φ*, *vix iam* Ⓘⓘ 22 [Ⓘⓘ : *R Φ*] 26 *ob* nigrorum . . . ignium *affert Serv. Aen. 4, 384*

verum pone moras et studium lucri
nigrorumque memor, dum licet, ignium
misce stultitiam consiliis brevem:
dulce est desipere in loco.

XIII.

Audivere, Lyce, di mea vota, di
audivere, Lyce: fis anus et tamen
vis formosa videri
ludisque et bibis inpudens

et cantu tremulo pota Cupidinem
lentum sollicitas. ille virentis et
doctae psallere Chiae
pulcris excubat in genis.

inportunus enim transvolat aridas
quercus et refugit te quia luridi
dentes, te quia rugae
turpant et capitis nives.

nec Coae referunt iam tibi purpurae
nec cari lapides tempora, quae semel
notis condita fastis
inclusit volucris dies.

quo fugit venus, heu, quove color, decens
quo motus? quid habes illius, illius,
quae spirabat amores,
quae me surpuerat mihi

Ⓘ: ***AB*** Ⓘⓘ: ***RΦ***

28 *ob sententiam Porph. epist. 1, 18, 60* (ioco) **13, 1** di — **2** Lyce *om. B* **12** *Quint. inst. 8, 6, 17* sunt et durae *translationes* . . . ut 'capitis nives' **14** cari Ⓘⓘ *Bland.* (*Porph.?*), clari Ⓘ **16** *ob* volucris *Prisc. 5, 18 p. 153, 18* **20** 'quae me surpuerat mihi' pro surripuerat *Prisc. 17, 5 p. 110, 20*

felix post Cinaram notaque et artium
gratarum facies? sed Cinarae brevis
annos fata dederunt,
servatura diu parem

cornicis vetulae temporibus Lycen,
possent ut iuvenes visere fervidi
multo non sine risu
dilapsam in cineres facem.

XIIII.

Quae cura patrum quaeve Quiritium
plenis honorum muneribus tuas,
Auguste, virtutes in aevom
per titulos memoresque fastos

aeternet, o, qua sol habitabilis
inlustrat oras, maxime principum,
quem legis expertes Latinae
Vindelici didicere nuper

quid Marte posses. milite nam tuo
Drusus Genaunos, inplacidum genus,
Breunosque velocis et arcis
Alpibus inpositas tremendis

deiecit acer plus vice simplici;
maior Neronum mox grave proelium
conmisit immanisque Raetos
auspiciis pepulit secundis,

(I) : *AB* (II) : *RΦ*

26 Possent (I) (II), Possint *Rλl F* 28 Dilapsam *Φ Porph.*, Delapsam (I) *R*

14, 4 fastus (I) (II), fastos *δλ cf. ad 3, 17, 4* 5 [(I) : *A*] Aeternet (I) (II) *Porph.*, Aeterne et *Φ* sol (II), lux *Aλl* 8 didicere (II), dedicere *Aλl* 14 *Prisc. 18, 205 p. 307, 21* Horatius 'maior Neronum' dixit in IIII carminum: 'deiecit acer plus vice simplici maior Neronum' subaudiendum enim est 'aetate'. *quae doctrina impugnatur Gramm. suppl. p. 172, 1*

spectandus in certamine Martio
devota morti pectora liberae
quantis fatigaret ruinis,
indomitas prope qualis undas

exercet Auster Pleiadum choro
scindente nubis, inpiger hostium
vexare turmas et frementem
mittere equom medios per ignis.

sic tauriformis volvitur Aufidus,
qui regna Dauni praefluit Apuli,
cum saevit horrendamque cultis
diluviem meditatur agris,

ut barbarorum Claudius agmina
ferrata vasto diruit impetu
primosque et extremos metendo
stravit humum sine clade victor,

te copias, te consilium et tuos
praebente divos. nam tibi quo die
portus Alexandrea supplex
et vacuam patefecit aulam,

Fortuna lustro prospera tertio
belli secundos reddidit exitus
laudemque et optatum peractis
imperiis decus adrogavit.

(I) : ***A*** (II) : ***RΦ***

17 inter fulmina Martia *Nauck* **19** fatigaret (I) (II), fatigarat *Fδ* **20** Indomitas (I) (II), Indomitus ς **27** horrendamque (et horridam *ad Aen.*) cultis — agris *ob* meditari *affert Serv. Aen. 4, 171. georg. 3, 153; eadem verba ob* diluviem *dat Non. p. 203* **28** meditatur *cum glossa* minitatur *habuit archetypus, lectionem* meditatur *vituperat Porph.; glossam* minitatur *receperunt A* (*non* (I)) *Φ, veram lectionem* meditatur *R*ς (*codd. γa Kelleri*); *hanc bis expressis verbis affert Serv., cum Nonius ex suo Horatio glossam* minatur *descripserit* **32** humi *Aldus* **34** nam — **36** aulam *ob* Alexandrea *affert Prisc. 2, 47 p. 73, 6*

te Cantaber non ante domabilis
Medusque et Indus, te profugus Scythes
miratur, o tutela praesens
Italiae dominaeque Romae.

te fontium qui celat origines
Nilusque et Hister, te rapidus Tigris,
te beluosus qui remotis
obstrepit Oceanus Britannis,

te non paventes funera Galliae
duraeque tellus audit Hiberiae,
te caede gaudentes Sygambri
conpositis venerantur armis.

XV.

Phoebus volentem proelia me loqui
victas et urbis increpuit lyra,
ne parva Tyrrhenum per aequor
vela darem. tua, Caesar, aetas

fruges et agris rettulit uberes
et signa nostro restituit Iovi
derepta Parthorum superbis
postibus et vacuom duellis

Ianum Quirini clausit et ordinem
rectum evaganti frena licentiae
iniecit emovitque culpas
et veteres revocavit artis,

(I) : *A* (II) : ***RΦ***

49 pauentis (II) *Porph.*, pauentes *Aπ*

15 *posse iungi cum carm.* **14** *adnotat* (*Ps.?*) *Porph.* 7 Derepta ς, Direpta (I) (II) 9 quirini (I) (II), Quirinum *Passerat* **10** euaganti (I) π *Porph.*, et uaganti (*deest* δ^1) (II) **11** emouit (I) (II) *Porph.* (*i. schol. A V*), dimouit $\delta^1\pi^1$

per quas Latinum nomen et Italae
crevere vires famaque et imperi
porrecta maiestas ad ortus
solis ab Hesperio cubili.

custode rerum Caesare non furor
civilis aut vis exiget otium,
non ira, quae procudit ensis
et miseras inimicat urbis.

non qui profundum Danuvium bibunt
edicta rumpent Iulia, non Getae,
non Seres infidique Persae,
non Tanain prope flumen orti.

nosque et profestis lucibus et sacris
inter iocosi munera Liberi
cum prole matronisque nostris,
rite deos prius adprecati,

virtute functos more patrum duces
Lydis remixto carmine tibiis
Troiamque et Anchisen et almae
progeniem Veneris canemus.

(I): *A* (II): ***RΦ***

15 ortus (I) (II), ortum δ^1 18 exiget (-it *A*) (I) (II) *Porph.*, eximet *Fδ* 23 que (I) (II), ue *Φ*

CARMEN SAECVLARE.

Phoebe silvarumque potens Diana,
lucidum caeli decus, o colendi
semper et culti, date quae precamur
  tempore sacro,

quo Sibyllini monuere versus
virgines lectas puerosque castos
dis, quibus septem placuere colles,
  dicere carmen.

alme Sol, curru nitido diem qui
promis et celas aliusque et idem
nasceris, possis nihil urbe Roma
  visere maius.

rite maturos aperire partus
lenis, Ilithyia, tuere matres,
sive tu Lucina probas vocari
  seu Genitalis:

(I) : ***ABC***   (II) : ***RΦ***

CARM. SAEC. [(I) : ***ABC***]   **1** *suis verbis reddit Sidonius carm. 9, 224*   **4** sacro (I) (II) (*Victorin. gramm. VI 171, 32*); prisco *lectionem vituperat Ps. Porph.*   **5** Quos (*unde* Quo *π*) (II) *schol. AV*, Quod (I) *Bland.*   **6** lectas (I) (II), l(a)etas *δλl*   **15** *Serv. buc. 4, 10 ad v.* Lucina: . . . sic Horatius 'sive te Lucinam probas vocari seu ⟨Genitalem⟩   **16** genitalis (I) (II) *Porph.*, Genetyllis *Bentley*

diva, producas subolem patrumque
prosperes decreta super iugandis
feminis prolisque novae feraci
  lege marita,

certus undenos deciens per annos
orbis ut cantus referatque ludos
ter die claro totiensque grata
  nocte frequentis.

vosque, veraces cecinisse Parcae,
quod semel dictum est stabilisque rerum
terminus servet, bona iam peractis
  iungite fata.

fertilis frugum pecorisque tellus
spicea donet Cererem corona;
nutriant fetus et aquae salubres
  et Iovis aurae.

condito mitis placidusque telo
supplices audi pueros, Apollo;
siderum regina bicornis, audi,
  Luna, puellas.

Roma si vestrum est opus Iliaeque
litus Etruscum tenuere turmae,
iussa pars mutare Lares et urbem
  sospite cursu,

(I) : ***ABC***   (II) : ***RΦ***

21—24 *ob rem affert Censorin. 17, 9,* **21** *ob saeculi circumscriptionem Serv. buc. 4, 5* **21** Certus (-e s *B*) (I) (II) *Porph.* (*Serv.*), Certos *AλlR*[1] (*Censorin.*) **23** totiens (pot- *Fδπ*) (II) (*Censorin.*), totidem (I) **26** — seruet *ob sententiam habet Serv. buc. 4, 47* est (*om.* C^1) (I) (*Porph. Serv.*), *omisit Φ* (dictus R^1) stabilisque rerum (I) (II) (*Porph. Serv.*), stabilis per aevum . . . servat *Bentley* **27** seruet (I) (II) *Bland. Porph.* (*Serv.*), seruat ς (*Serv. Lemovic.*) **33. 34** *ob nomen Apollinis allegat Serv. buc. 5, 66, ob* mitis *Aen. 3, 138* **39** urbem (II) *Porph.*, urbes (I)

cui per ardentem sine fraude Troiam
castus Aeneas patriae superstes
liberum munivit iter, daturus
  plura relictis:

di, probos mores docili iuventae,
di, senectuti placidae quietem,
Romulae genti date remque prolemque
  et decus omne.

quaeque vos bobus veneratur albis
clarus Anchisae Venerisque sanguis
inpetret, bellante prior, iacentem
  lenis in hostem.

iam mari terraque manus potentis
Medus Albanasque timet securis,
iam Scythae responsa petunt, superbi
  nuper, et Indi.

iam Fides et Pax et Honor Pudorque
priscus et neglecta redire Virtus
audet adparetque beata pleno
  Copia cornu.

augur et fulgente decorus arcu
Phoebus acceptusque novem Camenis,
qui salutari levat arte fessos
  corporis artus,

si Palatinas videt aequos aras
remque Romanam Latiumque felix
alterum in lustrum meliusque semper
  prorogat aevom,

(I): ***ABC*** (II): ***RΦ***

41 ardentem — Troiam *propter rem affert Serv. Aen. 1, 242* **46** senectuti (I) (II), senectutis *R*[1]*δπ* **49** *ob* bobus *Prisc. 7, 82 p. 357, 15* bobus *Bδ Prisc.*, bubus *AC* (II) **51** Impetret (I) *lπ Bland.*, Imperet (II) **57** honor (I) (II), honos *Φ* **65** aras *Rπ Bland. Porph.*, arces (I) *Φ* **68** Prorogat (Prer- *Aλ*) (I) *Bland.*, Proroget (II) *Porph.*

quaeque Aventinum tenet Algidumque,
quindecim Diana preces virorum
curat et votis puerorum amicas
  adplicat auris:

haec Iovem sentire deosque cunctos
spem bonam certamque domum reporto
doctus et Phoebi chorus et Dianae
  dicere laudes.

(I): ***ABC*** (II): ***RΦ***

70 Quindecim (II), Quin decem (I) **71** Curat *et* **72** Applicat (I) (II) *Bland. Porph.*, Curet *et* Applicet ς

EPODON

LIBER.

I.

Ibis Liburnis inter alta navium,
  amice, propugnacula,
paratus omne Caesaris periculum
  subire, Maecenas, tuo:
quid nos, quibus te vita sit superstite
  iucunda, si contra, gravis?
utrumne iussi persequemur otium
  non dulce, ni tecum simul,
an hunc laborem mente laturi, decet
  qua ferre non mollis viros?
feremus et te vel per Alpium iuga
  inhospitalem et Caucasum
vel occidentis usque ad ultimum sinum
  forti sequemur pectore.
roges, tuom labore quid iuvem meo,
  inbellis ac firmus parum?
comes minore sum futurus in metu,
  qui maior absentis habet:

(I): ***AB***   (II): ***RΦ***

EPOD. **1, 1** [(I): ***AB***]   **1** *praeter metricos afferunt ob Liburnas Isid. orig. 19, 1, 12 schol. Lucan. 3, 534*   **5** sit *Aldus,* si (I) (II) *Porph.*   **10** Qua (I) (II), Quem *Φ schol. A V*   **15** labore *Glareanus,* laborem (I) (II)   **17** sum (I) (II), sim *N. Heinsius et fortasse iam Porph.*

ut adsidens inplumibus pullis avis
  serpentium adlapsus timet
magis relictis, non, ut adsit, auxili
  latura plus praesentibus.
libenter hoc et omne militabitur
  bellum in tuae spem gratiae,
non ut iuvencis inligata pluribus
  aratra nitantur meis
pecusve Calabris ante sidus fervidum
  Lucana mutet pascuis
neque ut superni villa candens Tusculi
  Circaea tangat moenia:
satis superque me benignitas tua
  ditavit, haud paravero
quod aut avarus ut Chremes terra premam,
  discinctus aut perdam nepos.

II.

'Beatus ille qui procul negotiis,
  ut prisca gens mortalium,
paterna rura bobus exercet suis
  solutus omni faenore
neque excitatur classico miles truci
  neque horret iratum mare

(I): ***AB***   (II): ***RΦ***

21 ut adsit auxilii (I) *Porph.*, ut sit auxilii (II), uti sit auxili '*quartus Bland.*' **24** [(I): ***ABC***] **26** meis (I) (II), mea ς **28** pascuis (II) *Bland.*, pascua (-ula *B*) (I) **29** superni (I) (II) *Porph.* (*i. schol. A V*), *cf. Leo, Arch. f. lat. Lexicogr. 10, 435;* superne $(R^1?)\pi$, supini *Bentley* candens (cad- $C\lambda l$) (I), tangens (scandens π) (II) *ex v. 30* **34** nepos (I) (*schol. Pers. 3, 31* aut quidam nepos), ut nepos (II)
2, 1 *praeter metricos ob versum adfert Aug. mus. 5, 11, 23* (*Migne 32, 1159*) **1. 2** *ob metrum adhibet Isid. orig. 1, 39, 24* **1. 2. 3** *ob* bobus *Prisc. 7, 81 p. 356, 11* **1** negotiis (I) (II) *Porph.* (*metrici Prisc.*), negotio (*Victorin. gramm. VI 137, 10; Aug.*) **3** bobus *BΦ Prisc.*, bubus $ACR\pi^1$ (*pars codd. Prisc.*)

forumque vitat et superba civium
  potentiorum limina.
ergo aut adulta vitium propagine
  altas maritat populos
aut in reducta valle mugientium
  prospectat errantis greges
inutilisque falce ramos amputans
  feliciores inserit
aut pressa puris mella condit amphoris
  aut tondet infirmas ovis.
vel cum decorum mitibus pomis caput
  Autumnus agris extulit,
ut gaudet insitiva decerpens pira
  certantem et uvam purpurae,
qua muneretur te, Priape, et te, pater
  Silvane, tutor finium.
libet iacere modo sub antiqua ilice,
  modo in tenaci gramine:
labuntur altis interim ripis aquae,
  queruntur in silvis aves
frondesque lymphis obstrepunt manantibus,
  somnos quod invitet levis.
at cum tonantis annus hibernus Iovis
  imbris nivisque conparat,
aut trudit acris hinc et hinc multa cane
  apros in obstantis plagas
aut amite levi rara tendit retia
  turdis edacibus dolos

(I): ***ABC*** (II): ***RΦ***

13. 14. 11. 12 *ordinari voluit Fabricius* **18** agris (I) (II) *Bland.*, aruis *R*, uuis *π* **19** gaudet (I) (II), gaudens *Φ* **20** purpurae (I) (II), purpura *Bland.* **21** qua — Priape *ob deponens Diomed. gramm. I 382, 3* muneretur (I) (II) *Diomed.*, muneret *F ex Porph.* **23** *novom carmen incipiunt ACλl, non B nec* (II) **25** ripis (I) π^1 risis R^1, riuis *Φ Bland.*; *cf. Philolog. suppl. X p. 307 not. 95* **27** Frondes *Markland*, *cf. schol. AV*; Fontes (I) (II) **31. 32** *ob sing.* multa cane *Serv. Aen. 1, 378* **33.** tendit (I) (II), tetendit *Fδ*

pavidumque leporem et advenam laqueo gruem
  iucunda captat praemia.
quis non malarum quas amor curas habet
  haec inter obliviscitur?
quodsi pudica mulier in partem iuvet
  domum atque dulcis liberos,
Sabina qualis aut perusta solibus
  pernicis uxor Apuli,
sacrum vetustis exstruat lignis focum
  lassi sub adventum viri
claudensque textis cratibus laetum pecus
  distenta siccet ubera
et horna dulci vina promens dolio
  dapes inemptas adparet:
non me Lucrina iuverint conchylia
  magisve rhombus aut scari,
siquos Eois intonata fluctibus
  hiems ad hoc vertat mare,
non Afra avis descendat in ventrem meum,
  non attagen Ionicus
iucundior quam lecta de pinguissimis
  oliva ramis arborum
aut herba lapathi prata amantis et gravi
  malvae salubres corpori
vel agna festis caesa Terminalibus
  vel haedus ereptus lupo.
has inter epulas ut iuvat pastas ovis
  videre properantis domum,
videre fessos vomerem inversum boves
  collo trahentis languido
positosque vernas, ditis examen domus,
  circum renidentis Laris.'

(I): *ABC* (II): *RΦ*

37 [(I): *AC*] quas amor (I) (II) *Porph.* (*i. schol. AV*), Roma quas *Scrinerius* **42** *ob* pernix *affert Serv. georg.* 3, 230 **49—52** *ob* intonata *Prisc.* 9, 37 *p.* 473, 14. 11, 34 *p.* 570, 25 **63. 64** *ob rei similitudinem adfert Serv. buc.* 2, 66

haec ubi locutus faenerator Alfius,
  iam iam futurus rusticus,
omnem redegit idibus pecuniam,
  quaerit kalendis ponere.

III.

Parentis olim siquis inpia manu
  senile guttur fregerit,
edit cicutis alium nocentius.
  o dura messorum ilia.
quid hoc veneni saevit in praecordiis?
  num viperinus his cruor
incoctus herbis me fefellit? an malas
  Canidia tractavit dapes?
ut Argonautas praeter omnis candidum
  Medea mirata est ducem,
ignota tauris inligaturum iuga
  perunxit hoc Iasonem,
hoc delibutis ulta donis paelicem
  serpente fugit alite.
nec tantus umquam siderum insedit vapor
  siticulosae Apuliae
nec munus umeris efficacis Herculis
  inarsit aestuosius.
at siquid umquam tale concupiveris,
  iocose Maecenas, precor,
manum puella savio opponat tuo,
  extrema et in sponda cubet.

(I): *AC* (II): *RΦ*

3, 1 [(I): *ABC*] 3 Edit (I) (II) *Bland. Porph.*, Edat ς 9 [(I): *AC*] 20 iocose (I) (II) *Porph.*, iocosa *Markland* 21. 22 *ob rem allegat Porph. epod. 14, 13*

IIII.

Lupis et agnis quanta sortito obtigit,
tecum mihi discordia est,
Hibericis peruste funibus latus
et crura dura compede.
licet superbus ambules pecunia,
fortuna non mutat genus.
videsne, sacram metiente te viam
cum bis trium ulnarum toga,
ut ora vertat huc et huc euntium
liberrima indignatio?
'sectus flagellis hic triumviralibus
praeconis ad fastidium
arat Falerni mille fundi iugera
et Appiam mannis terit
sedilibusque magnus in primis eques
Othone contempto sedet.
quid attinet tot ora navium gravi
rostrata duci pondere
contra latrones atque servilem manum
hoc, hoc tribuno militum?'

V.

'At o deorum quidquid in caelo regit
terras et humanum genus,
quid iste fert tumultus aut quid omnium
voltus in unum me truces?

Ⓘ: ***ABC*** Ⓘⓘ: ***RΦ***

4, 1 [Ⓘ: ***ABC***] **4** compede *cf. Cledon. laudatus ad carm. 4, 11, 24* **8** trium *Barth*, ter Ⓘ Ⓘⓘ *Porph.* **17** ora Ⓘ Ⓘⓘ, aera *Bentley, at cf. Crusius Rhein. Mus. 44, 451*

5, 1. 2 *praeter metricos dant propter* at *Serv. Aen. 7, 363. Don. Ter. Andr. 666 Prisc. 17, 171 p. 196, 12, item* **1** *Serv. Aen. 9, 142; cf. Cledon. gramm. V 74, 8* At o deorum Iuppiter **1** regit Ⓘ Ⓘⓘ *Porph.* (*Serv. bis, Don., Prisc. Diom. gramm. I 528, 19, at* saeuit *Serv. gramm. VI 471, 24*), regis *Φ* **3** aut Ⓘ, et Ⓘⓘ

per liberos te, si vocata partubus
  Lucina veris adfuit,
per hoc inane purpurae decus precor,
  per inprobaturum haec Iovem,
quid ut noverca me intueris aut uti
  petita ferro belua?'
ut haec trementi questus ore constitit
  insignibus raptis puer,
inpube corpus, quale posset inpia
  mollire Thracum pectora:
Canidia, brevibus illigata viperis
  crinis et incomptum caput,
iubet sepulcris caprificos erutas,
  iubet cupressos funebris
et uncta turpis ova ranae sanguine
  plumamque nocturnae strigis
herbasque, quas Iolcos atque Hiberia
  mittit venenorum ferax,
et ossa ab ore rapta ieiunae canis
  flammis aduri Colchicis.
at expedita Sagana, per totam domum
  spargens Avernalis aquas,
horret capillis ut marinus asperis
  echinus aut Laurens aper.
abacta nulla Veia conscientia
  ligonibus duris humum

(I): *ABC* (II): ***RΦ***

11—13 corpus (*om.* insignibus raptis) *ob* impube *affert Prisc. 6, 65 p. 249, 23* **11** haec (I), haec et (*R*[1] *crasa*) (II) **15** illigata (I) (*Porph.*), implicata (II) *fortasse ex glossa Porphyrionea quale schol. A V* **18** cupressos (I), cupressus (II) **20** nocturnae strigis (II), strigis nocturnae (I) **21. 22** *adfert Serv. Aen. 9, 579 ob nomen* Hiberia **21** (h)iolcos (I) (II) *Bland. Porph.*, c(h)olc(h)os *Φ schol. A V; etiam Servii et Porphyrionis codices fluctuant* atque (II) (*Serv.*), aut (I) **27** — echinus aut *in suum usum convertit Auson. 414, 11* **28** Laurens *Heinsius*, currens (I) (II) *schol. A V*

exhauriebat, ingemens laboribus,
  quo posset infossus puer
longo die bis terque mutatae dapis
  inemori spectaculo,
cum promineret ore, quantum exstant aqua
  suspensa mento corpora;
exsucta uti medulla et aridum iecur
  amoris esset poculum,
interminato cum semel fixae cibo
  intabuissent pupulae.
non defuisse masculae libidinis
  Ariminensem Foliam
et otiosa credidit Neapolis
  et omne vicinum oppidum,
quae sidera excantata voce Thessala
  lunamque caelo deripit.
hic inresectum saeva dente livido
  Canidia rodens pollicem
quid dixit aut quid tacuit? ‘o rebus meis
  non infideles arbitrae,
Nox et Diana, quae silentium regis,
  arcana cum fiunt sacra,
nunc, nunc adeste, nunc in hostilis domos
  iram atque numen vertite.
formidulosis cum latent silvis ferae
  dulci sopore languidae,
senem, quod omnes rideant, adulterum
  latrent Suburanae canes

(I) : *ABC* (II) : *RΦ*

33 mutatae — spectaculo *dat ob* dapis *Prisc. 7, 41 p. 321, 16* 34 inemori (I) (II) (*Prisc.*), inmemori *Φ*, intermori *L. Müller* 37 Ex(s)ucta ς, Ex(s)ecta (I) (II) *Bland.*, Exesa *Heinsius* 55 Formidulosis *BCπ*, Formidolosis *AFRλl*, Formidolosae ς (*non Bland.*) cum (I) (II), dum *Φ* **57. 59. 60** *ob pronomen* quale (*cf. Porph. ad v. 59*) *affertur in parte codd. Prisc. 17, 32 p. 128* 57 *cf. versum Sacerdotis gramm. VI 523, 7* senes quod omnes rideant cunctos canos 58 suburanae (I) (II), suburbanae *ACλl*

nardo perunctum, quale non perfectius
  meae laborarint manus.
quid accidit? cur dira barbarae minus
  venena Medeae valent,
quibus superbam fugit ulta paelicem,
  magni Creontis filiam,
cum palla, tabo munus imbutum, novam
  incendio nuptam abstulit?
atqui nec herba nec latens in asperis
  radix fefellit me locis.
indormit unctis omnium cubilibus
  oblivione paelicum?
a, a, solutus ambulat veneficae
  scientioris carmine.
non usitatis, Vare, potionibus,
  o multa fleturum caput,
ad me recurres nec vocata mens tua
  Marsis redibit vocibus.
maius parabo, maius infundam tibi
  fastidienti poculum
priusque caelum sidet inferius mari
  tellure porrecta super
quam non amore sic meo flagres uti
  bitumen atris ignibus.'
sub haec puer iam non, ut ante, mollibus
  lenire verbis inpias,
sed dubius unde rumperet silentium,
  misit Thyesteas preces:
'venena maga non fas nefasque, non valent
  convertere humanam vicem.

Ⓘ: *A B C*   Ⓘⓘ: *R Φ*

60 laborarint Ⓘⓘ *Bland.* (*Prisc.*), laborarunt Ⓘ 63 superbam Ⓘⓘ *Bland.*, superba Ⓘ*π schol. A V* 65 imbutum Ⓘⓘ, infectum Ⓘ *ex Porph.* (*i. schol. A V*) nouam Ⓘ Ⓘⓘ, noua *A B* 71 a(h) a(h) Ⓘ Ⓘⓘ, *omiserunt B C R λ* 79 mari Ⓘ, mare Ⓘⓘ 87 maga non *Haupt*, magnum Ⓘ Ⓘⓘ *Porph.* 88 humanam uicem Ⓘ Ⓘⓘ, humanas uices *Bentley*, *atque* uices *videtur legisse Porph.*

diris agam vos: dira detestatio
  nulla expiatur victima.
quin, ubi perire iussus exspiravero,
  nocturnus occurram Furor
petamque voltus umbra curvis unguibus,
  quae vis deorum est Manium,
et inquietis adsidens praecordiis
  pavore somnos auferam.
vos turba vicatim hinc et hinc saxis petens
  contundet obscaenas anus;
post insepulta membra different lupi
  et Esquilinae alites
neque hoc parentes, heu mihi superstites,
  effugerit spectaculum.'

VI.

Quid inmerentis hospites vexas, canis
  ignavos adversum lupos?
quin huc inanis, si potes, vertis minas
  et me remorsurum petis?
nam qualis aut Molossus aut fulvos Lacon,
  amica vis pastoribus,
agam per altas aure sublata nivis
  quaecumque praecedet fera;
tu, cum timenda voce complesti nemus,
  proiectum odoraris cibum.

(I): ***ABC*** (II): ***RΦ***

89 dira — victima *ob sententiam affert Serv. Aen. 7, 597* **98** Contundet (II), Contundat (I) **102** Effugerit (II) *Porph.*, Effugerint (I) π^1

6, 2 Ignauus uel bis hostis lupos aduersum $R\pi^1$ aduersum (I) (II), aduersus (-sos *B*) *BCF* **3** uertis (I) $R^1\pi^1$, uerte $R^2\Phi$ *Bland.* **4** petis (I) $R^1\pi^1$, pete $R^2\Phi$ **5** lacon (II) (*Sacerd. gramm. VI 527, 17*), *cf. Prisc. 6, 29 p. 220, 13;* laco (I) **10** porrectum *Leopold*

cave, cave, namque in malos asperrimus
parata tollo cornua,
qualis Lycambae spretus infido gener
aut acer hostis Bupalo.
an si quis atro dente me petiverit,
inultus ut flebo puer?

VII.

Quo, quo scelesti ruitis? aut cur dexteris
aptantur enses conditi?
parumne campis atque Neptuno super
fusum est Latini sanguinis,
non ut superbas invidae Karthaginis
Romanus arces ureret,
intactus aut Britannus ut descenderet
sacra catenatus via,
sed ut secundum vota Parthorum sua
Vrbs haec periret dextera?
neque hic lupis mos nec fuit leonibus
umquam nisi in dispar feris.
furorne caecos an rapit vis acrior
an culpa? responsum date.
tacent et albus ora pallor inficit
mentesque perculsae stupent.
sic est: acerba fata Romanos agunt
scelusque fraternae necis,
ut inmerentis fluxit in terram Remi
sacer nepotibus cruor.

(I) : *ABC* (II) : *RΦ*

15 petiuerit (I) (II), oppetiuerit *Φ*
7, 1 dexteris (II) (*metrici*), dextris (I) *δ*[1] 2 raptantur *Leopold* 12 umquam (I) (II), numquam ς *Bentley* 13 caecos ς *Bentley*, caecus (I) (II) 15 albus ora pallor (I), ora pallor albus (II) 17 acerba f. R. premunt (*sic*) sc. q. fr. n. *ob rem adfert schol. Stat. Theb. 1, 185*

VIII.

Rogare longo putidam te saeculo,
  viris quid enervet meas,
cum sit tibi dens ater et rugis vetus
  frontem senectus exaret
hietque turpis inter aridas natis
  podex velut crudae bovis.
sed incitat me pectus et mammae putres
  equina quales ubera
venterque mollis et femur tumentibus
  exile suris additum.
esto beata, funus atque imagines
  ducant triumphales tuom
nec sit marita, quae rotundioribus
  onusta bacis ambulet.
quid? quod libelli Stoici inter Sericos
  iacere pulvillos amant,
inlitterati num minus nervi rigent
  minusve languet fascinum?
quod ut superbo provoces ab inguine,
  ore adlaborandum est tibi.

VIIII.

Quando repositum Caecubum ad festas dapes
  victore laetus Caesare
tecum sub alta — sic Iovi gratum — domo,
  beate Maecenas, bibam
sonante mixtum tibiis carmen lyra,
  hac Dorium, illis barbarum?

(I) : *ABC* (II) : *RΦ*

8, 8 quales *Fδl*, qualis (I) *Rλπ* 11 funus — tuum *ob rem affert schol. Stat. Theb. 6, 268* 13. 14 *ob* marita *schol. Stat. Theb. 4, 207* *post* 16 *leniter distinxi* 17 minus (I) (II) *Porph.*, magis *Heinsius* 18 minus *nominat.* 18 *omisit B* 19. 20 *ob rem schol. Iuv. 6, 298*

9, 1 repositum (I) (II) (*Serv. gramm. VI 471, 26*), repostum *Φ* (*Diomed. gramm. I 528, 27*)

ut nuper, actus cum freto Neptunius
  dux fugit ustis navibus
minatus Vrbi vincla, quae detraxerat
  servis amicus perfidis.
Romanus eheu — posteri negabitis —
  emancipatus feminae
fert vallum et arma miles et spadonibus
  servire rugosis potest
interque signa turpe militaria
  sol adspicit conopium.
. . . .
. . . .
ad hunc frementis verterunt bis mille equos
  Galli canentes Caesarem
hostiliumque navium portu latent
  puppes sinistrorsum citae.
io Triumphe, tu moraris aureos
  currus et intactas boves?
io Triumphe, nec Iugurthino parem
  bello reportasti ducem
neque Africanum, cui super Karthaginem
  virtus sepulcrum condidit.
terra marique victus hostis Punico
  lugubre mutavit sagum.
aut ille centum nobilem Cretam urbibus
  ventis iturus non suis

(I) : ***ABC***   (II) : ***RΦ***

9. 10 *ob rem affert Serv. Aen. 6, 612*   **9** uincla (I) *π* (*Serv.*), uincula (II) (*Serv. codd. FC*)   **13** [(I) : ***AC***]   **16** conopium (can- *C*) (I) (II), conopeum *Φ* (*schol. Iuv. 6, 80*)   **17. 18** *ob rem affert Serv. Aen. 6, 612*   **17** Ad hunc (huc *Cλl*) (I) (II) *Bland.* (*schol. A V Serv.*), Ad hoc *Bentley*, Ab hoc *Heinsius*, At hinc *Cuningham; conieceram* Abhinc, *nunc malui lacunam ante v. 17 statuere*   **19** portu (I) (II) *Porph.*, *conieci* ponto *cf. Verg. Aen. 8, 691*   **22** intactas boves *testatur Ps. Prob. gramm. IV 20, 8*   **25** africanum (-no *Fλl*) (I) (II), -ni *Madvig*   Karthaginem *intellego urbis imaginem in sepulcro Scipionis* (*cf. Prop. 4, 11, 38*)   **28** mutauit (I) (II) *Porph.*, mutabit *Lachmann*

exercitatas aut petit Syrtis noto
  aut fertur incerto mari.
capaciores adfer huc, puer, scyphos
  et Chia vina aut Lesbia
vel quod fluentem nauseam coerceat
  metire nobis Caecubum.
curam metumque Caesaris rerum iuvat
  dulci Lyaeo solvere.

X.

Mala soluta navis exit alite
  ferens olentem Maevium.
ut horridis utrumque verberes latus,
  Auster, memento fluctibus;
niger rudentis Eurus inverso mari
  fractosque remos differat;
insurgat Aquilo, quantus altis montibus
  frangit trementis ilices;
nec sidus atra nocte amicum adpareat,
  qua tristis Orion cadit;
quietiore nec feratur aequore
  quam Graia victorum manus,
cum Pallas usto vertit iram ab Ilio
  in inpiam Aiacis ratem.
o quantus instat navitis sudor tuis
  tibique pallor luteus
et illa non virilis heiulatio
  preces et aversum ad Iovem,

(I) : *A C* (II) : ***R Φ***

35 nauseam *C* (II), nausiam *Aλlπ*
10, 1 [(I) : ***A B C***] **1. 2** *ob Maevium affert Serv. buc. 3, 90* **1** *dat schol. Stat. Theb. 3, 64 ob* ales *fem.* **10** *ob Orionem Serv. auct. Aen. 1, 535* **13. 14** *ob rem affert Serv. Aen. 2, 615, item* **13** *ad Aen. 11, 259* **17** *propter* non virilis *exhibet Serv. Aen. 4, 667* **18** [(I) : *A C*] auersum (I) (II), aduersum *Fδλl*

Ionius udo cum remugiens sinus
Noto carinam ruperit.
opima quodsi praeda curvo litore
porrecta mergos iuverit,
libidinosus immolabitur caper
et agna Tempestatibus.

XI.

Petti, nihil me sicut antea iuvat
scribere versiculos amore percussum gravi,
amore, qui me praeter omnis expetit
mollibus in pueris aut in puellis urere.
hic tertius December, ex quo destiti
Inachia furere, silvis honorem decutit.
heu me, per Vrbem (nam pudet tanti mali)
fabula quanta fui, conviviorum et paenitet,
in quis amantem languor et silentium
arguit et latere petitus imo spiritus.
'contrane lucrum nil valere candidum
pauperis ingenium' querebar adplorans tibi,
simul calentis inverecundus deus
fervidiore mero arcana promorat loco.

(I) : ***AC***   (II) : ***RΦ***

19 sinus Noto (Nota *R*) (II) *Porph.*, sinu Notus (I) *Bland.* **21** [(I) : ***ABC***] **22** iuuerit (I) (II), iuueris ς **23. 24** *ob* libidinosus *affert Serv. buc. 3, 8*

11, 1 Petti (I) (II) (*Porph. Terentian. gramm. VI 413, 2969 Fortunatian. VI 303, 25 Victorin. VI 170, 8. 182, 27*) Pecti $B\delta$ (*Serv. gramm. VI 471, 30 Diomed. gramm. I 528, 33 cod. A*, *at* peti *M*) **2** percussum (I) (*Caes. Bass. gramm. VI 271, 19. 21 Victorin. VI 102, 3. 170, 9. 34. 173, 17. 182, 28 Fortunatian. VI 294, 21 Diomed. I 511, 5. 529, 1 Prisc. part. 1, 3 p. 459, 22*), perculsum *C* (II) (*Fortunatian. VI 303, 26 Terentian. VI 413, 2970. 2974*) **8** et (I) (II) (*omisit Sacerd. gramm. VI 544, 5*), ut *Bentley* **11** Contrane (I) $F\lambda l$, Contraque $R^1\pi^1$ (δ^1?) **13** [(I) : ***AC***]

'quodsi meis inaestuet praecordiis
libera bilis, ut haec ingrata ventis dividat
fomenta volnus nil malum levantia,
desinet inparibus certare submotus pudor.'
ubi haec severus te palam laudaveram,
iussus abire domum ferebar incerto pede
ad non amicos heu mihi postis et heu
limina dura, quibus lumbos et infregi latus.
nunc gloriantis quamlibet mulierculam
vincere mollitia amor Lycisci me tenet;
unde expedire non amicorum queant
libera consilia nec contumeliae graves,
sed alius ardor aut puellae candidae
aut teretis pueri longam renodantis comam.

XII.

Quid tibi vis, mulier nigris dignissima barris?
munera quid mihi quidve tabellas
mittis nec firmo iuveni neque naris obesae?
namque sagacius unus odoror,
polypus an gravis hirsutis cubet hircus in alis,
quam canis acer ubi lateat sus.
qui sudor vietis et quam malus undique membris
crescit odor, cum pene soluto

(I) : *AC* (II) : *RΦ*

21 et *om.* *FR* 24 mollitia (I) (II), mollitie ς *Bentley* 27 alius ardor (I) (II), ardor alius *L. Müller*

12, 1 [(I) : *ABC*] 1 *ob vocabulum* barris *adfert Serv. Aen. 1, 592 (inde Isid. orig. 16, 5, 19)* 2 quid mihi (I) *Porph.* (*i. schol. AV*) (*Victorin. gramm. VI 170, 16. 181, 22*), cur mihi (II) (*Fortunatian. gramm. VI 303, 30 Victorin. VI 170, 27*) quidue (I) (II) (*Victorin. VI 170. 16. 27. 181, 22*), curue (*Fortunatian. VI 303, 30*) 3 Mittis (II) *C* (*Victorin. gramm. VI 170, 27*), Mittes (I) 7 Qui (I) (II) (*Micon 400*), Quis *Fλ* uietis (I) (II) *Porph.*, uegetis *Micon 400* 8 Crescit (I), Crescat (II)

indomitam properat rabiem sedare, neque illi
  iam manet umida creta colorque
stercore fucatus crocodili iamque subando
  tenta cubilia tectaque rumpit.
vel mea cum saevis agitat fastidia verbis:
  'Inachia langues minus ac me;
Inachiam ter nocte potes, mihi semper ad unum
  mollis opus. pereat male quae te
Lesbia quaerenti taurum monstravit inertem,
  cum mihi Cous adesset Amyntas,
cuius in indomito constantior inguine nervos
  quam nova collibus arbor inhaeret.
muricibus Tyriis iteratae vellera lanae
  cui properabantur? tibi nempe,
ne foret aequalis inter conviva, magis quem
  diligeret mulier sua quam te.
o ego non felix, quam tu fugis, ut pavet acris
  agna lupos capreaeque leones!'

XIII.

Horrida tempestas caelum contraxit et imbres
  nivesque deducunt Iovem; nunc mare, nunc siluae
Threicio Aquilone sonant. rapiamus, amici,
  occasionem de die dumque virent genua
et decet, obducta solvatur fronte senectus.
  tu vina Torquato move consule pressa meo.

(I) : *ABC* (II) : *RΦ*

11 iamque subando *propter verbum adfert Eutych. gramm. V 467, 21* **22** properabantur (I) (II), properabuntur *ARλl* **25** o ego infelix (*sic*) quem (*sic*) tu fugis *ob* o ego *adfert Charis. gramm. I 158, 6 cf. 557, 19, ob* o *longam Metror. gramm. VI 242, 14 cf. 230, 20*

13, 2 *ob* silŭae *affert Prisc. 1, 21 p. 16, 10. 7, 21 p. 304, 8. 17, 8 p. 112, 23* **3** amici (I) (II) *Porph.*, amice *Bentley*, Apici *Scheibe*, Anici *L. Müller*

cetera mitte loqui: deus haec fortasse benigna
  reducet in sedem vice. nunc et Achaemenio
perfundi nardo iuvat et fide Cyllenea
  levare diris pectora sollicitudinibus,
nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno:
  'invicte, mortalis dea nate puer Thetide,
te manet Assaraci tellus, quam frigida parvi
  findunt Scamandri flumina lubricus et Simois,
unde tibi reditum certo subtemine Parcae
  rupere, nec mater domum caerula te revehet.
illic omne malum vino cantuque levato,
  deformis aegrimoniae dulcibus adloquiis.'

XIIII.

Mollis inertia cur tantam diffuderit imis
  oblivionem sensibus,
pocula Lethaeos ut si ducentia somnos
  arente fauce traxerim,
candide Maecenas, occidis saepe rogando:
  deus, deus nam me vetat
inceptos, olim promissum carmen, iambos
  ad umbilicum adducere.
non aliter Samio dicunt arsisse Bathyllo
  Anacreonta Teium,
qui persaepe cava testudine flevit amorem
  non elaboratum ad pedem.

(I): ***ABC*** (II): ***RΦ***

7 deus — uice *propter* rĕducere *Prisc. 2, 6 p. 47, 16* **9** cyllenea (cell- *A*, -nia *Cl*), cyllena ΦR^2, R^1 *non legitur* **11** grandi cecinit (II), cecinit grandi (I) **13** parui (I) (II), proni *Bentley*, puri *Peerlkamp*, tardi *Meineke* **15** certo (I) (II) *Porph.* (*i. schol. A V*), curto *Bentley*

14, 3 utsi (I) π, uti (II) **7. 8** *sine lemmate exhibent exempla Vatic. 271. 272* **10** Anacreonta (II) (*Sacerd. gramm. VI 520, 16*), N acreonta (Non *omisit C*) (I)

ureris ipse miser: quodsi non pulcrior ignis
  accendit obsessam Ilion,
gaude sorte tua; me libertina, nec uno
  contenta, Phryne macerat.

XV.

Nox erat et caelo fulgebat Luna sereno
  inter minora sidera,
cum tu, magnorum numen laesura deorum,
  in verba iurabas mea,
artius atque hedera procera adstringitur ilex
  lentis adhaerens bracchiis,
dum pecori lupus et nautis infestus Orion,
  turbaret hibernum mare
intonsosque agitaret Apollinis aura capillos,
  fore hunc amorem mutuom,
o dolitura mea multum virtute Neaera:
  nam siquid in Flacco viri est,
non feret adsiduas potiori te dare noctes
  et quaeret iratus parem
nec semel offensi cedet constantia formae,
  si certus intrarit dolor.
et tu, quicumque es felicior atque meo nunc
  superbus incedis malo,
sis pecore et multa dives tellure licebit
  tibique Pactolus fluat

(I): ***ABC*** (II): ***RΦ***

15, 4. 5 *ob formulam* iurare in verba *affert Prisc. 18, 210 p. 311, 11* **9** agitaret (I) (II), agitarit *δπ* **12** uiri (I) *Porph.*, uirium (II) **14** quaeret (I) (II), quaerit *ABπ* **15** offensi *schol. ΓV i. Porph.*, offensae (I) (II) *Ps. Porph.* **17** tu (I) (II) (*Bland.*), *om. Φ*

nec te Pythagorae fallant arcana renati
  formaque vincas Nirea,
heu heu, translatos alio maerebis amores,
  ast ego vicissim risero.

XVI.

Altera iam teritur bellis civilibus aetas,
  suis et ipsa Roma viribus ruit.
quam neque finitimi valuerunt perdere Marsi
  minacis aut Etrusca Porsenae manus,
aemula nec virtus Capuae nec Spartacus acer
  novisque rebus infidelis Allobrox
nec fera caerulea domuit Germania pube
  parentibusque abominatus Hannibal:
inpia perdemus devoti sanguinis aetas
  ferisque rursus occupabitur solum:
barbarus heu cineres insistet victor et Vrbem
  eques sonante verberabit ungula,
quaeque carent ventis et solibus ossa Quirini,
  (nefas videre) dissipabit insolens.
forte quid expediat communiter aut melior pars
  malis carere quaeritis laboribus;
nulla sit hac potior sententia: Phocaeorum
  velut profugit exsecrata civitas
agros atque lares patrios habitandaque fana
  apris reliquit et rapacibus lupis,
ire, pedes quocumque ferent, quocumque per undas
  Notus vocabit aut protervos Africus.

(I): *ABC* (II): *RΦ*

21 *ob* renati *adfert schol. Stat. Theb.* 3, 384 (*habet* fallunt) Pythagorae (I) (II) *Porph.* (*schol. Stat.*), Panthoidae *W. Ribbeck* 22 nirea *aR*, nerea *ABCΦ* (*Porph.*) 23 Heu heu (Eheu heu *AC*, Eheu eheu *B*) (I) (II) *Bland.*, Eheu *F*

16, 8 abominatus (I) (II) *schol. cp*, abominandus *Aλl* 12 Eques (II) *et* (I) *quamquam* Eque *C*, Equi *A*, Et qui *B* 14 uidere (I), uideri (II) *Bland.* 15 quid (I) (II), quod *ς*

sic placet? an melius quis habet suadere? secunda
ratem occupare. quid moramur alite?
sed iuremus in haec: 'simul imis saxa renarint
vadis levata, ne redire sit nefas;
neu conversa domum pigeat dare lintea, quando
Padus Matina laverit cacumina,
in mare seu celsus procurrerit Appenninus
novaque monstra iunxerit libidine
mirus amor, iuvet ut tigris subsidere cervis,
adulteretur et columba miluo,
credula nec ravos timeant armenta leones
ametque salsa levis hircus aequora.'
haec et quae poterunt reditus abscindere dulcis
eamus omnis exsecrata civitas
aut pars indocili melior grege; mollis et exspes
inominata perpremat cubilia.
vos, quibus est virtus, muliebrem tollite luctum,
Etrusca praeter et volate litora.
nos manet Oceanus circum vagus: arva beata
petamus, arva divites et insulas,
reddit ubi cererem tellus inarata quotannis
et inputata floret usque vinea,
germinat et numquam fallentis termes olivae
suamque pulla ficus ornat arborem,
mella cava manant ex ilice, montibus altis
levis crepante lympha desilit pede.
illic iniussae veniunt ad mulctra capellae
refertque tenta grex amicus ubera

(I) : *ABC* (II) : *RΦ*

23—26 *om. B* 28 *ob adynaton affert Serv. Aen. 11, 403* 33 rauos (prauos *C* grauos *schol. A*) (I) *Bland. schol. A II p. 510*, flauos *aRΦ*, saeuos *λl* 36 omnis *BC*, omnes *A*(II) 37 ex(s)pes (I) (II) *Porph.*, expers *BCFδ Ps. Porph.; cf. ars poet. 20* 38 Innominata *ACλl* perpremat (I), perprimat (II) 48 crepante (I) (II) *Porph.*, sonante (*Terentian. gramm. VI 412, 2958*) lympha (I) (II) *Porph.* (*Terentian.*), nympha *Fδ*R^1 desilit (I) (II), dissilit (*Terentian.*)

nec vespertinus circumgemit ursus ovile
  nec intumescit alta viperis humus;
pluraque felices mirabimur, ut neque largis
  aquosus Eurus arva radat imbribus,
pinguia nec siccis urantur semina glaebis,
56 utrumque rege temperante caelitum.
61 nulla nocent pecori contagia, nullius astri
62 gregem aestuosa torret inpotentia.
57 non huc Argoo contendit remige pinus
  neque inpudica Colchis intulit pedem,
non huc Sidonii torserunt cornua nautae,
  laboriosa nec cohors Vlixei.
63 Iuppiter illa piae secrevit litora genti,
  ut inquinavit aere tempus aureum,
aere, dehinc ferro duravit saecula, quorum
  piis secunda vate me datur fuga.

XVII.

'Iam iam efficaci do manus scientiae,
supplex et oro regna per Proserpinae,
per et Dianae non movenda numina,
per atque libros carminum valentium
refixa caelo devocare sidera,
Canidia: parce vocibus tandem sacris
citumque retro solve, solve turbinem.
movit nepotem Telephus Nereium,
in quem superbus ordinarat agmina
Mysorum et in quem tela acuta torserat.
unxere matres Iliae additum feris

(I): ***ABC*** (II): ***RΦ***

51 ouile (I) (II), ouili *Fδ Bland.* 52 *om. B* 61. 62 *quos hoc loco habebat etiam Porph.* (*cf. schol. AΓ*), *ante* 57 *removit Peerlkamp, ante* 53 *posuit Heynemann* 61 astri (I) (II), austri *Bπ* 65 Aere (I) (II), Aerea *Aλl*

17, 5 Refixa (I) *Porph.* (*i. schol. Γ*), Defixa (II) 11 Vnxere (II) *a Bland.*, Luxere (I)

alitibus atque canibus homicidam Hectorem,
postquam relictis moenibus rex procidit
heu pervicacis ad pedes Achillei.
saetosa duris exuere pellibus
laboriosi remiges Vlixei
volente Circa membra; tunc mens et sonus
relapsus atque notus in voltus honor.
dedi satis superque poenarum tibi,
amata nautis multum et institoribus.
fugit iuventas et verecundus color
reliquit ossa pelle amicta lurida,
tuis capillus albus est odoribus,
nullum a labore me reclinat otium;
urget diem nox et dies noctem neque est
levare tenta spiritu praecordia.
ergo negatum vincor ut credam miser,
Sabella pectus increpare carmina
caputque Marsa dissilire nenia.
quid amplius vis? o mare et terra, ardeo,
quantum neque atro delibutus Hercules
Nessi cruore nec Sicana fervida
virens in Aetna flamma; tu, donec cinis
iniuriosis aridus ventis ferar,
cales venenis officina Colchicis.
quae finis aut quod me manet stipendium?
effare; iussas cum fide poenas luam,
paratus expiare, seu poposceris
centum iuvencos sive mendaci lyra
voles sonare: "tu pudica, tu proba
perambulabis astra sidus aureum."

(I) : ***ABC*** (II) : ***RΦ***

17 circa (I) (II) *Ps. Prob. gramm. IV 7, 26*, circ(a)e *Φ*
18 Relapsus (II) (*Sacerd. gramm. VI 521, 6 et 10*), Relatus (I)
22 amicta (II), amictus (I) 30 et terra (I) (II), o terra (*schol. c*) 33 Virens (I) (II) *Bland.*, Vrens R^2ς, Furens ς
39 iuvencos (I) (II), iuvencis ς *Bentley* 40 sonare (I) (II), sonari *a* ς

infamis Helenae Castor offensus vice
fraterque magni Castoris, victi prece,
adempta vati reddidere lumina:
et tu, potes nam, solve me dementia,
o nec paternis obsoleta sordibus
neque in sepulcris pauperum prudens anus
novendialis dissipare pulveres.
tibi hospitale pectus et purae manus
tuosque venter Pactumeius et tuo
cruore rubros obstetrix pannos lavit,
utcumque fortis exsilis puerpera.'
'quid obseratis auribus fundis preces?
non saxa nudis surdiora navitis
Neptunus alto tundit hibernus salo.
inultus ut tu riseris Cotytia
volgata, sacrum liberi Cupidinis,
et Esquilini pontifex venefici
inpune ut Vrbem nomine inpleris meo?
quid proderat ditasse Paelignas anus
velociusve miscuisse toxicum?
sed tardiora fata te votis manent:
ingrata misero vita ducenda est in hoc,
novis ut usque suppetas laboribus.
optat quietem Pelopis infidi pater,
egens benignae Tantalus semper dapis,
optat Prometheus obligatus aliti,

Ⓘ : ***ABC*** Ⓘⅰ : ***RΦ***

42 uice Ⓘ Ⓘⅰ *Porph.* (*i. schol. Γ V*), uicem *R*¹ **48** *ob* novendiales *affert Serv. Aen. 5, 64, ob plur.* pulveres *Serv. in Donat. gramm. IV 432, 20 Cledon. V 42, 20 Pompei. V 166, 29. 176, 10 Cassiod. de orat. 1* (*Migne 70, 1227A*). **50** et tuos (*sic*) rubros o. p. lavit *ob cacemphaton Pomp. gramm. V 293, 28* **55** alto Ⓘ Ⓘⅰ, albo *Palmer* **56** cotytia *schol. Γ V* (*i. Porph.*) *p. 465, 15 sqq.*, cocytia Ⓘ Ⓘⅰ *Ps. Porph.* **57** sacrum Ⓘ Ⓘⅰ (*Porph.*), sacra *Φ* **60** proderat Ⓘ, proderit Ⓘⅰ *C; Porphyrio anceps* **62** Sed Ⓘ Ⓘⅰ, Si *Φ Ps. Porph.* **64** laboribus Ⓘ, doloribus Ⓘⅰ, cruciatibus ς *ex Porph.* **67** aliti Ⓘ *Bland.*, alite *RΦ*

optat supremo collocare Sisyphus
in monte saxum; sed vetant leges Iovis.
voles modo altis desilire turribus,
modo ense pectus Norico recludere
frustraque vincla gutturi innectes tuo
fastidiosa tristis aegrimonia.
vectabor umeris tunc ego inimicis eques
meaeque terra cedet insolentiae.
an quae movere cereas imagines,
ut ipse nosti curiosus, et polo
deripere lunam vocibus possim meis,
possim crematos excitare mortuos
desiderique temperare pocula,
plorem artis in te nil agentis exitus?'

(I): ***ABC*** (II): ***RΦ***

72 innectes (I), nectes (II) 77 curiosus nosti *BC* polo (I) (II), choro *Ps. Porph.* 80 pocula (I), poculum (II) 81 agentis (I) *Fδλl*, (h)abentis *aRπ* exitus (I), exitum (II)

SERMONVM

LIBER PRIMVS.

I.

Qui fit, Maecenas, ut nemo, quam sibi sortem
seu ratio dederit seu fors obiecerit, illa
contentus vivat, laudet diversa sequentis?
'o fortunati mercatores' gravis annis
miles ait, multo iam fractus membra labore.
contra mercator, navim iactantibus Austris,
'militia est potior. quid enim? concurritur: horae
momento cita mors venit aut victoria laeta.'
agricolam laudat iuris legumque peritus,
sub galli cantum consultor ubi ostia pulsat.
ille, datis vadibus qui rure extractus in Vrbem est.
solos felicis viventis clamat in Vrbe.
cetera de genere hoc, adeo sunt multa, loquacem
delassare valent Fabium. ne te morer, audi,
quo rem deducam. si quis deus 'en ego' dicat,
'iam faciam quod voltis: eris tu, qui modo miles,
mercator; tu, consultus modo, rusticus: hinc vos,
vos hinc mutatis discedite partibus. eia,
quid statis?' — nolint. atqui licet esse beatis.
quid causae est, merito quin illis Iuppiter ambas

(I): ***aBDE*** (II): ***RΦ*** (= ***Fδλlπ***)

SERM. 1, 1, 2 fors (I) (II) (*Bland.*) *Porph.*, sors *B* 4 annis (I) (II), armis *Bouhier* 8 *sine lemmate exhibent exempla Vatic. 242* (memento; uehit) 12 clamat (II) *aDE*, cantat *B nescio an recte* (*cf. 1, 2, 107*) 18 discedite (I) (II), decedite *Usener* 19 nolint (I) (II), nolent *B*

iratus buccas inflet neque se fore posthac
tam facilem dicat, votis ut praebeat aurem?
praeterea (ne sic ut qui iocularia ridens
percurram, quamquam ridentem dicere verum
quid vetat? ut pueris olim dant crustula blandi
doctores, elementa velint ut discere prima;
sed tamen amoto quaeramus seria ludo):
ille gravem duro terram qui vertit aratro,
perfidus hic caupo, miles nautaeque, per omne
audaces mare qui currunt, hac mente laborem
sese ferre, senes ut in otia tuta recedant,
aiunt, cum sibi sint congesta cibaria: sicut
parvola, nam exemplo est, magni formica laboris
ore trahit quodcumque potest atque addit acervo
quem struit, haud ignara ac non incauta futuri.
quae, simul inversum contristat Aquarius annum,
non usquam prorepit et illis utitur ante
quaesitis patiens, cum te neque fervidus aestus
demoveat lucro neque hiemps ignis mare ferrum,
nil obstet tibi, dum ne sit te ditior alter.
quid iuvat inmensum te argenti pondus et auri
furtim defossa timidum deponere terra?
'quod, si conminuas, vilem redigatur ad assem.'
at ni id fit, quid habet pulcri constructus acervos?
milia frumenti tua triverit area centum:

(I): ***aBDE***   (II): ***RΦ***

23. 22 *ordinat B*   23 ne (I) (II) *Porph.* (*i. schol. Γ*), nec *Fλl Ps. Porph.*   24 dicere (I) (II) *Porph.* (*i. schol. Γ*), discere *aRπ*   25 ut — doctores *ob* crustula *affert Serv. Aen. 7, 115; cf. georg. 3, 360*   27 amoto (I) (II), amisso *B*   29 Perfidus hic caupo (I) (II), Feruidus hic campo (*hoc iam* ς) *Bothe*   33 *ob comparationem affert Serv. Aen. 4, 402*   36 Quae — prorepit *ob rem Serv. Aen. 4, 403*   37 *s. v.* prōrēpit *adferunt exempla Vatic. 243* (nusquam)   38 patiens (I) (II) *Porph.* (*i. schol. Γ V*), sapiens *Φ* (*Bland.*) *Ps. Porph.*   39 Demoueat (I) (II) *π* (*Bland.*), Dimoueat *Φ*   41. 42 *ob* defossa *Serv. Aen. 10, 526*   44 pulchri (I) (II) *Porph.*, lucri *Sacellaropulus* (*cf. Theocrit. 16, 22* κέρδος)

non tuos hoc capiet venter plus ac meus, ut si
reticulum panis venalis inter onusto
forte vehas umero, nihilo plus accipias quam
qui nil portarit. vel dic, quid referat intra
naturae finis viventi, iugera centum an
mille aret? ‘at suave est ex magno tollere acervo.’
dum ex parvo nobis tantundem haurire relinquas,
cur tua plus laudes cumeris granaria nostris?
ut tibi si sit opus liquidi non amplius urna
vel cyatho et dicas ‘magno de flumine malim
quam ex hoc fonticulo tantundem sumere.’ eo fit,
plenior ut siquos delectet copia iusto,
cum ripa simul avolsos ferat Aufidus acer.
at qui tantuli eget quanto est opus, is neque limo
turbatam haurit aquam neque vitam amittit in undis.
ut bona pars hominum decepta cupidine falso
‘nil satis est’, inquit, ‘quia tanti quantum habeas sis’:
quid facias illi? iubeas miserum esse, libenter
quatenus id facit. ut quidam memoratur Athenis
sordidus ac dives, populi contemnere voces
sic solitus ‘populus me sibilat, at mihi plaudo
ipse domi, simul ac nummos contemplor in arca.’
‘Tantalus a labris sitiens fugientia captat
flumina’ — quid rides? mutato nomine de te
fabula narratur: congestis undique saccis
indormis inhians et tamquam parcere sacris
cogeris aut pictis tamquam gaudere tabellis.
nescis quo valeat nummus, quem praebeat usum?

(I): ***aBDE*** (II): ***RΦ***

46 ac (I) (II), quam *aDE* **50** uiuenti (uiuent *B*) (I) (II) (*Porph.*), uiuentis *Chabot* **55** *sub v.* cyato *exhibent exempla Vatic. 244* malim (II) (*exempla Vatic.*), mallem (malle *B*) (I) **57** delectet (I) (II), delectat *Fλl* **59** tantuli eget (tanto leget *B*) (I) (II), tantulo eget *Fλl* **61** Vt (I) (II) *cf. epist. 1, 19, 19*, At ς **63** miserum (I) (II) *Porph.*, miseram ς **68** — flumina *ob* flumina *affert Schol. Stat. Theb. 4, 538* captat (I) (II) (*schol. Stat. cf. et Maximian. eleg. 1, 186*), captas *Peerlkamp* **69** quid — narratur *ob rem Serv. Aen. 6, 603*

panis ematur, holus, vini sextarius, adde
quis humana sibi doleat natura negatis.
an vigilare metu exanimem, noctesque diesque
formidare malos fures, incendia, servos,
ne te conpilent fugientes, hoc iuvat? horum
semper ego optarim pauperrimus esse bonorum.
at si condoluit temptatum frigore corpus
aut alius casus lecto te adfixit, habes qui
adsideat, fomenta paret, medicum roget, ut te
suscitet ac reddat gnatis carisque propinquis?
non uxor salvom te volt, non filius; omnes
vicini oderunt, noti, pueri atque puellae.
miraris, cum tu argento post omnia ponas,
si nemo praestet, quem non merearis, amorem?
an si cognatos, nullo natura labore
quos tibi dat, retinere velis servareque amicos
infelix, operam perdas, ut siquis asellum
in campo doceat parentem currere frenis?
denique sit finis quaerendi cumque habeas plus,
pauperiem metuas minus et finire laborem
incipias, parto quod avebas, ne facias quod
Vmmidius quidam. non longa est fabula. dives
ut metiretur nummos, ita sordidus ut se
non umquam servo melius vestiret, ad usque
supremum tempus ne se penuria victus

(I): ***aBDE*** (II): ***RΦ***

77 *sine lemmate habent exempla Vatic. 245* 78 *om. B; s. v.* compilent *habent exempla Vatic. 246 Micon 88* horum — bonorum *ob* pauper *c. gen. Prisc. 18, 22 p. 218, 11* 78 Ne (I) (II), Nec *D* (*exempla Vatic. Micon*) 79 optarim (II), optarem (I), *variant codd. Prisc.* 81 adfixit ς, adflixit (I) (II) (*Bland.*) *cf. Thes. l. Lat. I 1215, 23* 83 reddat (g)natis (I) (II), (g)natis reddat *δ Goth. et tres Bland.* 87 merearis (I) (II), mercaris ς 88 An (Vt *a*) si (I) (II) *Porph.*, At si *Fλlδ*, An sic ς 91 campo (I) (II), campum *Fλlδ* 94 auebas (habebas *B*) (I) (II) *Porph.* (*i. schol. Γ V*), habebas *Φ Ps. Porph.* ne — quidam *ob* ne *c. coni. allegant Charis. gramm. I 228, 11 Diomed. I 394, 15 Dosith. VII 421, 10* 95 Vmmidius *DEδπ* (*Dosith.*), (H)umidius *aBRFλl* (*Charis. Diomed.*)

opprimeret metuebat. at hunc liberta securi
divisit medium, fortissima Tyndaridarum.
'quid mi igitur suades? ut vivam Naevius aut sic
ut Nomentanus?' pergis pugnantia secum
frontibus adversis conponere: non ego, avarum
cum veto te fieri, vappam iubeo ac nebulonem.
est inter Tanain quiddam socerumque Viselli:
est modus in rebus, sunt certi denique fines,
quos ultra citraque nequit consistere rectum.
  illuc, unde abii, redeo: ⟨cum⟩ nemo, ut avarus,
se probet ac potius laudet diversa sequentis
quodque aliena capella gerat distentius uber,
tabescat neque se maiori pauperiorum
turbae conparet, hunc atque hunc superare laboret
(sic festinanti semper locupletior obstat),
ut, cum carceribus missos rapit ungula currus,
instat equis auriga suos vincentibus, illum
praeteritum temnens extremos inter euntem: —
inde fit, ut raro, qui se vixisse beatum
dicat et exacto contentus tempore vita
cedat uti conviva satur, reperire queamus.
  iam satis est. ne me Crispini scrinia lippi
conpilasse putes, verbum non amplius addam.

(I): ***aBDE***   (II): ***RΦ***

100 f. T. *ob clausulam pentasyllabam affert Quint. inst. 9, 4, 65*   **101** n(a)euius (I) (II) (*Porph.*), Maenius *Glareanus* aut *aDE*(II), an *B Goth.*   **105** uiselli (I) (II), beselli *Φ*   **108** cum nemo ut *Keck*, nemon ut (ne non ut *DΦ*) (I) (II) *Porph.* (*i. schol. Γ*), qui nemo ut *Bland. Leid.* 127^{A}, cur nemo ut *Nannius*, si nemo ut *Sudhaus*   **109** ac (I) (II), at *Bland.*   **113** obstat (I) (II), optet *B*, obstet *lemma Porph.*   **115** suos (I) (II) *Porph.*, suis *aDE*   **118** uita (I) (II) (*Bland.*), uitae *DFλl*   **119** ut (*sic*) c. satur *ob* conviva *Prisc. 5, 6 p. 144, 9*   **120** ne — putes *ob Crispinum Porph. serm. 1, 4, 14*   lippi (I) (II) (*Porph.*), lippum *Bentley*

II.

Ambubaiarum collegia, pharmacopolae,
mendici, mimae, balatrones, hoc genus omne
maestum ac sollicitum est cantoris morte Tigelli.
quippe benignus erat. contra hic, ne prodigus esse
dicatur metuens, inopi dare nolit amico,
frigus quo duramque famem propellere possit.
hunc si perconteris, avi cur atque parentis
praeclaram ingrata stringat malus ingluvie rem,
omnia conductis coemens obsonia nummis:
sordidus atque animi quod parvi nolit haberi,
respondet. laudatur ab his, culpatur ab illis.
Fufidius vappae famam timet ac nebulonis,
dives agris, dives positis in faenore nummis.
quinas hic capiti mercedes exsecat atque
quanto perditior quisque est, tanto acrius urget;
nomina sectatur modo sumpta veste virili
sub patribus duris tironum. ‘maxime’ quis non
‘Iuppiter’ exclamat simul atque audivit? ‘at in se
pro quaestu sumptum facit hic.’ vix credere possis,
quam sibi non sit amicus, ita, ut pater ille, Terenti
fabula quem miserum gnato vixisse fugato
inducit, non se peius cruciaverit atque hic.
siquis nunc quaerat ‘quo res haec pertinet?’ illuc:
dum vitant stulti vitia, in contraria currunt.
Maltinus tunicis demissis ambulat; est qui
inguen ad obscaenum subductis usque; facetus

(I): ***aBDE*** (II): ***RΦ***

2, 1 *adiunctum est carmen priori in* (I) (II) *nec certum separationis vestigium extat apud Porph.; separaverunt a ς* **2** balat(h)rones (I) (II) (*Porph.*), ‘legitur et baratrones *schol. Γ V* **3** tigelli (I) (*Porph.*), tegilli *R*, tigilli *Φ* **6** *ob sententiam affert schol. Iuv. 14, 273* propellere (I), depellere (II) (*schol. Iuv.*) **12** Fufidius (I) *R*, Fusidius *Φ*, Futidius *B Bland.* **13** (= *ars poet. 421*) *delevit Sanadon, non interpretantur scholia* **19** hic (I) *Rπ*, hoc *Φ* **25** Malt(h)inus *B* (II), Malchinus (Mach- *E*) *aDE*

pastillos Rufillus olet, Gargonius hircum:
nil medium est. sunt qui nolint tetigisse nisi illas
quarum subsuta talos tegat instita veste,
contra alius nullam nisi olenti in fornice stantem.
quidam notus homo cum exiret fornice, 'macte
virtute esto' inquit sententia dia Catonis;
'nam simul ac venas inflavit taetra libido,
huc iuvenes aequom est descendere, non alienas
permolere uxores'. 'nolim laudarier' inquit
'sic me' mirator cunni Cupiennius albi.
audire est operae pretium, procedere recte
qui moechis non voltis, ut omni parte laborent
utque illis multo corrupta dolore voluptas
atque haec rara cadat dura inter saepe pericla.
hic se praecipitem tecto dedit, ille flagellis
ad mortem caesus, fugiens hic decidit acrem
praedonum in turbam, dedit hic pro corpore nummos,
hunc perminxerunt calones; quin etiam illud
accidit ut cuidam testis caudamque salacem

(I): ***aBDE*** (II): ***RΦ***

27 *versum ipse affert Horatius serm. 1, 4, 92; Sen. epist. 86, 13:* descripturus infamem . . . Horatius . . . quid ait? 'pastillos Buccillus olet.' dares nunc Buccillum: proinde esset ac si hircum oleret, Gargonii loco esset, quem idem Horatius Buccillo opposuit. rufillus (I) (II) *et hic et 1, 4, 92,* Buccillus (*Sen. ter*) gargonius (I) (II) (*Sen.*), gorgonius *Fλl* (*item 1, 4, 92*) **28** nolint (I) (II), nolunt *aDlφ* **29** *ob* instita *affert Serv. Aen. 2, 616, item schol. Stat. Theb. 7, 654* tegat (I) (II) (*schol. Stat.*), tegit (*Serv.*) **31** macte — esto *ob voc. Prisc. 17, 208 p. 208, 20; cf. gramm. VII 544, 6* **32** s. dia C. *suum in usum convertit Sulpicia sat. 48, ob* dia *affert schol. Pers. 1, 31* **33** t(a)etra (I) (II), tecta B^1 *ut videtur* **34** Huc (I) *Rπ*, Hac *Fλlδ* non — uxores *ob* permolere *allegat Eutych. gramm. V 477, 19* **36** cupiennius (I) (II), cupennius *Fλl* **37** *affert Victorin. gramm. VI 67, 7 ob synaloephen* **38** moechis (I) (II) *cf. exemplar Ennianum;* moechos *Fλl* **40** rara (I) (II) *Porph.*, rata *FλlE* **44** *ob* perminxerunt *affert Prisc. 10, 1 p. 495, 6* perminxerunt (I) (II) (*Prisc.*), permixerunt *BEδ* **45** caudamque salacem *ob* salax *Eutych. gramm. V 454, 4* cuidam . . . demeterent ς, quidam . . . demeteret (I) (II)

demeterent ferro. 'iure' omnes; Galba negabat.
tutior at quanto merx est in classe secunda,
libertinarum dico, Sallustius in quas
non minus insanit quam qui moechatur. at hic si,
qua res, qua ratio suaderet quaque modeste
munifico esse licet, vellet bonus atque benignus
esse, daret quantum satis esset nec sibi damno
dedecorique foret. verum hoc se amplectitur uno,
hoc amat et laudat 'matronam nullam ego tango.'
ut quondam Marsaeus, amator Originis ille,
qui patrium mimae donat fundumque Laremque,
'nil fuerit mi' inquit 'cum uxoribus umquam alienis.'
verum est cum mimis, est cum meretricibus, unde
fama malum gravius quam res trahit. an tibi abunde
personam satis est, non illud, quidquid ubique
officit, evitare? bonam deperdere famam,
rem patris oblimare malum est ubicumque. quid inter-
est in matrona, ancilla peccesne togata?
Villius in Fausta Syllae gener, hoc miser uno
nomine deceptus, poenas dedit usque superque
quam satis est, pugnis caesus ferroque petitus,
exclusus fore, cum Longarenus foret intus.
huic si mutonis verbis mala tanta videnti
diceret haec animus 'quid vis tibi? numquid ego a te
magno prognatum deposco consule cunnum
velatumque stola, mea cum conferbuit ira?'

(I): *aBDE* (II): *RΦ*

48 in quis ς *Heinsius,* in qua ς *Bentley* 49 at ς, ut (I) (II) 50 qua res qua r. s. quaque (I) (II), quae res quae r. s. quaeque *B; cf. schol. Γ V* in antiquioribus 'qua res' invenio ut sit sensus: in quantum res. deest tenus 51 Munifico (I) (II), Munificum *Φ* 55. 56 *ob Originem mimam adfert Serv. buc. 10, 6* 62 — ubicumque *ob* oblimare *Serv. auct. georg. 3, 136* 63 -ne ς, -ue (I) (II) (*Bland.*) *Porph.* 64 gener (I) (II) *Porph.* (*i. schol. Γ V p. 25, 12*), genero *Meineke,* genere *anonymus* 68 mutonis (motionis *B*) (I), muttonis (II) uidenti (I) (II), uidentis ς 70 *abhinc per satiras deficit π*; [*Φ = Fλlδ*] prognatum (I) (II) *schol. v,* cognatum *B* 71 *ob* conferbuit *Prisc. 9, 43 p. 479, 19* conferbuit (I) (II) *Prisc.,* ferbuit *Φ*

quid responderet? 'magno patre nata puella est.'
at quanto meliora monet pugnantiaque istis
dives opis natura suae, tu si modo recte
dispensare velis ac non fugienda petendis
inmiscere. tuo vitio rerumne labores,
nil referre putas? quare, ne paeniteat te,
desine sectari matronas, unde laboris
plus haurire mali est quam ex re decerpere fructus.
nec magis huic, inter niveos viridisque lapillos
sit licet, hoc, Cerinthe, tuo tenerum est femur aut crus
rectius; atque etiam melius persaepe togatae ⟨est⟩.
adde huc quod mercem sine fucis gestat, aperte
quod venale habet ostendit nec, siquid honesti est,
iactat habetque palam, quaerit, quo turpia celet.
regibus hic mos est, ubi equos mercantur: opertos
inspiciunt, ne si facies, ut saepe, decora
molli fulta pede est, emptorem inducat hiantem,
quod pulcrae clunes, breve quod caput, ardua cervix.
hoc illi recte; ne corporis optima Lyncei
contemplere oculis, Hypsaea caecior illa,
quae mala sunt, spectes. 'o crus, o bracchia.' verum
depugis, nasuta, brevi latere ac pede longo est.

(I): ***aBDE*** (II): ***RΦ*** (=***Fλlδ***)

78 sectari matronas (I) *Fλl*, matronas sectarier (sictari *R^1*) *RδEς*, *quorum codd. auctoritas mihi non sufficit ut hanc lectionem archetypo adsignem, interpolatio orta in R ut hiatus tolleretur reliquos recentiores occupaverit* 81 *ob* femur *adfert Prisc. 6, 52 p. 238, 10* femur, Cerinthe, tuum tuo *ς*, tuum (I) (II) *Porph.* (*i. schol. Γ V p. 27, 17*) (*Prisc.*), tuae *Friedrich* 82 est *add. ς*, *om.* (I) (II) 83 aperte (I) (II), apertis *B lemma 'Porph.'* 86 *novom sermonem exordiuntur DΦ* Regibus (I) (II) *Porph.*, Threcibus *Kiessling*, *at cf. Tac. ann. 12, 47 Paneg. p. 296, 10 Bährens* 88 ducat *Bentley* 89 *ob* clunes *fem. afferunt Non. p. 196, 34 Prisc. 5, 29 p. 160, 15; sine lemmate exhibent Exempla Vatic. 211;* quod — clunes *Serv. Aen. 2, 544; cf. Charis. gramm. I 101, 7 Prisc. 5, 42 p. 169, 11* 90 lyncei (I) (II) *Bland. Porph.* (*i. schol. Γ V*), lynceis *EFλl* 91 Contemplere (I) (II), Contemplare *Bς* 93 Depugis (I), Depygis *aΦ*, *R^1 non liquet*

matronae praeter faciem nil cernere possis
cetera, ni Catia est, demissa veste tegentis.
si interdicta petes, vallo circumdata (nam te
hoc facit insanum), multae tibi tum officient res:
custodes, lectica, ciniflones, parasitae,
ad talos stola demissa et circumdata palla,
plurima, quae invideant pure adparere tibi rem.
altera, nil obstat: Cois tibi paene videre est
ut nudam, ne crure malo, ne sit pede turpi;
metiri possis oculo latus. an tibi mavis
insidias fieri pretiumque avellier ante
quam mercem ostendi? ‘leporem venator ut alta
in nive sectetur, positum sic tangere nolit’
cantat et adponit ‘meus est amor huic similis: nam
transvolat in medio posita et fugientia captat.’
hiscine versiculis speras tibi posse dolores
atque aestus curasque gravis e pectore pelli?
nonne, cupidinibus statuat natura modum quem,
quid latura sibi, quid sit dolitura negatum,
quaerere plus prodest et inane abscindere soldo?
num, tibi cum faucis urit sitis, aurea quaeris
pocula? num esuriens fastidis omnia praeter
pavonem rhombumque? tument tibi cum inguina, num, si
ancilla aut verna est praesto puer, impetus in quem
continuo fiat, malis tentigine rumpi?
non ego: namque parabilem amo venerem facilemque.

(I): ***aBDE*** (II): ***RΦ***

95 catia (I) (II) (*Porph.*), copia *B* 97 tum (I) (II) *Bland.*, dum *Φ* officient (I) (II) *Bland.*, officiunt *Fλl* 98 *ob* ciniflo *affert Serv. Aen. 12, 611* 99 palla (I), nam te (*ex v. 96*) *Φ*, *om.* R^1 100 *in margine suppleverat* (II), *nam omiserunt* R^1 *δ*, *ante* 99 *posuerunt Fλl* 106 sectetur (I) (II) (*Bland.*), sectatur ς tangere (I) (II) *Porph.*, tollere *lemma Porph.* 110 pelli (I) (II), tolli *B Bland.* 113 abscindere (I) (II), abscedere *B* 114 *abhinc per sermones deest δ*: [*Φ* = *Fλl*] 114—116 rhombumque *ob sententiam affert Sen. epist. 119, 13* 117 praesto (I) (II), praesto aut *Φ*

illam 'post paulo' 'sed pluris' 'si exierit vir'
Gallis, hanc Philodamus ait sibi, quae neque magno
stet pretio neque cunctetur, cum est iussa, venire.
candida rectaque sit, munda hactenus, ut neque longa
nec magis alba velit quam dat natura videri.
haec ubi supposuit dextro corpus mihi laevom,
Ilia et Egeria est; do nomen quodlibet illi.
nec vereor, ne, dum futuo, vir rure recurrat,
ianua frangatur, latret canis, undique magno
pulsa domus strepitu resonet, vepallida lecto
desiliat mulier, miseram se conscia clamet,
cruribus haec metuat, doti deprensa, egomet mi.
discincta tunica fugiendum est et pede nudo,
ne nummi pereant aut puga aut denique fama.
deprendi miserum est: Fabio vel iudice vincam.

III.

Omnibus hoc vitium est cantoribus, inter amicos
ut numquam inducant animum cantare rogati,
iniussi numquam desistant. Sardus habebat
ille Tigellius hoc: Caesar, qui cogere posset,

(I): ***aBDE*** (II): ***RΦ*** (= ***Fλl***)

120 illam (I) (II) *Porph.* (*i. schol. Γ V*) (*Prisc.*), illa *B* illam: post paulum, sed multo (*sic*) *ob* post paulum *affert Prisc. 18, 245 p. 330, 15* paulo (I) (II) (*Porph.*), paulum *Prisc. in loco corrupto vel contaminato; cf. carm. 3, 20, 3. epist. 1, 6, 43* pluris (I) (II) (*Porph.*), multo (*Prisc.*) **121** philodamus (II), philodemus (I) **124** dat (I), det (II) *D* **125** dextrum c. m. laevo ς *Lambinus* **127** uereor (I), metuo (II) **129** u(a)e pallida (I) (II) quidam putaverunt 'uepallida' unam partem orationis esse . . . ut significet 'valde pallida', sed mihi videtur 'uae' imitativo charactere dictum, ut illa . . . hanc lamentationis vocem proferat *Porph.*; ne pallida ς **130** Desiliat (I), Dissiliat (II) **133** puga (fuga *B*) *BER*, *ergo* (I) (II); piga *D*, pyg(a)e *Φ*, pyga *a* **134** Fabio hoc vel *Peerlkamp*

3, 1 *ob sententiam affert Hier. epist. 6 p. 388 Migne* ut ait Flaccus in satura: omnibus — amicos, rogati ut numquam cantent, iniussi numquam desistant.

si peteret per amicitiam patris atque suam, non
quicquam proficeret; si conlibuisset, ab ovo
usque ad mala citaret 'io Bacchae' modo summa
voce, modo hac, resonat quae chordis quattuor ima.
nil aequale homini fuit illi: saepe velut qui
currebat fugiens hostem, persaepe velut qui
Iunonis sacra ferret; habebat saepe ducentos,
saepe decem servos; modo reges atque tetrarchas,
omnia magna loquens, modo 'sit mihi mensa tripes et
concha salis puri et toga, quae defendere frigus
quamvis crassa queat.' deciens centena dedisses
huic parco, paucis contento: quinque diebus
nil erat in loculis. noctis vigilabat ad ipsum
mane, diem totum stertebat. nil fuit unquam
sic inpar sibi. nunc aliquis dicat mihi 'quid tu?
nullane habes vitia?' immo alia et fortasse minora.
Maenius absentem Novium cum carperet, 'heus, tu'
quidam ait 'ignoras te an ut ignotum dare nobis
verba putas?' 'egomet mi ignosco' Maenius inquit.
stultus et inprobus hic amor est dignusque notari.
cum tua pervideas oculis mala lippus inunctis,
cur in amicorum vitiis tam cernis acutum
quam aut aquila aut serpens Epidaurius? at tibi contra
evenit, inquirant vitia ut tua rursus et illi.

(I): ***aBDE*** (II): ***RΦ***

4 tigellius (tigill- *B*) (I) (*Porph.*), tigellus (dig- *R*) (II), tegellus *E* qui . . . posset (I) (II), quod . . . possit *B* **6** ab ovo — mala *ob cenae ordinem affert Porph. serm. 2, 4, 12* **8** resonat (I) (II), resonet *ψλl* **10** ***omis. B*** Curreret aufugiens *Praedicow* **11** habebat — **17** nil erat *ob descriptionem inconstantis allegat Sen. epist. 120, 20* **13** omnia — puri *ob* tripēs *affert Prisc. 6, 57 p. 241, 27* **14** et (I) (II), *omisit* (*Seneca*) **15** dedisses (I) (II), dedisset (*Senecae codd.*) **20** ***omis. B*** et (I) (II) (*Bland.*), haut ς **21** — carperet *ob nomina Porph. epist. 1, 15, 26* **25** peruideas (I) (II) *Porph.*, praetereas *Mervilius*, non videas ς **26** cur — Epidaurius *ob lyncem exhibet schol. Voss. II ad Lucan. 6, 672* **27** quam aut aquila aut (I) (II) *Porph.*, ut lynx vel *schol. Lucani* at ς, ad R^1, ac (I) *Φ* **28—83** ***deficit*** R^1, [(II) = ***Φ*** : ***Fλl***]

iracundior est paullo, minus aptus acutis
naribus horum hominum, rideri possit eo quod
rusticius tonso toga defluit et male laxus
in pede calceus haeret — at est bonus, ut melior vir
non alius quisquam, at tibi amicus, at ingenium ingens
inculto latet hoc sub corpore. denique te ipsum
concute, numqua tibi vitiorum inseverit olim
natura aut etiam consuetudo mala; namque
neglectis urenda filix innascitur agris.
illuc praevertamur, amatorem quod amicae
turpia decipiunt caecum vitia aut etiam ipsa haec
delectant, veluti Balbinum polypus Hagnae.
vellem in amicitia sic erraremus et isti
errori nomen virtus posuisset honestum.
ac pater ut gnati, sic nos debemus amici
siquod sit vitium non fastidire: strabonem
appellat paetum pater, et pullum, male parvos
sicui filius est, ut abortivos fuit olim
Sisyphus; hunc varum distortis cruribus, illum
balbutit scaurum pravis fultum male talis.
parcius hic vivit: frugi dicatur; ineptus
et iactantior hic paullo est: concinnus amicis
postulat ut videatur; at est truculentior atque
plus aequo liber: simplex fortisque habeatur;
caldior est: acris inter numeretur: — opinor,
haec res et iungit, iunctos et servat amicos.
at nos virtutes ipsas invertimus atque

Ⓘ: ***aBDE*** Ⓘⓘ: ***Φ*** (= ***Fλl***)

29 aptus Ⓘ *Porph.* (*i. schol. Γ V*), actus *Φ* acutis naribus *adhibet Auson. idyll. 1, 1; cf. etiam Porph.* (*i. schol. Γ V*) 34 corpore Ⓘ *Porph.* (*i. schol. Γ V*), pectore *Φ* 35 num qua Ⓘ Ⓘⓘ *Porph.*, nun(c)quam *Bλ*, nunq. *E* inseuerit Ⓘ *Porph.*, insederit *Φ* 37 filix Ⓘ, filex *Φ* 38 amicae Ⓘ *Porph.* (*i. schol. Γ V*), amici *Φ* 43 Ac Ⓘ, At *aΦ* amici Ⓘ Ⓘⓘ, amicis *B* 44 *ob* fastidire strabonem *exhibent exempla Vatic. 69* (Sit quod) 47 hunc — cruribus *ob* varus *schol. Stat. Theb. 6, 851* 48 *ob* balbutit *dat Micon 52* **52—55 *omis. B***

sincerum furimus vas incrustare. probus quis
nobiscum vivit, multum demissus homo: illi
'tardo' cognomen, 'pingui' damus. hic fugit omnis
insidias nullique malo latus obdit apertum,
cum genus hoc inter vitae versetur, ubi acris
invidia atque vigent ubi crimina: pro bene sano
ac non incauto fictum astutumque vocamus.
simplicior quis et est, qualem me saepe libenter
obtulerim tibi, Maecenas, ut forte legentem
aut tacitum inpellat quovis sermone: 'molestus
communi sensu plane caret' inquimus. eheu,
quam temere in nosmet legem sancimus iniquam.
nam vitiis nemo sine nascitur; optimus ille est,
qui minimis urgetur. amicus dulcis, ut aequom est,
cum mea conpensat vitiis bona, pluribus hisce,
si modo plura mihi bona sunt, inclinet, amari
si volet: hac lege in trutina ponetur eadem.
qui ne tuberibus propriis offendat amicum
postulat, ignoscet verrucis illius: aequom est
peccatis veniam poscentem reddere rursus.
denique, quatenus excidi penitus vitium irae,
cetera item nequeunt stultis haerentia, cur non
ponderibus modulisque suis ratio utitur ac res
ut quaeque est, ita suppliciis delicta coercet?
siquis eum servom, patinam qui tollere iussus

(I): ***aBDE*** (II): ***Φ***

56 furimus *Goth.*, fugimus *B*, cupimus *aDEΦ* incrustare *a* (II) *Porph.*, incurtare *BDE*; ⟨incurtare⟩ minuere; lectum est et incrustare *schol. ΓV* 57 illi (I) (II) *Porph.*, ille *Bland.* 60 uersetur (I) (II), uersemur *Bland. ex scholio quale schol. Γ* 64 ut (I), (h)aut *Φ* 65 impellat (I) (II) *Bland.*, impediat *Bentley*, appellet *Lambinus* (*cf.* appellauerit *in Porph. i. schol. ΓV*) molestus (I) *Porph.* (*i. schol. ΓV*), modestus *Φ* 66 — inquimus *ob hanc ipsam formam affert Eutych. gramm. V 480, 20* 68 — urgetur *ob sententiam allegat Hier. epist. 79, 9 p. 751 Migne, 133, 1 p. 1148* 70 compensat *Sanadon*, compenset (I) (II) (*Porph.*) 74 ignoscet (I) (II), ignoscat *B* 76—80 ***omis. B*** 76 quatenus (I), quatinus *Φ*

semesos piscis tepidumque ligurrierit ius,
in cruce suffigat, Labeone insanior inter
sanos dicatur. quanto hoc furiosius atque
maius peccatum est: paulum deliquit amicus,
quod nisi concedas, habeare insuavis: acerbus
odisti et fugis ut Rusonem debitor aeris,
qui nisi, cum tristes misero venere kalendae,
mercedem aut nummos unde unde extricat, amaras
porrecto iugulo historias captivos ut audit.
conminxit lectum potus mensave catillum
Euandri manibus tritum deiecit: ob hanc rem,
aut positum ante mea quia pullum in parte catini
sustulit esuriens, minus hoc iucundus amicus
sit mihi? quid faciam, si furtum fecerit aut si
prodiderit conmissa fide sponsumve negarit?
quis paria esse fere placuit peccata, laborant,
cum ventum ad verum est: sensus moresque repugnant
atque ipsa utilitas, iusti prope mater et aequi.
cum prorepserunt primis animalia terris,
mutum et turpe pecus, glandem atque cubilia propter
unguibus et pugnis, dein fustibus atque ita porro
pugnabant armis quae post fabricaverat usus,
donec verba, quibus voces sensusque notarent,
nominaque invenere; dehinc absistere bello,
oppida coeperunt munire et ponere leges,
ne quis fur esset neu latro neu quis adulter.
nam fuit ante Helenam cunnus taeterrima belli
causa, sed ignotis perierunt mortibus illi,
quos venerem incertam rapientis more ferarum

(I) : ***aBDE*** (II) : ***Φ***

81 *ob* ligurrire *adfert Non. p. 134, 26* ligurrierit (I) (II) (*schol. Γ*), ligurrierat (*Non.*) 83 hoc (I) (II), *expunctum in Bland., omis. E* 84 ***pergit R;*** [(II) : ***RΦ***] **84. 85 *omis. B*** 88 *ob* extrīcat *exhibent exempla Vatic. Keil 113. 247 Micon 150* (inde unde *Micon*) 90 Commixit (commixti *B*) *aBR*, Comminxit *DEΦ* 91 deiecit (I) (II), proiecit *B* 92 ***omis. B*** mea (I) (II) *Porph.*, me *Φ* **95—100 *omis. B*** 107 t(a)eterrima (I) (II), deterrima *Goth.* ς

viribus editior caedebat ut in grege taurus.
iura inventa metu iniusti fateare necesse est,
tempora si fastosque velis evolvere mundi.
nec natura potest iusto secernere iniquom,
dividit ut bona diversis, fugienda petendis;
nec vincet ratio hoc, tantumque ut peccet idemque,
qui teneros caulis alieni fregerit horti
et qui nocturnus sacra divom legerit. adsit
regula, peccatis quae poenas inroget aequas,
ne scutica dignum horribili sectere flagello.
nam ut ferula caedas meritum maiora subire
verbera non vereor, cum dicas esse paris res
furta latrociniis et magnis parva mineris
falce recisurum simili te, si tibi regnum
permittant homines. si dives, qui sapiens est,
et sutor bonus et solus formosus et est rex,
cur optas quod habes? ‘non nosti, quid pater,’ inquit,
‘Chrysippus dicat: sapiens crepidas sibi numquam
nec soleas fecit; sutor tamen est sapiens.’ qui?
‘ut quamvis tacet Hermogenes, cantor tamen atque
optimus est modulator; ut Alfenus vafer omni
abiecto instrumento artis clausaque taberna
sutor erat: sapiens operis sic optimus omnis
est opifex, solus sic rex.’ vellunt tibi barbam
lascivi pueri, quos tu nisi fuste coerces,
urgeris turba circum te stante miserque
rumperis et latras, magnorum maxime regum.
ne longum faciam: dum tu quadrante lavatum
rex ibis neque te quisquam stipator ineptum

(I): ***aBDE*** (II): ***RΦ***

111—124 *omis.* ***B*** **117** sacra diuum (I)(II), diuum sacra *a* ς *lemma Porph.* **128** qui *B* ς, quo *aDE*(II); *schol. Γ (i. Porph.) p. 49, 1 corrigendum in* ⟨Qui⟩: Quomodo; hoc interrogative poeta; *ergo ut* (I) *etiam Porph. legit* qui **131** taberna Sutor (I) (II) *Porph.*, ustrina Tonsor *Bland.* (*cf. mendum in scholiis ΓV p. 49, 6* ustrina *pro* sutrina) **135** *abhinc per sermones et epistulas deficit* ***B***; [(I): ***aDE***]

praeter Crispinum sectabitur, et mihi dulces
ignoscent, siquid peccaro stultus, amici
inque vicem illorum patiar delicta libenter
privatusque magis vivam te rege beatus.

IIII.

Eupolis atque Cratinus Aristophanesque poetae
atque alii, quorum comoedia prisca virorum est,
siquis erat dignus describi, quod malus ac fur,
quod moechus foret aut sicarius aut alioqui
famosus, multa cum libertate notabant.
hinc omnis pendet Lucilius, hosce secutus
mutatis tantum pedibus numerisque, facetus,
emunctae naris, durus conponere versus.
nam fuit hoc vitiosus: in hora saepe ducentos,
ut magnum, versus dictabat stans pede in uno.
cum flueret lutulentus, erat quod tollere velles;
garrulus atque piger scribendi ferre laborem,
scribendi recte: nam ut multum, nil moror. ecce,
Crispinus minimo me provocat 'accipe, si vis,
accipiam tabulas; detur nobis locus, hora,
custodes; videamus uter plus scribere possit.'
di bene fecerunt, inopis me quodque pusilli
finxerunt animi, raro et perpauca loquentis;
at tu conclusas hircinis follibus auras,
usque laborantis, dum ferrum molliat ignis,
ut mavis, imitare. beatus Fannius ultro
delatis capsis et imagine, cum mea nemo

(I): ***aDE*** (II): ***RΦ***

4, 7 facetus — naris *ob* emunctae *affert Don. Ter. Phorm. 4, 4, 1 (682)* **11** *Quint. inst. 10, 1, 94* ab Horatio dissentio, qui Lucilium fluere lutulentum et esse aliquid quod tollere possis putat **15** *sine lemmate exempla Vatic. 248* Accipiam (II) (*Bland.*) (*exempla Vatic.*) *Porph.*, Accipe iam (I) detur (I) (II) (*exempla Vatic.*), dentur *Φ* **18** loquentis (I) (II) (*Bland.*), loquentem *Lambinus*

scripta legat volgo recitare timentis ob hanc rem,
quod sunt quos genus hoc minime iuvat, utpote plures
culpari dignos. quemvis media erue turba:
aut ob avaritiam aut misera ambitione laborat.
hic nuptarum insanit amoribus, hic puerorum;
hunc capit argenti splendor; stupet Albius aere;
hic mutat merces surgente a sole ad eum, quo
vespertina tepet regio, quin per mala praeceps
fertur uti pulvis collectus turbine, nequid
summa deperdat metuens aut ampliet ut rem.
omnes hi metuont versus, odere poetas.
'faenum habet in cornu, longe fuge; dummodo risum
excutiat sibi, non hic cuiquam parcet amico —
et quodcumque semel chartis inleverit, omnis
gestiet a furno redeuntis scire lacuque
et pueros et anus.' agedum, pauca accipe contra.
primum ego me illorum, dederim quibus esse poetis,
excerpam numero: neque enim concludere versum
dixeris esse satis neque, siqui scribat uti nos
sermoni propiora, putes hunc esse poetam.
ingenium cui sit, cui mens divinior atque os
magna sonaturum, des nominis huius honorem.
idcirco quidam comoedia necne poema
esset quaesivere, quod acer spiritus ac vis
nec verbis nec rebus inest, nisi quod pede certo
differt sermoni, sermo merus. 'at pater ardens
saevit, quod meretrice nepos insanus amica

(I): ***aDE*** (II): ***RΦ***

25 erue (II), eripe *Bland.*, elige (I) 26 ob auaritiam (I) (II), ab auaritia ς misera (I), miser (II), *cf. 1, 6, 129* 30 tepet (I) *Porph.* (*i. schol. Γ V*), patet (II) 32 ampliet (I) (II), amplicet ψλl 34 — fuge *ob sententiam affert Braulio epist. 11* (*Migne 80, 657*^{D}) 35 sibi (I) (II), tibi *Rutgers* non hic (I), non non (II) 39 poetis *R*^{1}ς *Porph.* (*i. schol. Γ V ad sat. 1, 6, 25*), poetas Φ(I) 43. 44 *ob* sonaturum *affert Prisc. 11, 34 p. 571, 3 et cod. Bamb.*^{2} *Prisc. 9, 37 p. 473 not. crit.* 49 insanus (I) (*Bland.*) *Porph.*, insanit (II)

filius uxorem grandi cum dote recuset,
ebrius et, magnum quod dedecus, ambulet ante
noctem cum facibus.' numquid Pomponius istis
audiret leviora, pater si viveret? ergo
non satis est puris versum perscribere verbis,
quem si dissolvas, quivis stomachetur eodem
quo personatus pacto pater. his, ego quae nunc,
olim quae scripsit Lucilius, eripias si
tempora certa modosque, et quod prius ordine verbum est
posterius facias, praeponens ultima primis,
non, ut si solvas 'postquam Discordia taetra
belli ferratos postis portasque refregit,'
invenias etiam disiecti membra poetae.
hactenus haec: alias, iustum sit necne poema.
nunc illud tantum quaeram, meritone tibi sit
suspectum genus hoc scribendi. Sulcius acer
ambulat et Caprius, rauci male cumque libellis,
magnus uterque timor latronibus; at bene siquis
et vivat puris manibus, contemnat utrumque.
ut sis tu similis Caeli Birrique latronum,
non ego sim Capri neque Sulci: cur metuas me?
nulla taberna meos habeat neque pila libellos,
quis manus insudet volgi Hermogenisque Tigelli,
nec recito cuiquam nisi amicis idque coactus,
non ubivis coramve quibuslibet. in medio qui
scripta foro recitent, sunt multi quique lavantes:
suave locus voci resonat conclusus. inanis
hoc iuvat, haud illud quaerentis, num sine sensu,
tempore num faciant alieno. 'laedere gaudes,'

(I): ***aDE*** (II): ***RΦ***

50 grandi (I), grandem (II) 52 numquid (I) (II), numqui *E*ς 54 puris (I) *Porph.* (*i. schol. Γ V*), pueris (II) uerbis (I) (II) *Porph.* (*i. schol. Γ V*), uerbum *Φ* 58 uerbum (I), uersum (II) 62 disiecti (I) (II), discerpti *lemma 'Porph.'* 65 sulcius *et* 70 sulci (I), sulgius *et* sulgi (II) 69 Vt (I) (II), Et ς, Aut *Vahlen* 70 sim (I) (II), sum ς (*Porph.*) 73 Nec (I) (II), Non *Φ*

inquit, 'et hoc studio pravos facis.' unde petitum
hoc in me iacis? est auctor quis denique eorum,
vixi cum quibus? absentem qui rodit, amicum
qui non defendit alio culpante, solutos
qui captat risus hominum famamque dicacis,
fingere qui non visa potest, conmissa tacere
qui nequit: hic niger est, hunc tu, Romane, caveto.
saepe tribus lectis videas cenare quaternos, a: E(v) Pph. Porph.
e quibus unus avet quavis aspergere cunctos e: cett.
praeter eum qui praebet aquam; post hunc quoque potus,
condita cum verax aperit praecordia Liber.
hic tibi comis et urbanus liberque videtur,
infesto nigris; ego si risi, quod ineptus
'pastillos Rufillus olet, Gargonius hircum',
lividus et mordax videor tibi? mentio siquae
de Capitolini furtis iniecta Petilli
te coram fuerit, defendas, ut tuos est mos:
'me Capitolinus convictore usus amicoque
a puero est causaque mea permulta rogatus
fecit et incolumis laetor quod vivit in urbe;
sed tamen admiror, quo pacto iudicium illud
fugerit': hic nigrae sucus lolliginis, haec est
aerugo mera; quod vitium procul afore chartis
atque animo prius, ut siquid promittere de me
possum aliud vere, promitto. liberius si
dixero quid, si forte iocosius, hoc mihi iuris
cum venia dabis: insuevit pater optimus hoc me,
ut fugerem exemplis vitiorum quaeque notando.
cum me hortaretur, parce frugaliter atque

(I): ***aDE*** (II): ***RΦ***

79 Inquit (I), Inquis (II) **85** hic — caveto *ob* niger *afferunt Serv. buc. 5, 56 georg. 1, 320 schol. Stat. Theb. 1, 57* **87** unus (I) (II), imus *Φ* auet (I) (II), amet ς **92** = *1, 2, 27* gorgonius *Φ* **93** si quae (I) *schol. Γ V*, siqua (II) **94** capitolini *a Porph.* (*cf. schol. Γ V p. 60, 18*), capitolinis *DE*(II) **103** aliud (I), aliquid (II) **105** insueuit (I) (II) (*Bland.*), inseuit ς **107. 108** *ob* atque *postpositum* (*male interpretando*) *affert Prisc. 16, 16 p. 105, 1*

viverem uti contentus eo quod mi ipse parasset:
'nonne vides, Albi ut male vivat filius utque
Baius inops? magnum documentum, ne patriam rem
perdere quis velit.' a turpi meretricis amore
cum deterreret: 'Scetani dissimilis sis.'
ne sequerer moechas, concessa cum venere uti
possem: 'deprensi non bella est fama Treboni'
aiebat. 'sapiens, vitatu quidque petitu
sit melius, causas reddet tibi; mi satis est si
traditum ab antiquis morem servare tuamque,
dum custodis eges, vitam famamque tueri
incolumem possum; simul ac duraverit aetas
membra animumque tuom, nabis sine cortice.' sic me
formabat puerum dictis et, sive iubebat
ut facerem quid, 'habes auctorem, quo facias hoc'
(unum ex iudicibus selectis obiciebat)
sive vetabat, 'an hoc inhonestum et inutile factu
necne sit addubites, flagret rumore malo cum
hic atque ille?' avidos vicinum funus ut aegros
exanimat mortisque metu sibi parcere cogit,
sic teneros animos aliena opprobria saepe
absterrent vitiis. ex hoc ego sanus ab illis
perniciem quaecumque ferunt mediocribus et quis
ignoscas vitiis teneor; fortassis et istinc
largiter abstulerit longa aetas, liber amicus,
consilium proprium: neque enim, cum lectulus aut me

(I) : ***aDE*** (II) : ***RΦ***

110 Baius (I) *Bland.*, Barus *RΦ* **111** a turpi (I), aut turpi (II) *E* **115** quidque (I) (II), quidve ς; *Porph. quamquam explicat* quid peti debeat aut vitari, *tamen* quidque *legit, cf. schol. Γ V p. 61, 29* **119** possum (I) (II) (*Bland.*), possim *E*ς **122** — **1, 6, 40** *servatus est C;* [(I) : ***aCDE***] **123** selectis (I); electis (-ti *E*) (II) *E* **124** factu (I) (II) (= *Cψλl*), factum *aDE φ* (*Bland.*), R^1 *non legitur* **125** flagret (I) (II), fraglet *Φ* **126** auidos (I) (II) *Porph.*, uides *Φ* **131** Ignoscas (I) (II) *Porph.* (*i. schol. Γ p. 63, 2*), Ignoscat *Φ* istinc (I) (II); in alio 'istis' invenitur, ut sit de mediocribus vitiis *schol. Γ* **132** abstulerit *C* (II), abstulerint *aDE*

porticus excepit, desum mihi. ‘rectius hoc est.
hoc faciens vivam melius. sic dulcis amicis
occurram. hoc quidam non belle: numquid ego illi
inprudens olim faciam simile?’ haec ego mecum
conpressis agito labris; ubi quid datur oti,
inludo chartis. hoc est mediocribus illis
ex vitiis unum; cui si concedere nolis,
multa poetarum veniat manus, auxilio quae
sit mihi (nam multo plures sumus), ac veluti te
Iudaei cogemus in hanc concedere turbam.

V.

Egressum magna me accepit Aricia Roma
hospitio modico, rhetor comes Heliodorus,
Graecorum longe doctissimus; inde Forum Appi
differtum nautis cauponibus atque malignis.
hoc iter ignavi divisimus, altius ac nos
praecinctis unum: minus est gravis Appia tardis.
hic ego propter aquam, quod erat deterrima, ventri
indico bellum, cenantis haud animo aequo
exspectans comites. iam nox inducere terris
umbras et caelo diffundere signa parabat;
tum pueri nautis, pueris convicia nautae
ingerere ‘huc adpelle’; ‘trecentos inseris’; ‘ohe,
iam satis est.’ dum aes exigitur, dum mula ligatur,
tota abit hora. mali culices ranaeque palustres
avertunt somnos; absentem ut cantat amicam
multa prolutus vappa nauta atque viator
certatim, tandem fessus dormire viator

(I) : *aCDE* (II) : *RΦ*

139 Inludo (I) (II), Incumbo *Φ*, Includo *Röhl* **141** ueniat (I) (II), ueniet ϛ (*fortasse schol. ΓV, v. p. 63, 19*)
5, 1 *ob abl. affert Serv. Aen. 2, 713* accepit (I) (*Serv.*), excepit (-ipit *R*) (II) (*Bland.*) *D* **3** longe (I) (II) *Porph.* (*i. schol. ΓV*), linguae *Φ* **5** altius — unum *ob* praecinctis *Serv. Aen. 1, 210. 8, 724* **15** absentem ut (I) (II), absentem *CD*

incipit ac missae pastum retinacula mulae
nauta piger saxo religat stertitque supinus.
iamque dies aderat, nil cum procedere lintrem
sentimus, donec cerebrosus prosilit unus
ac mulae nautaeque caput lumbosque saligno
fuste dolat: quarta vix demum exponimur hora.
ora manusque tua lavimus, Feronia, lympha;
milia tum pransi tria repimus atque subimus
inpositum saxis late candentibus Anxur.
huc venturus erat Maecenas optimus atque
Cocceius, missi magnis de rebus uterque
legati, aversos soliti conponere amicos.
hic oculis ego nigra meis collyria lippus
inlinere; interea Maecenas advenit atque
Cocceius Capitoque simul Fonteius, ad unguem
factus homo, Antoni, non ut magis alter, amicus.
Fundos Aufidio Lusco praetore libenter
linquimus, insani ridentes praemia scribae,
praetextam et latum clavom prunaeque vatillum.
in Mamurrarum lassi deinde urbe manemus,
Murena praebente domum, Capitone culinam.
postera lux oritur multo gratissima: namque
Plotius et Varius Sinuessae Vergiliusque
occurrunt, animae qualis neque candidiores
terra tulit neque quis me sit devinctior alter.
o qui conplexus et gaudia quanta fuerunt.

(I): *aCDE* (II): ***RΦ***

23 quarta — hora *ob pleonasmum* (vix demum) *affert carm. de figuris 179* **24** *ob* lavere *Eutych. gramm. V 484, 29* **26** anxur (I) (II), anxyr *Φ* **32** ad — homo *ob ad* unguem *Serv. georg. 2, 277* **35** *ob* praemiă *Prisc. 2, 13 p. 52, 17* **36** *ob* pruna *Serv. Aen. 11, 788* uatillum (I) (II) (*Bland.*), batillum *pars codd. Servii item glossarum; cf. Götz thes. gloss. VII p. 395 Bücheler, Vmbrica p. 63* **39** Postera (I) (II), Proxima *a* ς **40—42** tulit *ob* qualis *sine* talis *positum affert pars codd. Prisciani 17, 32 p. 129 not. crit.* uarius (I) (II) (*Prisc.*), uarus *Φ, item 93. 1, 6, 55. 1, 9, 23. 1, 10, 44. 81 epist. 2, 1, 247 Bland. ars 55, non carm. 1, 6, 1 serm. 2, 8, 21. 63.*

nil ego contulerim iucundo sanus amico.
proxima Campano ponti quae villula, tectum
praebuit et parochi, quae debent, ligna salemque.
hinc muli Capuae clitellas tempore ponunt.
lusum it Maecenas, dormitum ego Vergiliusque;
namque pila lippis inimicum et ludere crudis.
hinc nos Coccei recipit plenissima villa,
quae super est Caudi cauponas. nunc mihi paucis
Sarmenti scurrae pugnam Messique Cicerri,
musa, velim memores et quo patre natus uterque
contulerit litis. Messi clarum genus Osci;
Sarmenti domina exstat: ab his maioribus orti
ad pugnam venere. prior Sarmentus 'equi te
esse feri similem dico.' ridemus, et ipse
Messius 'accipio,' caput et movet. 'o, tua cornu
ni foret exsecto frons,' inquit, 'quid faceres, cum
sic mutilus minitaris?' at illi foeda cicatrix
saetosam laevi frontem turpaverat oris.
Campanum in morbum, in faciem permulta iocatus,
pastorem saltaret uti Cyclopa rogabat:
nil illi larva aut tragicis opus esse cothurnis.
multa Cicerrus ad haec: donasset iamne catenam
ex voto Laribus, quaerebat; scriba quod esset,
nilo deterius dominae ius esse: rogabat
denique, cur umquam fugisset, cui satis una
farris libra foret, gracili sic tamque pusillo.
prorsus iucunde cenam producimus illam.
tendimus hinc recta Beneventum, ubi sedulus hospes
paene macros arsit dum turdos versat in igni:

(I) : ***aCDE*** (II) : ***RΦ***

44 contulerim (I) (II) *Porph.*, praetulerim *C* **46** parochi — salemque *ob* salem *Ps. Prob. gramm. IV 209, 14* **47** *ob* clitellae *Serv. georg. 1, 273* **51** caudi *D Porph.* (*cf. et schol. Γ V*), claudi *aCE* (II) (*Bland.*) **52** cicerri (-erci R^1) *et* **65** cicerrus *D*(II), cicirri (cirei *E*) *et* cicirrus *aCE* (*Porph.*) **60** minitaris (I) (II), miniteris *DE* **64** larua (I) (II), barba *DR* **65** cicerrus *v. ad v. 52* **67** dominae (I) (II), domini *C cf.* '*Porph.*' *p. 257, 2* **71** recta (I) (II), recte *DΦ*

nam vaga per veterem dilapso flamma culinam
Volcano summum properabat lambere tectum.
convivas avidos cenam servosque timentis
tum rapere atque omnis restinguere velle videres.
incipit ex illo montis Apulia notos
ostentare mihi, quos torret Atabulus et quos
nunquam erepsemus, nisi nos vicina Trivici
villa recepisset lacrimoso non sine fumo,
udos cum foliis ramos urente camino.
hic ego mendacem stultissimus usque puellam
ad mediam noctem exspecto; somnus tamen aufert
intentum veneri: tum inmundo somnia visu
nocturnam vestem maculant ventremque supinum.
quattuor hinc rapimur viginti et milia raedis,
mansuri oppidulo, quod versu dicere non est,
signis perfacile est: venit vilissima rerum
hic aqua, sed panis longe pulcerrimus, ultra
callidus ut soleat umeris portare viator.
nam Canusi lapidosus, aquae non ditior urna
qui locus a forti Diomede est conditus olim.
flentibus hinc Varius discedit maestus amicis.
inde Rubos fessi pervenimus, utpote longum
carpentes iter et factum corruptius imbri.
postera tempestas melior, via peior ad usque
Bari moenia piscosi; dein Gnatia Lymphis
iratis exstructa dedit risusque iocosque,
dum flamma sine tura liquescere limine sacro
persuadere cupit. credat Iudaeus Apella,
non ego: namque deos didici securum agere aevom

(I): ***aCDE*** (II): ***RΦ***

73 dilapso (I), delapso (II) *C* 78 torret (I) (II) *Porph.*, terret *CE* *cf. Gell. 2, 22, 25* ut est Horatianus quoque ille Atabulus 79 triuici (I) (II) *Porph.*, triciui *DER* 92 *exhibent exempla Vatic. 249 ob* Diomede; *versum delebat Bentley* 93 hinc (I) (II), hic ς 94 — pervenimus *ob nomen affert Serv. georg. 1, 266* 97 dein (I), dehinc *Φ*, deinc *R*², *R*¹ *non legitur* gnatia (I) (II) *Porph.*, gratia *DΦ*

nec, siquid miri faciat natura, deos id
tristis ex alto caeli demittere tecto.
Brundisium longae finis chartaeque viaeque est.

VI.

Non quia, Maecenas, Lydorum quidquid Etruscos
incoluit finis, nemo generosior est te
nec quod avos tibi maternus fuit atque paternus
olim qui magnis legionibus imperitarint,
ut plerique solent, naso suspendis adunco
ignotos ut me libertino patre natum.
cum referre negas, quali sit quisque parente
natus, dum ingenuos, persuades hoc tibi vere,
ante potestatem Tulli atque ignobile regnum
multos saepe viros nullis maioribus ortos
et vixisse probos, amplis et honoribus auctos;
contra Laevinum, Valeri genus, unde Superbus
Tarquinius regno pulsus fugit, unius assis
non umquam pretio pluris licuisse, notante
iudice quo nosti populo, qui stultus honores
saepe dat indignis et famae servit ineptus,
qui stupet in titulis et imaginibus. quid oportet
nos facere a volgo longe longeque remotos?
namque esto: populus Laevino mallet honorem
quam Decio mandare novo censorque moveret
Appius, ingenuo si non essem patre natus:

(I): ***aCDE*** (II): ***RΦ***

103 demittere (I) (II), dimittere *DE*
6, 4 imperitarint (I), imperitarent (II) **5** Vt (I)*φ*, aut *$R^1λlφE$* **6** ut *fuisse in archetypo videtur, at superscripto* a; *sic* ut *D*, aut ut *C*, at ut *E*, aut (II)*a* natum *$ΦR^2$*, *R^1 non legitur*, natus *CD cf. v. 21 et 46*, natos *aE Goth. vix recte* **12** *sine lemmate exempla Vatic. 250* (superbum) **13** fugit (I) (II) *Bland.*, fuit *Eς* **14** Non umquam (I) (II), Non numquam *DCR* **18** Nos (I) (II) *Porph.*, Vos *Bentley* longeque (I) (II) (*Bland.*), lateque *Goth.*

vel merito, quoniam in propria non pelle quiessem.
sed fulgente trahit constrictos Gloria curru
non minus ignotos generosis. quo tibi, Tilli,
sumere depositum clavom fierique tribuno?
invidia adcrevit, privato quae minor esset.
nam ut quisque insanus nigris medium impediit crus
pellibus et latum demisit pectore clavom,
audit continuo 'quis homo hic' et 'quo patre natus?'
ut siqui aegrotet quo morbo Barrus, haberi
et cupiat formosus, eat quacumque, puellis
iniciat curam quaerendi singula, quali
sit facie, sura quali, pede, dente, capillo:
sic qui promittit civis, Vrbem sibi curae,
imperium fore et Italiam, delubra deorum,
quo patre sit natus, num ignota matre inhonestus,
omnis mortalis curare et quaerere cogit.
'tune, Syri, Damae aut Dionysi filius, audes
deicere de saxo civis aut tradere Cadmo?'
'at Novius collega gradu post me sedet uno:
namque est ille, pater quod erat meus.' 'hoc tibi Paulus
et Messalla videris? at hic, si plostra ducenta
concurrantque foro tria funera, magna sonabit
cornua quod vincatque tubas: saltem tenet hoc nos.'
  nunc ad me redeo libertino patre natum,
quem rodunt omnes libertino patre natum,

(I): ***aCDE***   (II): ***RΦ***

24 tilli (I) (II), tulli *Rl; item 107*   26 *cf. Carm. epigr. 417, 8* Invidia crevit   27 impediit ς *Porph.* (*i. schol. Γ V p. 77, 17*), impediet (I) (II) (*deest* R^1)   28 demisit (I) (II), dimisit *DE*   29 et (I) (II), est *aDE* (*Bland.*), aut *Bentley*   **30** barrus (I) (II), uarrus *Φ*, *variant et scholiorum codd.*   31 Et (I) (II) (*Bland.*) *Porph.* (*i. schol. Γ V p. 78, 2*), Vt *λl*   32 Iniciat (I) (II) *Porph.* (*i. schol. Γ V*), Inliciat *C Goth.*   37 cogit ς (*Porph.*), coget *C* (?), cogat (I) (II)   38 *ob nom. iunctum vocativo Prisc. 18, 4 p. 211, 16*   39 de (I) (II), e ς   **41 — 2, 7, 118** *perierunt in C*; [(I): ***aDE***]   46 natum (I) (II), natus *aD*, *cf. v. 6*

nunc, quia sim tibi, Maecenas, convictor, at olim,
quod mihi pareret legio Romana tribuno.
dissimile hoc illi est, quia non, ut forsit honorem
iure mihi invideat quivis, ita te quoque amicum,
praesertim cautum dignos adsumere, prava
ambitione procul. felicem dicere non hoc
me possim, casu quod te sortitus amicum:
nulla etenim mihi te fors obtulit; optimus olim
Vergilius, post hunc Varius dixere quid essem.
ut veni coram, singultim pauca locutus
(infans namque pudor prohibebat plura profari)
non ego me claro natum patre, non ego circum
me Satureiano vectari rura caballo,
sed quod eram narro. respondes, ut tuos est mos,
pauca: abeo, et revocas nono post mense iubesque
esse in amicorum numero. magnum hoc ego duco,
quod placui tibi, qui turpi secernis honestum
non patre praeclaro, sed vita et pectore puro.
atqui si vitiis mediocribus ac mea paucis
mendosa est natura, alioqui recta, velut si
egregio inspersos reprendas corpore naevos,
si neque avaritiam neque sordes aut mala lustra
obiciet vere quisquam mihi, purus et insons
(ut me collaudem), si et vivo carus amicis:

(I): ***aDE*** (II): ***RΦ***

47 *ob* convictor *Serv. Aen. 1, 214* sim (I) (II) (*Serv.*), sum *D* **49** — quivis *ob* forsit *Prisc. 15, 24 p. 78, 27;* **49. 50** *idem ob* forsit *15, 36 p. 87, 7* **53** possim (I) (II) (*Bland.*), possum ς, possunt *commentator Cruquianus Bentley* **56** *ob* singultim *Prisc. 15, 5 p. 63, 15. 15, 19 p. 75, 10* **58** claro (I) (II), clarum *aE* **59** *ob* Satureianus *Serv. georg. 2, 197* **65** ac (I) (*Porph.*), aut *Φ* **66** alioqui (II), alioquin (I) velut — naevos *ob sententiam Hier. epist. 79, 9 p. 731 Migne* **68** aut *lemma Porph.*, ac (I) (II), nec *Bland.* ς; *cf. schol. Γ V p. 82, 17* **69** uere quisquam (I) (II), quisquam uere *Goth. et bis lemmata 'Porph.'* 'insons, insontis' sic Horatius *Sacerd. gramm. VI 479, 18 = Ps. Prob. IV 28, 27* **70** Vt (I) (II) (*schol. Γ V*), Ne *Peerlkamp*

causa fuit pater his, qui macro pauper agello
noluit in Flavi ludum me mittere, magni
quo pueri magnis e centurionibus orti,
laevo suspensi loculos tabulamque lacerto,
ibant octonos referentes idibus aeris,
sed puerum est ausus Romam portare docendum
artis, quas doceat quivis eques atque senator
semet prognatos. vestem servosque sequentis,
in magno ut populo, siqui vidisset, avita
ex re praeberi sumptus mihi crederet illos.
ipse mihi custos incorruptissimus omnis
circum doctores aderat. quid multa? pudicum,
qui primus virtutis honos, servavit ab omni
non solum facto, verum opprobrio quoque turpi
nec timuit sibi ne vitio quis verteret, olim
si praeco parvas aut, ut fuit ipse, coactor
mercedes sequerer; neque ego essem questus. at hoc nunc
laus illi debetur et a me gratia maior.
nil me paeniteat sanum patris huius, eoque
non, ut magna dolo factum negat esse suo pars,
quod non ingenuos habeat clarosque parentes,
sic me defendam. longe mea discrepat istis
et vox et ratio: nam si natura iuberet
a certis annis aevom remeare peractum
atque alios legere, ad fastum quoscumque parentes
optaret sibi quisque, meis contentus honestos
fascibus et sellis nollem mihi sumere, demens
iudicio volgi, sanus fortasse tuo, quod
nollem onus haud umquam solitus portare molestum.
nam mihi continuo maior quaerenda foret res

(I): ***aDE*** (II): ***RΦ***

73 e (*omis. E*) (I) (II), et *a Φ* **75** octonos . . . aeris (I) (II) *Porph.* (*i. schol. Γ*), octonis . . . aera *Φ* **83** seruauit (-bit *R*) (I) (II), seruabat *Φ* **87** at hoc ς, ad hoc (I) (II), ad haec ς; alii 'ad haec' legunt, ut sit: ad haec quae praestitit; alii 'ad hoc' scilicet quod praestitit *schol. Γ V* **96** sibi (I) (II), si *Φ* honestos (I) (II) (*Bland.*) (*Porph.*), (h)onustos ς

atque salutandi plures, ducendus et unus
et comes alter, uti ne solus rusve peregre⟨ve⟩
exirem, plures calones atque caballi
pascendi, ducenda petorrita. nunc mihi curto
ire licet mulo vel si libet usque Tarentum,
mantica cui lumbos onere ulceret atque eques armos:
obiciet nemo sordis mihi, quas tibi, Tilli,
cum Tiburte via praetorem quinque sequontur
te pueri, lasanum portantes oenophorumque.
hoc ego commodius quam tu, praeclare senator,
milibus atque aliis vivo. quacumque libido est,
incedo solus; percontor quanti holus ac far,
fallacem circum vespertinumque pererro
saepe forum, adsisto divinis, inde domum me
ad porri et ciceris refero laganique catinum;
cena ministratur pueris tribus et lapis albus
pocula cum cyatho duo sustinet, adstat echinus
vilis, cum patera guttus, Campana supellex.
deinde eo dormitum, non sollicitus mihi quod cras
surgendum sit mane, obeundus Marsya, qui se
voltum ferre negat Noviorum posse minoris.
ad quartam iaceo; post hanc vagor aut ego, lecto
aut scripto quod me tacitum iuvet, unguor olivo,
non quo fraudatis inmundus Natta lucernis.
ast ubi me fessum sol acrior ire lavatum
admonuit, fugio campum lusumque trigonem.

(I): ***aDE*** (II): ***RΦ***

102 peregreue ς, peregre aut (I) (II); ordo est: rusve aut peregre exirem *Porph.* **103** — petorrita *ob hoc ipsum verbum affert Isid. orig. 20, 12, 4; cf. Quint. inst. 1, 5, 57* 'petorritum' . . . Horatius utitur (*v. epist. 2, 1, 192*) **107** tilli *v. ad v. 24* **113** uespertinum (I) (II) *Porph.*, uespertinus ς **115** *s. v.* lagani *Exempla Vatic. 251* (at) **123** unguor — lucernis *ob* lŭc- *Serv. Aen. 1, 726* **124** fraudatis (I) (II) (*schol. Pers. 3, 31*), furatis (*Serv.*) **125** ast — admonuit *ob* lautum eo *Serv. georg. 3, 443, ob formam* lauatum *Eutych. gramm. V 485, 3* **126** campum lusumque (lusitque *Goth.*) trigonem *Bland. a manu priore, Goth.*, rabiosi tempora signi *aDERΦ Bland.*[2] *Ps. Porph.*

pransus non avide, quantum interpellet inani
ventre diem durare, domesticus otior. haec est
vita solutorum misera ambitione gravique;
his me consolor victurum suavius ac si
quaestor avos pater atque meus patruosque fuissent.

VII.

Proscripti Regis Rupili pus atque venenum
hibrida quo pacto sit Persius ultus, opinor
omnibus et lippis notum et tonsoribus esse.
Persius hic permagna negotia dives habebat
Clazomenis, etiam litis cum Rege molestas,
durus homo atque odio qui posset vincere Regem,
confidens tumidus, adeo sermonis amari,
Sisennas, Barros ut equis praecurreret albis.
ad Regem redeo. postquam nihil inter utrumque
convenit (hoc etenim sunt omnes iure molesti
quo fortes, quibus adversum bellum incidit: inter
Hectora Priamiden, animosum atque inter Achillem
ira fuit capitalis, ut ultima divideret mors,
non aliam ob causam, nisi quod virtus in utroque
summa fuit; duo si discordia vexet inertis
aut si disparibus bellum incidat, ut Diomedi
cum Lycio Glauco, discedat — pulcrior, ultro
muneribus missis): Bruto praetore tenente
ditem Asiam, Rupili et Persi par pugnat, uti non
conpositum melius cum Bitho Bacchius. in ius

(I): ***a D E*** (II): ***R Φ***

130 uicturum (I) (II), uicturus ς *Goth.* (*ex Porph. p. 269, 7*) **131** patruus (I) (II) *Porph.*, praetor *Bücheler* fuissent (I) (II) (*Porph.*), fuisset *R* ς

7, 4 dives agebat (*sic*) Clazomenis *ob loci nomen Serv. Aen. 4, 345* **5** et iam *Bothe* **7** tumidus (I) (II) *Bland*, tumidusque *Φ* **8** barros (I) (II), uarros *D Φ* **16** Aut (I) (II), At ς **17** pulc(h)rior (I) (II), pigrior *Bland.* ς; 'cedente inferiore' *Porph.* **20** Compositum (I) (II), Compositus *D λ l* in ius (I) (II) *Porph.* (*i. schol. Γ V p. 91, 2*), intus *Bland.*

acres concurrunt, magnum spectaculum uterque.
Persius exponit causam; ridetur ab omni
conventu; laudat Brutum laudatque cohortem,
solem Asiae Brutum appellat stellasque salubris
appellat comites excepto Rege; Canem illum,
invisum agricolis sidus, venisse: ruebat
flumen ut hibernum, fertur quo rara securis.
tum Praenestinus salso multoque fluenti
expressa arbusto regerit convicia, durus,
vindemiator et invictus, cui saepe viator
cessisset magna conpellans voce cuculum.
at Graecus, postquam est Italo perfusus aceto,
Persius exclamat: 'per magnos, Brute, deos te
oro, qui reges consueris tollere, cur non
hunc Regem iugulas? operum hoc, mihi crede, tuorum est.'

VIII.

Olim truncus eram ficulnus, inutile lignum,
cum faber, incertus scamnum faceretne Priapum,
maluit esse deum. deus inde ego, furum aviumque
maxima formido: nam fures dextra coercet
obscaenoque ruber porrectus ab inguine palus,
ast inportunas volucris in vertice harundo
terret fixa vetatque novis considere in hortis.

(I): ***aDE*** (II): ***RΦ***

21 concurrunt (I), procurrunt (II) 'in ius acres procedunt' *Porph.* (*i. schol. ΓV p. 91, 2*) **28** multo (I) (II), multum *Φ* **30** Vindemiator (I) (II), Vindemator *aE*; 'vindemiator non dicitur sed vindemator, et ni ita dixeris, versus non stabit' *schol. ΓV* **31** *ob* cuculum *exempla Vatic. 64. 252* (compellens *64*)

8, 1—4 formido *ob rem afferunt Lact. inst. div. 2, 4, 1 Hier. in Is. 12, 44* **1** *ob* ficulnus *Serv. Aen. 11, 65, item exempla Vatic. 42, ob* olim *Prisc. 15, 28 p. 81, 25* **2** *ob* Priapum *exempla Vatic. 43* **4** nam — **7** fixa *ob rem Serv. georg. 4, 111* **5** *ob* ruber *Prisc. 4, 18 p. 127, 18, ob* inguine *exempla Vatic. 79* **6** Ast (I), Est (II) **7** considere (I) (II), insidere *lemma 'Porph.'*

huc prius angustis eiecta cadavera cellis
conservos vili portanda locabat in arca;
hoc miserae plebi stabat commune sepulcrum,
Pantolabo scurrae Nomentanoque nepoti.
mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
hic dabat, heredes monumentum ne sequeretur.
nunc licet Esquiliis habitare salubribus atque
aggere in aprico spatiari, qua modo tristes
albis informem spectabant ossibus agrum;
cum mihi non tantum furesque feraeque suetae
hunc vexare locum curae sunt atque labori,
quantum carminibus quae versant atque venenis
humanos animos. has nullo perdere possum
nec prohibere modo, simul ac vaga Luna decorum
protulit os, quin ossa legant herbasque nocentis.
vidi egomet nigra succinctam vadere palla
Canidiam pedibus nudis passoque capillo,
cum Sagana maiore ululantem: pallor utrasque
fecerat horrendas adspectu. scalpere terram
unguibus et pullam divellere mordicus agnam
coeperunt; cruor in fossam confusus, ut inde
manis elicerent animas responsa daturas.
lanea et effigies erat, altera cerea: maior
lanea, quae poenis conpesceret inferiorem;
cerea suppliciter stabat, servilibus ut quae
iam peritura modis. Hecaten vocat altera, saevam
altera Tesiphonen: serpentes atque videres
infernas errare canes Lunamque rubentem,
ne foret his testis, post magna latere sepulcra.

(I): ***aDE*** (II): ***R*** Φ

9 uili (I) (II), uilis Φ 11 *versum repetit ipse serm. 2, 1, 22* 12 cippus (I) (II), ciprus Φ 13 sequeretur (I) (II), sequerentur Φ 15 qua *Bentley*, quo (I) (II), qui *Apitz* 17 feraeque suetae *ob* sŭetae *Consent. gramm. V 400, 23* 18 sunt (I) (II), sint *D*ς 19 versant (I) (II), in aliis 'vexant' lego *schol.* Γ 20 perdere (I) (II), pellere *Heinsius* 29 manes (I) (II) *Porph.*, manibus *lemma 'Porph.'* 30 — cerea (*omisso* et) *ob rem Serv. auct. Aen. 4, 508* 34 tisiphonen (I) *R*, tes- Φ

mentior at siquid, merdis caput inquiner albis
corvorum atque in me veniat mictum atque cacatum
Iulius et fragilis Pediatia furque Voranus.
singula quid memorem, quo pacto alterna loquentes
umbrae cum Sagana resonarint triste et acutum
utque lupi barbam variae cum dente colubrae
abdiderint furtim terris et imagine cerea
largior arserit ignis et ut non testis inultus
horruerim voces Furiarum et facta duarum.
nam, displosa sonat quantum vesica, pepedi
diffissa nate ficus; at illae currere in Vrbem.
Canidiae dentis, altum Saganae caliendrum
excidere atque herbas atque incantata lacertis
vincula cum magno risuque iocoque videres.

VIIII.

Ibam forte via sacra, sicut meus est mos,
nescio quid meditans nugarum, totus in illis:
accurrit quidam notus mihi nomine tantum
arreptaque manu 'quid agis, dulcissime rerum?'
'suaviter, ut nunc est,' inquam, 'et cupio omnia quae vis.'
cum adsectaretur, 'numquid vis?' occupo. at ille
'noris nos' inquit; 'docti sumus.' hic ego 'pluris
hoc' inquam 'mihi eris.' misere discedere quaerens
ire modo ocius, interdum consistere, in aurem
dicere nescio quid puero, cum sudor ad imos

(I) : ***a D E*** (II) : ***R Φ***

37. 38 *ob* mictum *Prisc. 10, 1 p. 495, 10* **38** ueniat (I) (II), ueniant (*Prisc.*) ς **39** *ob* fur *Prisc. 5, 20 p. 155, 5* Iulius (I) (II) (*Prisc.*), Vlius *Wilamowitz*, Villius *Hertz* **41** resonarint ς, resonarent (I) (II) **46** *ob* pepedi *Prisc. 10, 23 p. 515, 7 Eutych. gramm. V 471, 14* **48** caliendrum (I) (II), caliandrum *Φ et codd. 'Porph.'*

9, 1 — nugarum *ob* nugarum *schol. Veron. Verg. buc. 6, 1* **3** Accurrit (I) (II) (*Bland.*), Occurrit ς **10** sudor — talos *ob rem schol. Iuv. 10, 178*

manaret talos. 'o te, Bolane, cerebri
felicem' aiebam tacitus, cum quidlibet ille
garriret, vicos, Vrbem laudaret. ut illi
nil respondebam, 'misere cupis' inquit 'abire.
iamdudum video; sed nil agis: usque tenebo;
persequar hinc quo nunc iter est tibi'. 'nil opus est te
circumagi: quendam volo visere non tibi notum;
trans Tiberim longe cubat is prope Caesaris hortos.'
'nil habeo quod agam et non sum piger: usque sequar te.'
demitto auriculas, ut iniquae mentis asellus,
cum gravius dorso subiit onus. incipit ille:
'si bene me novi, non Viscum pluris amicum,
non Varium facies: nam quis me scribere plures
aut citius possit versus? quis membra movere
mollius? invideat quod et Hermogenes, ego canto.'
interpellandi locus hic erat 'est tibi mater,
cognati, quis te salvo est opus?' 'haud mihi quisquam.
omnis conposui.' 'felices. nunc ego resto.
confice: namque instat fatum mihi triste, Sabella
quod puero cecinit divina mota anus urna:
"hunc neque dira venena nec hosticus auferet ensis
nec laterum dolor aut tussis nec tarda podagra;
garrulus hunc quando consumet cumque: loquacis,
si sapiat, vitet, simul atque adoleverit aetas."'
ventum erat ad Vestae quarta iam parte diei
praeterita, et casu tum respondere vadato
debebat, quod ni fecisset, perdere litem.
'si me amas,' inquit 'paulum hic ades.' 'inteream, si
aut valeo stare aut novi civilia iura;
et propero quo scis.' 'dubius sum, quid faciam,' inquit,

(I): ***aDE*** (II): ***RΦ***

12 aiebam (I) (II) *Porph.* (*i. schol. Γ V p. 99, 15*), agebam *EΦ* **13** ⟨Horatius⟩ uerbem et ficos laudabat *in capite de ficu interpolatio in cod. N Charisi gramm. I 96, 5* uicos (I) (II), ficos *Φ Ps. Charis.* (*falsa Hermes 40, 318*) **16** Persequar (I) (II), Prosequar *DΦ* **22** me (I) (II) *Porph.* (*i. schol. Γ V*), te *Apitz* pluris ς *schol. Γ V*, plures (I) (II)

'tene relinquam an rem.' 'me, sodes.' 'non faciam' ille,
et praecedere coepit; ego, ut contendere durum ⟨est⟩
cum victore, sequor. 'Maecenas quomodo tecum?'
hinc repetit, 'paucorum hominum et mentis bene sanae;
nemo dexterius fortuna est usus. haberes
magnum adiutorem, posset qui ferre secundas,
hunc hominem velles si tradere: dispeream, ni
summosses omnis.' 'non isto vivimus illic,
quo tu rere, modo; domus hac nec purior ulla est
nec magis his aliena malis; nil mi officit,' inquam,
'ditior hic aut est quia doctior; est locus uni
cuique suos.' 'magnum narras, vix credibile.' 'atqui
sic habet.' 'accendis quare cupiam magis illi
proximus esse.' 'velis tantummodo: quae tua virtus,
expugnabis; et est qui vinci possit eoque
difficilis aditus primos habet.' 'haud mihi deero:
muneribus servos corrumpam; non, hodie si
exclusus fuero, desistam; tempora quaeram,
occurram in triviis, deducam. nil sine magno
vita labore dedit mortalibus.' haec dum agit, ecce
Fuscus Aristius occurrit, mihi carus et illum
qui pulcre nosset. consistimus. 'unde venis' et
'quo tendis?' rogat et respondet. vellere coepi
et pressare manu lentissima bracchia, nutans,
distorquens oculos, ut me eriperet. male salsus
ridens dissimulare; meum iecur urere bilis.
'certe nescio quid secreto velle loqui te

(I): ***a D E*** (II): ***R Φ***

42 est *om.* (I) (II), *add.* ς **47—49** modo *ob* summosses *Prisc. 10, 16 p. 508, 19, brevius* — omnes *idem 9, 41 p. 478, 9* **48** uiuimus (I) (II) (*Prisc.*), uiuitur ς **50** mi(hi) (I) (II), *omis. Bland. Goth.* **52** atqui (I), atque (II) **54** modo velis q. t. v. e. *ob* velis *sic affert Diomed. gramm. I 386, 21* **55** possit (I) (II) *Porph.* (*i. schol. Γ V*), poscit *Dousa* **59** nihil — mortalibus *ob sententiam Hier. epist. 58, 11 p. 586 Migne* (labore uita) **62** uenis et (I) *Porph.*, uenisset (II) *D* **63** tendis (I) (II), tendit *Φ* **64** pressare (I) (II) (*Porph.*), prensare (pens- *E*) *a E* (*Bland.*) **66** bilis (I), bellis (II)

aiebas mecum.' 'memini bene, sed meliore
tempore dicam; hodie tricesima sabbata: vin tu
curtis Iudaeis oppedere?' 'nulla mihi' inquam
'religio est.' 'at mi: sum paulo infirmior, unus
multorum. ignosces; alias loquar.' huncine solem
tam nigrum surrexe mihi! fugit inprobus ac me
sub cultro linquit. casu venit obvius illi
adversarius et 'quo tu, turpissime?' magna
inclamat voce, et 'licet antestari?' ego vero
oppono auriculam. rapit in ius; clamor utrimque,
undique concursus. sic me servavit Apollo.

X.

Nempe inconposito dixi pede currere versus
Lucili. quis tam Lucili fautor inepte est,
ut non hoc fateatur? at idem, quod sale multo
urbem defricuit, charta laudatur eadem.

(I): ***aDE*** (II): ***RΦ***

68 meliore (I) (II), meliori *Φ* **69** vin — religio est *ob* obpedere *Prisc. 10, 23 p. 515, 3* **76** licet antestari *ob verbum Eutych. gramm. V 484, 19* **78** sic — Apollo *ob deum allegat schol. Iuv. 1, 128*

10 *ante saturam exhibent Φς hos versus*

Lucili, quam sis mendosus, teste Catone
defensore tuo pervincam, qui male factos
emendare parat versus, hoc lenius ille,
quo melior vir est, longe subtilior illo,
qui multum puerum loris et funibus ussit
exoratus, ut esset opem qui ferre poetis
antiquis posset contra fastidia nostra,
grammaticorum equitum doctissimus. ut redeam illuc:

non leguntur in R neque in Bland. neque in (I), *non interpretatus est Porph.; versus conieci ab Heirico Suetoni lectore compositos esse* *4 uir ⟨et⟩ est ς *5 puerum] puer et *codd.*, puerum est *Reisig* ussit (*quod visigotice scribi potuit* usid) *Marx*, udis *codd.* *6 Exhortatus ς **10, 1** *Hier. epist. 84, 2 p. 745 Migne* mordetur et Lucilius quod incomposito currat pede et tamen sales eius leposque laudantur **2** inepte (I) (II) *schol. ΓV*, inepti *R*ς **3** quod — defricuit *ob* sale *Consent. gramm. V 348, 26*

nec tamen hoc tribuens dederim quoque cetera: nam sic
et Laberi mimos ut pulcra poemata mirer.
ergo non satis est risu diducere rictum
auditoris (et est quaedam tamen hic quoque virtus):
est brevitate opus, ut currat sententia neu se
inpediat verbis lassas onerantibus auris,
et sermone opus est modo tristi, saepe iocoso,
defendente vicem modo rhetoris atque poetae,
interdum urbani, parcentis viribus atque
extenuantis eas consulto. ridiculum acri
fortius et melius magnas plerumque secat res.
illi, scripta quibus comoedia prisca viris est,
hoc stabant, hoc sunt imitandi; quos neque pulcer
Hermogenes umquam legit neque simius iste
nil praeter Calvom et doctus cantare Catullum.
'at magnum fecit, quod verbis graeca latinis
miscuit.' o seri studiorum, quine putetis
difficile et mirum, Rhodio quod Pitholeonti
contigit? 'at sermo lingua concinnus utraque
suavior, ut Chio nota si conmixta Falerni est.'
cum versus facias, te ipsum percontor, an et cum
dura tibi peragenda rei sit causa Petilli?
scilicet oblitos patriaeque patrisque Latini,
cum Pedius causas exsudet Poplicola atque
Corvinus, patriis intermiscere petita
verba foris malis, Canusini more bilinguis?
atque ego cum graecos facerem, natus mare citra,
versiculos, vetuit me tali voce Quirinus

(I): ***aDE*** (II): ***RΦ***

5 nam (I) (II) *schol. Γ V*, num *a Φ* **7** diducere (I) (II), deducere *Φ* **13** urbani (I) *Porph.* (*cf. schol. Γ p. 107, 12*), urbane (urbem *R*[1]) (II) **20** — miscuit *ob* ἐξουθενιϲμόν *affert Rufinian. rhet. p. 40, 1* **21** o seri — contigit *ob* ne '*confirmativum*' *Prisc. 16, 12 p. 101, 25* **24** ut (I) *Porph.*, et (II) **26** petilli *D Φ*, petelli *a E R* **27** oblitos *Bentley*, oblitus (I) (II), oblitis *Maehly* latini (I) (*Bland.*), latin(a)e (II) *comm. Cruq.* **31** Atque (I) (II), Atqui *Bentley*

post mediam noctem visus, cum somnia vera:
'in silvam non ligna feras insanius ac si
magnas Graecorum malis inplere catervas.'
turgidus Alpinus iugulat dum Memnona dumque
diffingit Rheni luteum caput, haec ego ludo,
quae neque in aede sonent certantia iudice Tarpa
nec redeant iterum atque iterum spectanda theatris.
arguta meretrice potes Davoque Chremeta
eludente senem comis garrire libellos
unus vivorum, Fundani; Pollio regum
facta canit pede ter percusso; forte epos acer,
ut nemo, Varius ducit; molle atque facetum
Vergilio adnuerunt gaudentes rure Camenae.
hoc erat, experto frustra Varrone Atacino
atque quibusdam aliis, melius quod scribere possem,
inventore minor; neque ego illi detrahere ausim
haerentem capiti cum multa laude coronam.
  at dixi fluere hunc lutulentum, saepe ferentem
plura quidem tollenda relinquendis. age, quaeso,
tu nihil in magno doctus reprehendis Homero?
nil comis tragici mutat Lucilius Acci?
non ridet versus Enni gravitate minores,
cum de se loquitur non ut maiore reprensis?

(I): ***aDE*** (II): ***RΦ***

34 in silvam ne ligna feras *ob sententiam affert Hier. praef. psalt. sec. Hebr. Migne 28, 1127, adv. Pelag. 3, 19* (*omis.* feras), *epist. 134* **37** Diffingit (Difigit *R*) (II) (*Porph.*) (*Gloss. II 49, 23*) Defingit (-dit *E*) (I), Diffindit *L. Müller* **39** spectanda (-tia *ex 38 E*) (I), spectata (II) *ex glossa qualis schol. Γ p. 111, 17* **40** potes (I), potest (II) **43** Facta (I) (II), Fata *Goth.* **44** Varius — facetum *male iungit ob nomen allegans Serv. buc. 9, 35* (*cf. etiam schol. ΓV p. 112, 8*), *rectius intellexit laudem Vergili Quint. inst. 6, 3, 20* (*cf. Porph. et schol. ΓV p. 112, 11*) ducit (dicit *pars codd. Serv.*) (I) (*Serv.*), ductu (II) **45** adnuerunt (-num- *E*) (I) (II) (*i. ER Goth.*) *schol. Γ p. 108, 11 et 14,* annuerant *a*, adnuerint *DΦ* **47** possem (I) (*schol. ΓV*), possim (II) **50** At (Ad *DER*) (I) (II), Et *λl* **51** quaeso *Φ*, quaero *R* (I) **54** *ob rem Serv. Aen. 11, 601* minores (I) (II) *Porph.*, minoris *Goth.* ς, *variant codd. Servi*

quid vetat et nosmet Lucili scripta legentis
quaerere, num illius, num rerum dura negarit
versiculos natura magis factos et euntis
mollius ac siquis pedibus quid claudere senis,
hoc tantum contentus, amet scripsisse ducentos
ante cibum versus, totidem cenatus; Etrusci
quale fuit Cassi rapido ferventius amni
ingenium, capsis quem fama est esse librisque
ambustum propriis. fuerit Lucilius, inquam,
comis et urbanus, fuerit limatior idem
quam rudis et Graecis intacti carminis auctor
quamque poetarum seniorum turba; sed ille,
si foret hoc nostrum fato delapsus in aevom,
detereret sibi multa, recideret omne, quod ultra
perfectum traheretur, et in versu faciendo
saepe caput scaberet, vivos et roderet unguis.
saepe stilum vertas, iterum quae digna legi sint
scripturus, neque te ut miretur turba labores,
contentus paucis lectoribus. an tua demens
vilibus in ludis dictari carmina malis?
non ego: nam ‘satis est equitem mihi plaudere’, ut audax,
contemptis aliis, explosa Arbuscula dixit.
men moveat cimex Pantilius aut cruciet quod
vellicet absentem Demetrius aut quod ineptus
Fannius Hermogenis laedat conviva Tigelli?
Plotius et Varius, Maecenas Vergiliusque,
Valgius et probet haec Octavius optimus atque
Fuscus et haec utinam Viscorum laudet uterque.

(I) : ***aDE*** (II) : ***RΦ***

58 factos (I) (II), altos *Goth.* ς, aptos *vel* comptos ς 65 urbanus (I) (II), urbanis *Φ* 68 delapsus (*Bland.*) ς, dilapsus (I) (II), dilatus ς 71 *ob* scaberet *Eutych. gramm. V 467, 29, exempla Vatic. 253, Micon 373* 72 — scripturus *ob sententiam Hier. in eccles. 2 p.* 1032^{C} *Migne* (vertat); saepe — vertas *ob neglectam positionem Pomp. gramm. V 109, 16* 75 Vilibus (I) (II), Milibus *ψλl* 77 explosa — dixit *ob nomen Serv. buc. 10, 6* 79 Vellicat (*sic*) — Demetrius *ob verbum Eutych. gramm. V 468, 22*

ambitione relegata te dicere possum,
Pollio, te, Messalla, tuo cum fratre, simulque
vos, Bibule et Servi, simul his te, candide Furni,
conpluris alios, doctos ego quos et amicos
prudens praetereo, quibus haec, sint qualiacumque,
adridere velim, doliturus, si placeant spe
deterius nostra. Demetri, teque, Tigelli,
discipularum inter iubeo plorare cathedras.
i, puer, atque meo citus haec subscribe libello.

(I): ***aDE*** (II): ***RΦ***

86 Bibule *Muretus*, bibuli (I) (II) **88** sint (I) (II), sunt ς *Goth.* **91** discipularum (I) (II) *Porph.*, discipulorum ς

SERMONVM

LIBER ALTER.

I.

'Sunt quibus in satura videar nimis acer et ultra
legem tendere opus; sine nervis altera quidquid
conposui pars esse putat similisque meorum
mille die versus deduci posse. Trebati,
quid faciam, praescribe.' 'quiescas.' 'ne faciam, inquis,
omnino versus?' 'aio.' 'peream male, si non
optimum erat; verum nequeo dormire.' 'ter uncti
transnanto Tiberim, somno quibus est opus alto,
inriguomque mero sub noctem corpus habento.
aut si tantus amor scribendi te rapit, aude
Caesaris invicti res dicere, multa laborum
praemia laturus.' 'cupidum, pater optime, vires
deficiunt: neque enim quivis horrentia pilis
agmina nec fracta pereuntis cuspide Gallos
aut labentis equo describit volnera Parthi.'
'attamen et iustum poteras et scribere fortem,
Scipiadam ut sapiens Lucilius.' 'haud mihi deero,
cum res ipsa feret: nisi dextro tempore, Flacci

(I) : ***a D E***   (II) : ***R Φ***

2, 1, 1 — opus *ob sententiam allegat Porph. ad serm. 1, 1, 1* uidear (I) (II) (*Porph.*), uideor *F*   **2** intendere *Heinsius* **4** deduci (I) (II), diduci *Φ*   **9** *sine lemmate dant exempla Vatic. 254* (habeto)   **15** describit (II) *D*, describat *a E*   **16** et scribere — Lucilius *ob* Scipiadam non Scipiaden *affert Prisc. 7, 4 p. 285, 25*   iustum *ultimum in* ***R*** *vocabulum, deficit per sermones;* [(II) = ***Φ***]   **18** Cum (I) φ, Dum ψλl

verba per attentam non ibunt Caesaris aurem,
cui male si palpere, recalcitrat undique tutus.'
'quanto rectius hoc quam tristi laedere versu
Pantolabum scurram Nomentanumque nepotem,
cum sibi quisque timet, quamquam est intactus, et odit.'
'quid faciam? saltat Milonius, ut semel icto
accessit fervor capiti numerusque lucernis;
Castor gaudet equis, ovo prognatus eodem
pugnis; quot capitum vivunt, totidem studiorum
milia: me pedibus delectat claudere verba
Lucili ritu, nostrum melioris utroque.
ille velut fidis arcana sodalibus olim
credebat libris neque, si male cesserat, usquam
decurrens alio neque, si bene: quo fit ut omnis
votiva pateat veluti descripta tabella
vita senis. sequor hunc, Lucanus an Apulus anceps:
nam Venusinus arat finem sub utrumque colonus,
missus ad hoc pulsis, vetus est ut fama, Sabellis,
quo ne per vacuom Romano incurreret hostis,
sive quod Apula gens seu quod Lucania bellum
incuteret violenta. sed hic stilus haud petet ultro
quemquam animantem et me veluti custodiet ensis
vagina tectus: quem cur destringere coner
tutus ab infestis latronibus? o pater et rex
Iuppiter, ut pereat positum robigine telum
nec quisquam noceat cupido mihi pacis! at ille,
qui me conmorit (melius non tangere, clamo),

(I) : ***aDE*** (II) : ***Φ***

20 recalcitrat (I) (II) (*schol. Γ V*), recalcitret ς 22 *repetit ipse ex sat. 1, 8, 11* que (I), ue *Φ* 24 milonius (I) *Φ* (*bis schol. Γ V*), millonius *Goth. codd. Porph. ter* 26 — pugnis *ob rem schol. Stat. Theb. 6, 328* 29 *ob nomen affert Porph. vit. Horati* 31 cesserat ς, gesserat (I) (II) (*Bland.*) usquam (I) (II) (*Bland.*), unquam ς 35 *ob rem affert Porph. vit. Horati* 41 destringere (I), distringere *Φ* 42 o pater — robigine ferrum (*sic*) *ob* ut *pro* utinam *Prisc. 15, 35 p. 86, 14* 43 telum (I) (II), ferrum (*Prisc.*) 44 at — flebit *ob* commorit *Prisc. 17, 5 p. 110, 14; 10, 16 p. 508, 24*

flebit et insignis tota cantabitur Vrbe.
Cervius iratus leges minitatur et urnam,
Canidia Albuci, quibus est inimica, venenum,
grande malum Turius, siquid se iudice certes.
ut quo quisque valet suspectos terreat utque
imperet hoc natura potens, sic collige mecum.
dente lupus, cornu taurus petit: unde nisi intus
monstratum? Scaevae vivacem crede nepoti
matrem: nil faciet sceleris pia dextera (mirum,
ut neque calce lupus quemquam neque dente petit bos),
sed mala tollet anum vitiato melle cicuta.
ne longum faciam: seu me tranquilla senectus
exspectat seu mors atris circumvolat alis,
dives, inops, Romae seu fors ita iusserit exsul,
quisquis erit vitae scribam color.' 'o puer, ut sis
vitalis metuo et maiorum nequis amicus
frigore te feriat.' 'quid? cum est Lucilius ausus
primus in hunc operis conponere carmina morem,
detrahere et pellem, nitidus qua quisque per ora
cederet, introrsum turpis: num Laelius aut qui
duxit ab oppressa meritum Karthagine nomen
ingenio offensi aut laeso doluere Metello
famosisque Lupo cooperto versibus? atqui
primores populi arripuit populumque tributim,
scilicet uni aequos virtuti atque eius amicis.
quin ubi se a volgo et scaena in secreta remorant
virtus Scipiadae et mitis sapientia Laeli,
nugari cum illo et discincti ludere, donec
decoqueretur holus, soliti. quidquid sum ego, quamvis

(I): *aDE* (II): *Φ*

49 turias *DFl* si quid s. i. certes (I), si quis s. i. certet *DΦ* 53 Monstratum (I)*λ Porph.* (*i. schol. Γ V*), Monstratam *Fl* 55 petit (I)*λ*, petat *Fl* 56 mala (I) (II), male *Eς* 64 per ora Cederet (I) (II), per ora in-Cederet *Heinsius et sic fortasse etiam legebat Porph., cf. schol. Γ V p. 123, 23* 65 aut (I) (II), et *Dς* 68 atqui (I)*λ*, et qui *Fl* 69 tributim (I) (II) (*Bland.*) *Porph.*, tributum *EDς*

infra Lucili censum ingeniumque, tamen me
cum magnis vixisse invita fatebitur usque
invidia et fragili quaerens illidere dentem
offendet solido, nisi quid tu, docte Trebati,
dissentis.' 'equidem nihil hinc diffindere possum.
sed tamen ut monitus caveas, ne forte negoti
incutiat tibi quid sanctarum inscitia legum:
si mala condiderit in quem quis carmina, ius est
iudiciumque.' 'esto, siquis mala; sed bona siquis
iudice condiderit laudatus Caesare? siquis
opprobriis dignum latraverit, integer ipse?'
'solventur risu tabulae, tu missus abibis.'

II.

Quae virtus et quanta, boni, sit vivere parvo
(nec meus hic sermo est, sed quae praecepit Ofellus
rusticus, abnormis sapiens crassaque Minerva),
discite non inter lancis mensasque nitentis,
cum stupet insanis acies fulgoribus et cum
acclinis falsis animus meliora recusat,
verum hic inpransi mecum disquirite. 'cur hoc'?
dicam, si potero. male verum examinat omnis
corruptus iudex. leporem sectatus equove
lassus ab indomito vel (si Romana fatigat
militia adsuetum graecari) seu pila velox
molliter austerum studio fallente laborem,

(I) : ***a D E*** (II) : ***Φ***

79 diffindere (-fidere *Φ*, -fundere *E*) (I) (II) *Bland. Porph.* (*i. schol. Γ V p. 125, 7*), diffingere *a ς*; diffingere legitur et diffi⟨n⟩dere *Ps. Porph.* **82** Si — iudiciumque *ob rem affert Sidon. epist. 1, 11, 1* **85** latrauerit (I) (II), lacerauerit *ς* **86** risu (I) (II) *Porph.* (*i. schol. Γ V*), bis sex *Bergk* tabulae *interpretatur carmina Schlossmann, Rhein. Mus. 59, 634, vix recte* **2, 1** boni (I) (II) (*Bland.*), bonis *l ς* abnormis *D* (II) *Porph.* (*i. schol. Γ V*), abnormi *a E λ* **10** vel — graecari *ob* graecor *Eutych. gramm. V 470, 22* fatigat (I) (II), fatiget (*Eutych.*) **12** *sub lemmate* austerum *exempla Vatic. 146* (labore)

seu te discus agit (pete cedentem aera disco) —
cum labor extuderit fastidia: siccus, inanis
sperne cibum vilem; nisi Hymettia mella Falerno
ne biberis diluta. foris est promus, et atrum
defendens piscis hiemat mare: cum sale panis
latrantem stomachum bene leniet. unde putas aut
qui partum? non in caro nidore voluptas
summa, sed in te ipso est. tu pulmentaria quaere
sudando: pinguem vitiis albumque neque ostrea
nec scarus aut poterit peregrina iuvare lagois.
vix tamen eripiam, posito pavone velis quin
hoc potius quam gallina tergere palatum,
corruptus vanis rerum, quia veneat auro
rara avis et picta pandat spectacula cauda:
tamquam ad rem attineat quidquam. num vesceris ista,
quam laudas, pluma? cocto num adest honor idem?
carne tamen quamvis distat nil, hac magis illam
inparibus formis deceptum te petere esto:
unde datum sentis, lupus hic Tiberinus an alto
captus hiet? pontisne inter iactatus an amnis
ostia sub Tusci? laudas, insane, trilibrem
mullum, in singula quem minuas pulmenta necesse est.
ducit te species, video: quo pertinet ergo
proceros odisse lupos? quia scilicet illis
maiorem natura modum dedit, his breve pondus:
ieiunus raro stomachus volgaria temnit.
'porrectum magno magnum spectare catino
vellem' ait Harpyiis gula digna rapacibus. at vos,

(I) : ***a D E*** (II) : ***Φ***

16 *sub lemmate* diluta *exempla Vatic. 255* 22 lagois (I) *Porph.*, lagonis *Φ* 23 posito — palatum *ob* tergere *Prisc. 9, 50 p. 486, 1* 28 honor (I) (II) *Porph.*, color *Goth.* 29 illam *E Goth. Porph.*, illa *a D Φ ς* 30 te petere (depetere *E*), (I) *Porph.*, te patet *Φ* 31 datum (I) (II) *Porph. ut videtur* (*cf. schol. Γ V p. 128, 26*), autem *Peerlkamp* an (I) *λ*, in *Fl* 35 quo (I), quid *Φ* 38 raro (I) (II) (*Bland.*) *Porph.*, raris *Fl;* alii 'rare' legunt, cum in usu habeamus 'raro' *schol. Γ V* 40 at — obsonia (*om.* praesentes) *ob rem affert schol. Γ serm. 2, 8, 7*

praesentes, Austri, coquite horum obsonia. quamquam
putet aper rhombusque recens, mala copia quando
aegrum sollicitat stomachum, cum rapula plenus
atque acidas mavolt inulas. necdum omnis abacta
pauperies epulis regum: nam vilibus ovis
nigrisque est oleis hodie locus. haud ita pridem
Galloni praeconis erat acipensere mensa
infamis. quid? tunc rhombos minus aequor alebat?
tutus erat rhombus tutoque ciconia nido,
donec vos auctor docuit praetorius. ergo
siquis nunc mergos suavis edixerit assos,
parebit pravi docilis Romana iuventus. —
sordidus a tenui victu distabat Ofello
iudice: nam frustra vitium vitaveris illud,
si te alio pravom detorseris. Aufidienus,
cui Canis ex vero dictum cognomen adhaeret,
quinquennis oleas est et silvestria corna
ac nisi mutatum parcit defundere vinum et
cuius odorem olei nequeas perferre, (licebit
ille repotia, natalis aliosve dierum
festos albatus celebret) cornu ipse bilibri
caulibus instillat, veteris non parcus aceti.
quali igitur victu sapiens utetur et horum
utrum imitabitur? hac urget lupus, hac canis, aiunt.
mundus erit, qua non offendat sordibus atque
in neutram partem cultus miser. hic neque servis

(I): *aDE* (II): *Φ*

41 quamquam (I), quamuis *Φ* **47** acipensere (I) (II) *Porph.*, accipiens ere *aE scholiorum codd.* **48** tunc (I), tum *Φ* aequor alebat (I) (II) (*Bland.*), aequora alebant *E* **50** auctor (I) (II) 'uictor' legitur et 'auctor' *Ps. Porph.* **53** *abhinc novam eclogam incipiunt Dς Ps. Porph.* a (I)*λ*, ac *Fl* distabat (I) (II) (*Bland.*) *cf. v. 2* praecepit; distabit ς **55** prauum (I) (II), prauus ς Aufidienus ς, auidienus (I) (II) *Porphyrionis codd. contra metrum* **56** dictum (I) (II), ductum (*Bland.*) ς **58** defundere (I) *Bland.*, fundere *Φ* **59** olei (I)*λ*, olet *Fl* **60** repotia (I) *Porph.*, reportia *Φ Porphyrionis codd.* **64** aiunt (I) (II) (*Bland.*), angit ς **65** qua (I) *Bland.*, qui *Φ*

Albuci senis exemplo, dum munia didit,
saevos erit, nec sic ut simplex Naevius unctam
convivis praebebit aquam: vitium hoc quoque magnum.
accipe nunc, victus tenuis quae quantaque secum
adferat. in primis valeas bene: nam variae res
ut noceant homini, credas, memor illius escae,
quae simplex olim tibi sederit. at simul assis
miscueris elixa, simul conchylia turdis,
dulcia se in bilem vertent stomachoque tumultum
lenta feret pituita. vides, ut pallidus omnis
cena desurgat dubia? quin corpus onustum
hesternis vitiis animum quoque praegravat una
atque adfigit humo divinae particulam aurae.
alter, ubi dicto citius curata sopori
membra dedit, vegetus praescripta ad munia surgit.
hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam,
sive diem festum rediens advexerit annus,
seu recreare volet tenuatum corpus ubique
accedent anni, tractari mollius aetas
imbecilla volet: tibi quidnam accedet ad istam,
quam puer et validus praesumis, mollitiem, seu
dura valetudo inciderit seu tarda senectus?
rancidum aprum antiqui laudabant, non quia nasus
illis nullus erat, sed, credo, hac mente, quod hospes
tardius adveniens vitiatum commodius quam
integrum edax dominus consumeret. hos utinam inter
heroas natum tellus me prima tulisset.
das aliquid famae, quae carmine gratior aurem
occupet humanam? grandes rhombi patinaeque

(I) : *a D E* (II) : *Φ*

67 didit *a ς Porph. i. schol. Γ V*, dedit *D E Φ* 77 *Gloss. II 46, 30* desurgit ⟨ἀ⟩φοδεύει ὡς Ὁράτιος 81 *ob* uegetus *exempla Vatic. 256* 84 ubique (I) (II), ubive *Bentley* (*cf.* aut *schol. Γ V p. 133, 7 et 10*) 85 anni (I) (II), anni ⟨et⟩ ς 88 *ob* valetudo *exhibent exempla Vatic. 257* 91 uitiatum (I) (II), uitiaret *a E schol. Γ* 95 *ob* patinae *exempla Vatic. 258* Occupet (I) *l Bland.*, (H)occupat *F λ ς* (*exempla Vatic.*)

grande ferunt una cum damno dedecus. adde
iratum patruom, vicinos, te tibi iniquom
et frustra mortis cupidum, cum deerit egenti
as, laquei pretium. 'iure' inquit 'Trausius istis
iurgatur verbis; ego vectigalia magna
divitiasque habeo tribus amplas regibus.' ergo
quod superat non est melius quo insumere possis?
cur eget indignus quisquam te divite? quare
templa ruont antiqua deum? cur, inprobe, carae
non aliquid patriae tanto emetiris acervo?
uni nimirum recte tibi semper erunt res,
o magnus posthac inimicis risus. uterne
ad casus dubios fidet sibi certius? hic qui
pluribus adsuerit mentem corpusque superbum
an qui contentus parvo metuensque futuri
in pace, ut sapiens, aptarit idonea bello?
quo magis his credas, puer hunc ego parvos Ofellum
integris opibus novi non latius usum
quam nunc accisis. videas metato in agello
cum pecore et gnatis fortem mercede colonum
'non ego' narrantem 'temere edi luce profesta
quicquam praeter holus fumosae cum pede pernae.
ac mihi seu longum post tempus venerat hospes
sive operum vacuo gratus conviva per imbrem
vicinus, bene erat non piscibus Vrbe petitis,
sed pullo atque haedo; tum pensilis uva secundas

(I) : *aDE* (II) : *Φ*

99 As laquei (I) (II) *Bland. Porph.*, Asiaque(t) *Fl* trausius (I) (II) *Bland.*, trauius *Fl Porphyrionis codd.* **103** — divite *ob* indignus *affert Serv. Aen. 6, 611* indignus (I) (II) *Porph.* (*i. schol. ΓV*) *Serv.*, indiguus *Hitzig* **106** recte (-tae *Bland.*) tibi (I) (II), tibi recte ς **108** fidet (I) *λ Porph.*, fiet *Fl* **110** An (I) (II), At *a*E^1 **112** puer *λ Goth.*, puerum (I) *Fl* **114** metato (I) *Porph.* (*i. schol. ΓV*) *p. 135, 24*), metatum *Φ* **116** edi luce (I) *Porph.*, et edulce *Fl*, de luce *λ* **119** *videtur olim extitisse Prisc. 18, 22 p. 218, 13 ob* vacuus **121** tum — fico (*sic*) *ob* duplice *Prisc. 7, 63 p. 340, 13* tum (II) (*Prisc.*), tunc (I)

et nux ornabat mensas cum duplice ficu.
post hoc ludus erat †culpa potare magistra
ac venerata Ceres, ita culmo surgeret alto,
explicuit vino contractae seria frontis.
saeviat atque novos moveat Fortuna tumultus:
quantum hinc inminuet? quanto aut ego parcius aut vos,
o pueri, nituistis, ut huc novos incola venit?
nam propriae telluris erum natura nec illum
nec me nec quemquam statuit: nos expulit ille,
illum aut nequities aut vafri inscitia iuris,
postremum expellet certe vivacior heres.
nunc ager Vmbreni sub nomine, nuper Ofelli
dictus, erit nulli proprius, sed cedet in usum
nunc mihi, nunc alii. quocirca vivite fortes
fortiaque adversis opponite pectora rebus'.

III.

'Sic raro scribis, ut toto non quater anno
membranam poscas, scriptorum quaeque retexens,
iratus tibi, quod vini somnique benignus
nil dignum sermone canas. quid fiet? at ipsis
Saturnalibus huc fugisti. sobrius ergo
dic aliquid dignum promissis. incipe. nil est?
culpantur frustra calami inmeritusque laborat
iratis natus paries dis atque poetis.

(I) : ***a E*** (II) : ***Φ***

122 cum duplice ficu *ob* ficu *Charis. gramm. I 96, 6* ficu (I) (II) *Char.*, fico *E* (*Prisc.*) **123** culpa (I) (II) (*Bland.*) *Porph.*, cupa ς, pulpa *Heinsius*, nulla *Bentley*, *alii alia* **124** ita (I) (II) (*Bland.*) *Porph.*, uti *vel* ut ς **127** quanto aut (I), quantum aut *D Φ* **128** nituistis (I) ψ *Porph.* (*i. schol. Γ*), instituistis *φ λ l* **131** Illud (*sic codd. M V*) aut nequities *ob* nequities *Porph. ad serm. 2, 3, 94* **132** *deest D usque ad v. 2, 3, 75;* [(I) : ***a E***] **135** alii (I) (II), aliis λ ς
3, 1 Sic *a* E^2 *Φ*, Si E^1 ς scribis *Φ*, scribes (I) toto non ut *Düntzer* **4** at (II) *Bland.*, ab (I) λ

atqui voltus erat multa et praeclara minantis,
si vacuom tepido cepisset villula tecto.
quorsum pertinuit stipare Platona Menandro?
Eupolin, Archilochum, comites educere tantos?
invidiam placare paras virtute relicta?
contemnere miser. vitanda est inproba Siren
desidia aut quidquid vita meliore parasti
ponendum aequo animo.' 'di te, Damasippe, deaeque
verum ob consilium donent tonsore. sed unde
tam bene me nosti?' 'postquam omnis res mea Ianum
ad medium fracta est, aliena negotia curo
excussus propriis. olim nam quaerere amabam,
quo vafer ille pedes lavisset Sisyphus aere,
quid sculptum infabre, quid fusum durius esset.
callidus huic signo ponebam milia centum;
hortos egregiasque domos mercarier unus
cum lucro noram: unde frequentia Mercuriale
inposuere mihi cognomen compita.' 'novi
et miror morbi purgatum te illius.' 'atqui
emovit veterem mire novos, ut solet, in cor
traiecto lateris miseri capitisve dolore,
ut lethargicus hic cum fit pugil et medicum urget.'
'dum nequid simile huic, esto ut libet.' 'o bene, ne te
frustrere: insanis et tu stultique prope omnes,
siquid Stertinius veri crepat, unde ego mira
descripsi docilis praecepta haec, tempore quo me
solatus iussit sapientem pascere barbam
atque a Fabricio non tristem ponte reverti.
nam male re gesta cum vellem mittere operto
me capite in flumen, dexter stetit et "cave faxis

(I): *a E* (II): *Φ*

9 *ob* minari *Serv. Aen. 2, 96* 12 archiloc(h)um (I) (II), Archilocho ς 13 quin tu (*sic*) invidiam — miser *ob* contemnere *schol. Pers. 3, 21* (*codex saec. XV*) 21 uafer (I) *Porph.*, *faber Φ* 22 sculptum (I)*λ* (*Bland.*), scalptum *Fl* 25 mercuriale (I) (II), mercurialem ς, Mercuriali *Gryphius* 29 ue *E*, que *aΦ* 30 medicum (I)*λ*, modicum *Fl* (*a?*) 33 ueri (I), uerum *Φ*

te quicquam indignum. pudor" inquit "te malus angit,
insanos qui inter vereare insanus haberi.
primum nam inquiram, quid sit furere: hoc si erit in te
solo, nil verbi, pereas quin fortiter, addam. —
"quem mala stultitia et quemcumque inscitia veri
caecum agit, insanum Chrysippi porticus et grex
autumat. haec populos, haec magnos formula reges,
excepto sapiente, tenet. nunc accipe, quare
desipiant omnes aeque ac tu, qui tibi nomen
insano posuere.
"velut silvis, ubi passim
palantis error certo de tramite pellit,
ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit, unus utrique
error, sed variis inludit partibus: hoc te
crede modo insanum, nihilo ut sapientior ille
qui te deridet caudam trahat.
"est genus unum
stultitiae nihilum metuenda timentis, ut ignis,
ut rupes fluviosque in campo obstare queratur;
alterum et huic varum et nihilo sapientius ignis
per medios fluviosque ruentis: clamet amica,
mater, honesta soror cum cognatis, pater, uxor:
'hic fossa est ingens, hic rupes maxima: serva!'
non magis audierit, quam Fufius ebrius olim,
cum Ilionam edormit, Catienis mille ducentis
'mater, te appello' clamantibus. huic ego volgus
errori similem cunctum insanire docebo.
insanit veteres statuas Damasippus emendo:
integer est mentis Damasippi creditor? esto.
'accipe quod numquam reddas mihi' si tibi dicam:

(I) : *a E* (II) : *Φ*

39 angit (I) (*Bland.*), urget *Φ* 41 si erit (I), siet *Φ* 50 — error *ob adverbia Prisc. 15, 19 p. 75, 17* utrique *Φ* (*Prisc.*), utrisque *E* (*a non legitur*) 53 trahat (I) (II) *schol. Γ V p. 141, 28*, trahit ς (*a non legitur*) 56 uarum (I) (II) *Porph.*, uarium *l* ς 57 amica mater *iungit Porph.*, anicla mater *Horkel* 62 uulgus (-tus l^1) El^1 *Goth.*, uulgum *aλ*, uultum *F* 63 similem cunctum (I)λ, similis cuncta *Fl*

tune insanus eris, si acceperis, an magis excors
reiecta praeda, quam praesens Mercurius fert?
scribe decem a Nerio: non est satis; adde Cicutae
nodosi tabulas, centum, mille adde catenas;
effugiet tamen haec sceleratus vincula Proteus.
cum rapies in ius malis ridentem alienis,
fiet aper, modo avis, modo saxum et, cum volet, arbor.
si male rem gerere insani est, contra bene sani:
putidius multo cerebrum est, mihi crede, Perelli
dictantis, quod tu numquam rescribere possis.
audire atque togam iubeo conponere, quisquis
ambitione mala aut argenti pallet amore,
quisquis luxuria tristive superstitione
aut alio mentis morbo calet: huc propius me,
dum doceo insanire omnis, vos ordine adite.
  "danda est ellebori multo pars maxima avaris:
nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem.
heredes Staberi summam incidere sepulcro,
ni sic fecissent, gladiatorum dare centum
damnati populo paria atque epulum arbitrio Arri,
frumenti quantum metit Africa. 'sive ego prave
seu recte hoc volui, ne sis patruos mihi': credo,
hoc Staberi prudentem animum vidisse. 'quid ergo
sensit, cum summam patrimoni insculpere saxo
heredes voluit?' quoad vixit, credidit ingens
pauperiem vitium et cavit nihil acrius, ut, si
forte minus locuples uno quadrante perisset,
ipse videretur sibi nequior: 'omnis enim res,
virtus, fama, decus, divina humanaque pulcris
divitiis parent; quas qui construxerit, ille

Ⓘ : ***a E***   Ⓘⓘ : ***Φ***

69 *ob* scribe *Serv. Aen. 7, 422* quidam Anerio ὑφ' ἓν legunt *Ps. Porph.* **71** haec sceleratus Ⓘ Ⓘⓘ, hic celeratus *E* **72** ius Ⓘ *Goth. Porph.*, iura *Φ a* **75** *redit D*; [Ⓘ : ***a D E***] **76** *ob* rescribere *Serv. Aen. 7, 422* **91** quoad uixit *vel* quo aduixit Ⓘ Ⓘⓘ, quod aduixit $E^1 a^1$ **93** perisset *Φ*, periret Ⓘ **96** construxerit Ⓘ, contraxerit Ⓘⓘ (*Bland.*)

clarus erit, fortis, iustus.' 'sapiensne?' 'etiam et rex
et quidquid volet.' hoc, veluti virtute paratum,
speravit magnae laudi fore. quid simile isti
Graecus Aristippus? qui servos proicere aurum
in media iussit Libya, quia tardius irent
propter onus segnes. uter est insanior horum?
nil agit exemplum, litem quod lite resolvit.
siquis emat citharas, emptas conportet in unum,
nec studio citharae nec Musae deditus ulli,
si scalpra et formas non sutor, nautica vela
aversus mercaturis: delirus et amens
undique dicatur merito. qui discrepat istis
qui nummos aurumque recondit, nescius uti
conpositis metuensque velut contingere sacrum?
siquis ad ingentem frumenti semper acervom
porrectus vigilet cum longo fuste neque illinc
audeat esuriens dominus contingere granum
ac potius foliis parcus vescatur amaris;
si positis intus Chii veterisque Falerni
mille cadis, nihil est, tercentum milibus, acre
potet acetum; age, si et stramentis incubet unde-
octoginta annos natus, cui stragula vestis,
blattarum ac tinearum epulae, putrescat in arca:
nimirum insanus paucis videatur, eo quod
maxima pars hominum morbo iactatur eodem.
filius aut etiam haec libertus ut ebibat heres,
dis inimice senex, custodis? ne tibi desit?
quantulum enim summae curtabit quisque dierum,
unguere si caulis oleo meliore caputque

(I) : *a D E*   (II) : *Φ*

97 *ob* ne *'confirmativum' affert Prisc. 16, 12 p. 101, 23* ne (I) (II) (*i. a F*) *Prisc.*, que *E D λ(l?)*   **98** ueluti (I) *Porph.* (*i. schol. Γ V p. 145, 18*), uelut in *Φ*   **103** *ob sententiam Schol. Γ V ad v. 210*   **108** qui (I) (II) (*Bland.*), quid *D E* istis (I), iste *Φ*   **112** porrectus (I) (II), proiectus ς   **114** uescatur (I) (II), vexatur *a E*   **117** unde | octoginta — vestis *ob tmesin Prisc. inst. 18, 210 p. 311, 5 et gramm. III p. 416, 11*

coeperis inpexa foedum porrigine? quare,
si quidvis satis est, periuras, surripis, aufers
undique? tun sanus? populum si caedere saxis
incipias servosve tuos, quos aere pararis,
insanum te omnes pueri clamentque puellae;
cum laqueo uxorem interimis matremque veneno,
incolumi capite es? quid enim? neque tu hoc facis Argis
nec ferro ut demens genetricem occidis Orestes.
an tu reris eum occisa insanisse parente
ac non ante malis dementem actum Furiis quam
in matris iugulo ferrum tepefecit acutum?
quin, ex quo est habitus male tutae mentis Orestes,
nil sane fecit quod tu reprehendere possis:
non Pyladen ferro violare aususve sororem
Electran, tantum maledicit utrique vocando
hanc Furiam, hunc aliud, iussit quod splendida bilis.
pauper Opimius argenti positi intus et auri,
qui Veientanum festis potare diebus
Campana solitus trulla vappamque profestis,
quondam lethargo grandi est oppressus, ut heres
iam circum loculos et clavis laetus ovansque
curreret. hunc medicus multum celer atque fidelis
excitat hoc pacto: mensam poni iubet atque
effundi saccos nummorum, accedere plures
ad numerandum: hominem sic erigit; addit et illud:
'ni tua custodis, avidus iam haec auferet heres.'
'men vivo?' 'ut vivas igitur, vigila. hoc age.' 'quid vis?'
'deficient inopem venae te, ni cibus atque
ingens accedit stomacho fultura ruenti.
tu cessas? agedum, sume hoc ptisanarium oryzae.'

(I): *aDE* (II): *Φ*

128 tun (tunc *D*) sanus (I), tu insanus *Φ* 129 tuos (I) (II), tuo *Goth.* ς 142 opimius (I) (*Porph.*), opimus *Φ* 152 quid (I), quod D^1*Φ* 153 Deficient (I) (II), Deficiant *E*ς 154 accedit (I) (II), accedat *D*λ 155 *sub lemmate* orize *exempla Vatic. 259* tisanarium (tys- *Φ ex. Vat.*) (I) (II) (*exempla Vatic.*)

'quanti emptae?' 'parvo.' 'quanti ergo?' 'octussibus.' 'eheu,
quid refert, morbo an furtis pereamque rapinis?'
'quisnam igitur sanus?' qui non stultus. 'quid avarus?'
stultus et insanus.
"'quid, siquis non sit avarus,
continuo sanus?' minime. 'cur, Stoice?' dicam.
'non est cardiacus (Craterum dixisse putato)
hic aeger'. recte est igitur, surgetque? negabit,
quod latus aut renes morbo temptentur acuto.
non est periurus neque sordidus, inmolet aequis
hic porcum Laribus; verum ambitiosus et audax:
naviget Anticyram. quid enim differt, barathrone
dones quidquid habes an numquam utare paratis? —
Servius Oppidius Canusi duo praedia, dives
antiquo censu, gnatis divisse duobus
fertur et hoc moriens pueris dixisse vocatis
ad lectum: 'postquam te talos, Aule, nucesque
ferre sinu laxo, donare et ludere vidi,
te, Tiberi, numerare, cavis abscondere tristem,
extimui, ne vos ageret vesania discors,
tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam.
quare per divos oratus uterque Penatis
tu cave ne minuas, tu ne maius facias id
quod satis esse putat pater et natura coercet.
praeterea ne vos titillet gloria, iure
iurando obstringam ambo: uter aedilis fueritve
vestrum praetor, is intestabilis et sacer esto.'

(I) : *a D E* (II) : *Φ*

156 emptae (I), empti *Φ* octussibus (I) *Φ* *comm. Cruq.*, oct. assibus (*sic*) *Bland.*, octo assibus ς **163** *repetit ipse epist. 1, 6, 28* (si . . . temptantur), *ob* renes *affert Prisc. 6, 30 p. 221, 16* temptentur (I) (II), temptantur ς (*Prisc.*) **166** barathrone (I) (II) (*deest E*) *Porph.* (*i. schol. Γ V p. 149, 18 sq.*); Balatroni *vel* Barathroni *dativum nominis proprii interpretati sunt* (*cf. 2, 8, 21*) *Ps. Porph. p. 301, 27, schol. Γ V p. 149, 13—17;* verum quidam legunt 'barathro', ut veniat a nominativo barathrus *Ps. Porph.* **168** dives — censu *ob sententiam Serv. Aen. 7, 537* **169** diuisse (I) (II) (*Bland.*), diuisisse *a F* **170** hoc (I) (II) (*Bland.*), haec ς **174** u(a)esania (II), insania (I)

in cicere atque faba bona tu perdasque lupinis,
latus ut in circo spatiere et aeneus ut stes,
nudus agris, nudus nummis, insane, paternis;
scilicet ut plausus quos fert Agrippa feras tu,
astuta ingenuom volpes imitata leonem? —
'nequis humasse velit Aiacem, Atrida, vetas cur?'
'rex sum.' 'nil ultra quaero plebeius.' 'et aequam
rem imperito ac sicui videor non iustus, inulto
dicere quod sentit permitto.' 'maxime regum,
di tibi dent capta classem redducere Troia.
ergo consulere et mox respondere licebit?'
'consule.' 'cur Aiax, heros ab Achille secundus,
putescit, totiens servatis clarus Achivis,
gaudeat ut populus Priami Priamusque inhumato,
per quem tot iuvenes patrio caruere sepulcro?'
'mille ovium insanus morti dedit, inclitum Vlixen
et Menelaum una mecum se occidere clamans.'
'tu cum pro vitula statuis dulcem Aulide natam
ante aras spargisque mola caput, inprobe, salsa,
rectum animi servas?' 'quorsum?' 'insanus quid enim Aiax
fecit? cum stravit ferro pecus, abstinuit vim
uxore et gnato; mala multa precatus Atridis
non ille aut Teucrum aut ipsum violavit Vlixen.'
'verum ego, ut haerentis adverso litore navis
eriperem, prudens placavi sanguine divos.'
'nempe tuo, furiose?' 'meo, sed non furiosus.'
'qui species alias veris scelerisque tumultu

(I): *aDE* (II): *Φ*

183 Latus (I) (II) (*Bland.*), altus *Peerlkamp* et (II), aut (I) 187 *ob voc.* Atrida *afferunt Serv. Aen. 3, 475 Prisc. 7, 7 p. 290, 4* 188 quaero (I) (II) *schol. Γ*, quaere *Bland.*[1] 189 ac (I) *Fl*, at λ *Bland.* 190 quod *aEΦ*, quae *D* 191 classem capta *E* re(d)ducere (I) (II), deducere ς (*codd. Porph.*) 201 quorsum (I) (II), quorum ψλ *Goth. Ps. Porph.* ⟨quorum⟩ ... in ali⟨is⟩ quor⟨s⟩um ... *schol. Γ V;* cursum *Bothe* insani *Peerlkamp* 203 *ob* Atridis *exempla Vatic. 260* 208 ueri sceleris (I) *Bland.*[1], ueris celeris *Φ Bland.*[2], ueris sceleris *Goth.* ueris *legit Porph.* (*cf. et schol. Γ V p. 152, 8*)

permixtas capiet, commotus habebitur atque
stultitiane erret nihilum distabit an ira.
Aiax cum inmeritos occidit desipit agnos;
cum prudens scelus ob titulos admittis inanis,
stas animo et purum est vitio tibi, cum tumidum est cor?'
siquis lectica nitidam gestare amet agnam,
huic vestem ut gnatae, paret ancillas, paret aurum,
Rufam aut Pusillam appellet fortique marito
destinet uxorem: interdicto huic omne adimat ius
praetor et ad sanos abeat tutela propinquos.
quid, siquis gnatam pro muta devovet agna,
integer est animi? ne dixeris. ergo ubi prava
stultitia, hic summa est insania; qui sceleratus,
et furiosus erit; quem cepit vitrea fama,
hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.
"nunc age, luxuriam et Nomentanum arripe mecum:
vincet enim stultos ratio insanire nepotes.
hic simul accepit patrimoni mille talenta,
edicit, piscator uti, pomarius, auceps,
unguentarius ac Tusci turba inpia vici,
cum scurris fartor, cum Velabro omne macellum
mane domum veniant. quid tum? venere frequentes,
verba facit leno: 'quidquid mihi, quidquid et horum
cuique domi est, id crede tuom et vel nunc pete vel cras.'
accipe quid contra haec iuvenis responderit aequos.
'tu nive Lucana dormis ocreatus, ut aprum

(I): ***aDE*** (II): ***Φ***

211 cum inmeritos *D* (*Bland.*), inmeritos cum *aEΦ* 212 admittis (I) (II), committis (*Bland.*) ς, committit *lemma 'Porph.'* 213 uitio (I) λ, *omis. Fl* tibi (I) (II), *omis. aEl*[1] 216 aut (I) (II), et *Bland.?* pusillam (I) (II) *Bland.*[2], posillam *Bland.*[1] forti — uxorem *ob* forti *adfert Don. Ter. Hec. 4, 1, 41* (*556*) 224 nomentanum (I) *l Porph.*, nomen uanum *Fλ* 225 Vincet (I) (*Bland.*), Vincit *Φ* 227 Edicit (II), Et dicit (I) 228 Tusci — vici *ob nomen Serv. Aen. 5, 560* 230 quid (qui *λ*) tum (dum *E*) (I) (II), qui cum ς, quid enim *Cuningham* 234 Tu *Bentley*, In (I) (II)

cenem ego; tu piscis hiberno ex aequore verris.
segnis ego, indignus qui tantum possideam: aufer,
sume tibi deciens; tibi tantundem; tibi triplex,
unde uxor media currit de nocte vocata.' —
filius Aesopi detractam ex aure Metellae,
scilicet ut deciens solidum absorberet, aceto
diluit insignem bacam: qui sanior ac si
illud idem in rapidum flumen iaceretve cloacam? —
Quinti progenies Arri, par nobile fratrum,
nequitia et nugis, pravorum et amore gemellum,
luscinias soliti inpenso prandere coemptas,
quorsum abeant? sani ut creta, an carbone notati?
"aedificare casas, plostello adiungere muris,
ludere par inpar, equitare in harundine longa
siquem delectet barbatum: amentia verset.
si puerilius his ratio esse evincet amare
nec quicquam differre, utrumne in pulvere, trimus
quale prius, ludas opus, an meretricis amore
sollicitus plores: quaero, faciasne quod olim
mutatus Polemon? ponas insignia morbi,
fasciolas, cubital, focalia, potus ut ille
dicitur ex collo furtim carpsisse coronas,

(I): ***aDE*** (II): ***Φ***

235 uerris (II) (*Bland.*), uellis (I)*l*; alii 'uerris' idest trahis. sed si 'uellis', cum difficultate trahis *schol. Γ* **238** uocata (I) (II), citata ς; 'nocte citata', legitur et 'vocata' *Ps. Porph.* **240** absorberet (obs- *a*) (I)*l*, exorberet *Fλ* **245** *Charis. gramm. I 552, 12* luscinius ἀηδών, et luscinia, ut Horatius dixit Luscinias (I)*l*, Lucinias *Fλ* **246** sani ut (I)*l* (*Porph.*) (*i. schol. Γ V p. 155, 5*), sani (-nii *ψ*) *Fλ* (*schol. Pers. 5, 108*), sanin *Marcilius* **247** plostello (I) *Porph.* (*i. schol. Γ*), postello *l*, postella *Fl* **249** delectet (I), delectat *Φ* **250** Si (I) (II) *Bland.*, Sic *Eλ* esse euincet (I)*λl*, esset uincet *F* **251** trimus (I) (II), primus *Bland.* **253** Horatius sermonum libro secundo fabulam istam Polemonis inseruit, si recte memini, hisce versibus: ⟨quaero . . . olim⟩ mutatus — **257** magistri *Fronto p. 23 N* (*mihi benigne relectus ab E. Hauler*) **254** poenas *cod. Frontonis* **255** cubital ς (*Fronto*) *lemma Porph.*, cubitale (I) (II) *Bland.* postus *cod. Frontonis* **256** ex *om. cod. Frontonis*, e *add. man. 2*

postquam est inpransi correptus voce magistri?
porrigis irato puero cum poma, recusat;
'sume, catelle': negat; si non des, optet. amator
exclusus qui distat, agit ubi secum, eat an non,
quo rediturus erat non arcessitus, et haeret
invisis foribus? 'nec nunc, cum me vocat ultro,
accedam? an potius mediter finire dolores?
exclusit; revocat: redeam? non, si obsecret.' — ecce
servos, non paulo sapientior 'o ere, quae res
nec modum habet neque consilium, ratione modoque
tractari non volt. in amore haec sunt mala, bellum,
pax rursum: haec siquis tempestatis prope ritu
mobilia et caeca fluitantia sorte laboret
reddere certa sibi, nihilo plus explicet ac si
insanire paret certa ratione modoque.'
quid? cum Picenis excerpens semina pomis
gaudes, si cameram percusti forte, penes te es?
quid? cum balba feris annoso verba palato,
aedificante casas qui sanior? adde cruorem
stultitiae atque ignem gladio scrutare. modo, inquam,
Hellade percussa Marius cum praecipitat se,
cerritus fuit? an commotae crimine mentis
absolves hominem et sceleris damnabis eundem
ex more inponens cognata vocabula rebus?
"'libertinus erat, qui circum compita siccus
lautis mane senex manibus currebat et 'unum',
('quid tam magnum?' addens), 'unum me surpite morti!
dis etenim facile est' orabat, sanus utrisque

(I): *a D E* (II): *Φ*

257 *ob* impransi *schol. Γ V ad 2, 27* correptus (I) (II) (*schol. Γ V*), corruptus *cod. Frontonis corr. in* -ept- 262 *cf. Ter. Eun. 46 sqq.* nec (I) (II), ne *l Goth.* uocat *ς*, *cf. Ter.*; uocet (I) (II) 265 o ere quae res (I) *cf. Ter.*, oherequires *λ*, o[r]erequeres *l*, orerequires *F* 266 habet (I) *λ*, *omis. Fl* 272 Quid (I) *λ*, Qui *Fl* 276 inquam (I) (II) *itaque legisse videtur Porph.* (*i. schol. Γ V p. 157, 23*), in quem (*sic distincta* scrutare modo, in quem) *Franke* 283 Quid tam (I) (II) *Bland.*, Quiddam *l Goth. ς*

auribus atque oculis; mentem, nisi litigiosus,
exciperet dominus, cum venderet. hoc quoque volgus
Chrysippus ponit fecunda in gente Meneni. —
'Iuppiter, ingentis qui das adimisque dolores,'
mater ait pueri mensis iam quinque cubantis,
'frigida si puerum quartana reliquerit, illo
mane die, quo tu indicis ieiunia, nudus
in Tiberi stabit.' casus medicusve levarit
aegrum ex praecipiti: mater delira necabit
in gelida fixum ripa febrimque reducet.
quone malo mentem concussa? timore deorum."
  'haec mihi Stertinius, sapientum octavos, amico
arma dedit, posthac ne conpellarer inultus.
dixerit insanum qui me, totidem audiet atque
respicere ignoto discet pendentia tergo.'
  'Stoice, post damnum sic vendas omnia pluris,
qua me stultitia, quoniam non est genus unum,
insanire putas? ego nam videor mihi sanus.'
'quid, caput abscissum demens cum portat Agaue
gnati infelicis, sibi tunc furiosa videtur?'
'stultum me fateor (liceat concedere veris)
atque etiam insanum; tantum hoc edissere, quo me
aegrotare putes animi vitio.' 'accipe: primum
aedificas, hoc est longos imitaris, ab imo
ad summum totus moduli bipedalis, et idem
corpore maiorem rides Turbonis in armis
spiritum et incessum: qui ridiculus minus illo?
an, quodcumque facit Maecenas, te quoque verum est,

(I): ***aDE***   (II): ***Φ***

286 uulgus (I) *Porph.*, uulgo (-um l^1) *Φ*   291 Mane (II), Magne (-no *E*) (I)   292 ue (I), que *Φ*   294 febrim *Φ*, febrem (I)   303 abscissum ς, abscisum (I) (II)   demens cum portat (I) (II), manibus portauit *Bland.*, manibus cum portat *Goth.*   304 tunc (I), tum *Φ*   310 — spiritum *ob* Turbonis *Prisc. 6, 16 p. 207, 20* (maiore *codd. plerique*); *eadem de causa* T. in armis *afferunt Serv. Aen. 1, 83 Serv. auct. Aen. 7, 378*

tanto dissimilem et tanto certare minorem?
absentis ranae pullis vituli pede pressis
unus ubi effugit, matri denarrat, ut ingens
belua cognatos eliserit: illa rogare,
quantane? num tantum, sufflans se, magna fuisset?
'maior dimidio'. 'num tanto?' cum magis atque
se magis inflaret, 'non, si te ruperis,' inquit,
'par eris.' haec a te non multum abludit imago.
adde poemata nunc, hoc est, oleum adde camino,
quae siquis sanus fecit, sanus facis et tu.
non dico horrendam rabiem' — 'iam desine' — 'cultum
maiorem censu' — 'teneas, Damasippe, tuis te' —
'mille puellarum, puerorum mille furores' —
'o maior tandem parcas, insane, minori.'

IIII.

'Vnde et quo Catius?' 'non est mihi tempus aventi
ponere signa novis praeceptis, qualia vincent
Pythagoran Anytique reum doctumque Platona.'
'peccatum fateor, cum te sic tempore laevo
interpellarim; sed des veniam bonus, oro.
quodsi interciderit tibi nunc aliquid, repetes mox,
sive est naturae hoc sive artis, mirus utroque.'
'quin id erat curae, quo pacto cuncta tenerem
utpote res tenuis, tenui sermone peractas.'

(I): ***aDE*** (II): ***Φ***

313 Tanto (I) (II), Tantum *Bland.* tam te d. quanto *Peerlkamp* **317** tantum *Bland. Porph. E, omisisse videtur* (I) (*omisit D*), tandem *Φa* se (I) (*sic a, in E rasura,* si *D*) (II) *Bland.*, si (*sic λ*) *Φ* **318** tanto (I) (II), tantum *l*ς **321** oleum adde camino *ob sententiam Serv. Aen. 4, 54* **322** sanus fecit, sanus facis et tu (I) (II), sanus facit, et sanus facies tu D^1 (*Bland.*) **323** dico (I) (II) *Porph.*, dicam D^1ς

4, 1 — Catius *ob* unde *locale Prisc. 15, 30 p. 83, 16* **2** uincent (II) (*Bland.*), uincunt (I)*l*, uincant ς **3** anytique (antyquite *E*) (I), antique *l*, utique *Fλ* **5** Interpellarim (I) (II), Interpellarem *F* **9** Vt pote res (I), Vt pote ris *Φ ut videtur* (Vt poteris *F*, Vt pote *omisso* res *λl*)

'ede hominis nomen, simul et, Romanus an hospes.'
'ipsa memor praecepta canam, celabitur auctor.
longa quibus facies ovis erit, illa memento,
ut suci melioris et ut magis alba rotundis,
ponere: namque marem cohibent callosa vitellum.
caule suburbano qui siccis crevit in agris
dulcior, inriguo nihil est elutius horto.
si vespertinus subito te oppresserit hospes,
ne gallina malum responset dura palato,
doctus eris vivam musto mersare Falerno:
hoc teneram faciet. pratensibus optima fungis
natura est; aliis male creditur. ille salubris
aestates peraget qui nigris prandia moris
finiet, ante gravem quae legerit arbore solem.
Aufidius forti miscebat mella Falerno,
mendose, quoniam vacuis conmittere venis
nil nisi lene decet: leni praecordia mulso
prolueris melius. si dura morabitur alvos,
mitulus et viles pellent obstantia conchae
et lapathi brevis herba, sed albo non sine Coo.
lubrica nascentes inplent conchylia lunae;
sed non omne mare est generosae fertile testae:
murice Baiano melior Lucrina peloris,
ostrea Circeis, Miseno oriuntur echini,
pectinibus patulis iactat se molle Tarentum.

(I): ***aDE*** (II): ***Φ***

11 Ipsa (I) (II), Ipse *D*ς celabitur (I) *Porph.* (*i. schol. ΓV*), celebrabitur *Φ* **12—14** *suis verbis enarrat Plin. nat. 10, 145* **13** alba (I) (II) *schol. ΓV*, alma *Bentley* **14** cohibent (I), prohibent *Φ* **15** Cole (Colle *Fl*) (I) (II) *Bland. schol. ΓV* **18** responset *Φ*, responsat *a*, respondet *DEGoth.* **19** musto ς *Bentley*, mixto (I) (II) **22** peraget (II), peragit (I)*l* **28** Quodque ratis melius verbis dicemus Horati: Mitulus e. v. pellunt (*sic*) o. c. *Ser. Samm. 528* **29** Horatius dicit Coum vinum *Schol. Lucan. 8, 247.* Coo derivativum est ceterum principale est Cos *frg. Bob. gramm. VII 542, 6* **32** *ob* Baiano Lucrina peloris *exempla Vatic. 261* **33** *ob plur.* ostrea *Serv. georg. 1, 207*, *ob masc.* echini *gramm. de dub. nom. V 578, 12* **34** molle Tarentum *ob lusum etymologicum Macrob. Sat. 3, 18, 13*

nec sibi cenarum quivis temere arroget artem,
non prius exacta tenui ratione saporum.
nec satis est cara piscis averrere mensa
ignarum, quibus est ius aptius et quibus assis
languidus in cubitum iam se conviva reponet.
Vmber et iligna nutritus glande rotundas
curvat aper lances carnem vitantis inertem:
nam Laurens malus est, ulvis et harundine pinguis.
vinea submittit capreas non semper edulis.
fecundae leporis sapiens sectabitur armos.
piscibus atque avibus quae natura et foret aetas,
ante meum nulli patuit quaesita palatum.
sunt quorum ingenium nova tantum crustula promit.
nequaquam satis in re una consumere curam,
ut siquis solum hoc, mala ne sint vina, laboret,
quali perfundat piscis securus olivo.
Massica si caelo suppones vina sereno,
nocturna siquid crassi est tenuabitur aura
et decedet odor nervis inimicus; at illa
integrum perdunt lino vitiata saporem.
Surrentina vafer qui miscet faece Falerna
vina, columbino limum bene colligit ovo,
quatenus ima petit volvens aliena vitellus.
tostis marcentem squillis recreabis et Afra
potorem coclea: nam lactuca innatat acri
post vinum stomacho; perna magis et magis hillis

(I): *aDE* (II): *Φ*

37 auerrere (I) (II) (*Bland.*) *Porph.*, auertere *D*ς 39 reponet (I), reponit *Φ* 40 et (I) (II), ut *Bonfinis* 41 uitantis (I) (II), uitiantis ς; *et* uitantis *et* uitiantis *false explicant schol. ΓV* 43 *ob* edulis *schol. Γ epod. 2, 34, ob idem verbum exempla Vatic. 262* 44 *ob rem affert Don. Ter. Eun. 246* Fecundae *Bland.* ς, Fecundi (I) *Φ* (*Porph.*) (*Don.*); *cf. Prisc. 5, 42 p. 169, 15* 47 tantum (*om. E*) (I), tamen *Φ* 49 ne sint (I) *l*, nescit *Fλ* 50 perfundat (I) *λ*, profundat *Fl* 56 limum (I) *l*, linum *λ*, uinum *F* 57 *ob fem.* (!) vitellus *affert 'Porph.' ad v. 14* (petunt) 60 et (*om.* a^1) (I) (II), ac *E* hillis (I) *Porph.* (*i. schol. ΓV p. 166, 17*), illis *Φ schol. Γ p. 166, 21*

flagitat inmorsus refici, quin omnia malit
quaecumque inmundis fervent adlata popinis.
est operae pretium duplicis pernoscere iuris
naturam. simplex e dulci constat olivo,
quod pingui miscere mero muriaque decebit
non alia quam qua Byzantia putuit orca.
hoc ubi confusum sectis inferbuit herbis
Corycioque croco sparsum stetit, insuper addes
pressa Venafranae quod baca remisit olivae.
Picenis cedunt pomis Tiburtia suco:
nam facie praestant. venucula convenit ollis;
rectius Albanam fumo duraveris uvam.
hanc ego cum malis, ego faecem primus et hallec,
primus et invenior piper album cum sale nigro
incretum puris circumposuisse catillis.
inmane est vitium dare milia terna macello
angustoque vagos piscis urgere catino.
magna movet stomacho fastidia seu puer unctis
tractavit calicem manibus, dum furta ligurrit,
sive gravis veteri craterae limus adhaesit.
vilibus in scopis, in mappis, in scobe quantus
consistit sumptus? neglectis flagitium ingens.
ten lapides varios lutulenta radere palma
et Tyrias dare circum inluta toralia vestis,
oblitum, quanto curam sumptumque minorem
haec habeant, tanto reprehendi iustius illis,
quae nisi divitibus nequeant contingere mensis?'
'docte Cati, per amicitiam divosque rogatus
ducere me auditum, perges quocumque, memento.
nam quamvis memori referas mihi pectore cuncta,

(I): ***a D E*** (II): ***Φ***

66 qua (*sed a D incerti*) (I), quae *Φ* **68** addes (I), addens *Φ* **71** uenucula ς, uennuncula (-ucula *λ l*) (I) (II) **73** ego primus face nec (*sic*) allec [miscui] *ob* hallec *affert Non. p. 120, 6* **74** inuenior (I) (II) *Bland. schol. Γ p. 167, 10*, inueni *a* ς *schol. Γ p. 167, 16* **78** mouet *Φ*, mouent (I)*l* **80** craterae (I)*λl*, creterrae *F Bland.*[1]; *cf. carm. 3, 18, 7* **83** lutulenta (I)*λ*, luculenta *Fl* **84** inluta (I), inlota *Φ* **90** *ob* memori *Prisc. 7, 78, p. 354, 5*

non tamen interpres tantundem iuveris. adde
voltum habitumque hominis, quem tu vidisse beatus
non magni pendis, quia contigit; at mihi cura
non mediocris inest, fontes ut adire remotos
atque haurire queam vitae praecepta beatae.'

V.

'Hoc quoque, Teresia, praeter narrata petenti
responde, quibus amissas reparare queam res
artibus atque modis. quid rides?' 'iamne doloso
non satis est Ithacam revehi patriosque Penates
adspicere?' 'o nulli quicquam mentite, vides ut
nudus inopsque domum redeam te vate, neque illic
aut apotheca procis intacta est aut pecus: atqui
et genus et virtus, nisi cum re, vilior alga est.'
'quando pauperiem missis ambagibus horres,
accipe qua ratione queas ditescere. turdus
sive aliud privom dabitur tibi, devolet illuc,
res ubi magna nitet domino sene; dulcia poma
et quoscumque feret cultus tibi fundus honores
ante Larem gustet venerabilior Lare dives.
qui quamvis periurus erit, sine gente, cruentus
sanguine fraterno, fugitivos, ne tamen illi
tu comes exterior, si postulet, ire recuses.'
'utne tegam spurco Damae latus? haud ita Troiae
me gessi, certans semper melioribus.' 'ergo
pauper eris.' 'fortem hoc animum tolerare iubebo;
et quondam maiora tuli<t>. tu protinus, unde
divitias aerisque ruam, dic augur, acervos.'

(I): *a D E*   (II): *Φ*

5, 3 doloso (I), dolosos *Φ*   6 redeam (I)λ, redeat *Fl*   7 *cum lemmate* apotheca *exempla Vatic. 263*   atqui (I)λ, aut qui *Fl* (*exempla Vatic.*)   11 priuum (I) (II) *Porph.*, primum λ ς; legitur et 'primum' ut 'prima poma' *schol. Γ*   18 Vtne (I) (II) (*Bland.*), Vısne al(ii) ut *F*, Visne ς   21 tulit ς, tuli (I) (II)   22 ruam (I) (II), eruam *E Goth. ex 'Porph.'*, struam *Schrader*

'dixi equidem et dico: captes astutus ubique
testamenta senum neu, si vafer unus et alter
insidiatorem praeroso fugerit hamo,
aut spem deponas aut artem inlusus omittas.
magna minorve foro si res certabitur olim:
vivet uter locuples sine gnatis, inprobus, ultro
qui meliorem audax vocet in ius, illius esto
defensor; fama civem causaque priorem
sperne, domi si gnatus erit fecundave coniux.
"Quinte" puta aut "Publi" (gaudent praenomine molles
auriculae) "tibi me virtus tua fecit amicum.
ius anceps novi, causas defendere possum;
eripiet quivis oculos citius mihi quam te
contemptum cassa nuce pauperet; haec mea cura est,
nequid tu perdas neu sis iocus." ire domum atque
pelliculam curare iube; fi cognitor ipse,
persta atque obdura: seu rubra Canicula findet
infantis statuas, seu pingui tentus omaso
Furius "hibernas cana nive conspuet Alpis."
"nonne vides" aliquis cubito stantem prope tangens
inquiet, "ut patiens, ut amicis aptus, ut acer?"
plures adnabunt thynni et cetaria crescent.
sicui praeterea validus male filius in re
praeclara sublatus aletur, ne manifestum
caelibis obsequium nudet te, leniter in spem
adrepe officiosus, ut et scribare secundus
heres et, siquis casus puerum egerit Orco,
in vacuom venias: perraro haec alea fallit.
qui testamentum tradet tibi cumque legendum,

(I): *aDE* (II): *Φ*

24 neu (I) (II), seu *F* **26** *ob* 'omitto . . . pro ommitto' *Prisc. 2, 5 p. 46, 22* artem (I) (II), partem (*Prisc.*) **36** cassa ς *schol. Γ,* quassa (I) (II) (*Bland.*) **38** fi (I) (II) *Bland.*, si *aFl*, sis ς **39** Persta (I) *schol. Γ,* Presta *Φ* Persius (*sic*): findit (*sic*) infantes statuas *ob rem Serv. georg. 3, 363* **40** *cum lemmate* homaso *exempla Vatic. 65* infantes (I) (II) *Porph.* (*Serv. exempla Vatic.*), Infamis *Blümner* (*i. Priapi*) **48** Adrepe (I) *schol. Γ V,* Arripe *a Φ* ut et (I) (II), ut *Goth.*, uti *Heindorf*

abnuere et tabulas a te removere memento,
sic tamen, ut limis rapias, quid prima secundo
cera velit versu; solus multisne coheres,
veloci percurre oculo. plerumque recoctus
scriba ex quinqueviro corvom deludet hiantem
captatorque dabit risus Nasica Corano.'
'num furis? an prudens ludis me obscura canendo?'
'o Laertiade, quidquid dicam, aut erit aut non:
divinare etenim magnus mihi donat Apollo.'
'quid tamen ista velit sibi fabula, si licet, ede.'
'tempore quo iuvenis Parthis horrendus, ab alto
demissum genus Aenea, tellure marique
magnus erit, forti nubet procera Corano
filia Nasicae, metuentis reddere soldum.
tum gener hoc faciet: tabulas socero dabit atque
ut legat orabit; multum Nasica negatas
accipiet tandem et tacitus leget invenietque
nil sibi legatum praeter plorare suisque.
illud ad haec iubeo: mulier si forte dolosa
libertusve senem delirum temperet, illis
accedas socius: laudes, lauderis ut absens.
adiuvat hoc quoque, sed vincit longe prius ipsum
expugnare caput. scribet mala carmina vecors:
laudato. scortator erit: cave te roget: ultro
Penelopam facilis potiori trade.' 'putasne,
perduci poterit tam frugi tamque pudica,
quam nequiere proci recto depellere cursu?'
'venit enim magnum donandi parca iuventus
nec tantum veneris quantum studiosa culinae.

Ⓘ : ***aDE*** Ⓘⓘ : ***Φ***

55 plenumque (*sic*) — hiantem *ob* recoctus *Serv. Aen. 11, 553* **59** *ob voc. in -ē Prisc. 7, 6 p. 288, 10* vaticinio illo ridiculo Tiresiae 'quidquid — non' *Boeth. cons. phil. 5, 3 p. 103, 6 Obb.* **61** si licet *Eφ*, *ergo* Ⓘ Ⓘⓘ, scilicet *aDψλl* **65** *cum lemmate* Nasice *exempla Vatic. 264* **73** uincit Ⓘ Ⓘⓘ *schol. ΓV*, uincet *a Goth.* ς **74** scribet Ⓘ Ⓘⓘ, scribit *F* **78** nequiere ς, nequiuere Ⓘ Ⓘⓘ

sic tibi Penelope frugi est; quae si semel uno
de sene gustarit tecum partita lucellum,
ut canis a corio numquam absterrebitur uncto.
me sene quod dicam factum est. anus inproba Thebis
ex testamento sic est elata: cadaver
unctum oleo largo nudis umeris tulit heres,
scilicet elabi si posset mortua; credo,
quod nimium institerat viventi. cautus adito
neu desis operae neve inmoderatus abundes.
difficilem et morosum offendet garrulus: ultra
"non" "etiam" sileas; Davos sis comicus atque
stes capite obstipo, multum similis metuenti.
obsequio grassare; mone, si increbruit aura,
cautus uti velet carum caput; extrahe turba
oppositis umeris; aurem substringe loquaci.
inportunus amat laudari: donec "ohe iam"
ad caelum manibus sublatis dixerit, urge:
crescentem tumidis infla sermonibus utrem.
cum te servitio longo curaque levarit,
et certum vigilans "quartae sit partis Vlixes"
audieris "heres": "ergo nunc Dama sodalis
nusquam est? unde mihi tam fortem tamque fidelem?"
sparge subinde et, si paullum potes inlacrimare, est
gaudia prodentem voltum celare. sepulcrum
permissum arbitrio sine sordibus exstrue: funus
egregie factum laudet vicinia. siquis

(I): *a D E* (II): *Φ*

81 oratius: penelopa *Micon post v. 296* 87 — 2, 6, 33 *desunt in E*; [(I): *a D*] elabi (I)λ (*Bland.*) *Porph.* (*i. schol. ΓV*), et abi *F*, et labi *l* si (I) (II), ut sic *Bland.* 88 institerat (I)*l*, titerat λ, extiterat *F* 89 neue (I)λ, neuel *Fla* 90 offendet (I)λ (*Bland.*), offendit *Fl*, offendes *Bentley* ultra (*D non liquet*) (I) (II) *Bland.*, ultro ς 92 *sine lemmate exempla Vatic. 265* 93 increbruit (I) (II) *Bland.*, increbuit *aΦ* *inde a v.* 95 *deficit D*; [(I): *a*] loquaci (I) (II) *Porph.*, loquacem *F* 97 urge (I) (II), urge et ς 103 est *Φ*, *del. a* inlacrima: e re est *Praedicow* 104 prodentem (I) (II), prudentem ς uultum (I)λ, multum· *Fl*

forte coheredum senior male tussiet, huic tu
dic, ex parte tua seu fundi sive domus sit
emptor, gaudentem nummo te addicere. sed me
imperiosa trahit Proserpina: vive valeque.'

VI.

Hoc erat in votis: modus agri non ita magnus,
hortus ubi et tecto vicinus iugis aquae fons
et paulum silvae super his foret. auctius atque
di melius fecere. bene est. nil amplius oro,
Maia nate, nisi ut propria haec mihi munera faxis.
si neque maiorem feci ratione mala rem
nec sum facturus vitio culpave minorem;
si veneror stultus nihil horum 'o si angulus ille
proximus accedat, qui nunc denormat agellum!'
'o si urnam argenti fors quae mihi monstret, ut illi,
thesauro invento qui mercennarius agrum
illum ipsum mercatus aravit, dives amico
Hercule!', si quod adest gratum iuvat (hac prece te oro):
pingue pecus domino facias et cetera praeter
ingenium, utque soles, custos mihi maximus adsis.
ergo ubi me in montes et in arcem ex urbe removi—
(quid prius inlustrem saturis musaque pedestri)
nec mala me ambitio perdit nec plumbeus auster
autumnusque gravis, Libitinae quaestus acerbae.
Matutine pater, seu 'Iane' libentius audis,
unde homines operum primos vitaeque labores
instituont (sic dis placitum), tu carminis esto
principium. Romae sponsorem me rapis. 'eia,
ne prior officio quisquam respondeat, urge.'

(I) : *a* (II) : *Φ*

6, 7 ue *Fl*, que *aλ Goth.* **10** O (I)*l cf. Pers. 2, 9 sq., omisisse videtur Φ* (*omisit* λ^1, Heu *F*) illi (I) (II), ille *Bland.* **11** Thesauro (II) *Porph.*, Tres auro *a* **20** *ob Ianum affert Serv. Aen. 7, 607*

sive aquilo radit terras seu bruma nivalem
interiore diem gyro trahit, ire necesse est.
postmodo quod mi obsit clare certumque locuto
luctandum in turba et facienda iniuria tardis.
'quid tibi vis, insane, et quam rem agis?' inprobus urget
iratis precibus: 'tu pulses omne quod obstat,
ad Maecenatem memori si mente recurras.'
hoc iuvat et melli est, non mentiar. at simul atras
ventum est Esquilias, aliena negotia centum
per caput et circa saliunt latus. 'ante secundam
Roscius orabat sibi adesses ad Puteal cras.'
'de re communi scribae magna atque nova te
orabant hodie meminisses, Quinte, reverti.'
'inprimat his cura Maecenas signa tabellis.'
dixeris: 'experiar', 'si vis, potes,' addit et instat.
septimus octavo propior iam fugerit annus,
ex quo Maecenas me coepit habere suorum
in numero, dumtaxat ad hoc, quem tollere raeda
vellet iter faciens et cui concredere nugas
hoc genus: 'hora quota est?' 'Thraex est Gallina Syro par?'
'matutina parum cautos iam frigora mordent';
et quae rimosa bene deponuntur in aure.
per totum hoc tempus subiectior in diem et horam
invidiae noster. ludos spectaverat, una
luserat in campo: 'fortunae filius' omnes.
frigidus a rostris manat per compita rumor:
quicumque obvius est, me consulit: 'o bone (nam te

(I) : *a*   (II) : *Φ*

27 *ob* postmodo *Serv. buc. 1, 29*   certum (I) (II), multum (*Serv.*)   locuto (I) (*Serv.*), locuti *Φ ut videtur*   29 quam rem *Bentley*, quas res (I) (II); quas res *qui servarunt aut* tibi *aut* agis *eiecerunt*   31 *ob* memori *Prisc. 7, 63 p. 340, 24*   32 melli (I) *l Goth. Porph.*, mel *Φ ut videtur* (mel *λ*, melius *F lemma Porph.*)   34 *redit E;* [(I) : *a E*]   36 noua te ς, nouare *E* (*a non legitur*), nouatae (II) *Bland. schol. Γ V*   38 tabellis (I) *λ schol. Γ V*, tabellas *Fl*   40 propior (I), proprior *a Φ*   46 deponuntur (I) (II) (*Porph.*), disponuntur *E*[1]   48 spectauerat *et* 49 luserat (I) (II), -erit *utrubique* ς

scire, deos quoniam propius contingis, oportet),
numquid de Dacis audisti?' 'nil equidem.' 'ut tu
semper eris derisor.' 'at omnes di exagitent me,
si quicquam.' 'quid? militibus promissa Triquetra
praedia Caesar an est Itala tellure daturus?'
iurantem me scire nihil mirantur ut unum
scilicet egregii mortalem altique silenti.
perditur haec inter misero lux non sine votis:
o rus, quando ego te adspiciam quandoque licebit
nunc veterum libris, nunc somno et inertibus horis
ducere sollicitae iucunda oblivia vitae?
o quando faba Pythagorae cognata simulque
uncta satis pingui ponentur holuscula lardo?
o noctes cenaeque deum, quibus ipse meique
ante Larem proprium vescor vernasque procacis
pasco libatis dapibus. prout cuique libido est,
siccat inaequalis calices conviva solutus
legibus insanis, seu quis capit acria fortis
pocula seu modicis uvescit laetius. ergo
sermo oritur, non de villis domibusve alienis,
nec male necne Lepos saltet; sed, quod magis ad nos
pertinet et nescire malum est, agitamus, utrumne
divitiis homines an sint virtute beati;
quidve ad amicitias, usus rectumne, trahat nos
et quae sit natura boni summumque quid eius.
Cervius haec inter vicinus garrit anilis
ex re fabellas. siquis nam laudat Arelli

(I) : *a E* (II) : *Φ*

52 propius (I)*l*, proprius *Fλ* 54 at *Goth.* ς, ad (I) (II) exagitent (I) (II) *schol. Γ*, exagitant *E* 57 mirantur (I) (II), miratur *F* ut (II) *schol. Γ*, et (I)*l* 59 Perditur (I) (II) *schol. Γ*, Porgitur *Lachmann*, Proditur *Pauly* 61 horis (I), hortis *Φ* 63 simulve *Usener* 67 prout (I)*l*, cum ut (cum *erasum λ*) *Φ Goth.*, *quod verum esse potest* 70 u(u)escit *a F Bland.*, *ergo* (I) (II); (h)umescit *Eλl* 72 necne lepos *a Porph.*, necnepos *E*, necne nepos *λl*, nec lene post *F* 77 Ceruius (I) (II), Curuius *F* uicinus *aF*, uicinos (-nas l^1) *λl Bland.*, uicino *E fortasse recte*

sollicitas ignarus opes, sic incipit: 'olim
rusticus urbanum murem mus paupere fertur
accepisse cavo, veterem vetus hospes amicum,
asper et attentus quaesitis, ut tamen artum
solveret hospitiis animum. quid multa? neque ille
sepositi ciceris nec longae invidit avenae,
aridum et ore ferens acinum semesaque lardi
frusta dedit, cupiens varia fastidia cena
vincere tangentis male singula dente superbo;
cum pater ipse domus palea porrectus in horna
esset ador loliumque, dapis meliora relinquens.
tandem urbanus ad hunc "quid te iuvat" inquit, "amice,
praerupti nemoris patientem vivere dorso?
vis tu homines Vrbemque feris praeponere silvis?
carpe viam, mihi crede, comes, terrestria quando
mortalis animas vivont sortita neque ulla est
aut magno aut parvo leti fuga: quo, bone, circa,
dum licet, in rebus iucundis vive beatus,
vive memor, quam sis aevi brevis." haec ubi dicta
agrestem pepulere, domo levis exsilit; inde
ambo propositum peragunt iter, Vrbis aventes
moenia nocturni subrepere. iamque tenebat
nox medium caeli spatium, cum ponit uterque
in locuplete domo vestigia, rubro ubi cocco
tincta super lectos canderet vestis eburnos
multaque de magna superessent fercula cena,
quae procul exstructis inerant hesterna canistris.

(I): *a E* (II): *Φ*

79 olim — **81** amicum *ob* olim *fabularum principium affert Don. Ter. Andr. 925; fabulam Horati de mure commemorant Aug. c. mend. 28 p. 509, 4 Zycha, Prisc. gramm. III 430, 7 Isid. orig. 1, 40, 6* **84** nec ciceris — avenae *ob gen. graecum Quint. inst. 9, 3, 17* **85** *cum lemmate* acinum *exempla Vatic. 125* (Asperum et ora) **86** Frusta (I) (II), Frustra *E φ λ Goth.* **89** *in Φ aberraverat a suo loco: om. F, post 109 primitus scripserat λ* **95** bone (I) (II), bene *El (Bland.)* **96** *sine lemmate exempla Vatic. 147* (secundis) **103** canderet (I) (II), arderet *Peerlkamp*

ergo ubi purpurea porrectum in veste locavit
agrestem, veluti succinctus cursitat hospes
continuatque dapes nec non verniliter ipsis
fungitur officiis, praelambens omne quod adfert.
ille cubans gaudet mutata sorte bonisque
rebus agit laetum convivam, cum subito ingens
valvarum strepitus lectis excussit utrumque.
currere per totum pavidi conclave magisque
exanimes trepidare, simul domus alta Molossis
personuit canibus. tum rusticus: "haud mihi vita
est opus hac" ait et "valeas: me silva cavosque
tutus ab insidiis tenui solabitur ervo."'

VII.

'Iamdudum ausculto et cupiens tibi dicere servos
pauca reformido.' 'Davosne?' 'ita; Davos, amicum
mancipium domino et frugi quod sit satis, hoc est,
ut vitale putes.' 'age, libertate decembri,
quando ita maiores voluerunt, utere: narra.'
'pars hominum vitiis gaudet constanter et urget
propositum; pars multa natat, modo recta capessens,
interdum pravis obnoxia. saepe notatus
cum tribus anellis, modo laeva Priscus inani
vixit inaequalis, clavom ut mutaret in horas,
aedibus ex magnis subito se conderet unde
mundior exiret vix libertinus honeste;
iam moechus Romae, iam mallet doctus Athenis
vivere, Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis.

(I) · *a E*   (II) : *Φ*

106 ubi (I)*l*, *omis.* *Fλ* **108** uerniliter (I) (II), uernaliter (ueral- *λ*) *λl* ipsis (I) (II), ipse *Lambinus* **109** affert (I)*l*, afflat *Fλ*

7, 1 *continuant priori sermoni F* (*Bland.?*), *quod probavit Bentley, dividunt* (I)*λl Porph.* **3** quod (I) (II), quoad ς **4** age — decembri *ob rem affert schol. Γ ad v. 40* **7** capessens *Fλ*, capescens (I)*l* **13** doctus (I)*l*, doctor (II) *Bland. schol. Γ* **14** *ob* quotquot *Prisc. 17, 45 p. 135, 19*

scurra Volanerius, postquam illi iusta cheragra
contudit articulos, qui pro se tolleret atque
mitteret in phimum talos, mercede diurna
conductum pavit: quanto constantior isdem
in vitiis, tanto levius miser ac prior ille
qui iam contento, iam laxo fune laborat.'
'non dices hodie, quorsum haec tam putida tendant,
furcifer?' 'ad te, inquam.' quo pacto, pessime?' 'laudas
fortunam et mores antiquae plebis, et idem,
siquis ad illa deus subito te agat, usque recuses,
aut quia non sentis, quod clamas, rectius esse,
aut quia non firmus rectum defendis et haeres
nequiquam caeno cupiens evellere plantam.
Romae rus optas; absentem rusticus Vrbem
tollis ad astra levis. si nusquam es forte vocatus
ad cenam, laudas securum holus ac, velut usquam
vinctus eas, ita te felicem dicis amasque,
quod nusquam tibi sit potandum. iusserit ad se
Maecenas serum sub lumina prima venire
convivam: "nemon oleum fert ocius? ecquis
audit?" cum magno blateras clamore fugisque.
Mulvius et scurrae, tibi non referenda precati,
discedunt. "etenim fateor me" dixerit ille
"duci ventre levem, nasum nidore supinor,
imbecillus, iners, siquid vis, adde, popino.

(I): ***aE*** (II): ***Φ***

15 c(h)iragra *vel* c(h)yragra (I) (II) **17** phimum (*varie scriptum*) (I) (II) *Bland. Porph.*, pyrgum ς (*ex schol. Γ*) **18** isdem (I) (II) *Bland.*, idem *Eλ* **19** leuius (I) *schol. Γ*, est melius *Φ* ac prior (II), acrior (I) *Goth.* ille (I) (II), illo ς **20** iam ... iam (*hoc omis. E*, quam *a*) (I) (II) *Porph.* (*i. schol. Γ V*), tam ... quam *F* **22** laudas (I) (II), laudes *F* **27** *deficit a*; [(I): *E*] **34** fert *El*, feret *Fλ* ecquis (II), et quis *E* **35** magno — clamore *ob* blatero *Eutych. gramm. V 481, 10* fugisque (I) (II) *schol. Γ*, furisque *Bland. lemma Porph.* ς **36** tibi — precati *ob acc. Prisc. 18, 230 p. 322, 10* referenda (II) (*Prisc.*), refrenanda *E* **38** supinor (I) *λ Porph.* (*i. schol. Γ V p. 189, 17*), supino *Fl Ps. Porph. p. 315, 10*

tu cum sis quod ego et fortassis nequior, ultro
insectere velut melior verbisque decoris
obvolvas vitium?” quid, si me stultior ipso
quingentis empto drachmis deprenderis? aufer
me voltu terrere; manum stomachumque teneto,
dum, quae Crispini docuit me ianitor, edo.
te coniunx aliena capit, meretricula Davom:
peccat uter nostrum cruce dignius? acris ubi me
natura intendit, sub clara nuda lucerna
quaecumque excepit turgentis verbera caudae
clunibus aut agitavit equom lasciva supinum,
dimittit neque famosum neque sollicitum ne
ditior aut formae melioris meiat eodem.
tu cum proiectis insignibus, anulo equestri
Romanoque habitu, prodis ex iudice Dama,
turpis odoratum caput obscurante lacerna,
non es quod simulas? metuens induceris atque
altercante libidinibus tremis ossa pavore.
quid refert, uri virgis ferroque necari
auctoratus eas, an turpi clausus in arca,
quo te demisit peccati conscia erilis,
contractum genibus tangas caput? estne marito
matronae peccantis in ambo iusta potestas,
in corruptorem vel iustior? illa tamen se
non habitu mutatve loco peccatve superne,
cum te formidet mulier neque credat amanti.
ibis sub furcam prudens dominoque furenti
committes rem omnem et vitam et cum corpore famam.

(I) : ***E*** (II) : ***Φ***

42 ipso *Fλ*, ipse *El* 45 crispini (I) (II) *Porph.* (*i. schol. Γ V*), c(h)rysippi *λl* 48 intendit (I) (II) *Bland.*, incendit *Goth.* ς nuda lucerna (II), lucerna nuda *E* 49 turgentis (turientis *E*) (I) *λ*, urgentis *Fl* 53 Tu cum (I) *λ*, Te cum *Fl* 55 lacerna (II) *schol. Γ V*, lucerna *El* 57 Altercante (II) *schol. Γ V*, Altercandente *E*, Alternante *Goth.* 60 demisit (I) *l*, dimisit *Fλ* dimisit p. c. erilis (II), peccati c. e. demisit *E* 61 Contractu(m) (I) (II), Contractum ut *λl Goth.* 62 ambo (I) (II), ambos *λl* 64 peccatue (I) *l*, peccatque *Fλ*

evasti: credo, metues doctusque cavebis —
quaeris, quando iterum paveas iterumque perire
possis, o totiens servos. quae belua ruptis,
cum semel effugit, reddit se prava catenis?
"non sum moechus" ais. neque ego, hercule, fur, ubi vasa
praetereo sapiens argentea. tolle periclum:
iam vaga prosiliet frenis natura remotis.
tune mihi dominus, rerum imperiis hominumque
tot tantisque minor, quem ter vindicta quaterque
inposita haud umquam misera formidine privet?
adde super, dictis quod non levius valeat: nam,
sive vicarius est, qui servo paret, uti mos
vester ait, seu conservos, tibi quid sum ego? nempe
tu, mihi qui imperitas, aliis servis miser atque
duceris ut nervis alienis mobile lignum.
quisnam igitur liber? sapiens, sibi qui imperiosus,
quem neque pauperies neque mors neque vincula terrent,
responsare cupidinibus, contemnere honores
fortis, et in se ipso totus, teres atque rotundus,
externi nequid valeat per leve morari,
in quem manca ruit semper fortuna. potesne
ex his ut proprium quid noscere? quinque talenta
poscit te mulier, vexat foribusque repulsum
perfundit gelida, rursus vocat: eripe turpi
colla iugo, "liber liber sum," dic age. non quis.
urget enim dominus mentem non lenis et acris

(I): *E* (II): *Φ*

68 metues (I) (II), metuens *Goth.* ς 69 Quaeris *Fλ*, Quaeres *El* 72 uasa (I) (II), uisa *Bland.* 73 sapiens (I) (II); ⟨sapiens⟩ timens; legitur et prudens sub eadem significatione *schol. Γ V, quae tamen non de varia apud Horatium lectione intellegenda opinor* 78 super (I)*l*, supra *Fλ* 79 uti (I)*l*, ut est *Fλ* 80 quid *Goth.* ς, quod (I) (II) 81 aliis *Φ*, alii *E Bland.* 82 lignum (I) (II) *schol. Γ*, signum *Dousa* 83 qui *l*ς, que (I) (II) *Bland., quod verum esse non probat imitatio Stat. silv. 2, 6, 16* 86 *ob sententiam affert Aug. quant. anim. 27 (Migne 32, 1051)* 88 quem (I) (II), quo *L. Müller* potesne (I) *schol. Γ V*, potestne *Φ*

subiectat lasso stimulos versatque negantem.
vel cum Pausiaca torpes, insane, tabella,
qui peccas minus atque ego, cum Fulvi Rutubaeque
aut Pacideiani contento poplite miror
proelia rubrica picta aut carbone velut si
re vera pugnent, feriant vitentque moventes
arma viri? nequam et cessator Davos; at ipse
subtilis veterum iudex et callidus audis.
nil ego, si ducor libo fumante: tibi ingens
virtus atque animus cenis responsat opimis?
obsequium ventris mihi perniciosius est cur?
tergo plector enim. qui tu inpunitior illa,
quae parvo sumi nequeunt, obsonia captas?
nempe inamarescunt epulae sine fine petitae
inlusique pedes vitiosum ferre recusant
corpus. an hic peccat, sub noctem qui puer uvam
furtiva mutat strigili: qui praedia vendit,
nil servile gulae parens habet? adde, quod idem
non horam tecum esse potes, non otia recte
ponere teque ipsum vitas fugitivos et erro,
iam vino quaerens, iam somno fallere curam;
frustra: nam comes atra premit sequiturque fugacem.'
'unde mihi lapidem?' 'quorsum est opus?' 'unde sagittas?'
'aut insanit homo aut versus facit.' 'ocius hinc te
ni rapis, accedes opera agro nona Sabino.'

(I): *E* (II): *Φ*

97 pacideiani *F Goth. cf. Lucil. 151*, placideiani *Eλl* **99** mouentes (I)*l*, morientes *Fλ* **100** et (I), *omis. Φ* **103** responsat (II) *Porph.*, respondat *E* **105** qui (quid *λς*) tu (I)*λ* (*Bland.*) *cf. Pers. 5, 130*, qui dum *Fl* **109** an — strigili *ob hunc abl. affert* (peccauit) *Prisc. 7, 70 p. 347, 21* **113** et (I) (II) *Bland.*, ut ς **118** *redit C;* [(I): *CE*]

VIII.

'Vt Nasidieni iuvit te cena beati?
nam mihi quaerenti convivam dictus here illic
de medio potare die.' 'sic, ut mihi numquam
in vita fuerit melius.' 'dic, si grave non est,
quae prima iratum ventrem pacaverit esca.'
'in primis Lucanus aper: leni fuit Austro
captus, ut aiebat cenae pater: acria circum
rapula, lactucae, radices, qualia lassum
pervellunt stomachum, siser, hallec, faecula Coa.
his ut sublatis puer alte cinctus acernam
gausape purpureo mensam pertersit et alter
sublegit quodcumque iaceret inutile quodque
posset cenantis offendere: ut Attica virgo
cum sacris Cereris procedit fuscus Hydaspes
Caecuba vina ferens, Alcon Chium maris expers.
hic erus "Albanum, Maecenas, sive Falernum
te magis adpositis delectat: habemus utrumque."
'divitias miseras! sed quis cenantibus una,
Fundani, pulcre fuerit tibi, nosse laboro.'
'summus ego et prope me Viscus Thurinus et infra,
si memini, Varius; cum Servilio Balatrone
Vibidius quos Maecenas adduxerat umbras.
Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra,

(I): ***CE*** (II): ***Φ***

8, 1 *ob* ut *affert Prisc. 17, 38 p. 131, 26* **2** Nam — die *ob* here *Prisc. 15, 14 p. 71, 23, ob* medio die *schol. ΓV ad epist. 1, 5, 3* quaerenti convivam (I) (II) (*schol. ΓV*), convivam quaerenti (*Prisc.*) here (I) (II) *Prisc.*, heri ς; et 'here' et 'heri' potest dici *schol. Γ* **4** dic (I) *l* (*Bland.*), da *Fλ* **5** pacauerit (pecc- *E*[1]) (I) *l*, placauerit *Fλ* **9** *ob* hallec *neutr. Prisc. 6, 20 p. 212, 13* **10** His — pertersit *ob* gausape *abl. Prisc. 7, 55 p. 333, 2;* 11 g. p. m. p. acernam *idem ob idem vocabulum 7, 74 p. 350, 21* **10** ut (I) (II) (*Prisc.*), ubi *Elς* (*ex glossa*) **15** *ob* Chīum *afferunt Prisc. 2, 46 p. 72, 4 Micon 32* **18** miseras (I) (II), miras *Heinsius* **20** prope (I) (II) pro *Bland.* ς **22** quos (I) (II) *Porph.*, quas *Goth.* ς

ridiculus totas semel absorbere placentas;
Nomentanus ad hoc, qui, siquid forte lateret,
indice monstraret digito: nam cetera turba,
nos, inquam, cenamus avis, conchylia, piscis,
longe dissimilem noto celantia sucum,
ut vel continuo patuit, cum passeris atque
ingustata mihi porrexerat ilia rhombi.
post hoc me docuit melimela rubere minorem
ad lunam delecta. quid hoc intersit, ab ipso
audieris melius. tum Vibidius Balatroni
"nos nisi damnose bibimus, moriemur inulti,"
et calices poscit maiores. vertere pallor
tum parochi faciem nil sic metuentis ut acris
potores, vel quod maledicunt liberius vel
fervida quod subtile exsurdant vina palatum.
invertunt Allifanis vinaria tota
Vibidius Balatroque secutis omnibus: imi
convivae lecti nihilum nocuere lagoenis.
adfertur squillas inter murena natantis
in patina porrecta. sub hoc erus "haec gravida" inquit
"capta est, deterior post partum carne futura.
his mixtum ius est: oleo, quod prima Venafri
pressit cella; garo de sucis piscis Hiberi;
vino quinquenni, verum citra mare nato,
dum coquitur (cocto Chium sic convenit, ut non
hoc magis ullum aliud); pipere albo, non sine aceto,
quod Methymnaeam vitio mutaverit uvam.
erucas viridis, inulas ego primus amaras

(I) : ***CE*** (II) : ***Φ***

24 semel (I) (II), simul *Eλ* (*Bland.*) absorbere (I) (II), obsorbere *λς* **29. 30** *ob* ut vel *pro* velut *Flav. Theod. ante Prisc. 17, 1 p. 107, 2* **30** porrexerat *ς* (*Theod. cod. D*), porrexerit (I) (II) (*Theod. cod. R*) **34** moriemur (I) (II), moriamur *E* **40** imi (I) (II) *Bland. Porph.* (*i. schol. Γ p. 201, 16*), imis *CΦ* **49** pipere hallece non sine aceto *afferunt Prisciani codd. post 6, 20 p. 213, 13* (*cf. ad v. 9*) **50** mutauerit (II), motauerit *CE*

monstravi incoquere; inlutos Curtillus echinos,
ut melius muria quod testa marina remittat.”
interea suspensa gravis aulaea ruinas
in patinam fecere, trahentia pulveris atri
quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
nos maius veriti, postquam nihil esse pericli
sensimus, erigimur; Rufus posito capite, ut si
filius inmaturus obisset, flere. quis esset
finis, ni sapiens sic Nomentanus amicum
tolleret: “heu, Fortuna, quis est crudelior in nos
te deus? ut semper gaudes inludere rebus
humanis!” Varius mappa conpescere risum
vix poterat. Balatro suspendens omnia naso
“haec est condicio vivendi” aiebat, “eoque
responsura tuo numquam est par fama labori.
tene, ut ego accipiar laute, torquerier omni
sollicitudine districtum, ne panis adustus,
ne male conditum ius adponatur, ut omnes
praecincti recte pueri comptique ministrent?
adde hos praeterea casus, aulaea ruant si,
ut modo; si patinam pede lapsus frangat agaso.
sed convivatoris, uti ducis, ingenium res
adversae nudare solent, celare secundae.”
Nasidienus ad haec “tibi di, quaecumque preceris,
commoda dent: ita vir bonus es convivaque comis”
et soleas poscit. tum in lecto quoque videres
stridere secreta divisos aure susurros.’

(I) : *CE* (II) : *Φ*

52 inlutos (I) (II) *schol. Γ*, inlotos ς; quidam sic legunt: inulas et erucas monstravi incoquere ‘in luto’ id est in cinere ut sit ‘Scurtillus’ nomen. alii ‘inlutos’ echinos legunt id est cum luto πεπηλωμένους, id est ‘inlutos’ ut sit ‘Curtillus’ nomen. *schol. Γ* **53** quod (I) (II), quo *Bland.*, quam ς *Bentley* remittat *Φ*, remittas *E*, remittit *C ut videtur, Goth.* ς **54—56** *ob* aulaea *Serv. Aen. 1, 697* **56** agris (I) (II), oris (*Serv.*) **59** *deficit l*; [(II) : *Φ* : *F λ*] **70** recte pueri *EΦ*, pueri recte *C Goth.* **75** di (I), *omis. Φ* preceris (I) (II), precaris *E Goth.* ς **78** *ob* stridĕre *Prisc. 10, 29 p. 521, 12*

'nullos his mallem ludos spectasse; sed illa
redde, age, quae deinceps risisti.' 'Vibidius dum
quaerit de pueris, num sit quoque fracta lagoena,
quod sibi poscenti non dentur pocula, dumque
ridetur fictis rerum Balatrone secundo,
Nasidiene, redis mutatae frontis, ut arte
emendaturus fortunam; deinde secuti
mazonomo pueri magno discerpta ferentes
membra gruis sparsi sale multo non sine farre,
pinguibus et ficis pastum iecur anseris albae
et leporum avolsos, ut multo suavius, armos,
quam si cum lumbis quis edit. tum pectore adusto
vidimus et merulas poni et sine clune palumbis,
suavis res, si non causas narraret earum et
naturas dominus; quem nos sic fugimus ulti,
ut nihil omnino gustaremus, velut illis
Canidia adflasset, peior serpentibus Afris.'

(I) : ***CE*** (II) : ***Φ***

82 dentur (I) (II), dantur *Eψ* 86 discerpta — farre *ob* grus *masc. Prisc. 6, 81 p. 265, 20* 88 albae *Bland.* ς, albi (I) *Φ* *neque usum femininum usquam commemorat Prisc.* 89 Et — quis edat (*sic*) *ob* quis *indef. Prisc. 17, 47 p. 136, 14* edit (I) (II), edat (*Prisc.*) 90 tum (II), cum *C* (*E?*) 95 afris *E Goth., i.* (I) (II), atris *CΦ*

EPISTVLARVM

LIBER PRIMVS.

I.

Prima dicte mihi, summa dicende Camena,
spectatum satis et donatum iam rude quaeris,
Maecenas, iterum antiquo me includere ludo?
non eadem est aetas, non mens. Veianius armis
Herculis ad postem fixis latet abditus agro,
ne populum extrema totiens exoret harena.
est mihi purgatam crebro qui personet aurem:
'solve senescentem mature sanus equom, ne
peccet ad extremum ridendus et ilia ducat.'
nunc itaque et versus et cetera ludicra pono,
quid verum atque decens, curo et rogo et omnis in hoc sum:
condo et conpono quae mox depromere possim.
ac ne forte roges, quo me duce, quo Lare tuter:
nullius adductus iurare in verba magistri,
quo me cumque rapit tempestas, deferor hospes.
nunc agilis fio et mersor civilibus undis,
virtutis verae custos rigidusque satelles;
nunc in Aristippi furtim praecepta relabor

(I) : ***AE***   (II) : ***RΦ*** (= ***Fδλlπ***)

EPIST. **1, 1, 1** *ob sententiam affert Serv. buc. 8, 11* **4** Veianius — armis *ob rem Serv. Aen. 1, 248* **6** exoret (I)(II) *π schol. Γ V,* exornet *Φ* **12** *ob* condo *schol. Veron. Verg. buc. 6, 7 p. 397* **14** adductus (I) (II), addictus *Φ ex Porph., qui ipse utitur hoc verbo, non pro Horatiano* **17** uerae (I) (II), ueri *A* satellis *Φ*

et mihi res, non me rebus subiungere conor.
ut nox longa quibus mentitur amica diesque
longa videtur opus debentibus, ut piger annus
pupillis, quos dura premit custodia matrum:
sic mihi tarda fluont ingrataque tempora quae spem
consiliumque morantur agendi naviter id quod
aeque pauperibus, prodest locupletibus aeque,
aeque neglectum pueris senibusque nocebit.
restat ut his ego me ipse regam solerque elementis.
non possis oculo quantum contendere Lynceus:
non tamen idcirco contemnas lippus inungui;
nec, quia desperes invicti membra Glyconis,
nodosa corpus nolis prohibere cheragra.
est quadam prodire tenus, si non datur ultra.
fervet avaritia miseroque cupidine pectus:
sunt verba et voces, quibus hunc lenire dolorem
possis et magnam morbi deponere partem.
laudis amore tumes: sunt certa piacula, quae te
ter pure lecto poterunt recreare libello.
invidus, iracundus, iners, vinosus, amator —
nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit,
si modo culturae patientem commodet aurem.
virtus est vitium fugere et sapientia prima
stultitia caruisse. vides, quae maxima credis
esse mala, exiguom censum turpemque repulsam,

(I): ***AE*** (II): ***RΦ***

19 Et (I) (II), Ac (*Porph. ad epist. 1, 10, 40*) 25 *ob* locupletibus *exempla Vatic. 221* (*pro* prodest *habent* prudens) 28 oculo (I) (II) (*Bland.*), oculos ς 30 Glyconis (I) (II); Glyco... alii 'Milonis' legunt *schol. Γ V* 31 cheragra (I) (II) *π*, chir- *vel* chyr- *Φ* 32 quadam (I) *F Bland. Porph.* (*i. schol. Γ V*), quodam *RΦ* 33 Ardet (*hoc ob acrostichon*) a. caecaque i. p. *Columban. epist. 1, 7* 36. 37 *ob sententiam affert Aug. civ. dei 5, 13 epist. 231, 3* (*Migne 33, 1024*) 41 *ob sententiam affert et explicat Lact. inst. 6, 5, 12* Virtus — fugere *ob schema Quint. inst. 9, 3, 10* 43 repulsam (I) (II) *schol. Γ*, laborem *Rδπ ex 44*

quanto devites animi capitisque labore
(inpiger extremos curris mercator ad Indos,
per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignis):
ne cures ea quae stulte miraris et optas,
discere et audire et meliori credere non vis?
quis circum pagos et circum compita pugnax
magna coronari contemnat Olympia, cui spes,
cui sit condicio dulcis sine pulvere palmae?
vilius argentum est auro, virtutibus aurum.
'o cives, cives, quaerenda pecunia primum est;
virtus post nummos': haec Ianus summus ab imo
prodocet, haec recinunt iuvenes dictata senesque
'laevo suspensi loculos tabulamque lacerto.'
est animus tibi, sunt mores et lingua fidesque,
sed quadringentis sex septem milia desunt:
plebs eris. at pueri ludentes 'rex eris' aiunt,
'si recte facies.' hic murus aeneus esto:
nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.
Roscia, dic sodes, melior lex an puerorum est
nenia, quae regnum recte facientibus offert,
et maribus Curiis et decantata Camillis?
isne tibi melius suadet, qui 'rem facias, rem,
si possis, recte, si non, quocumque modo, rem,'
ut propius spectes lacrimosa poemata Pupi;
an qui Fortunae te responsare superbae
liberum et erectum praesens hortatur et aptat?
quodsi me populus Romanus forte roget, cur

(I): ***AE*** (II): ***RΦ***

44 labore (I) (II), repulsam *Rδπ ex 43* **48** Discere (I) *schol. Γ*, Dicere (II) **50** coronari . . . Olympia *ob acc. Prisc. 18, 284 p. 359, 3* **52** *furatus est Columban. epist. 1, 9* **56** = *serm. 1, 6, 74: habent* (I) (II) *schol. Γ*; *delevit Guyetus non recte; iocatur Horatius proprium referendo versum* **57** *ante* **58** *ponunt* (I) (II), *verum ordinem restituere Eς; de Porphyrionis lectione neque ex* '*Porph.*' *neque ex schol. ΓV constat* et lingua (I) (II), est lingua *Eς* **57** Sed (I) (II), Si ς desunt (I) (II), desint *Fλl* **68** superbe ς *Lambinus* **69** aptat (I) (II) *Bland.*, optat *l Goth.*

non ut porticibus sic iudiciis fruar isdem
nec sequar aut fugiam quae diligit ipse vel odit:
olim quod volpes aegroto cauta leoni
respondit, referam: ‘quia me vestigia terrent,
omnia te adversum spectantia, nulla retrorsum.’
belua multorum es capitum. nam quid sequar aut quem?
pars hominum gestit conducere publica; sunt qui
frustis et pomis viduas venentur avaras
excipiantque senes, quos in vivaria mittant;
multis occulto crescit res faenore. verum
esto aliis alios rebus studiisque teneri:
idem eadem possunt horam durare probantes?
‘nullus in orbe sinus Bais praelucet amoenis’
si dixit dives, lacus et mare sentit amorem
festinantis eri; cui si vitiosa libido
fecerit auspicium, cras ferramenta Teanum
tolletis, fabri. lectus genialis in aula est:
nil ait esse prius, melius nil caelibe vita;
si non est, iurat bene solis esse maritis.
quo teneam voltus mutantem Protea nodo?
quid pauper? ride: mutat cenacula, lectos,
balnea, tonsores, conducto navigio aeque
nauseat ac locuples, quem ducit priva triremis.
si curatus inaequali tonsore capillos
occurri, rides; si forte subucula pexae
trita subest tunicae vel si toga dissidet inpar,
rides: quid? mea cum pugnat sententia secum,
quod petiit spernit, repetit quod nuper omisit,

(I): ***AE*** (II): ***RΦ***

71 isdem (I) (II), idem *ERπ* **72** aut (I), *om.* (II) (ac *Fλl*, et *Rδπ ex schol. ΓV p. 213, 5*) quae (I) (II) *schol. ΓV*, quem *Rπ* **73** *ob fabulae usum affert Quint. inst. 5, 11, 20* (quod dixit volpes a. c. l.) **76** *cum lemmate* belua *exempla Vatic. 222* quem (I) (II) (*exempla Vatic.*), quae *Φ* **78** Frustis (I) (II), Crustis ς **83** orbe (I) (II), urbe *Fδ* **94—97** *ob epistrophen Ps. Rufinian. rhet. min. p. 52, 13* **95** Occurri (-it *A*) (I) (II) (*Ps. Ruf.*), Occurro ς **97** secum (I) (II) *cf. Ov. met. 15, 27*; mecum *Rδπ Goth.* **98** *ob* repetit *exempla Vatic. 223*

aestuat et vitae disconvenit ordine toto,
diruit, aedificat, mutat quadrata rotundis?
insanire putas sollemnia me neque rides
nec medici credis nec curatoris egere
a praetore dati, rerum tutela mearum
cum sis et prave sectum stomacheris ob unguem
de te pendentis, te respicientis amici?
ad summam: sapiens uno minor est Iove, dives,
liber, honoratus, pulcer, rex denique regum,
praecipue sanus, nisi cum pitvita molesta est.

II.

Troiani belli scriptorem, Maxime Lolli,
dum tu declamas Romae, Praeneste relegi;
qui, quid sit pulcrum, quid turpe, quid utile, quid non,
planius ac melius Chrysippo et Crantore dicit.
cur ita crediderim, nisi quid te detinet, audi.
fabula, qua Paridis propter narratur amorem
Graecia barbariae lento collisa duello,
stultorum regum et populorum continet aestus.
Antenor censet belli praecidere causam:
quid Paris? ut salvos regnet vivatque beatus,
cogi posse negat. Nestor conponere litis
inter Peliden festinat et inter Atriden.
hunc amor, ira quidem communiter urit utrumque.
quidquid delirant reges, plectuntur Achivi.
seditione, dolis, scelere atque libidine et ira

(I): ***AE*** (II): ***RΦ***

100. 99 *inverso ordine ob sententiam allegat Hier. in eccl. 3* (*Migne 23, 1036*) **101** putas (I)λδ *Porph.*, putat *RFlπ* **103** *cum lemmate* pretore *exempla Vatic. 70* **108** *ob* pituita *exempla Vatic. 148. 224*

2, 4 Planius (I) *schol. Γ V p. 216, 23* (apertius), Plenius (II) **5** detinet *Goth.* ς, destinet (I) (II), distinet (distenet *F*) *Fλδ* **8** aestus (I)λ, aestum (II) *Bland.* **10** Quid (I) (II), Quod *Fλlδ* **13** Hunc (I) (II), Nunc *Φ*

Iliacos intra muros peccatur et extra.
rursus, quid virtus et quid sapientia possit,
utile proposuit nobis exemplar Vlixen,
qui domitor Troiae multorum providus urbes
et mores hominum inspexit latumque per aequor,
dum sibi, dum sociis reditum parat, aspera multa
pertulit, adversis rerum inmersabilis undis.
Sirenum voces et Circae pocula nosti;
quae si cum sociis stultus cupidusque bibisset,
sub domina meretrice fuisset turpis et excors,
vixisset canis inmundus vel amica luto sus.
  nos numerus sumus et fruges consumere nati,
sponsi Penelopae nebulones Alcinoique
in cute curanda plus aequo operata iuventus,
cui pulcrum fuit in medios dormire dies et
ad strepitum citharae cessatum ducere curam.
ut iugulent hominem, surgunt de nocte latrones:
ut te ipsum serves, non expergisceris? atqui
si noles sanus, curres hydropicus; et ni
posces ante diem librum cum lumine, si non
intendes animum studiis et rebus honestis,
invidia vel amore vigil torquebere. nam cur
quae laedunt oculum, festinas demere: siquid
est animum, differs curandi tempus in annum?

(I): ***AE***   (II): ***RΦ***

25 *ob rem affert Serv. Aen. 7, 19*   26 amica luto sus *ob rem Serv. Aen. 8, 83 georg. 1, 400 Isid. orig. 12, 1, 25*   27. 28 *ob gen.* Alcinoi *Prisc. 6, 88 p. 273, 3. 7, 12 p. 295, 17*   28 nebulones — iuventus *ob Phaeacas Porph. ad epist. 1, 15, 24*   31 curam (I) (II) *Porph. (i. schol. Γ)*, somnum *ex glossa E Goth., de Bland. nihil constat. agitur de studio veri bonique neglecto* cessantem ducere somnum ς *Bentley quam falsissime*   32 *ob* de nocte *Serv. georg. 1, 287, cf. Corp. IV 1902*   hominem (I) (II) *Bland.*, homines ς *(Serv.)*   surgunt (I) (II), uigilant *(Serv.)*   33 atqui (I), atque (II) *Bland.*   34 noles (I) (II) *Bland.*, nolis *λl*   curres (I) (II) *Bland. schol. ΓV*, cures *Fλlδ*   36 Intendes (I) (II) *schol. ΓV*, Intendens *Rπ*   38 oculum (I) (II), oculos *A Goth.* ς   si quid (I) (II), si quod *Fλl*

dimidium facti, qui coepit, habet: sapere aude,
incipe. qui recte vivendi prorogat horam,
rusticus exspectat, dum defluat amnis; at ille
labitur et labetur in omne volubilis aevom.
quaeritur argentum puerisque beata creandis
uxor et incultae pacantur vomere silvae:
quod satis est cui contingit, nihil amplius optet.
non domus et fundus, non aeris acervos et auri
aegroto domini deduxit corpore febris,
non animo curas; valeat possessor oportet,
si conportatis rebus bene cogitat uti.
qui cupit aut metuit, iuvat illum sic domus et res
ut lippum pictae tabulae, fomenta podagrum,
auriculas citharae collecta sorde dolentis.
sincerum est nisi vas, quodcumque infundis acescit.
sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas.
semper avarus eget: certum voto pete finem.
invidus alterius macrescit rebus opimis;
invidia Siculi non invenere tyranni
maius tormentum. qui non moderabitur irae,
infectum volet esse, dolor quod suaserit et mens,
dum poenas odio per vim festinat inulto.
ira furor brevis est: animum rege; qui nisi paret,

(I): ***AE*** (II): ***RΦ***

40 — habet *ob sententiam affert Hier. in Zach. 2, 6 (Migne 25, 1453)* quod ait Horatius ‘sapere aude’ *Aug. quant. anim. 41 (Migne 32, 1059)* **41** qui recte uiuendi *lemma ‘Porph.’ et inde E Goth.*, uiuendi qui recte (I) (II) **46** contingit (-tigit $R^1\lambda^1\delta^1$) (I) (II) *Bland.*, contigit is *Bland.*[2] ς, contigerit *Döderlein* optet (I) (II), optes *A* **48** febres (I) (II), febrem *A* **49** *sine lemmate exempla Vatic. 225* **52** fomenta (I) (II), tomenta *Bouhier* podagrum ς, podagram (I) (II) **53** collecta — dolentes *ob sing.* sorde *Ps. Prob. gramm. IV 195, 30* **55** *ob sententiam Hier. adv. Iovin. 2, 12 (Migne 23, 302)* **56** — eget *ob sententiam Hier. in eccl. 5 (Migne 23, 1055) Isid. orig. 10, A, 9); Columban. epist. ad Seth. 36* s. a. e. nummo, testante poeta. *cf. Walafrid PMA II p. 372, 68* **57** *ob sententiam schol. Stat. Theb. 1, 127* **59** irae (I), iram *Φ* **60** et mens (I) (II), exmens *vel* amens ς

imperat; hunc frenis, hunc tu conpesce catena.
fingit equom tenera docilem cervice magister
ire viam qua monstret eques; venaticus, ex quo
tempore cervinam pellem latravit in aula,
militat in silvis catulus. nunc adbibe puro
pectore verba, puer, nunc te melioribus offer.
quo semel est imbuta recens servabit odorem
testa diu. quodsi cessas aut strenuos anteis,
nec tardum opperior nec praecedentibus insto.

III.

Iuli Flore, quibus terrarum militet oris
Claudius Augusti privignus, scire laboro.
Thracane vos Hebrusque nivali compede vinctus
an freta vicinas inter currentia turris
an pingues Asiae campi collesque morantur?
quid studiosa cohors operum struit? hoc quoque curo.
quis sibi res gestas Augusti scribere sumit?
bella quis et paces longum diffundit in aevom?
quid Titius? Romana brevi venturus in ora,
Pindarici fontis qui non expalluit haustus
fastidire lacus et rivos ausus apertos,
ut valet? ut meminit nostri? fidibusne Latinis
Thebanos aptare modos studet auspice Musa,
an tragica desaevit et ampullatur in arte?
quid mihi Celsus agit? monitus multumque monendus,
privatas ut quaerat opes et tangere vitet

(I): ***A E*** (II): ***R Φ***

63 catena (I) (II), catenis *E Goth.* ς **65** qua (quia *R*[1]*?*) *El* ς, quam (I) (II) venaticus — aula *ob rem Serv. Aen. 7, 480* (v. ex quo cervinam catulus pellem l. i. a.) latrauit (I) (II) (*Serv.*), lacerauit ς **69** Quo — diu *ob sententiam Aug. civ. 1, 3 et saepe posteriores*

3, 3 Thraca *A* (II), Threca *E* **4** turres (I) *F λ l Porph.*, terras (-is *R*[1], -es *δ*[1]) *Bland. R δ π* **10** ‘haustu⟨s⟩’: num ‘haustu’? *Ps. Porph.*

scripta, Palatinus quaecumque recepit Apollo,
ne, si forte suas repetitum venerit olim
grex avium plumas, moveat cornicula risum
furtivis nudata coloribus. ipse quid audes?
quae circumvolitas agilis thyma? non tibi parvom
ingenium, non incultum est et turpiter hirtum:
seu linguam causis acuis seu civica iura
respondere paras seu condis amabile carmen,
prima feres hederae victricis praemia. quodsi
frigida curarum fomenta relinquere posses,
quo te caelestis sapientia duceret, ires.
hoc opus, hoc studium parvi properemus et ampli,
si patriae volumus, si nobis vivere cari.
debes hoc etiam rescribere, sit tibi curae
quantae conveniat Munatius. an male sarta
gratia nequiquam coit et rescinditur ac vos
seu calidus sanguis seu rerum inscitia vexat
indomita cervice feros? ubicumque locorum
vivitis, indigni fraternum rumpere foedus,
pascitur in vestrum reditum votiva iuvenca.

IIII.

Albi, nostrorum sermonum candide iudex,
quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
scribere quod Cassi Parmensis opuscula vincat

(I): ***A E*** (II): ***R Φ***

19 moueat vulpecula (*sic*) risum *ob deminutivum* vulpecula *affert Serv. Aen. 11, 522; cf. epist. 1, 7, 29* cornicula (I) (II) *Porph.*, vulpecula *Serv.* **22** et (I) (II), nec *Fλl* **24** Respondere (I) (II), Responsare *E* **28** *Philarg. Verg. buc. 7, 30* ut in Horatio 'parvi properemus' ut et contrario 'ampli' divites dicuntur (*schol. Bern. 7, 29*) **30** sit tibi curae (I) (II) (*Bland.*) *Porph.*, si tibi curae est *Bentley* **31** munatius (I) (II) (*Porph.*), minatius *A R π* male — rescinditur *ob sententiam affert Hier. in Ruf. 1, 1* (*Migne 23, 399A*) **33** *sine lemmate exempla Vatic. 150* Seu . . . seu ς, Heu . . . heu (I) (II) (*Bland.*) (*exempla Vatic.*)

an tacitum silvas inter reptare salubris
curantem quidquid dignum sapiente bonoque est?
non tu corpus eras sine pectore: di tibi formam,
di tibi divitias dederunt artemque fruendi.
quid voveat dulci nutricula maius alumno,
qui sapere et fari possit quae sentiat et cui
gratia fama valetudo contingat abunde
et mundus victus non deficiente crumina?
inter spem curamque, timores inter et iras
omnem crede diem tibi diluxisse supremum:
grata superveniet, quae non sperabitur hora.
me pinguem et nitidum bene curata cute vises,
cum ridere voles, Epicuri de grege porcum.

V.

Si potes Archiacis conviva recumbere lectis
nec modica cenare times holus omne patella,
supremo te sole domi, Torquate, manebo.
vina bibes iterum Tauro diffusa palustris
inter Minturnas Sinuessanumque Petrinum.
si melius quid habes, arcesse, vel imperium fer.
iamdudum splendet focus et tibi munda supellex.
mitte levis spes et certamina divitiarum
et Moschi causam: cras nato Caesare festus
dat veniam somnumque dies; inpune licebit
aestivam sermone benigno tendere noctem.
quo mihi fortunam, si non conceditur uti?

(I): *A E* (II): *R Φ*

4, 5 bonoque (I) (II), bonumque *R π* 6 eras (I) (II), eris *Praedicow* 7 dederunt (I) (II) *Bland. schol. Γ*, dederant *E ς* 9 Qui (I) (II) *Bland. Porph. (i. schol. Γ V p. 227, 17)*, Quin *A φ* 11 mundus (I) (II), modus et *Φ*, domus et *Bentley* 15. 16 *ob sententiam Hier. adv. Iovinian. 2, 12 (Migne 23, 302)*

5, 4 palustris (I) (II) *Porph. (i. schol. Γ E)*, palustri *A* (δ^1?) 11 Aestiuam (I) (II) *Porph.*, Festiuam *ς* 12 fortunam (I) (II), fortuna *R ς*, *unde* fortunas *ς*

parcus ob heredis curam nimiumque severus
adsidet insano: potare et spargere flores
incipiam patiarque vel inconsultus haberi.
quid non ebrietas dissignat? operta recludit,
spes iubet esse ratas, ad proelia trudit inertem,
sollicitis animis onus eximit, addocet artis.
facundi calices quem non fecere disertum,
contracta quem non in paupertate solutum?
haec ego procurare et idoneus imperor et non
invitus, ne turpe toral, ne sordida mappa
corruget naris, ne non et cantharus et lanx
ostendat tibi te, ne fidos inter amicos
sit qui dicta foras eliminet, ut coeat par
iungaturque pari: Butram tibi Septiciumque
et nisi cena prior potiorque puella Sabinum
detinet adsumam; locus est et pluribus umbris;
sed nimis arta premunt olidae convivia caprae.
tu quotus esse velis rescribe et rebus omissis
atria servantem postico falle clientem.

VI.

Nil admirari prope res est una, Numici,
solaque, quae possit facere et servare beatum.
hunc solem et stellas et decedentia certis
tempora momentis sunt qui formidine nulla

(I): ***AE*** (II): ***RΦ***

16 dissignat (I) (II) *Porph.* (*cf. schol. Γ ad epist. 1, 7, 6*), designat *φ Goth.* **17** inertem (I) (II), inermem *AFλl* **19** *cum lemmate* disertum *habent exempla Vatic. 212* Facundi (I) (II) (*exempla Vatic.*), Fecundi *a Fλl Goth.* **21** — invitus *ob* imperor *Serv. Aen. 10, 444* **22** quod autem legimus 'ne turpe toral' apocope est *Serv. Aen. 1, 701* ne — mappa *ob sing.* mappa *Serv. Aen. 2, 272* **23** corrugare nares, ut Horatius ait, . . . indecorum est *Quint. 11, 3, 80* **25** ut (I) (II), et *Fλl* **26** butram (I) (II), brutam *Eψλl* (*Bland.*) **27** cena (I) (II), *omis. AR* que (I) (II), ve *L. Müller* **28** adsumam *E*, ad summam (I) (II) (*Bland.*) **31** *ob neutr.* postico *Serv. Aen. 2, 453, item exempla Vatic. 163* (Atria fallentem)

imbuti spectent: quid censes munera terrae,
quid maris extremos Arabas ditantis et Indos
ludicra, quid plausus et amici dona Quiritis,
quo spectanda modo, quo sensu credis et ore?
qui timet his adversa, fere miratur eodem,
quo cupiens, pacto; pavor est utrubique molestus,
inprovisa simul species exterruit. utrum
gaudeat an doleat, cupiat metuatne, quid ad rem,
si, quidquid vidit melius peiusve sua spe,
defixis oculis animoque et corpore torpet?
insani sapiens nomen fèrat, aequos iniqui,
ultra quam satis est virtutem si petat ipsam.
i nunc, argentum et marmor vetus aeraque et artis
suspice, cum gemmis Tyrios mirare colores;
gaude quod spectant oculi te mille loquentem;
navos mane forum et vespertinus pete tectum,
ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mutus et (indignum, quod sit peioribus ortus)
hic tibi sit potius quam tu mirabilis illi.
quidquid sub terra est, in apricum proferet aetas,
defodiet condetque nitentia. cum bene notum
porticus Agrippae, via te conspexerit Appi,
ire tamen restat, Numa quo devenit et Ancus.
si latus aut renes morbo temptantur acuto,
quaere fugam morbi. vis recte vivere (quis non?):
si virtus hoc una potest dare, fortis omissis
hoc age deliciis. virtutem verba putas et

(I): *A E*   (II): *R Φ*

6, 6 arabas (I) (II), arabes *Fλl*   7 Quiritis *cf. ad carm. 2, 7, 3*   10 *ob* utrobique *exempla Vatic. 209*   utrubique (I) (II), utrobique *Φ* (*Bland.*) (*exempla Vatic.*)   11 exterruit utrum (que *del. A*) (I), exterret (-it *R*) utrumque (II), externat utrumque *Jacobs*   13 peiusue (I) (II), peiusne *Rδ*   16 petat (peteat *A*) (I) (II), petet *a ς*   18 Suspice (II) *a Porph.*, Suscipe (I) *λlπ*   19 spectant (I) (II), spectent *E*   21 *ob* emetat *Micon 149*   22 indignum (I) (II), indignus *E*   24 proferet *E*, proferat *A* (II)   26 uia (I) (II), et uia *Fλlδ*   28 = *serm. 2, 3, 163*   31 putas (I) (II), putes $A^1 \delta^1$ et (I) (II), ut ς *ex schol. ΓV*

lucum ligna: cave ne portus occupet alter,
ne Cibyratica, ne Bithyna negotia perdas;
mille talenta rotundentur, totidem altera, porro et
tertia succedant et quae pars quadret acervom.
scilicet uxorem cum dote fidemque et amicos
et genus et formam regina Pecunia donat
ac bene nummatum decorat Suadela Venusque.
mancupiis locuples eget aeris Cappadocum rex:
ne fueris hic tu. chlamydes Lucullus, ut aiunt,
si posset centum scaenae praebere rogatus,
'qui possum tot?' ait; 'tamen et quaeram et quot habebo
mittam'; post paulo scribit sibi milia quinque
esse domi chlamydum; partem vel tolleret omnis.
exilis domus est, ubi non et multa supersunt
et dominum fallunt et prosunt furibus. ergo
si res sola potest facere et servare beatum,
hoc primus repetas opus, hoc postremus omittas.
si fortunatum species et gratia praestat,
mercemur servom, qui dictet nomina, scaevom
qui fodicet latus et cogat trans pondera dextram
porrigere: 'hic multum in Fabia valet, ille Velina;
cui libet hic fascis dabit eripietque curule
cui volet inportunus ebur.' 'frater' 'pater' adde;
ut cuique est aetas, ita quemque facetus adopta.
si bene qui cenat bene vivit, lucet, eamus
quo ducit gula; piscemur, venemur, ut olim

Ⓘ : *AE*   Ⓘⓘ : *RΦ*

34 et Ⓘ Ⓘⓘ, *omis.* $A\delta^1$ 35 quadret Ⓘ Ⓘⓘ, quadrat *ARπ* 38 *ob* suadela *affert Prisc. 4, 5 p. 120, 14, item exempla Vatic. 78. 108* (*hic* decorat, *etiam in lemmate, illic* decus), *Micon 108* (*ob* decorat) 45 *Plutarch. Lucull. 39, 6* εἰς ὃ καὶ Φλάκκος ὁ ποιητὴς ἐπιπεφώνηκεν ὡς οὐ νομίζει πλοῦτον οὗ μὴ τὰ παρορώμενα καὶ λανθάνοντα πλείονα τῶν φαινομένων ἐστίν 48 primus Ⓘ, primum Ⓘⓘ 50 scaevum *Pithou,* s(a)euum Ⓘ Ⓘⓘ, laeuum *Eς* 51 pondera Ⓘ Ⓘⓘ, pondere *Φ* 53 *cum lemmate* curule *exempla Vatic. 226* hic *IFλl,* (h)is *Rδπ* (*exempla Vatic.*) 55 adopta Ⓘ Ⓘⓘ, adapta *Fλl* 56 — gula *ob sententiam schol. Pers. 4, 17* (bibit bene)

Gargilius (qui mane plagas, venabula, servos
differtum transire forum populumque iubebat,
unus ut e multis populo spectante referret
emptum mulus aprum), crudi tumidique lavemur,
quid deceat, quid non, obliti, Caerite cera
digni, remigium vitiosum Ithacensis Vlixei,
cui potior patria fuit interdicta voluptas.
si, Mimnermus uti censet, sine amore iocisque
nil est iucundum, vivas in amore iocisque.
vive, vale. siquid novisti rectius istis,
candidus inperti; si nil, his utere mecum.

VII.

Quinque dies tibi pollicitus me rure futurum
Sextilem totum mendax desideror. atque
si me vivere vis sanum recteque valentem,
quam mihi das aegro, dabis aegrotare timenti,
Maecenas, veniam, dum ficus prima calorque
dissignatorem decorat lictoribus atris,
dum pueris omnis pater et matercula pallet
officiosaque sedulitas et opella forensis
adducit febris et testamenta resignat.
quodsi bruma nives Albanis inlinet agris,
ad mare descendet vates tuos et sibi parcet
contractusque leget; te, dulcis amice, reviset

(I): ***A E*** (II): ***R Φ***

58 Gargilius (I) (II), Gragilius *Fλlδ* 59 transire (I) (II) *schol. Γ*, transferre *Goth.* populum (I) (II), campum *Bentley* 62. 63 *ob* Caerĭte *Prisc. 4, 29 p. 134, 9*, Caerite — Vlixei *idem ob* Vlixei *6, 92 p. 277, 11* 63 ulixei (-xi *E*) (I) (II) *Prisc. 6, 92*, ulixis (*Prisc. 4, 29*) 64 patria (I) φ, patriae (II) 68 nil (I), non (II)

7, 2 atque (I) (II), atqui *E* 3 sanum recteque ualentem (I) (II), sanum *omisit Φ, unde post* recteque *interpolaverunt* uidere *δλπ* 5 calor (I) (II), color *A Bland.* ς 9 Adducit (I) *Fλl*, Adducet *Rδπ* 10 si — agris *ob rem schol. ΓV ad serm. 2, 3, 5*

cum Zephyris, si concedes, et hirundine prima.
non quo more piris vesci Calaber iubet hospes
tu me fecisti locupletem: ‘vescere, sodes’
‘iam satis est’ ‘at tu, quantum vis, tolle’ ‘benigne’
‘non invisa feres pueris munuscula parvis’
‘tam teneor dono, quam si dimittar onustus’
‘ut libet: haec porcis hodie comedenda relinques.’
prodigus et stultus donat quae spernit et odit:
haec seges ingratos tulit et feret omnibus annis.
vir bonus et sapiens dignis ait esse paratus
nec tamen ignorat, quid distent aera lupinis.
dignum praestabo me etiam pro laude merentis.
quodsi me noles usquam discedere, reddes
forte latus, nigros angusta fronte capillos,
reddes dulce loqui, reddes ridere decorum et
inter vina fugam Cinarae maerere protervae.
forte per angustam tenuis volpecula rimam
repserat in cumeram frumenti, pastaque rursus
ire foras pleno tendebat corpore frustra.
cui mustela procul ‘si vis’ ait ‘effugere istinc,
macra cavom repetes artum, quem macra subisti.’
hac ego si conpellor imagine, cuncta resigno:
nec somnum plebis laudo satur altilium nec
otia divitiis Arabum liberrima muto.

(I): ***AE*** (II): ***RΦ***

19 relinques (I) (II), relinquis *Fλl* 21 *ob* seges *Serv. Aen. 3, 142* ingratos (-to *δ*) (I) (II) (*Serv.*), ingratis *Fλl*
22 *ob nom. c. inf. Charis. gramm. I 267*, 5 *Serv. Aen. 2 377* ait (I) (II) *schol. Γ*, agit *Fλlδ* 25 noles (I), nolles (II)
28 cinar(a)e (-erae *E*) (I) (II), cinyr(a)e *vel* -irae *Fλl*
29 Forte — frumenti *ob* cumera *schol. ΓV ad serm. 1, 1, 53* uulpecula (I) (II) *Porph.* (*ad v. 1*) (*schol. ΓV ad serm. 1, 1, 53*) *Aug. c. mend. 13, 28 p. 509, 4 Zycha* (*inde Isid. orig. 1, 40, 6*) *Cyrill. apolog. 2, 11; cf. Hier. epist. 79, 3 p. 726 Migne:* docet et Aesopi fabula, plenum muris ventrem per angustum foramen egredi non valere; *coniecit* nitedula *Bentley, at concludendum erat genus murium agrestium vulpeculas fuisse appellatas* cumeram (I) (II) *Porph. schol. ΓV ad serm. 1, 1, 53,* cameram *πς* frumenti (I) (II) *Porph.*, pulmenti *Hauthal*

saepe verecundum laudasti, rexque paterque
audisti coram, nec verbo parcius absens:
inspice, si possum donata reponere laetus.
haud male Telemachus, proles patientis Vlixei:
'non est aptus equis Ithace locus, ut neque planis
porrectus spatiis nec multae prodigus herbae;
Atride, magis apta tibi tua dona relinquam.'
parvom parva decent: mihi iam non regia Roma,
sed vacuom Tibur placet aut inbelle Tarentum.
strenuos et fortis causisque Philippus agendis
clarus, ab officiis octavam circiter horam
dum redit atque foro nimium distare Carinas
iam grandis natu queritur, conspexit, ut aiunt,
adrasum quendam vacua tonsoris in umbra
cultello proprios purgantem leniter unguis.
'Demetri,' (puer hic non laeve iussa Philippi
accipiebat) 'abi, quaere et refer, unde domo, quis,
cuius fortunae, quo sit patre quove patrono.'
it, redit et narrat, Volteium nomine Menam,
praeconem, tenui censu, sine crimine, notum
et properare loco et cessare et quaerere et uti,
gaudentem parvisque sodalibus et lare certo
et ludis et post decisa negotia Campo.
'scitari libet ex ipso quodcumque refers: dic,
ad cenam veniat.' non sane credere Mena,
mirari secum tacitus. quid multa? 'benigne'
respondet. 'neget ille mihi?' 'negat inprobus et te
neglegit aut horret.' Volteium mane Philippus

(I) : *A E* (II) : *R Φ*

40 Haud (Aut *R l π*) (I) (II), At *F λ l δ* patientis (I) (II), sapientis *E ς* ulixei (-xi *a E*) (I) (II), ulixis *ς* 41 it(h)ace (I) *R λ*, it(h)acae *a Φ* 46 *novam epistulam exordiuntur F λ l ex male intellecto ut videtur Porphyrione (p. 326, 23), continuant* (I) *δ π schol. Γ V (de R tacet Keller)* 51 proprios (I) (II), proprio *ς* purgantem (I) (II), resecantem *E Goth.* 52 l(a)eue (I) (II), leui *Φ* 55 It redit (I) *l δ*, Et redit (II) 57 loco (I) (II), locum *Φ* 58 certo (I) (II), curto *ς* 63 Respondet (I) (II), Respondit *δ Goth.* neget ille (I) (II), negat ille *A Goth. ς*

vilia vendentem tunicato scruta popello
occupat et salvere iubet prior; ille Philippo
excusare laborem et mercennaria vincla,
quod non mane domum venisset, denique quod non
providisset eum. ‘sic ignovisse putato
me tibi, si cenas hodie mecum.’ ‘ut libet.’ ‘ergo
post nonam venies; nunc i, rem strenuos auge.’
ut ventum ad cenam est, dicenda tacenda locutus
tandem dormitum dimittitur. hic ubi saepe
occultum visus decurrere piscis ad hamum,
mane cliens et iam certus conviva, iubetur
rura suburbana indictis comes ire Latinis.
inpositus mannis arvom caelumque Sabinum
non cessat laudare. videt ridetque Philippus,
et sibi dum requiem, dum risus undique quaerit,
dum septem donat sestertia, mutua septem
promittit, persuadet uti mercetur agellum.
mercatur. ne te longis ambagibus ultra
quam satis est morer: ex nitido fit rusticus atque
sulcos et vineta crepat mera, praeparat ulmos,
inmoritur studiis et amore senescit habendi.
verum ubi oves furto, morbo periere capellae,
spem mentita seges, bos est enectus arando:
offensus damnis media de nocte caballum
arripit iratusque Philippi tendit ad aedis.
quem simul adspexit scabrum intonsumque Philippus,
‘durus’, ait, ‘Voltei, nimis attentusque videris
esse mihi.’ ‘pol, me miserum, patrone, vocares,
si velles’ inquit ‘verum mihi ponere nomen.
quod te per Genium dextramque deosque Penatis

(I): ***AE*** (II): ***RΦ***

69 Prouidisset (I) (II) (*Bland.*), Praeuidisset ς; in alio ‘praeuidisset’ legitur *schol. ΓV* **73** hic (I), *omis.* (II) (est *interpolaverunt λl*), hinc ς **82** ne te (I) *Fλδ*, nec te *Rlπ* ambagibus (I) (II), ambigibus *A*, ambiguus *Rπ* **87** *ob* enectus *Prisc. 9, 34 p. 470, 16* **91** *ob voc. in* -ei *Prisc. 7, 22 p. 305, 3* **93** ponere (I) *Bland.*, dicere *RΦ*

obsecro et obtestor, vitae me redde priori.'
qui semel adspexit, quantum dimissa petitis
praestent, mature redeat repetatque relicta.
metiri se quemque suo modulo ac pede verum est.

VIII.

Celso gaudere et bene rem gerere Albinovano
musa rogata refer, comiti scribaeque Neronis.
si quaeret quid agam, dic multa et pulcra minantem
vivere nec recte nec suaviter, haud quia grando
contuderit vitis oleamque momorderit aestus,
nec quia longinquis armentum aegrotet in agris;
sed quia mente minus validus quam corpore toto
nil audire velim, nil discere, quod levet aegrum;
fidis offendar medicis, irascar amicis,
cur me funesto properent arcere veterno;
quae nocuere sequar, fugiam quae profore credam;
Romae Tibur amem, ventosus Tibure Romam.
post haec, ut valeat, quo pacto rem gerat et se,
ut placeat iuveni, percontare utque cohorti.
si dicet 'recte,' primum gaudere, subinde
praeceptum auriculis hoc instillare memento:
ut tu fortunam, sic nos te, Celse, feremus.

VIIII.

Septimius, Claudi, nimirum intellegit unus,
quanti me facias; nam cum rogat et prece cogit,
scilicet ut tibi se laudare et tradere coner,

(I): ***A E*** (II): ***R Φ***

96 semel ς (*fortasse et schol. Γ V p. 239, 25*), simul (I) (II) (*Bland.*) *ex v. 90* aspexit (I) (II) (*cf. 1, 17, 4; 1, 18, 76*), adgnovit *Keller* **8, 3** quaeret (I) (II), quaerit *A* ς **5** que (I) (II), ue *E* ς **8** *deest δ usque ad 2, 2, 19;* ***Φ*** : ***F λ l π***] **10** arcere (I) (II) *schol. Γ*, augere *vel* algere *R*¹, urguere *π* **12** *ob loc.* Tibure *Serv. Aen. 4, 224* uentosus (I) (II) *Porph.* (*i. schol. Γ E*) (*Serv*), uenturus *Bland.* *Φ* (*Porph. ad serm. 2, 7, 28*)

dignum mente domoque legentis honesta Neronis,
munere cum fungi propioris censet amici:
quid possim videt ac novit me valdius ipso.
multa quidem dixi, cur excusatus abirem,
sed timui, mea ne finxisse minora putarer,
dissimulator opis propriae, mihi commodus uni.
sic ego, maioris fugiens opprobria culpae,
frontis ad urbanae descendi praemia. quodsi
depositum laudas ob amici iussa pudorem,
scribe tui gregis hunc et fortem crede bonumque.

X.

Vrbis amatorem Fuscum salvere iubemus
ruris amatores, hac in re scilicet una
multum dissimiles, at cetera paene gemelli
fraternis animis: quidquid negat alter, et alter,
adnuimus pariter. vetuli notique columbi
tu nidum servas, ego laudo ruris amoeni
rivos et musco circumlita saxa nemusque.
quid quaeris? vivo et regno, simul ista reliqui,
quae vos ad caelum fertis rumore secundo,
utque sacerdotis fugitivos liba recuso:
pane egeo iam mellitis potiore placentis.
vivere naturae si convenienter oportet
ponendaeque domo quaerenda est area primum:
novistine locum potiorem rure beato?
est ubi plus tepeant hiemes, ubi gratior aura

(I): *A E*   (II): *R Φ*

9, 6 ac nouit *E Goth.* ς, agnouit *A* (II)   ualdius *testatur schol. Γ ad art. 321*   **8** ne (I) (II), non *Fλ*

10, 1 saluere (I) (II), saluare *A* ς   **3** at (I) (II) (*i. E Bland.*), ad *A R Φ*   **5** uetuli notique columbi (I) (II), uetulis notisque columbis *Bland.*[2] *ut videtur*   **9** fertis (I) (II) (*cf. carm. 3, 23, 1*), effertis *Bland.* ς *e glossa*   **12** si (I) (II), sic *Φ*   **13** Ponendaeque (I) (II) *schol. Γ V p. 243, 2,* Ponendaque '*codic. Bland*'., *non vetustissimus*

leniat et rabiem Canis et momenta Leonis,
cum semel accepit Solem furibundus acutum?
est ubi divellat somnos minus invida cura?
deterius Libycis olet aut nitet herba lapillis?
purior in vicis aqua tendit rumpere plumbum
quam quae per pronum trepidat cum murmure rivom?
nempe inter varias nutritur silva columnas
laudaturque domus, longos quae prospicit agros:
naturam expelles furca, tamen usque recurret
et mala perrumpet furtim fastidia victrix.
non, qui Sidonio contendere callidus ostro
nescit Aquinatem potantia vellera fucum,
certius accipiet damnum propiusve medullis
quam qui non poterit vero distinguere falsum.
quem res plus nimio delectavere secundae,
mutatae quatient. siquid mirabere, pones
invitus. fuge magna: licet sub paupere tecto
reges et regum vita praecurrere amicos.
cervos equom pugna melior communibus herbis
pellebat, donec minor in certamine longo
inploravit opes hominis frenumque recepit.
sed postquam victor †violens discessit ab hoste,
non equitem dorso, non frenum depulit ore.
sic qui pauperiem veritus potiore metallis
libertate caret, dominum vehet inprobus atque
serviet aeternum, quia parvo nesciet uti.
cui non conveniet sua res, ut calceus olim,
si pede maior erit, subvertet, si minor, uret.
laetus sorte tua vives sapienter, Aristi,

(I): ***AE***   (II): ***RΦ***

17 *ob* acutum *schol. Γ ad serm. 2, 3, 163*   18 diuellat (I) (II) *Bland.*, depellat *A*ς   24 expelles (I) (II) (*Bland.*), expellas ς   25 fastidia *E*ς, fastigia (I) (II), uestigia *Bland.* ς   28 ue (I) (II) (*Bland.*), que *A*ς   37 uictor uiolens (uiolens uictor *E*) (I) (II) *corrupta*; domito victor *Bentley*, uicto ridens *Haupt*, uicto inludens *Holder*   40 uehet (I) (II), uehit *E*ς   41 *ob sententiam affert Aug. quaest. hept. 1, 31 (Vind. 28 III 3 p. 19, 9) et multi post eum*   42 ut (I) (II), et *Fλl*

nec me dimittes incastigatum, ubi plura
cogere quam satis est ac non cessare videbor.
imperat aut servit collecta pecunia cuique,
tortum digna sequi potius quam ducere funem.
  haec tibi dictabam post fanum putre Vacunae,
excepto quod non simul esses, cetera laetus.

XI.

Quid tibi visa Chios, Bullati, notaque Lesbos,
quid concinna Samos, quid Croesi regia Sardis,
Zmyrna quid et Colophon, maiora minorane fama?
cunctane prae Campo et Tiberino flumine sordent?
an venit in votum Attalicis ex urbibus una,
an Lebedum laudas odio maris atque viarum?
'scis, Lebedus quid sit: Gabiis desertior atque
Fidenis vicus; tamen illic vivere vellem
oblitusque meorum, obliviscendus et illis
Neptunum procul ex terra spectare furentem.'
sed neque, qui Capua Romam petit, imbre lutoque
adspersus volet in caupona vivere; nec qui
frigus collegit, furnos et balnea laudat
ut fortunatam plene praestantia vitam;
nec si te validus iactaverit Auster in alto,
idcirco navim trans Aegaeum mare vendas.
incolumi Rhodos et Mytilene pulcra facit quod
paenula solstitio, campestre nivalibus auris,
per brumam Tiberis, Sextili mense caminus.
dum licet ac voltum servat Fortuna benignum,

(I): ***AE***   (II): ***RΦ***

45 dimittes (I) (II), dimittis *Rπ*   **47** *ob* servit *Don. Ter. Hec. 2, 1, 27 (224)*

11, 2 quid Croesi — Colophon *ob* Sardis *Prisc. 7, 83 p. 358, 8*   **3** ne ς, ue (I) (II) (*Bland.*), que *E*ς   **4** ne *EFλl*, que *ARπ*   **7** gabiis (I) (II), glabiis *Φ* *cf. 1, 15, 9*   **10** ex (et *E*) (I) (II), e *Φ*   **12** uolet (I) (II); ⟨legitur⟩ et 'vovet' *Ps. Porph.*   **14** Vt (I) (II), Et *Φ*

Romae laudetur Samos et Chios et Rhodos absens.
tu quamcumque deus tibi fortunaverit horam
grata sume manu neu dulcia differ in annum,
ut quocumque loco fueris vixisse libenter
te dicas: nam si ratio et prudentia curas,
non locus effusi late maris arbiter aufert,
caelum, non animum mutant, qui trans mare currunt.
strenua nos exercet inertia: navibus atque
quadrigis petimus bene vivere. quod petis, hic est,
est Vlubris, animus si te non deficit aequos.

XII.

Fructibus Agrippae Siculis, quos colligis, Icci,
si recte frueris, non est ut copia maior
ab Iove donari possit tibi. tolle querellas;
pauper enim non est, cui rerum suppetit usus.
si ventri bene, si lateri est pedibusque tuis, nil
divitiae poterunt regales addere maius.
si forte in medio positorum abstemius herbis
vivis et urtica, sic vives protinus, ut te
confestim liquidus Fortunae rivos inauret,
vel quia naturam mutare pecunia nescit
vel quia cuncta putas una virtute minora.
miramur, si Democriti pecus edit agellos
cultaque, dum peregre est animus sine corpore velox?
cum tu inter scabiem tantam et contagia lucri
nil parvom sapias et adhuc sublimia cures:
quae mare conpescant causae, quid temperet annum,

Ⓘ : *A E* Ⓘⓘ : *R Φ*

22 quamcumque — manu *ob sententiam schol. Lucan. 2, 651* 24 Vt Ⓘ, Tu Ⓘⓘ *Bland.* 27 *ob sententiam* (mutat . . . currit) *Hier. epist. 16, 2 p. 358 Migne*

12, 8 ut — inaures *ob* inaurare *Eutych. gramm. V 461, 15* 9 liquidus Ⓘ Ⓘⓘ, largus (*Eutych.*) fortunae riuus Ⓘ Ⓘⓘ (*Eutych. cod. Paris.*), imber (*omisso* fortunae) (*Eutych. cod. Bob.*) 16 temperet Ⓘ, temperat Ⓘⓘ

stellae sponte sua iussaene vagentur et errent,
quid premat obscurum lunae, quid proferat orbem,
quid velit et possit rerum concordia discors,
Empedocles an Stertinium deliret acumen.
verum seu piscis seu porrum et caepe trucidas,
utere Pompeio Grospho et, siquid petet, ultro
defer: nil Grosphus nisi verum orabit et aequom.
vilis amicorum est annona, bonis ubi quid deest.
ne tamen ignores, quo sit Romana loco res:
Cantaber Agrippae, Claudi virtute Neronis
Armenius cecidit; ius imperiumque Prahates
Caesaris accepit genibus minor; aurea fruges
Italiae pleno defudit Copia cornu.

XIII.

Vt proficiscentem docui te saepe diuque,
Augusto reddes signata volumina, Vini,
si validus, si laetus erit, si denique poscet;
ne studio nostri pecces odiumque libellis
sedulus inportes opera vehemente minister.
si te forte meae gravis uret sarcina chartae,
abicito potius, quam quo perferre iuberis
clitellas ferus inpingas Asinaeque paternum
cognomen vertas in risum et fabula fias.
viribus uteris per clivos flumina lamas.
victor propositi simul ac perveneris illuc,
sic positum servabis onus, ne forte sub ala

(I): *AE* (II): *RΦ*

19 concordia discors *ob figuram Don. Ter. Eun. 721 (cf. tamen Lucan. 1, 98 Ov. met. 1, 432 et Lact. inst. 2, 9, 17)* **20** stertinium (I) (II) *(Bland.) (Porph.)*, stertinum *Fλl* **27** p(h)ra(h)ates *variant codd. cf. carm. 2, 2, 17* **29** defudit (I) (II), defundit *A (Bland.)*
13, 2 reddes (I) (II), reddas ς uinui (uenni *E*) (I) (II) **6** Si — 8 impingas *ob* impingas *pro* impingito *(male!) affert Prisc. 18, 50 p. 229, 8* **6** uret (-it *E*) (I) (II), urat *(Prisc.)* **10** Viribus — **12** onus *ob fut. pro imperat. Prisc. 18, 50 p. 229, 12*

fasciculum portes librorum, ut rusticus agnum,
ut vinosa glomus furtivae †Pirria lanae,
ut cum pileolo soleas conviva tribulis.
ne volgo narres, te sudavisse ferendo
carmina quae possint oculos aurisque morari
Caesaris. oratus multa prece nitere, porro
vade; vale, cave ne titubes mandataque frangas.

XIIII.

Vilice silvarum et mihi me reddentis agelli,
quem tu fastidis, habitatum quinque focis et
quinque bonos solitum Variam dimittere patres,
certemus, spinas animone ego fortius an tu
evellas agro, et melior sit Horatius an res.
me quamvis Lamiae pietas et cura moratur
fratrem maerentis, rapto de fratre dolentis
insolabiliter, tamen istuc mens animusque
fert et amat spatiis obstantia rumpere claustra.
rure ego viventem, tu dicis in Vrbe beatum:
cui placet alterius, sua nimirum est odio sors.
stultus uterque locum inmeritum causatur inique:
in culpa est animus, qui se non effugit umquam.
tu mediastinus tacita prece rura petebas,
nunc Vrbem et ludos et balnea vilicus optas;
me constare mihi scis et discedere tristem
quandocumque trahunt invisa negotia Romam.
non eadem miramur; eo disconvenit inter

(I): ***AE*** (II): ***RΦ***

14 *ob* Pyrria *exempla Vatic. 149* glomus (I) (II) *schol. Γ*, glomos (-es *ex. Vat.*) *Fλl* (*exempla Vatic.*) pirria (I) (II), pyrria *φπ exempla Vatic.*, purria *codd. Porph.*; *nomen corruptum ut videtur* **15** *cum lemmate* tribulis *exempla Vatic. 181* **16** Ne (Nec *E*) (I) (II), Neu *aς* **19** *ob* cavĕ *Serv. Aen. 4, 409* (ualde uale)

14, 1 mihi — agelli *ob* reddere *schol. Γ ad epist. 1, 18, 101* **9** amat (I) (II), avet *Bentley* **11** sors (I) (II), res *Eς*

meque et te: nam quae deserta et inhospita tesqua
credis, amoena vocat mecum qui sentit, et odit
quae tu pulchra putas. fornix tibi et uncta popina
incutiunt Vrbis desiderium, video, et quod
angulus iste feret piper et tus ocius uva
nec vicina subest vinum praebere taberna
quae possit tibi nec meretrix tibicina cuius
ad strepitum salias terrae gravis; et tamen urges
iampridem non tacta ligonibus arva bovemque
disiunctum curas et strictis frondibus exples.
addit opus pigro rivos, si decidit imber,
multa mole docendus aprico parcere prato.
nunc age, quid nostrum concentum dividat, audi.
quem tenues decuere togae nitidique capilli,
quem scis inmunem Cinarae placuisse rapaci,
quem bibulum liquidi media de luce Falerni:
cena brevis iuvat et prope rivom somnus in herba;
nec lusisse pudet, sed non incidere ludum.
non istic obliquo oculo mea commoda quisquam
limat, non odio obscuro morsuque venenat:
rident vicini glaebas et saxa moventem
cum servis. urbana diaria rodere mavis,
horum tu in numerum voto ruis; invidet usum
lignorum et pecoris tibi calo argutus et horti.
optat ephippia bos, piger optat arare caballus:
quam scit uterque, libens, censebo, exerceat artem.

XV.

Quae sit hiems Veliae, quod caelum, Vala, Salerni,
quorum hominum regio et qualis via (nam mihi Baias
Musa supervacuas Antonius, et tamen illis

(I): ***AE*** (II): ***RΦ***

19 qu(a)e (I) (II), qua (A^1? *a*) *Bland.* **25** possit (I) (II), posset *AR* **33** cinar(a)e (-erae *A*) (I) (II), cinyr(a)e *Fλl* **40** diaria (I) (II), cibaria R^1 *Goth.* ς; ⟨'diaria'⟩ aliter 'cibaria'. *schol. ΓE* **41** invidet — horti *ob acc. Prisc. 18, 138 p. 271, 24*

me facit invisum, gelida cum perluor unda
per medium frigus. sane murteta relinqui
dictaque cessantem nervis elidere morbum
sulpura contemni vicus gemit, invidus aegris
qui caput et stomachum supponere fontibus audent
Clusinis Gabiosque petunt et frigida rura.
mutandus locus est et deversoria nota
praeteragendus equos. 'quo tendis? non mihi Cumas
est iter aut Baias' laeva stomachosus habena
dicet eques; sed equi frenato est auris in ore);
maior utrum populum frumenti copia pascat,
collectosne bibant imbris puteosne perennis
iugis aquae (nam vina nihil moror illius orae.
rure meo possum quidvis perferre patique;
ad mare cum veni, generosum et lene requiro,
quod curas abigat, quod cum spe divite manet
in venas animumque meum, quod verba ministret,
quod me Lucanae iuvenem commendet amicae);
tractus uter pluris lepores, uter educet apros;
utra magis piscis et echinos aequora celent,
pinguis ut inde domum possim Phaeaxque reverti —
scribere te nobis, tibi nos adcredere par est.
Maenius, ut rebus maternis atque paternis
fortiter absumptis urbanus coepit haberi
scurra, vagus, non qui certum praesepe teneret,
inpransus non qui civem dignosceret hoste,

(I): ***A E*** (II): ***R Φ***

15, 4 perriuor *A R π i.* (I) (II); *emendationem ex scholiis petitam* perluor *receperunt E F λ l* **9** Clusinis (I) (II), Clusinos *E Bland.* gabios (I) (II) *Porph. (i. schol. Γ)*, glabios *Φ cf. 1, 11, 7* **10** deuersoria *A Bland.*, diuersoria *E R Φ* **13** equi (I) (II) *Porph.*, equis *π ς* **16** iugis (I) (II), dulcis *E Bland.*; ⟨'dulcis'⟩ aliter 'iugis', semper manantis *schol. Γ E* **17** *ob* rure *Ps. Serg. gramm. IV 511, 19* (quiduis possum) **21** commendet (I) (II) *Porph.*, commendat *A R* **22** *ob acc.* pluris *Prisc. 7, 34 p. 315, 24* **23** *cum lemmate* echinos *exempla Vatic. 227* **26** *incipit nova epistula in E F π ς*; *cf. etiam* ultimus versus *schol. Γ p. 254, 15 (aliter p. 256, 18 sq.)*

30 quaelibet in quemvis opprobria fingere saevos,
pernicies et tempestas barathrumque macelli,
quidquid quaesierat ventri donabat avaro.
hic ubi nequitiae fautoribus et timidis nil
aut paulum abstulerat, patinas cenabat omasi
35 vilis et agninae, tribus ursis quod satis esset;
scilicet ut ventres lamna candente nepotum
diceret urendos correctus Bestius. idem,
38 quidquid erat nactus praedae maioris, ubi omne
41 verterat in fumum et cinerem, 'non hercule miror,'
aiebat, 'siqui comedunt bona, cum sit obeso
nil melius turdo, nil volva pulchrius ampla.'
44 nimirum hic ego sum; nam tuta et parvola laudo,
39 cum res deficiunt, satis inter vilia fortis:
40 verum ubi quid melius contingit et unctius, idem
45 vos sapere et solos aio bene vivere, quorum
conspicitur nitidis fundata pecunia villis.

XVI.

Ne perconteris, fundus meus, optime Quinti,
arvo pascat erum an bacis opulentet olivae,
pomisne et pratis an amicta vitibus ulmo:
scribetur tibi forma loquaciter et situs agri.
5 continui montes, ni dissocientur opaca
valle, sed ut veniens dextrum latus adspiciat sol,

(I): ***AE*** (II): ***RΦ***

30 saeuus (I) (II), certus '*duo Bland.*'. **32** donabat (I), donarat (II) *Bland.*, donaret *Bentley* **35** agnin(a)e (I) (II) *Bland.*, agnini *Aλς* **37** correctus *A* (*Bland.*), correptus (-os *R*) *ERΦ*, corrector ς *Lambinus* **41** Verterat (I) (II) *Porph.*, Verteret *E* **39. 40** *post* **38** *male exhibebat archetypus, ubi nunc etiam praebent ARπ Goth.; ordo per coniecturam correctus in ΦEς* **45** aio (I) (II), alio *Φ* **46** uillis (I) (II), uallis *Φ*

16, 3 et pratis (I) (II), an pratis *E Goth.* amicta (I) (II) *Porph.*, amica *E* **5** ni (II) *schol. ΓV* (*cf. Heiric vita Germ.* 3, 244), si (sci *A*) (I), ⟨'si'⟩ vel 'ni' *schol. Γ*; *Porph. corruptus*

laevom discedens curru fugiente vaporet.
temperiem laudes. quid si rubicunda benigni
corna vepres et pruna ferant, ⟨si⟩ quercus et ilex
multa fruge pecus, multa dominum iuvet umbra?
dicas adductum propius frondere Tarentum.
fons etiam rivo dare nomen idoneus, ut nec
frigidior Thraecam nec purior ambiat Hebrus,
infirmo capiti fluit aptus et utilis alvo.
hae latebrae dulces et, iam si credis, amoenae
incolumem tibi me praestant septembribus horis.
tu recte vivis, si curas esse quod audis.
iactamus iam pridem omnis te Roma beatum;
sed vereor, necui de te plus quam tibi credas
neve putes alium sapiente bonoque beatum
neu, si te populus sanum recteque valentem
dictitet, occultam febrim sub tempus edendi
dissimules, donec manibus tremor incidat unctis.
stultorum incurata pudor malus ulcera celat.
siquis bella tibi terra pugnata marique
dicat et his verbis vacuas permulceat auris;
'tene magis salvom populus velit an populum tu,
servet in ambiguo qui consulit et tibi et Vrbi
Iuppiter,' Augusti laudes agnoscere possis;
cum pateris sapiens emendatusque vocari,
respondesne tuo, dic, sodes, nomine? 'nempe
vir bonus et prudens dici delector ego ac tu.'
qui dedit hoc hodie, cras si volet auferet, ut, si
detulerit fasces indigno, detrahet idem.

(I): ***AE*** (II): ***RΦ***

7 discedens (descend- *π*) (I) (II), decedens *Bentley* curru (I) (II), cursu *Bland.* 8 benigni (I), benign(a)e (II) 9 si *omiserat archetypus, testes AR*; si *suppleverunt EFλl,* et *π alii* 12 — idoneus *ob rem Porph. epist. 1, 18, 105* **14** aptus et utilis *ARπ i.* (I) (II), utilis utilis *aEFλl Goth.* ς **20** *ob* beatum *pro* beatiorem *Charis. gramm. I 268, 17* **22** tempus (I) (II), pectus *aRπ* **30** pateris (pot- *AR*) (I) (II) *Porph. p. 339, 8,* cupias *E* **33** ut (I) (II), aut *Fλl* **34** detrahet (-it *A*) (I) (II), detrahat *R*

'pone, meum est,' inquit: pono tristisque recedo.
idem si clamet furem, neget esse pudicum,
contendat laqueo collum pressisse paternum:
mordear opprobriis falsis mutemque colores?
falsus honor iuvat et mendax infamia terret
quem nisi mendosum et medicandum? vir bonus est quis?
'qui consulta patrum, qui leges iuraque servat,
quo multae magnaeque secantur iudice lites,
quo res sponsore et quo causae teste tenentur.'
sed videt hunc omnis domus et vicinia tota
introrsum turpem, speciosum pelle decora.
'nec furtum feci nec fugi,' si mihi dicat
servos: 'habes pretium, loris non ureris,' aio.
'non hominem occidi.' 'non pasces in cruce corvos.'
'sum bonus et frugi.' renuit negitatque Sabellus.
cautus enim metuit foveam lupus accipiterque
suspectos laqueos et opertum miluos hamum.
oderunt peccare boni virtutis amore:
tu nihil admittes in te formidine poenae;
sit spes fallendi, miscebis sacra profanis.
nam de mille fabae modiis cum surripis unum,
damnum est, non facinus, mihi pacto lenius isto.
vir bonus, omne forum quem spectat et omne tribunal,
quandocumque deos vel porco vel bove placat,
'Iane pater' clare, ⟨clare⟩ cum dixit 'Apollo,'
labra movet metuens audiri: 'pulchra Laverna,
da mihi fallere, da iusto sanctoque videri,

(I): *AE* (II): *RΦ*

40 medicandum (mend- *lπ*) (I) (II) (*Bland.*) *Porph.*, mendacem *A*²*ς*, *A*¹ *periit* 43 res sponsore *Bland.*, responsore (I) *RΦ* 45 Inprorsum *archetypus* (*sic AR*), Introrsum (-us) *correxerunt aEς ex Porph. i. schol. ΓV*, Hunc prorsus *Φ* 46 dicat (I) (II), dicit *Rπ* 49 *sine lemmate exempla Vatic. 228* negitatque (negit negit atque *ex. Vat.*) (I) *π Bland.* (*exempla Vatic.*), negat atque *aRΦ* 51 Suspectos (I), Suspectus (II) 55 unum (I) (II) *Aug. de mend. 12, 19 (Vind. 41, 438, 24) qui locum enarrat*, unam *Cuningham* 59 clare clare *aE Goth. ς*, clare *semel* (I) (II) 61 iusto sanctoque (I) (II) *Bland.*, iustum sanctumque *Fλl*

noctem peccatis et fraudibus obice nubem.'
qui melior servo, qui liberior sit avarus,
in triviis fixum cum se demittit ob assem,
non video: nam qui cupiet, metuet quoque; porro
qui metuens vivet, liber mihi non erit umquam.
perdidit arma, locum virtutis deseruit, qui
semper in augenda festinat et obruitur re.
vendere cum possis captivom, occidere noli:
serviet utiliter; sine pascat durus aretque,
naviget ac mediis hiemet mercator in undis,
annonae prosit, portet frumenta penusque.
vir bonus et sapiens audebit dicere: 'Pentheu
rector Thebarum, quid me perferre patique
indignum coges?' 'adimam bona.' 'nempe pecus, rem,
lectos, argentum: tollas licet.' 'in manicis et
compedibus saevo te sub custode tenebo.'
'ipse deus, simulatque volam, me solvet.' opinor,
hoc sentit 'moriar.' mors ultima linea rerum est.

XVII.

Quamvis, Scaeva, satis per te tibi consulis et scis,
quo tandem pacto deceat maioribus uti,
disce, docendus adhuc quae censet amiculus, ut si
caecus iter monstrare velit, tamen adspice, siquid
et nos, quod cures proprium fecisse, loquamur.
si te grata quies et primam somnus in horam
delectat, si te pulvis strepitusque rotarum,
si laedit caupona, Ferentinum ire iubebo:

(I): ***A E*** (II): ***R Φ***

63 Qui . . . qui (I) (II) *Bland.*, Quo . . . quo *Φ* **64** demittit (I) (II), dimittit *A ς* **72** *ob* penus *neutr. Prisc. 5, 34 p. 163, 18. 6, 76 p. 261, 3, ob idem vocabulum* portet fr. p. q. *Serv. Aen. 1, 703* **73** Pentheu — Thebarum *ob voc. Prisc. 7, 17 p. 301, 9* **76** et (I) (II), et in *R F* **78** *cum lemmate* unde inuolat *Micon 220* (uola me soluat) **79** rerum (I) (II), *omis.* $R\pi^1$
17, 2 tandem (I) (II), tenuem *Horkel* **8** ledit *E*, laedet (I) (II)

nam neque divitibus contingunt gaudia solis
nec vixit male, qui natus moriensque fefellit.
si prodesse tuis pauloque benignius ipsum
te tractare voles, accedes siccus ad unctum.
'si pranderet holus patienter, regibus uti
nollet Aristippus.' 'si sciret regibus uti,
fastidiret holus, qui me notat.' utrius horum
verba probes et facta, doce vel iunior audi,
cur sit Aristippi potior sententia. namque
mordacem Cynicum sic eludebat, ut aiunt:
'scurror ego ipse mihi, populo tu: rectius hoc et
splendidius multo est. equos ut me portet, alat rex,
officium facio; tu poscis vilia, verum es
dante minor, quamvis fers te nullius egentem.'
omnis Aristippum decuit color et status et res,
temptantem maiora fere, praesentibus aequom.
contra, quem duplici panno patientia velat,
mirabor, vitae via si conversa decebit.
alter purpureum non exspectabit amictum,
quidlibet indutus celeberrima per loca vadet
personamque feret non inconcinnus utramque;
alter Mileti textam cane peius et angui
vitabit chlanidem, morietur frigore, si non
rettuleris pannum. refer et sine vivat ineptus.
res gerere et captos ostendere civibus hostis
attingit solium Iovis et caelestia temptat:

(I): ***AE*** (II): ***RΦ***

10 *ob sententiam Porph. 1, 18, 103* **12** accedes — unctum *ob* unctus *Porph. epist. 1, 14, 21 schol. Γ V ars 422* ad unctum (I) (II) *Porph. schol. Γ V,* inunctum *Bland.*, adinunctum *E* **14. 15** *turbae in Φ ob parem in 13. 14 clausulam;* **14. 15** *omis.* φ^1, **14** *om.* $\psi^1\lambda l$, **15. 14** *ordinat* π; *recte* (I) (II) *Porph.* **19** rectius (I) (II), regibus *Fλl* **21** uerum es (es *omis. ERπ Bland.*) (I) (II), rerum ς **25** *ob duplicem pannum affert Serv. Aen. 5, 421 (Isid. orig. 19, 24, 11)* **28** loca (I), ioca (II) **30** — chlamydem *ob abl.* angui *Prisc. 7, 68 p. 346, 6* angui (II) *Prisc.*, angue (I) **31** Vitabit (-uit *AR*) (I) (II), Vitabat (*Prisc.*) chlanidem *Cruquius*, c(h)lamydem (I) (II) (*Prisc.*)

principibus placuisse viris non ultima laus est.
non cuivis homini contingit adire Corinthum.
sedit qui timuit, ne non succederet. 'esto.
quid? qui pervenit fecitne viriliter?' atqui
hic est aut nusquam, quod quaerimus. hic onus horret,
ut parvis animis et parvo corpore maius;
hic subit et perfert. aut virtus nomen inane est,
aut decus et pretium recte petit experiens vir.
coram rege suo de paupertate tacentes
plus poscente ferent: distat, sumasne pudenter
an rapias. atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
'indotata mihi soror est, paupercula mater,
et fundus nec vendibilis nec pascere firmus'
qui dicit, clamat 'victum date.' succinit alter
'et mihi.' dividuo findetur munere quadra.
sed tacitus pasci si posset corvos, haberet
plus dapis et rixae multo minus invidiaeque.
Brundisium comes aut Surrentum ductus amoenum
qui queritur salebras et acerbum frigus et imbris
aut cistam effractam et subducta viatica plorat,
nota refert meretricis acumina, saepe catellam,
saepe periscelidem raptam sibi flentis, uti mox
nulla fides damnis verisque doloribus adsit.
nec semel inrisus triviis attollere curat
fracto crure planum, licet illi plurima manet
lacrima, per sanctum iuratus dicat Osirim:
'credite, non ludo; crudeles, tollite claudum.'
'quaere peregrinum' vicinia rauca reclamat.

XVIII.

Si bene te novi, metues, liberrime Lolli,
scurrantis speciem praebere, professus amicum.
ut matrona meretrici dispar erit atque

(I) : *A E* (II) : *R Φ*

38 peruenit (I) (II), peruenerit *Φ* 43 suo (I) (II), sua ς
44 ferent (II), ferunt *E*, *A*[1] *evanuit*

discolor, infido scurrae distabit amicus.
est huic diversum vitio vitium prope maius,
asperitas agrestis et inconcinna gravisque,
quae se commendat tonsa cute, dentibus atris,
dum volt libertas dici mera veraque virtus.
virtus est medium vitiorum et utrimque reductum.
alter in obsequium plus aequo pronus et imi
derisor lecti sic nutum divitis horret,
sic iterat voces et verba cadentia tollit,
ut puerum saevo credas dictata magistro
reddere vel partis mimum tractare secundas;
alter rixatur, de lana saepe caprina,
propugnat nugis armatus: 'scilicet, ut non
sit mihi prima fides et vere quod placet ut non
acriter elatrem, pretium aetas altera sordet.'
ambigitur quid enim? Castor sciat an Docilis plus;
Brundisium Minuci melius via ducat an Appi.
quem damnosa venus, quem praeceps alea nudat,
gloria quem supra vires et vestit et unguit,
quem tenet argenti sitis inportuna famesque,
quem paupertatis pudor et fuga, dives amicus,
saepe decem vitiis instructior, odit et horret,
aut, si non odit, regit ac veluti pia mater
plus quam se sapere et virtutibus esse priorem
volt et ait prope vera: 'meae (contendere noli)
stultitiam patiuntur opes; tibi parvola res est:
arta decet sanum comitem toga; desine mecum
certare.' Eutrapelus cuicumque nocere volebat
vestimenta dabat pretiosa: beatus enim iam
cum pulchris tunicis sumet nova consilia et spes,
dormiet in lucem, scorto postponet honestum
officium, nummos alienos pascet, ad imum

(I): *AE* (II): *RΦ*

18, 9 utrimque (I) (II) *Porph.*, utrumque *aR* 15 rixatur (-us *Bland.*) (I) (II) *Bland.*, rixator *Muretus* caprina (I) (II), caprina et *Bentley* 19 docilis (I) (II) (*Porph.*) *schol. Γ p. 268, 3,* Dolichos ς

Thraex erit aut holitoris aget mercede caballum.
arcanum neque tu scrutaberis illius umquam,
conmissumque teges et vino tortus et ira.
nec tua laudabis studia aut aliena reprendes,
nec, cum venari volet ille, poemata panges.
gratia sic fratrum geminorum, Amphionis atque
Zethi, dissiluit, donec suspecta severo
conticuit lyra. fraternis cessisse putatur
moribus Amphion: tu cede potentis amici
lenibus imperiis, quotiensque educet in agros
Aetolis onerata plagis iumenta canesque,
surge et inhumanae senium depone Camenae,
cenes ut pariter pulmenta laboribus empta:
Romanis sollemne viris opus, utile famae
vitaeque et membris, praesertim cum valeas et
vel cursu superare canem vel viribus aprum
possis. adde, virilia quod speciosius arma
non est qui tractet: scis, quo clamore coronae
proelia sustineas campestria; denique saevam
militiam puer et Cantabrica bella tulisti
sub duce, qui templis Parthorum signa refigit
nunc et, siquid abest, Italis adiudicat armis.
ac ne te retrahas et inexcusabilis absis,
quamvis nil extra numerum fecisse modumque
curas: interdum nugaris rure paterno.
partitur lintres exercitus, Actia pugna
te duce per pueros hostili more refertur;
adversarius est frater, lacus Hadria, donec
alterutrum velox Victoria fronde coronet.

(I) : *A E*   (II) : ***R Φ***

36 aget (I) (II), agit *A*   37 illius ς, ullius (I) (II)   40 *ob* pango *affert Eutych. gramm. V 476, 9* (ne(c) cum uenerati(one) uolet *trad.*)   panges (pl- *A*) (I) (II), pangas (pl- *E*) *E* (*Eutych. cod. Bob.*)   45 quotiensque educet (I) (II), quotiensque (quotiens quoque *λl*) ducit (-et *π*) *Φ*   46 Aet(h)oli(i)s (I) (II) *Porph.*, Aeoliis (*i. Cumanis*) ς *Vliet*   57 armis (I) (II), arvis *Bentley*   62 more (I) (II), mole *E*

consentire suis studiis qui crediderit te
fautor, utroque tuom laudabit pollice ludum.
protinus ut moneam (siquid monitoris eges), tu
quid de quoque viro et cui dicas, saepe videto.
percontatorem fugito: nam garrulus idem est
nec retinent patulae conmissa fideliter aures
et semel emissum volat inrevocabile verbum.
non ancilla tuom iecur ulceret ulla puerve
intra marmoreum venerandi limen amici,
ne dominus pueri pulchri caraeve puellae
munere te parvo beet aut incommodus angat.
qualem commendes, etiam atque etiam aspice, ne mox
incutiant aliena tibi peccata pudorem.
fallimur et quondam non dignum tradimus: ergo
quem sua culpa premet, deceptus omitte tueri,
ut penitus notum, si temptent crimina, serves
tuterisque tuo fidentem praesidio: qui
dente Theonino cum circumroditur, ecquid
ad te post paulo ventura pericula sentis?
nam tua res agitur, paries cum proximus ardet,
et neglecta solent incendia sumere vires.
dulcis inexpertis cultura potentis amici,
expertus metuet. tu, dum tua navis in alto est,
hoc age, ne mutata retrorsum te ferat aura.
oderunt hilarem tristes tristemque iocosi,
sedatum celeres, agilem navomque remissi;
. . . .

(I) : ***AE*** (II) : ***RΦ***

69 *ob sententiam dat Don. Ter. Hec. 1, 2, 34 (109)* **74** dominus pueri (I) (II), pueri dominus *E lemma Porph.* **79** *plane corruptus traditur apud grammaticum (Serv.?), quem exscripserunt Cledon. gramm. V 78, 5* (certus omitte tueri) *et Pomp. gramm. V 280, 30* (praesens sua culpa ire deceptus omittit etueri); *adlatus erat ob* ŏmitte **81** fidentem (I) (II), fidens est *Fλl,* fidenter *ς* **82** ecquid (ecqui *λ,* ecquic *l*) *Porph. Φ,* et quid *R* (I) **87** metuet (I) (II), metuit *A Goth. post* **90** *in ς (adscriptus etiam a man. recc. in ψl) interpolatus est ex epist. 1, 14, 34 iam adulterato* (nocte *pro* luce) *hic versus* Potores bibuli media de nocte Falerni, *quem frustra emendare*

oderunt porrecta negantem pocula, quamvis
nocturnos iures te formidare tepores.
deme supercilio nubem: plerumque modestus
occupat obscuri speciem, taciturnus acerbi.
inter cuncta leges et percontabere doctos,
qua ratione queas traducere leniter aevom,
num te semper inops agitet vexetque cupido,
num pavor et rerum mediocriter utilium spes,
virtutem doctrina paret naturane donet,
quid minuat curas, quid te tibi reddat amicum,
quid pure tranquillet, honos ac dulce lucellum
an secretum iter et fallentis semita vitae.
me quotiens reficit gelidus Digentia rivos,
quem Mandela bibit, rugosus frigore pagus,
quid sentire putas, quid credis, amice, precari?
'sit mihi, quod nunc est, etiam minus, ut mihi vivam
quod superest aevi, siquid superesse volunt di;
sit bona librorum et provisae frugis in annum
copia neu fluitem dubiae spe pendulus horae.'
sed satis est orare Iovem quae ponit et aufert,
det vitam, det opes; aequom mi animum ipse parabo.

XVIIII.

Prisco si credis, Maecenas docte, Cratino,
nulla placere diu nec vivere carmina possunt,
quae scribuntur aquae potoribus. ut male sanos
adscripsit Liber Satyris Faunisque poetas,

Ⓘ : ***A E*** Ⓘⓘ : ***R Φ***

conati sunt docti (p. liquidi m. d. luce F. *Bentley*); *deerat in* Ⓘ Ⓘⓘ *nec Porph. (p. 357, 6) iam noverat subiectum verbi* Oderunt
96 *ob fut. pro imperat. Prisc. 18, 50 p. 229, 16*
98 *et* **99** Num Ⓘ Ⓘⓘ *Bland.*, Ne ς **102** ac *Schütz*, an Ⓘ Ⓘⓘ **107** ut Ⓘ *Porph.*, et Ⓘⓘ *Bland.* **110** neu Ⓘ Ⓘⓘ *Bland.*, ne *lemma Porph.* **111** quae (qua φ^1) Ⓘ Ⓘⓘ, qui *E Goth.* ponit (-at π) Ⓘⓘ *Bland.*, donat Ⓘ *R*
19, 3 potoribus *a F λ l*, potioribus Ⓘ Ⓘⓘ ut — poetas *ob sententiam Serv. buc. 7, 25*

vina fere dulces oluerunt mane Camenae.
laudibus arguitur vini vinosus Homerus;
Ennius ipse pater numquam nisi potus ad arma
prosiluit dicenda. 'forum putealque Libonis
mandabo siccis, adimam cantare severis'
hoc simul edixi, non cessavere poetae
nocturno certare mero, putere diurno.
quid? siquis voltu torvo ferus et pede nudo
exiguaeque togae simulet textore Catonem,
virtutemne repraesentet moresque Catonis?
rupit Iarbitam Timagenis aemula lingua,
dum studet urbanus tenditque disertus haberi.
decipit exemplar vitiis imitabile: quodsi
pallerem casu, biberent exsangue cuminum.
o imitatores, servom pecus, ut mihi saepe
bilem, saepe iocum vestri movere tumultus!
libera per vacuom posui vestigia princeps,
non aliena meo pressi pede. qui sibi fidet,
dux reget examen. Parios ego primus iambos
ostendi Latio, numeros animosque secutus
Archilochi, non res et agentia verba Lycamben.
ac ne me foliis ideo brevioribus ornes,
quod timui mutare modos et carminis artem:
temperat Archilochi musam pede mascula Sappho,
temperat Alcaeus, sed rebus et ordine dispar,
nec socerum quaerit, quem versibus oblinat atris,
nec sponsae laqueum famoso carmine nectit.
hunc ego, non alio dictum prius ore, Latinus
volgavi fidicen; iuvat inmemorata ferentem

(I) : ***A E*** (II) : ***R Φ***

5 *ob* oluerunt *Prisc. 9, 53 p. 488, 23* 10 edixi (I) (II) *Porph.*, edixit *A l* 13 textore (I), extore *R*, ex ore *Φ* 15 lingua (I) (II), cena *E ς* (*ex Ps. Porph. p. 360, 22*); ⟨'lingua'⟩ aliter 'cena' *schol. Γ* 18 pallerem (I) (II) *Porph.* (*schol. Pers. 5, 55*), pallerent *R π* 22 fidet (I) (II) *Bland.*, fidit *F λ l* 23 reget (I) (II) *Bland.*, regit *ς* parios (I) (II) *Porph.*, patrios *Φ* 30 oblinat (I), obtinet (II) 32 latinus (I) (II) (*Bland.*), latinis *λ l*

ingenuis oculisque legi manibusque teneri.
scire velis, mea cur ingratus opuscula lector
laudet ametque domi, premat extra limen iniquos.
non ego ventosae plebis suffragia venor
inpensis cenarum et tritae munere vestis;
non ego, nobilium scriptorum auditor et ultor,
grammaticas ambire tribus et pulpita dignor:
hinc illae lacrimae. 'spissis indigna theatris
scripta pudet recitare et nugis addere pondus'
si dixi, 'rides' ait, 'et Iovis auribus ista
servas: fidis enim manare poetica mella
te solum, tibi pulcher.' ad haec ego naribus uti
formido et, luctantis acuto ne secer ungui,
'displicet iste locus' clamo et diludia posco.
ludus enim genuit trepidum certamen et iram,
ira truces inimicitias et funebre bellum.

XX.

Vortumnum Ianumque, liber, spectare videris,
scilicet ut prostes Sosiorum pumice mundus.
odisti clavis et grata sigilla pudico;
paucis ostendi gemis et communia laudas,
non ita nutritus. fuge quo descendere gestis:
non erit emisso reditus tibi. 'quid miser egi?
quid volui?' dices, ubi quid te laeserit; et scis
in breve te cogi, cum plenus languet amator.
quodsi non odio peccantis desipit augur,
carus eris Romae, donec te deserat aetas;

(I): *A E* (II): *R Φ*

34 ingenuis (I) (II) *Porph.*, ingeniis ς **39** auditor (I) (II) *Porph.*, adiutor ς **40** *cum lemmate* pulpita *exempla Vatic. 210* **45** ad —, ungui *ob. abl.* ungui *Prisc. 7, 69 p. 346, 9* **46** et (I) (II) (*Prisc.*), *omis. λl* **47** iste (*omis. A*) (I), ille (II) **49** *ob sententiam dat Serv. Aen. 8, 702*

20, 2 mundus (I) (II), nudus *Fλl* **7** ubi quid (I) (II), ubi quis ς **10** deserat (I) (II) *schol. ΓV*, deseret ς

contrectatus ubi manibus sordescere volgi
coeperis, aut tineas pasces taciturnus inertis
aut fugies Vticam aut vinctus mitteris Ilerdam.
ridebit monitor non exauditus, ut ille,
qui male parentem in rupis protrusit asellum
iratus: quis enim invitum servare laboret?
hoc quoque te manet, ut pueros elementa docentem
occupet extremis in vicis balba senectus.
cum tibi sol tepidus pluris admoverit auris,
me libertino natum patre et in tenui re
maiores pennas nido extendisse loqueris,
ut, quantum generi demas, virtutibus addas;
me primis Vrbis belli placuisse domique,
corporis exigui, praecanum, solibus aptum,
irasci celerem, tamen ut placabilis essem.
forte meum siquis te percontabitur aevom:
me quater undenos sciat inplevisse decembris,
collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

Ⓘ: ***AE*** Ⓘⓘ: ***RΦ***

15 protrusit Ⓘ Ⓘⓘ (*Bland.*), protrudit *E*ς **18** balba Ⓘ Ⓘⓘ *Porph.*, bella *E*ς **19** *ob acc.* pluris *Prisc. 7, 86 p. 361, 24* aures Ⓘ Ⓘⓘ *Porph.* (*Prisc. cod. R*), auras (*complures codd. Prisc.*, annos ς **21** maiores p. nidos (*sic*) *ob rem Porph. epist. 2, 2, 50* **27** *ob acc.* decembris *Prisc. 7, 85 p. 359, 25* **28** duxit Ⓘ Ⓘⓘ *Porph.*, dixit *Ps. Porph. p. 367, 7*

EPISTVLARVM

LIBER ALTER

I.

Cum tot sustineas et tanta negotia solus,
res Italas armis tuteris, moribus ornes,
legibus emendes: in publica commoda peccem,
si longo sermone morer tua tempora, Caesar.
Romulus et Liber pater et cum Castore Pollux,
post ingentia facta deorum in templa recepti,
dum terras hominumque colunt genus, aspera bella
conponunt, agros adsignant, oppida condunt,
ploravere suis non respondere favorem
speratum meritis. diram qui contudit hydram
notaque fatali portenta labore subegit,
comperit invidiam supremo fine domari.
urit enim fulgore suo qui praegravat artes
infra se positas: exstinctus amabitur idem.
praesenti tibi maturos largimur honores
iurandasque tuom per numen ponimus aras,
nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes.

(I): ***aE*** (II): ***RΦ*** (= ***Fλlπ***)

EPIST. **2, 1, 1—4** *ob rem affert Suet. vit. Horati* **5** *cum lemmate* Castore *exempla Vatic. 68. 229, cum lemmate* Liber pater *Micon 230* **10** *ob* contudit *Prisc. 9, 16 p. 460, 8* contudit (-tundit *R*) (I) (II) *Prisc.*, contulit *El* † **11** Nota (I) (II) *Porph.*, Tota *Eς* **13** *Porph. potest legisse* arte i. se positos **15. 16** *ob rem Serv. buc. 1, 7 georg. 1, 24* **16** numen (I) (II) *Bland.*, nomen *aΦ* (*variant etiam Servi codd.*) **17** *ob* ortum *et* oriturum *Prisc. 10, 9 p. 502, 1. 11, 18 p. 559, 10*

sed tuos hic populus sapiens et iustus in uno
te nostris ducibus, te Grais anteferendo
cetera nequaquam simili ratione modoque
aestimat et, nisi quae terris semota suisque
temporibus defuncta videt, fastidit et odit,
sic fautor veterum, ut tabulas peccare vetantis,
quas bis quinque viri sanxerunt, foedera regum
vel Gabiis vel cum rigidis aequata Sabinis,
pontificum libros, annosa volumina vatum
dictitet Albano Musas in monte locutas.
si, quia Graiorum sunt antiquissima quaeque
scripta vel optima, Romani pensantur eadem
scriptores trutina, non est quod multa loquamur:
nil intra est olea, nil extra est in nuce duri;
venimus ad summum fortunae, pingimus atque
psallimus et luctamur Achivis doctius unctis.
si meliora dies, ut vina, poemata reddit,
scire velim, chartis pretium quotus arroget annus.
scriptor abhinc annos centum qui decidit, inter
perfectos veteresque referri debet an inter
vilis atque novos? excludat iurgia finis.
'est vetus atque probus, centum qui perficit annos.'
quid? qui deperiit minor uno mense vel anno,
inter quos referendus erit? veteresne poetas
an quos et praesens et postera respuat aetas?
'iste quidem veteres inter ponetur honeste,
qui vel mense brevi vel toto est iunior anno.'

(I): *a E* (II): ***R Φ***

18 hic (I) (II), hoc ς, *Porph. anceps* 27 Dictitet (Doct- *E*, Dicit et *R π*) (I) (II), Dicat et *F λ l* 28 graiorum *E Bland.*, *hoc est* (I) (II), graecorum *a R Φ* 31 olea ς, oleam (I) (II), *Porph. anceps* 33 *ob* psallimus *Eutych. gramm. V 478, 1* luctamur (I) (II), saltamus (*Eutych.*) *ex loco Sallusti qui antecedit* doctius (I) (II), dictionibus (*Eutych. cod. Bob.*[1]), citius (*Eutych. cod. Bob.*[2] *Paris.*), *unde* scitius ς 37 que (I), ne (II) 41 poetas (I) (II), probosque *Bentley* 42 respuat (I) (II) *Bland.*, respuet *F λ l*

utor permisso caudaeque pilos ut equinae
paulatim vello et demo unum, demo etiam unum,
dum cadat elusus ratione ruentis acervi,
qui redit in fastos et virtutem aestimat annis
miraturque nihil nisi quod Libitina sacravit.
Ennius, et sapiens et fortis et 'alter Homerus',
ut critici dicunt, leviter curare videtur,
quo promissa cadant et somnia Pythagorea;
Naevius in manibus non est et mentibus haeret
paene recens? adeo sanctum est vetus omne poema.
ambigitur quotiens, uter utro sit prior, aufert
Pacuvius docti famam senis, Accius alti,
dicitur Afrani toga convenisse Menandro,
Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi,
vincere Caecilius gravitate, Terentius arte.
hos ediscit et hos arto stipata theatro
spectat Roma potens, habet hos numeratque poetas
ad nostrum tempus Livi scriptoris ab aevo.
interdum volgus rectum videt, est ubi peccat.
si veteres ita miratur laudatque poetas,
ut nihil anteferat, nihil illis conparet: errat;
si quaedam nimis antique, si pleraque dure
dicere credit eos, ignave multa fatetur:
et sapit et mecum facit et Iove iudicat aequo.
non equidem insector delendave carmina Livi
esse reor, memini quae plagosum mihi parvo
Orbilium dictare; sed emendata videri
pulchraque et exactis minimum distantia miror.

(I) : ***a E*** (II) : ***R Φ***

46 etiam (I), et idem *Rπ*, et item *Fλl* **47** *omis. aRπ, legit Porph.* **48** in fastos (-us *aRπ*) (I) (II), ad fastos *E lemma Porph.* **52** *cum lemmate* Pytagoria *exempla Vatic. 230* **59** *ob rem Don. Ter. Hec. 1, 2, 63 (138)* **60** ediscit (edicit *λl*) (I) (II), ediscet *Rπ* **66** *sine lemmate exempla Vatic. 231* **69** ue (I) *Bland.*, que *RΦ* liuii *Fλl* (*schol. ΓV p. 284, 9*), l(a)eui (I) *Rπ* ('*Porph.*'); Leuius autem fuit poeta lyricus ante Horatium nullius momenti; alias 'Neui', sed uerum est 'Leui' *schol. ΓV* **70** plagosum *cf. Suet. gramm. 9*

inter quae verbum emicuit si forte decorum et
si versus paulo concinnior unus et alter,
iniuste totum ducit venditque poema.
indignor quicquam reprendi, non quia crasse
conpositum inlepideve putetur, sed quia nuper,
nec veniam antiquis sed honorem et praemia posci.
recte necne crocum floresque perambulet Attae
fabula si dubitem, clament periisse pudorem
cuncti paene patres, ea cum reprendere coner,
quae gravis Aesopus, quae doctus Roscius egit:
vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducunt
vel quia turpe putant parere minoribus et quae
inberbes didicere, senes perdenda fateri.
iam Saliare Numae carmen qui laudat et illud,
quod mecum ignorat, solus volt scire videri,
ingeniis non ille favet plauditque sepultis,
nostra sed inpugnat, nos nostraque lividus odit.
quod si tam Graecis novitas invisa fuisset
quam nobis, quid nunc esset vetus? aut quid haberet,
quod legeret tereretque viritim publicus usus?
ut primum positis nugari Graecia bellis
coepit et in vitium fortuna labier aequa:
nunc athletarum studiis, nunc arsit equorum,
marmoris aut eboris fabros aut aeris amavit,
suspendit picta voltum mentemque tabella,
nunc tibicinibus, nunc est gavisa tragoedis;
sub nutrice puella velut si luderet infans,

(I): ***a E*** (II): ***R Φ***

73 et (II), *omis.* (I) **77** ue (I) (II), que *R π Goth.* **78** et (I) (II), ac *E Goth.* **79** necne (I) (II), ne(c) *Φ* perambulet (I) (II) *schol. Γ V p. 284, 22,* perambulat *a R l π* **81** ea — egit *ob nomina histrionum Don. Ter. Hec. prol. alt. 41 (49)* (respondere coneris *codd.*) **82** *sine lemmate exempla Vatic. 232* **83** ducunt (I) (II) *schol. Γ V p. 285, 6,* dicunt *E π* **85** Inberbes (I) (II), Inberbi *Cruquius; at cf. ars 161* perdenda (I) (II), spernenda *Mähly* **91** haberet (I) (II), haberes *Φ* **92** tereret (I) *π (R′ evanuit),* teneret *F λ,* terret *l* uiritim (I) (II), Quiritum *Ursinus* **98** Nunc (I) (II), Tunc *Φ*

quod cupide petiit, mature plena reliquit.
hoc paces habuere bonae ventique secundi. 102
quid placet aut odio est, quod non mutabile credas? 101
Romae dulce diu fuit et sollemne reclusa 103
mane domo vigilare, clienti promere iura,
cautos nominibus rectis expendere nummos,
maiores audire, minori dicere per quae
crescere res posset, minui damnosa libido.
mutavit mentem populus levis, et calet uno
scribendi studio: pueri patresque severi
fronde comas vincti cenant et carmina dictant.
ipse ego, qui nullos me adfirmo scribere versus,
invenior Parthis mendacior et prius orto
sole vigil calamum et chartas et scrinia posco.
navem agere ignarus navis timet, habrotonum aegro
non audet nisi qui didicit dare, quod medicorum est
promittunt medici, tractant fabrilia fabri:
scribimus indocti doctique poemata passim.
hic error tamen et levis haec insania quantas
virtutes habeat, sic collige: vatis avarus
non temere est animus; versus amat, hoc studet unum;
detrimenta, fugas servorum, incendia ridet,
non fraudem socio puerove incogitat ullam
pupillo; vivit siliquis et pane secundo:
militiae quamquam piger et malus, utilis Vrbi,
si das hoc, parvis quoque rebus magna iuvari.
os tenerum pueri balbumque poeta figurat,

(I) : *a E* (II) : ***R Φ***

101 *ante* **102** *habent* (I) (II) *Porph.; post 102 posui, post 107 relegabat Lachmann* **109** pueri (I) (II), puerique ς *Bentley* **114** *cum lemmate* abrotonum *exempla Vatic. 233* **114—117** *ob sententiam Hier. adv. Rufin. 1, 17 (Migne 32, 410)* **115** quod — **117** *ob sententiam Hier. epist. 53, 6. 7 (Migne 22, 544)* **122** pueroue (-oque *R*) incogitat (I) (II), puero uel cogitat *E*ς; *cf. frg. Bob. gramm. VII 544, 31* incogitat: cogitat **123** *frg. Bob. gramm. VII 544, 32* secundo pane: vili, δευτερίῳ **126** *ob* figurat *Eutych. gramm. V 482, 1*

torquet ab obscaenis iam nunc sermonibus aurem,
mox etiam pectus praeceptis format amicis,
asperitatis et invidiae corrector et irae;
recte facta refert, orientia tempora notis
instruit exemplis, inopem solatur et aegrum.
castis cum pueris ignara puella mariti
disceret unde preces, vatem ni Musa dedisset?
poscit opem chorus et praesentia numina sentit,
caelestis inplorat aquas docta prece blandus,
avertit morbos, metuenda pericula pellit,
inpetrat et pacem et locupletem frugibus annum:
carmine di superi placantur, carmine Manes.
agricolae prisci, fortes parvoque beati,
condita post frumenta levantes tempore festo
corpus et ipsum animum spe finis dura ferentem
cum sociis operum et pueris et coniuge fida
Tellurem porco, Silvanum lacte piabant,
floribus et vino Genium memorem brevis aevi.
Fescennina per hunc inventa licentia morem
versibus alternis opprobria rustica fudit
libertasque recurrentis accepta per annos
lusit amabiliter, donec iam saevos apertam
in rabiem coepit verti iocus et per honestas
ire domos inpune minax. doluere cruento
dente lacessiti, fuit intactis quoque cura
condicione super communi, quin etiam lex
poenaque lata, malo quae nollet carmine quemquam
describi: vertere modum formidine fustis
ad bene dicendum delectandumque redacti.

(I): *a E* (II): *R Φ*

127 obscenis: vitiosis *frg. Bob. gramm. VII 544, 32* 135 blandus (I) (II), blandos *a ς* 140 leuantes (I) (II), euhantes *L. Müller* 142 et pueris *E F λ l*, pueris (*om.* et) *a R π* 143 ‘porco’ pro ‘porca’ *Porph.* 145 Fescennina: conviciosa *frg. Bob. gramm. VII 544, 29* inuenta (I) (II) (*Porph.*), inuecta *Poliziano* 147 — amabiliter *ob rem Serv. georg. 2, 385* 149 coepit uerti (I) (II), uerti coepit *F λ l* 153 lata (I), nata (II)

Graecia capta ferum victorem cepit et artes
intulit agresti Latio: sic horridus ille
defluxit numerus Saturnius et grave virus
munditiae pepulere; sed in longum tamen aevom
manserunt hodieque manent vestigia ruris.
serus enim Graecis admovit acumina chartis
et post Punica bella quietus quaerere coepit,
quid Sophocles et Thespis et Aeschylos utile ferrent;
temptavit quoque rem si digne vertere posset
et placuit sibi, natura sublimis et acer:
nam spirat tragicum satis et feliciter audet,
sed turpem putat inscite metuitque lituram.
creditur, ex medio quia res accersit, habere
sudoris minimum, sed habet comoedia tanto
plus oneris, quanto veniae minus: adspice, Plautus
quo pacto partis tutetur amantis ephebi,
ut patris attenti, lenonis ut insidiosi,
quantus sit Dossennus edacibus in parasitis,
quam non adstricto percurrat pulpita socco;
gestit enim nummum in loculos demittere, post hoc
securus, cadat an recto stet fabula talo.
quem tulit ad scaenam ventoso Gloria curru,
exanimat lentus spectator, sedulus inflat:
sic leve, sic parvom est, animum quod laudis avarum
subruit aut reficit. valeat res ludicra, si me
palma negata macrum, donata reducit opimum.
saepe etiam audacem fugat hoc terretque poetam,
quod numero plures, virtute et honore minores,

(I) : ***aE*** (II) : ***RΦ***

158 defluxit: lenitus est *frg. Bob. gramm. VII 544, 30* numerus (I) (II), numeris *RF* **159** pepulere (I) (II) *Porph.*, peperere *Fλl* **160** uestigia ruris: imperitia *frg. Bob. gramm. VII 544, 30* **167** inscit(a)e (I) (II) (inscitiae *Bland.*[2]) *Porph.*, inscriptis *EBland.*[1] lituram: emendationem *frg. Bob. gramm. VII 544, 31* **168** accersit (I) (II) *Porph.*, accessit *EBland.* **174** Quam (I) (II), Quom *Kraffert* **175** demittere *E*(*Bland.*), dimittere *aRΦ* **180** ualeat: pereat *frg. Bob. gramm. VII 544, 33*

indocti stolidique et depugnare parati,
si discordet eques, media inter carmina poscunt
aut ursum aut pugiles: his nam plebecula gaudet.
verum equitis quoque iam migravit ab aure voluptas
omnis ad incertos oculos et gaudia vana.
quattuor aut plures aulaea premuntur in horas,
dum fugiunt equitum turmae peditumque catervae;
mox trahitur manibus regum fortuna retortis,
esseda festinant, pilenta, petorrita, naves,
captivom portatur ebur, captiva Corinthus.
si foret in terris, rideret Democritus, seu
divorsum confusa genus panthera camelo
sive elephans albus volgi converteret ora;
spectaret populum ludis attentius ipsis,
ut sibi praebentem mimo spectacula plura,
scriptores autem narrare putaret asello
fabellam surdo. nam quae pervincere voces
evaluere sonum, referunt quem nostra theatra?
Garganum mugire putes nemus aut mare Tuscum:
tanto cum strepitu ludi spectantur et artes
divitiaeque peregrinae, quibus oblitus actor
cum stetit in scaena, concurrit dextera laevae.
'dixit adhuc aliquid?' 'nil sane.' 'quid placet ergo?'
'lana Tarentino violas imitata veneno.'
ac ne forte putes me, quae facere ipse recusem,

(I): *a E* (II): *R Φ*

186 gaudet (I) *Bland.* (*Porph.*), plaudet *R Φ* (*ortum ob* pleb-) **188** incertos (I) (II) *Porph.*, incestos *Cuningham*, inlectos *Röhl* **192** petorrita *testatur Quint. inst. 1, 5, 57, cf. sat. 1, 6, 104* **194** *cum lemmate* Democritus *exempla Vatic. 234* **194—196** *ob fem.* panthera *Prisc. 5, 7 p. 144, 21, item* **195. 196** *5, 23 p. 156, 8, item* **195** *6, 27 p. 218, 14;* **195** *cum lemmate* pantera *exempla Vatic. 235 Micon 276* **196** conuerteret (I) (II), conuerterit (*codd. Prisciani plurimi ambobus locis*) **198** mimo *Φ Porph.*, nimio (I) *R π Bland.* **200** surdo (I) (II) *schol. Γ V*, aut surdo *L. Müller* **202** *ob* mugire *exempla Vatic. 120* **205** l(a)euae (I), l(a)eua (II) *ex Ps. Porph. p. 386, 1* **207** terentino *a R π* imitata (I) (II), imitare *Φ*

cum recte tractent alii, laudare maligne:
ille per extentum funem mihi posse videtur
ire poeta, meum qui pectus inaniter angit,
irritat, mulcet, falsis terroribus inplet
ut magus, et modo me Thebis, modo ponit Athenis.
verum age et his, qui se lectori credere malunt
quam spectatoris fastidia ferre superbi,
curam redde brevem, si munus Apolline dignum
vis conplere libris et vatibus addere calcar,
ut studio maiore petant Helicona virentem.
multa quidem nobis facimus mala saepe poetae,
(ut vineta egomet caedam mea), cum tibi librum
sollicito damus aut fesso; cum laedimur, unum
siquis amicorum est ausus reprehendere versum;
cum loca iam recitata revolvimus inrevocati;
cum lamentamur non adparere labores
nostros et tenui deducta poemata filo;
cum speramus eo rem venturam, ut simul atque
carmina rescieris nos fingere, commodus ultro
arcessas et egere vetes et scribere cogas.
sed tamen est operae pretium cognoscere, qualis
aedituos habeat belli spectata domique
virtus, indigno non conmittenda poetae.
gratus Alexandro regi magno fuit ille
Choerilus, incultis qui versibus et male natis
rettulit acceptos, regale nomisma, Philippos.
sed veluti tractata notam labemque remittunt
atramenta, fere scriptores carmine foedo
splendida facta linunt. idem rex ille, poema
qui tam ridiculum tam care prodigus emit,
edicto vetuit, nequis se praeter Apellen
pingeret aut alius Lysippo duceret aera

Ⓘ: *a E* Ⓘ Ⓘ: ***R Φ***

217 et — calcar *ob* calcar *Prisc. 6, 31 p. 222, 8* **226** eo rem uenturam Ⓘ, forem uenturam *R π*, item fore uenturum *F λ l* **234** *cf. Auson. 394, 19. 408, 5* **240** duceret Ⓘ ⒾⒾ, cuderet *Lambinus*

fortis Alexandri voltum simulantia. quodsi
iudicium subtile videndis artibus illud
ad libros et ad haec Musarum dona vocares,
Boeotum in crasso iurares aere natum.
at neque dedecorant tua de se iudicia atque
munera, quae multa dantis cum laude tulerunt
dilecti tibi Vergilius Variusque poetae,
nec magis expressi voltus per aenea signa
quam per vatis opus mores animique virorum
clarorum adparent. nec sermones ego mallem
repentis per humum quam res conponere gestas
terrarumque situs et flumina dicere et arces
montibus inpositas et barbara regna tuisque
auspiciis totum confecta duella per orbem
claustraque custodem pacis cohibentia Ianum
et formidatam Parthis te principe Romam,
si quantum cuperem possem quoque; sed neque parvom
carmen maiestas recipit tua nec meus audet
rem temptare pudor quam vires ferre recusent.
sedulitas autem stulte quem diligit urget,
praecipue cum se numeris commendat et arte.
discit enim citius meminitque libentius illud
quod quis deridet quam quod probat et veneratur.
nil moror officium quod me gravat ac neque ficto
in peius voltu proponi cereus usquam
nec prave factis decorari versibus opto,
ne rubeam pingui donatus munere et una
cum scriptore meo capsa porrectus operta
deferar in vicum vendentem tus et odores
et piper et quidquid chartis amicitur ineptis.

(I): ***a E*** (II): ***R Φ***

244 Boeotum *a Porph.* (*i. schol. Γ*), Boetum *E* (II) **251** *sine lemmate exempla Vatic. 236* **262** Discit (I) (II), Discet (R^1?) *Bland.* **270** *sine lemmate exempla Vatic. 237* *versum in epodis sic transformat Heiricus PMA III p. 437, 51* piperve | et si quid chartis amicitur | ignavis ineptis (I) (II), aptis (*exempla Vatic.*), inemptis ς

II.

Flore, bono claroque fidelis amice Neroni,
siquis forte velit puerum tibi vendere natum
Tibure vel Gabiis et tecum sic agat 'hic et
candidus et talos a vertice pulcher ad imos
fiet eritque tuos nummorum milibus octo,
verna ministeriis ad nutus aptus erilis,
litterulis Graecis imbutus, idoneus arti
cuilibet: argilla quidvis imitaberis uda;
quin etiam canet indoctum, sed dulce bibenti.
multa fidem promissa levant, ubi plenius aequo
laudat venalis qui volt extrudere merces:
res urget me nulla: meo sum pauper in aere.
nemo hoc mangonum faceret tibi; non temere a me
quivis ferret idem. semel hic cessavit et, ut fit,
in scalis latuit metuens pendentis habenae'.
des nummos, excepta nihil te si fuga laedat:
ille ferat pretium poenae securus, opinor.
prudens emisti vitiosum, dicta tibi est lex:
insequeris tamen hunc et lite moraris iniqua? —
dixi me pigrum proficiscenti tibi, dixi
talibus officiis prope mancum, ne mea saevos
iurgares ad te quod epistula nulla rediret.
quid tum profeci, mecum facientia iura
si tamen attemptas? quereris super hoc etiam, quod
exspectata tibi non mittam carmina mendax.

(I) : ***a E*** (II) : ***R Φ***

2, 4 talos — imos *in suis versibus Auson. 393, 48* **8** imitaberis (I) *Bland. Porph.*, imitabimur (-itur *λl*) *R Φ*; quidam 'imitabitur' legunt, quod est a puero alienum; melius ergo legimus 'imitaberis' id est . . . et in veteribus exemplaribus 'imitaberis' legitur *schol. Γ V* **11** extrudere (I), excludere (II) *Bland.* **16** laedat (I) (II), laedit *Bland.* ς **18** est *in archetypo aut omissum aut superscriptum:* dicta est tibi lex (I) *R*, Dicta tibi lex est *F λ l*, *correxerunt π ς*, est dicta tibi lex ς **20** *redit δ*; [***Φ*** : ***F λ l δ π***] **22** rediret (I) (II) *Bland.*, ueniret *F λ l*

Luculli miles collecta viatica multis
aerumnis, lassus dum noctu stertit, ad assem
perdiderat: post hoc vehemens lupus et sibi et hosti
iratus pariter, ieiunis dentibus acer,
praesidium regale loco deiecit, ut aiunt,
summe munito et multarum divite rerum.
clarus ob id factum donis ornatur honestis,
accipit et bis dena super sestertia nummum.
forte sub hoc tempus castellum evertere praetor
nescio quod cupiens hortari coepit eundem
verbis, quae timido quoque possent addere mentem:
'i bone, quo virtus tua te vocat, i pede fausto,
grandia laturus meritorum praemia. quid stas?'
post haec ille catus, quantumvis rusticus, 'ibit,
ibit eo, quo vis, qui zonam perdidit' inquit.
Romae nutriri mihi contigit atque doceri,
iratus Grais quantum nocuisset Achilles.
adiecere bonae paulo plus artis Athenae,
scilicet ut vellem curvo dignoscere rectum
atque inter silvas Academi quaerere verum.
dura sed emovere loco me tempora grato
civilisque rudem belli tulit aestus in arma
Caesaris Augusti non responsura lacertis.
unde simul primum me dimisere Philippi
decisis humilem pennis inopemque paterni
et laris et fundi, paupertas inpulit audax
ut versus facerem. sed quod non desit habentem
quae poterunt umquam satis expurgare cicutae,
ni melius dormire putem quam scribere versus?—

(I) : ***aE***   (II) : ***RΦ***

32 honestis (I) (II), opimis *Bland.* ς 36 mentem (I) (II); '*Bland. antiquiss. habet* mēteis' *Cruquius.* '*illud* -eis *potest fuisse detortum vel mancum* -em *in fine versus longioris*' *Sudhaus* 41 *affert ob rem Porph. vit. Horati p. 1, 9* 44 uellem (I), possim (II), possem ς 49 philippi (I) (II) *Porph.*, philippis *Fλl* 52 desit (I) (II), defit *Aubert* 54 Ni (I) (II); legunt: ⟨ne *an* nil?⟩ melius, sed ⟨ni⟩ uni⟨ce⟩ uer[s]um[q.] est *Ps. Porph.*

singula de nobis anni praedantur euntes:
eripuere iocos, venerem, convivia, ludum;
tendunt extorquere poemata: quid faciam vis?—
denique non omnes eadem mirantur amantque.
carmine tu gaudes, hic delectatur iambis,
ille Bioneis sermonibus et sale nigro.
tres mihi convivae prope dissentire videntur
poscentes vario multum diversa palato.
quid dem? quid non dem? renuis quod tu, iubet alter;
quod petis, id sane est invisum acidumque duobus. —
praeter cetera me Romaene poemata censes
scribere posse inter tot curas totque labores?
hic sponsum vocat, hic auditum scripta relictis
omnibus officiis; cubat hic in colle Quirini,
hic extremo in Aventino, visendus uterque;
intervalla vides humane commoda. 'verum
purae sunt plateae, nihil ut meditantibus obstet'.
festinat calidus mulis gerulisque redemptor,
torquet nunc lapidem, nunc ingens machina tignum,
tristia robustis luctantur funera plaustris,
hac rabiosa fugit canis, hac lutulenta ruit sus:
i nunc et versus tecum meditare canoros.
scriptorum chorus omnis amat nemus et fugit Vrbem,
rite cliens Bacchi somno gaudentis et umbra:
tu me inter strepitus nocturnos atque diurnos
vis canere et contacta sequi vestigia vatum?

(I): ***a E*** (II): ***R Φ***

57 faciam uis (I) (II) *Porph.*, faciamus *Goth.* ς 63 quod tu (II), tu quod (I) δ 70 human(a)e (I) (II) *Bland. Porph.* (*cf. et schol. Γ E V*), haud sane *Froehlich* 71 *cum lemmate* plateae *exempla Vatic. 238* Purae (I) (*Bland.*) *Porph.* (*ad v. 75*), Plurae *R* (*lemma Porph.*), Plures *Φ* 75 *totum ob* ruit *affert Don. Ter. adelph. 3, 2, 21* (*319*), hac l. r. sus *idem ob* ruit *adelph. 4, 2, 11* (*550*); *cf. Auson. 399, 25 Lact. inst. 3, 8, 9* fugit (I) (II) (*Auson.*), furit ς 77 urbem (I) *Porph.*, urbes (II) 80 contacta (I) (II) *Porph.* (*i. schol. Γ p. 300, 18*), contracta *E* ς; Et cont⟨r⟩acta s. u. u. legitur et cont[r]acta *Ps. Porph.*; cantata *Bland.*, cunctata '*Nann. codex*', non tacta *Bentley*

ingenium, sibi quod vacuas desumpsit Athenas
et studiis annos septem dedit insenuitque
libris et curis, statua taciturnius exit
plerumque et risu populum quatit: hic ego rerum
fluctibus in mediis et tempestatibus Vrbis
verba lyrae motura sonum conectere digner?
frater erat Romae consulti rhetor, ut alter
alterius sermone meros audiret honores,
Gracchus ut hic illi, foret huic ut Mucius ille.
qui minus argutos vexat furor iste poetas?
carmina conpono, hic elegos: mirabile visu
caelatumque novem Musis opus. adspice primum,
quanto cum fastu, quanto molimine circum-
spectemus vacuam Romanis vatibus aedem;
mox etiam, si forte vacas, sequere et procul audi,
quid ferat et quare sibi nectat uterque coronam.
caedimur et totidem plagis consumimus hostem
lento Samnites ad lumina prima duello.
discedo Alcaeus puncto illius; ille meo quis?
quis nisi Callimachus? si plus adposcere visus,
fit Mimnermus et optivo cognomine crescit.
multa fero, ut placem genus irritabile vatum,
cum scribo et supplex populi suffragia capto;
idem finitis studiis et mente recepta
obturem patulas inpune legentibus auris.
ridentur mala qui conponunt carmina; verum
gaudent scribentes et se venerantur et ultro,
si taceas, laudant quidquid scripsere beati.
at qui legitimum cupiet fecisse poema,
cum tabulis animum censoris sumet honesti.
audebit, quaecumque parum splendoris habebunt

(I): ***aE*** (II): ***RΦ***

82 insenuit (I) (II); legitur et 'insonuit' *Ps. Porph.* 83 curis (I) (II), curii λ l δ π *Ps. Porph.* 87 ut (I) δ, et (II) 89 huic ut M. ille *Porph.* ς, hic ut M. illi (I) (II) 91 uisu (I) (II), nisu *vel* utrumque *Sudhaus* 95 uacas (I) (II) (*Bland.*) (*Porph.*), uacat ς 102 *ob* irritabile *exempla Vatic. 239*

et sine pondere erunt et honore indigna ferentur,
verba movere loco, quamvis invita recedant
et versentur adhuc intra penetralia Vestae;
obscurata diu populo bonus eruet atque
proferet in lucem speciosa vocabula rerum,
quae priscis memorata Catonibus atque Cethegis
nunc situs informis premit et deserta vetustas;
adsciscet nova, quae genitor produxerit usus.
vemens et liquidus puroque simillimus amni
fundet opes Latiumque beabit divite lingua:
luxuriantia conpescet, nimis aspera sano
levabit cultu, virtute carentia tollet:
ludentis speciem dabit et torquebitur, ut qui
nunc Satyrum, nunc agrestem Cyclopa movetur.
praetulerim scriptor delirus inersque videri,
dum mea delectent mala me vel denique fallant,
quam sapere et ringi? fuit haud ignobilis Argis,
qui se credebat miros audire tragoedos
in vacuo laetus sessor plausorque theatro,
cetera qui vitae servaret munia recto
more, bonus sane vicinus, amabilis hospes,
comis in uxorem, posset qui ignoscere servis
et signo laeso non insanire lagoenae,
posset qui rupem et puteum vitare patentem.
hic ubi cognatorum opibus curisque refectus
expulit elleboro morbum bilemque meraco
et redit ad sese, ‘pol, me occidistis, amici,
non servastis’ ait, ‘cui sic extorta voluptas
et demptus per vim mentis gratissimus error.’

(I): ***aDE*** (II): ***RΦ***

112 *redit D;* [(I): ***aDE***] ferentur (II), feruntur (I) δ **114** intra ς, inter (I) (II) **120** Vehemens et liquidus (I) (II), Et uehemens liquidus *D* **123** carentia *D*ς, calentia (I) (II) *Bland. schol. ΓE* **125** *cum lemmate* cyclopa *exempla Vatic. 240* **128** argis (I) (II), argus ς *et sic legit Ps. Porph. p. 400, 24* **135** patentem (I) (II), parentem *Φ* **139** cui (I) (II), quod *lemma Porph.*

nimirum sapere est abiectis utile nugis
et tempestivom pueris concedere ludum
ac non verba sequi fidibus modulanda Latinis,
sed verae numerosque modosque ediscere vitae.
quocirca mecum loquor haec tacitusque recordor:
si tibi nulla sitim finiret copia lymphae,
narrares medicis: quod quanto plura parasti,
tanto plura cupis, nulline faterier audes?
si volnus tibi monstrata radice vel herba
non fieret levius, fugeres radice vel herba
proficiente nihil curarier: audieras, cui
rem di donarent, illi decedere pravam
stultitiam; et, cum sis nihilo sapientior ex quo
plenior es, tamen uteris monitoribus isdem?
at si divitiae prudentem reddere possent,
si cupidum timidumque minus te; nempe ruberes,
viveret in terris te siquis avarior uno.
si proprium est, quod quis libra mercatus et aere est,
quaedam, si credis consultis, mancipat usus:
qui te pascit ager tuos est, et vilicus Orbi,
cum segetes occat tibi mox frumenta daturus,
te dominum sentit. das nummos, accipis uvam,
pullos, ova, cadum temeti: nempe modo isto
paulatim mercaris agrum, fortasse trecentis
aut etiam supra nummorum milibus emptum.
quid refert, vivas numerato nuper an olim?
emptor Aricini quondam Veientis et arvi
emptum cenat holus, quamvis aliter putat: emptis

(I): ***aDE*** (II): ***RΦ***

150 *habuerunt* (I) (II) *Porph., extat in* $a\delta\varphi$ *Goth.* ς, *omis.* *DERψλlπ ob repetitam clausulam* 152 donarent (I) (II), donarint *Bentley* 153—192 *deficit D;* [(I): *aE*] 158 mercatus et aere est (est *omis. Rπ*) (I) (II) *Bland. Porph.,* mercatur et aere *Fλlδ schol. Γ p. 304, 26* 159 *ob* mancipat *Eutych. gramm. V 480, 8* 161 daturus (I) (II), daturas *Φ Bland.* 163 *cum lemmate* temeti *exempla Vatic. 241* (cadunt), *Micon 394* 167 quondam ς, quoniam (I) (II) *Bland.*

sub noctem gelidam lignis calefactat aenum;
sed vocat usque suom qua populus adsita certis
limitibus vicina refugit iurgia; tamquam
sit proprium quicquam, puncto quod mobilis horae
nunc prece, nunc pretio, nunc vi, nunc morte suprema
permutet dominos et cedat in altera iura.
si⟨c⟩ quia perpetuos nulli datur usus et heres
heredem alterius velut unda supervenit undam,
quid vici prosunt aut horrea? quidve Calabris
saltibus adiecti Lucani, si metit Orcus
grandia cum parvis, non exorabilis auro?
gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellas,
argentum, vestis Gaetulo murice tinctas
sunt qui non habeant, est qui non curat habere.
cur alter fratrum cessare et ludere et ungui
praeferat Herodis palmetis pinguibus, alter
dives et inportunus ad umbram lucis ab ortu
silvestrem flammis et ferro mitiget agrum,
scit Genius, natale comes qui temperat astrum,
naturae deus humanae, mortalis in unum
quodque caput, voltu mutabilis, albus et ater.
utar et ex modico, quantum res poscet, acervo
tollam nec metuam, quid de me iudicet heres,
quod non plura datis invenerit; et tamen idem
scire volam, quantum simplex hilarisque nepoti

(I): ***aE*** (II): ***RΦ***

170 qua — iurgia *ob* adsita *Serv. Aen. 6, 603;* Horatius 'qua populus adsita surgit' quippe quae vitibus maritaretur *Agroec. gramm. VII 125, 6* qua (I) (II) (*Serv.*) (*Agroec.*), quia *ER*, quod *π* **171** refugit (I) (II) (*Serv.*), refigit ς *Bentley*, refutat *Ribbeck*, refringit *Horkel* **174** Permutet (I) (II), Permutat *R* cedat (I) (II), cedet *Fλl* **175** Sic *E*²ς, Si (I) (II) *Porph.* **176** alterius (I) (II), alternis *Bentley* **181** *cum lemmate* murice *exempla Vatic. 153* **183** alter fratrum (*sic* (I) (II) *Porph.*) *respexisse videtur Prisc. 18, 205 p. 307, 24:* idem (*Horatius*) 'minor fratrum' dixit pro 'unus fratrum qui minor est' (*attulerat carm. 4, 14, 13* maior Neronum). *an legit* Curque minor fratrum? **184** *ob* Herodis *Prisc. 6, 61 p. 246, 1* **193** *redit D;* [(I): ***aDE***]

discrepet et quantum discordet parcus avaro.
distat enim, spargas tua prodigus, an neque sumptum
invitus facias neque plura parare labores
ac potius, puer ut festis Quinquatribus olim,
exiguo gratoque fruaris tempore raptim.
pauperies inmunda domus procul absit: ego utrum
nave ferar magna an parva, ferar unus et idem.
non agimur tumidis velis aquilone secundo:
non tamen adversis aetatem ducimus austris,
viribus, ingenio, specie, virtute, loco, re
extremi primorum, extremis usque priores.
non es avarus: abi. quid? cetera iam simul isto
cum vitio fugere? caret tibi pectus inani
ambitione? caret mortis formidine et ira?
somnia, terrores magicos, miracula, sagas,
nocturnos lemures portentaque Thessala rides?
natalis grate numeras? ignoscis amicis?
lenior et melior fis accedente senecta?
quid te exempta iuvat spinis de pluribus una?
vivere si recte nescis, decede peritis.
lusisti satis, edisti satis atque bibisti:
tempus abire tibi est, ne potum largius aequo
rideat et pulset lasciva decentius aetas.

(I) : *a* **DE** (II) : **RΦ**

199 domus procul absit (I) *l*; *in* (II) *nescio quae turbae, ita tamen ut de fide vocabuli* domus *dubitari non liceat:* domus procul (*omisso* absit) *R*, procul *omissis* domus *et* absit *Φ*; modo ⟨ut⟩ procul absit *Gesner-Kuschel*, procul ⟨procul *vel* precor⟩ absit *Bentley*, tamen procul absit *L. Müller* **203** loco re (I) (II), colore *Φ* **206** fugere (I) (II) *Porph.* (*cf. et schol. v f p. 307, 30*), fuge rite *a E* **209** *cum lemmate* lemures *exempla Vatic. 154* **210** — numeras *ob* natalis *subst. Serv. buc. 3, 76* **212** iuuat (I) (II), leuat ς (*non Bland. nec Porph.*)

DE ARTE POETICA.

Humano capiti cervicem pictor equinam
iungere si velit et varias inducere plumas,
undique collatis membris ut turpiter atrum
desinat in piscem mulier formosa superne:
spectatum admissi risum teneatis, amici?
credite Pisones, isti tabulae fore librum
persimilem, cuius, velut aegri somnia, vanae
fingentur species, ut nec pes nec caput uni
reddatur formae. 'pictoribus atque poetis
quidlibet audendi semper fuit aequa potestas.'
scimus, et hanc veniam petimusque damusque vicissim;
sed non ut placidis coeant inmitia, non ut
serpentes avibus geminentur, tigribus agni.
inceptis gravibus plerumque et magna professis
purpureus, late qui splendeat, unus et alter
adsuitur pannus, cum lucus et ara Dianae
et properantis aquae per amoenos ambitus agros
aut flumen Rhenum aut pluvius describitur arcus;
sed nunc non erat his locus. et fortasse cupressum

(I): ***aBC*** (II): ***RΦ*** (= *Fλlδπ*)

DE ARTE POETICA **1** *Quint. inst. 8, 3, 60* monstrum quale Horatius in prima parte libri de arte poetica fingit 'humano — velit'; *cf. Symm. epist. 1, 4, 3* **2** *omis. B* plumas (I) (II) *Porph.*, formas *Bisciola* **4** faciem (*sic*) f. s. *ob adv.* superne *affert schol. Lucan. 9, 317* **5** admissi (I) (II), missi *BC* **6** pisones (I) (II) *Porph.*, pisonis *Φ* **7** aegri (I) (II) (*Bland.*) *varia lectio in schol. ΓV*, aegris *aBR schol. ΓV* **9** *Ven. Fort. carm. 5, 6 praef. 7* letargico dictum Flacci Pindarici 'pictoribus — potestas' **10** Quidlibet (I) (II), Quodlibet *π lemma Porph.*, quaelibet (*Venant.*) **11** ueniam: beneficium *et* **13** geminentur: copulentur *frg. Bob. gramm. VII 542, 25* **15** Purpureus — pannus *ob sententiam Serv. Aen. 10, 653; cf. Sidon. carm. 22 epist. 6* **18** *ob* flumen Rhenum *affert Porph. carm. 4, 4, 38* pluvius (I) (II) *Porph.* (*i. schol. ΓC*), fluvius *Φ* (*codd. Porph. ad carm. 4, 4, 38*) **19** nunc non (I) (II), non nunc *B*

scis simulare: quid hoc, si fractis enatat exspes
navibus, aere dato qui pingitur? amphora coepit
institui: currente rota cur urceus exit?
denique sit quod vis, simplex dumtaxat et unum.
maxima pars vatum, pater et iuvenes patre digni,
decipimur specie recti. brevis esse laboro,
obscurus fio; sectantem levia nervi
deficiunt animique; professus grandia turget;
serpit humi tutus nimium timidusque procellae:
qui variare cupit rem prodigialiter unam,
delphinum silvis adpingit, fluctibus aprum.
in vitium ducit culpae fuga, si caret arte.
Aemilium circa ludum faber imus et unguis
exprimet et mollis imitabitur aere capillos,
infelix operis summa, quia ponere totum
nesciet: hunc ego me, siquid conponere curem,
non magis esse velim quam naso vivere pravo
spectandum nigris oculis nigroque capillo.
sumite materiam vestris, qui scribitis, aequam
viribus et versate diu, quid ferre recusent,
quid valeant umeri. cui lecta potenter erit res,
nec facundia deseret hunc nec lucidus ordo.
ordinis haec virtus erit et venus, aut ego fallor,

(I) : ***aBC*** (II) : ***RΦ***

20 ex(s)pes (I) (II) *frg. Bob. gramm. VII 542, 25,* expers *Φ; cf. epod. 16, 37* **21** amphora — exit *ob sententiam Hier. epist. 27, 3; cf. 107, 3 Sidon. epist. 9, 16, 4 et quae adnotavi in edit. Eug. Tolet. p. 290, 12* **23** sit (I) (II), *omis. B* quod uis (I) (II), quidvis *Bentley* **25** *Quint. inst. 9, 3, 65* fit ex vicino transitus ad diversa ut similia 'brevis — fio' et quae secuntur **26** leuia (I) (II) *Porph. i. schol. ΓC,* lenia ς **28** tutus (I) (II) *schol. ΓV,* cautus *Peerlkamp* **32** Aemilium ludum: locum dicit *frg. Bob. gramm. VII 543, 38* imus (I) (II) *Porph.,* unus ς *Bentley* **33** et — capillos *ob rem Serv. Aen. 6, 847* **35** hunc: huic similem *frg. Bob. gramm. VII 543, 38* ego me (I) (II), egomet *Fδ* curem (I) (II), curę *B* **36** prauo (I) (II), paruo *λδπ* **37** nigroque (I) (II), nigroue *BC* **38** materiam (I) (II) *Porph.,* iam mater *B* **42** — venus *ob hoc ipsum verbum Porph. ad carm. 1, 30, 7* venus: venustas *frg. Bob. gramm. VII 543, 39* aut (I) (II) *Porph. i. schol. ΓV,* haut *vel* haud *BCΦ*

ut iam nunc dicat iam nunc debentia dici,
pleraque differat et praesens in tempus omittat. 44
in verbis etiam tenuis cautusque serendis 46
hoc amet, hoc spernat promissi carminis auctor. 45
dixeris egregie, notum si callida verbum 47
reddiderit iunctura novom. si forte necesse est
indiciis monstrare recentibus abdita rerum: et
fingere cinctutis non exaudita Cethegis
continget dabiturque licentia sumpta pudenter,
et nova fictaque nuper habebunt verba fidem, si
Graeco fonte cadent parce detorta. quid autem
Caecilio Plautoque dabit Romanus ademptum
Vergilio Varioque? ego cur, adquirere pauca
si possum, invideor, cum lingua Catonis et Enni
sermonem patrium ditaverit et nova rerum
nomina protulerit? licuit semperque licebit
signatum praesente nota producere nomen.
ut silvae foliis pronos mutantur in annos,

(I) : *a B C* (II) : *R Φ*

43. 44 *ob sententiam affert Serv. praef. Aen. p. 5, 3* **43** Vt (I) (II) (*Serv.*) *Porph. i. schol. Γ V*, Aut *Φ* **45. 46** *sic ordinant* (I) (II) *Porph. i. schol. Γ V, transposuit Bentley; vitium antiquissimum videtur, cum iam Servius ter* (*Aen. 4, 412. 415 georg. 2, 475*) *versu 45 non de delectu verborum, sed de affectu movendo usus sit* spernat (I) (II) *Porph. i. schol. Γ V*, spernet *B C* **47** — novum *ob consecutionem temporum Prisc. 18, 101 p. 254, 17* dixeris (I) (II) *schol. Γ C* (*Prisc.*), dixerit *B* **49** et (II) (*Bland.*), *omis.* (I) **50** *ob Cethegum schol. Lucan. 2, 543* cinctutis: militaribus *frg. Bob. gramm. VII 543, 39* **52** — detorta *ob rem Serv. Aen. 6, 34* fictaque (I) (II) (*schol. Γ V*) (*Serv.*), factaque ς **53** cadent (I) (II) *Bland. Porph.*, cadant *a* ς (*Serv.*) parce (I) (II), arte *B* **54** ademptum (I) (II) *Porph.*, adeptum *B C* **55** ego — invideor *ob passivum Prisc. 18, 138 p. 271, 21; cf. Aug. gramm. V 512, 17 Porph. et schol. Γ V p. 318, 10* **59** producere nomen (I) (II) (*Bland.*), procudere nummum *Luisinus; utrumque dissuadet* signatum **60—62** *ob sententiam affert Diomed. gramm. I 400, 11; cf. excerpta Lavantina gramm. V 326, 4* Valerius *Probus* . . . Horatium dixisse ait: 'ut s. flores p. m. i. a. et prima cadunt ita u. uetus . . . rat aetas et noua i. r. florent motat augentq.' et rel. **60** silu(a)e foli(i)s (I) (II),

prima cadunt: ita verborum vetus interit aetas,
et iuvenum ritu florent modo nata vigentque.
debemur morti nos nostraque: sive receptus
terra Neptunus classis Aquilonibus arcet,
regis opus, sterilisve diu palus aptaque remis
vicinas urbes alit et grave sentit aratrum,
seu cursum mutavit iniquom frugibus amnis,
doctus iter melius: mortalia facta peribunt,
nedum sermonum stet honos et gratia vivax.
multa renascentur quae iam cecidere cadentque
quae nunc sunt in honore vocabula, si volet usus,
quem penes arbitrium est et ius et norma loquendi.
res gestae regumque ducumque et tristia bella
quo scribi possent numero, monstravit Homerus.
versibus inpariter iunctis querimonia primum,
post etiam inclusa est voti sententia compos;
quis tamen exiguos elegos emiserit auctor,
grammatici certant et adhuc sub iudice lis est.
Archilochum proprio rabies armavit iambo:

(I): ***aBC*** (II): ***RΦ***

siluae flores (*cod. Lavant., non Probus ipse*), folia in silvis (*Diomed.*) ita (I) (II) (*cod. Lavant.*), ita et (*Diomed.*) interit (I) (II), . . . rat (*cod. Lavant*), inerit (*Diomed.*)

63—65 *ob* palŭs *Prisc. 6, 83 p. 267, 23* **63** — nostraque *ob sententiam Serv. Aen. 9, 95* receptus — arcet *ob metonymiam in* Neptunus *factam affert Quint. inst. 8, 6, 23* debemur (I) (II) (*Serv., pars codd. Prisc.*) *cf. Simonid. frg. 104* θανάτῳ πάντες ὀφειλόμεθα; debemus *B* (*pars codd. Prisc.*) **65** sterilis — remis *ob* palŭs *afferunt Serv. Aen. 2, 69. 6, 107 gramm. IV 452, 32 Beda gramm. VII 238, 1* ue (I) (II), que *BCFλl* (*Prisc. Serv. ter*) diu palus (I) (II) *Serv. ter, Prisc.*, palus diu *Gesner*, palus prius *Bentley*, palus olim *Peerlkamp; cf. Skutsch* Γέρας *in hon. Fickii p. 147, 1* **72** *sine lemmate exempla Vatic. 267* (Quam; *omissa* et ius) **73. 74** *ob rem Victorin. gramm. VI 50, 17* **75. 76** *ob rem Sacerd. gramm. VI 510, 3* **75** *Charis. gramm. I 202, 26* 'Impariter' ⟨Horatius⟩ epistularum 'v. i. i.', ubi Q. Terentius Scaurus in commentariis in artem poeticam libro X 'adverbium' inquit 'figuravit' primum (I) (II), prima (*Sacerd.*) **76** inclusa est (I) (*Sacerdos*), iunctis (-us *Rπ*) (II) *ex versu 75* **77. 78** *ob rem Sacerd. gramm. VI 510, 8*

hunc socci cepere pedem grandesque cothurni,
alternis aptum sermonibus et popularis
vincentem strepitus et natum rebus agendis.
Musa dedit fidibus divos puerosque deorum
et pugilem victorem et equom certamine primum
et iuvenum curas et libera vina referre.
discriptas servare vices operumque colores
cur ego si nequeo ignoroque, poeta salutor?
cur nescire pudens prave quam discere malo?
versibus exponi tragicis res comica non volt;
indignatur item privatis ac prope socco
dignis carminibus narrari cena Thyestae:
singula quaeque locum teneant sortita decenter.
interdum tamen et vocem comoedia tollit
iratusque Chremes tumido delitigat ore;
et tragicus plerumque dolet sermone pedestri
Telephus et Peleus, cum pauper et exsul uterque
proicit ampullas et sesquipedalia verba,
si curat cor spectantis tetigisse querella.
non satis est pulchra esse poemata; dulcia sunto
et quocumque volent animum auditoris agunto.
ut ridentibus adrident, ita flentibus adflent
humani voltus. si vis me flere, dolendum est
primum ipsi tibi: tum tua me infortunia laedent,
Telephe vel Peleu; male si mandata loqueris,
aut dormitabo aut ridebo. tristia maestum
voltum verba decent, iratum plena minarum,

(I): ***aBC*** (II): ***RΦ***

86 Discriptas *Keller,* Descriptas (I) (II) **88** *ob sententiam Hier. adv. Rufin. 1, 17 Migne 23, 411* **90. 91** *ob rem Sacerd. gramm. VI 519, 12* **92** decenter (duc- *C*) (I) (II), decentem *B Bland.* **93** *ob sententiam Donat. Ter. Ad. 5, 3, 4 (790) 2* **94** *ob sententiam affert Hier. epist. 54, 2 p. 550, cum lemmate* litigat *habent exempla Vatic. 67* delitigat (I) (II) *exempla Vatic.,* desaeuiet *(Hier.)* **98** curat (I) (II), curas ς **100** *ob imp.* agunto *Serv. gramm. IV 415, 1* uolent (I) *schol. ΓV (Serv.),* uolunt (II) **101** adflent ς, assunt *vel* adsunt (I) (II), assint ς **103** tum *BC,* tunc *aRΦ*

ludentem lasciva, severum seria dictu.
format enim natura prius nos intus ad omnem
fortunarum habitum: iuvat aut inpellit ad iram
aut ad humum maerore gravi deducit et angit;
post effert animi motus interprete lingua.
si dicentis erunt fortunis absona dicta,
Romani tollent equites peditesque cachinnum.
intererit multum, divosne loquatur an heros,
maturusne senex an adhuc florente iuventa
fervidus, et matrona potens an sedula nutrix,
mercatorne vagus cultorne virentis agelli,
Colchus an Assyrius, Thebis nutritus an Argis.
aut famam sequere aut sibi convenientia finge,
scriptor. honoratum si forte reponis Achillem,
inpiger iracundus, inexorabilis acer,
iura neget sibi nata, nihil non arroget armis.
sit Medea ferox invictaque, flebilis Ino,
perfidus Ixion, Io vaga, tristis Orestes.
siquid inexpertum scaenae conmittis et audes
personam formare novam, servetur ad imum
qualis ab incepto processerit et sibi constet.
difficile est proprie communia dicere; tuque
rectius Iliacum carmen deducis in actus
quam si proferres ignota indictaque primus.
publica materies privati iuris erit, si
non circa vilem patulumque moraberis orbem
nec verbo verbum curabis reddere fidus

(I): ***aBC***   (II): ***RΦ***

111 *ob rem affert Beda in psalm. 9 (Migne 93, 541)* effert (-ret *B*) (I) δ (*Beda*) *schol. Γ V*, et certi (II)   animi (I) (II), alios (*Beda*)   **114** diuusne (-uosne *BC*) (I) (II), Davusne ς   **117** uirentis (I), uigentis (II)   **120** honoratum (I) (II) (*schol. Pers. 1, 70?*) *cf. Ilias 9, 605* (*monuit Sudhaus*), Homereum *vel* -iacum *Bentley* (*cf. schol. Γ V p. 328, 25*)   si — Achillem *ob* reponis *Porph. ad v. 190*   **122** — nata *ob rem Serv. Aen. 2, 29*   neget (I) (II) (*Serv.*), negat *Rλlδ*   **133** — interpres *ob sententiam afferunt Serv. Aen. 1, 223. 11, 1 Hier. epist. 57, 5 p. 571 Migne*   uerbo uerbum (I) (II), uerbum uerbo *CR* (*Hier. Serv. bis*)

interpres nec desilies imitator in artum,
unde pedem proferre pudor vetet aut operis lex,
nec sic incipies, ut scriptor cyclicus olim:
'fortunam Priami cantabo et nobile bellum'.
quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?
parturient montes, nascetur ridiculus mus.
quanto rectius hic, qui nil molitur inepte:
'dic mihi, Musa, virum, captae post tempora Troiae
qui mores hominum multorum vidit et urbes.'
non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem
cogitat, ut speciosa dehinc miracula promat,
Antiphaten Scyllamque et cum Cyclope Charybdin;
nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri
nec gemino bellum Troianum orditur ab ovo;
semper ad eventum festinat et in medias res
non secus ac notas auditorem rapit et quae
desperat tractata nitescere posse, relinquit
atque ita mentitur, sic veris falsa remiscet,
primo ne medium, medio ne discrepet imum.
tu, quid ego et populus mecum desideret, audi.
si plosoris eges aulaea manentis et usque
sessuri, donec cantor 'vos plaudite' dicat:
aetatis cuiusque notandi sunt tibi mores,
mobilibusque decor naturis dandus et annis.
reddere qui voces iam scit puer et pede certo
signat humum, gestit paribus conludere et iram

Ⓘ: *aBC* Ⓘⓘ: *RΦ*

136 cyclicus Ⓘ Ⓘⓘ, cyclius ς **137** cantabo et Ⓘ Ⓘⓘ, cantarat *B* **139** *ob masc.* mus *Ps. Prob. gramm. IV 25, 7, ob* mus *in fine versus Serv. Aen. 8, 83, ob sententiam Hier. adv. Iovin. 1, 1 (Migne 23, 211)* parturient Ⓘ Ⓘⓘ (*Ps. Prob. Serv.*), parturiunt ς (*Hier.*) nascetur — mus *ob clausulam monosyllabam Quint. inst. 8, 3, 20* **141. 142** *repetit Ps. Auson. 445 (cod. saec. XIV)* **141** tempora Ⓘ Ⓘⓘ, moenia ς (*Ps. Auson.*) **147** *iocando affert Hier. epist. 10, 2 p. 343, ideo dat* Et *pro* Nec **154** plosoris Ⓘ Ⓘⓘ *Bland.*, plus oris *Φ*, plausoris ς; 'plosoris' et 'plausoris' legitur *schol. ΓV* **157** naturis Ⓘ Ⓘⓘ *schol. ΓV*, maturis ς **158** — humum *ob* signat *schol. Stat. Theb. 4, 257*

157: ab annis Biot bei Dieterich Pulcinella p. 289 cf. de Halieut. p. 198.
154 plosoris] populi auris Biot (Diels) p. 293

colligit ac ponit temere et mutatur in horas.
inberbis iuvenis, tandem custode remoto,
gaudet equis canibusque et aprici gramine Campi,
cereus in vitium flecti, monitoribus asper,
utilium tardus provisor, prodigus aeris,
sublimis cupidusque et amata relinquere pernix.
conversis studiis aetas animusque virilis
quaerit opes et amicitias, inservit honori,
conmisisse cavet quod mox mutare laboret.
multa senem circumveniunt incommoda, vel quod
quaerit et inventis miser abstinet ac timet uti,
vel quod res omnis timide gelideque ministrat,
dilator, spe longus, iners avidusque futuri,
difficilis, querulus, laudator temporis acti
se puero, castigator censorque minorum.
multa ferunt anni venientes commoda secum,
multa recedentes adimunt: ne forte seniles
mandentur iuveni partes pueroque viriles:
semper in adiunctis aevoque morabitur aptis.
aut agitur res in scaenis aut acta refertur.
segnius irritant animos demissa per aurem
quam quae sunt oculis subiecta fidelibus et quae
ipse sibi tradit spectator; non tamen intus
digna geri promes in scaenam multaque tolles
ex oculis, quae mox narret facundia praesens:
ne pueros coram populo Medea trucidet
aut humana palam coquat exta nefarius Atreus
aut in avem Procne vertatur, Cadmus in anguem.

(I): *aBC*   (II): ***RΦ***

161 Inberbis (I) (II) *ut epist. 2, 1, 86,* Imberbus *C Bland. ex scholio quale* inberbus et inberbis sicut inermus et inermis *schol. Γ* **163** Cereus *cf. Heiric PMA III 440, 80* **166** animus — amicitias *ob sententiam Serv. Aen. 8, 163* **168** mox mutare (I) (II) *schol. ΓV,* permutare *Φ* **170** *ob* timet *schol. Γ ad serm. 1, 1, 42* **172** auidus (I) (II) *schol. Γ,* pauidus *Bentley* **178** morabitur (I) (II) *schol. ΓV,* morabimur *aς* (*C non legitur*) *ex scholio quale schol. ΓV p. 339, 6* aptis (I) (II) *schol. ΓV* apti *B* **179** *ob technica verba Diomed. gramm. I 490, 26*

quodcumque ostendis mihi sic, incredulus odi.
neve minor neu sit quinto productior actu
fabula, quae posci volt et spectanda reponi;
nec deus intersit, nisi dignus vindice nodus
inciderit; nec quarta loqui persona laboret.
actoris partes chorus officiumque virile
defendat, neu quid medios intercinat actus
quod non proposito conducat et haereat apte.
ille bonis faveatque et consilietur amice
et regat iratos et amet pacare timentis;
ille dapes laudet mensae brevis, ille salubrem
iustitiam legesque et apertis otia portis;
ille tegat conmissa deosque precetur et oret,
ut redeat miseris, abeat Fortuna superbis.
tibia non, ut nunc, orichalco vincta tubaeque
aemula, sed tenuis simplexque foramine pauco
adspirare et adesse choris erat utilis atque
nondum spissa nimis complere sedilia flatu;
quo sane populus numerabilis, utpote parvos,
et frugi castusque verecundusque coibat.
postquam coepit agros extendere victor et urbis
latior amplecti murus vinoque diurno
placari Genius festis inpune diebus,
accessit numerisque modisque licentia maior.
indoctus quid enim saperet liberque laborum
rusticus urbano confusus, turpis honesto?
sic priscae motumque et luxuriem addidit arti
tibicen traxitque vagus per pulpita vestem;

(I): ***aBC*** (II): ***RΦ***

190 spectanda (exsp.- *Bψ*) (I) (II) *schol. Γ V*, spectata *λlδπ* poni volt et spectata reposci *Weidner* **191** — inciderit *ob sententiam Serv. Aen. 1, 8. 2, 620. 9, 761* **192** ne (*sic*) — laboret *ob rem Diomed. gramm. I 491, 1* **196** amice (I), amici(s) (II) **197** pacare ς, peccare (I) (II) *schol. Γ* timentes (I) (II) *schol. Γ*, tumentes ς **199** otia: securitatem *schol. Bern. Verg. buc. 1, 6* **202** uincta (I) (II) *Bland.*, iuncta *C*ς **203** pauco (I)*π Porph.*, paruo (II) **212** *habent* (I) *schol. Γ V, omis.* (II) **214** luxuriem (I) (II), luxuriam *BCπ*

sic etiam fidibus voces crevere severis
et tulit eloquium insolitum facundia praeceps
utiliumque sagax rerum et divina futuri
sortilegis non discrepuit sententia Delphis.
carmine qui tragico vilem certavit ob hircum,
mox etiam agrestis Satyros nudavit et asper
incolumi gravitate iocum temptavit eo quod
illecebris erat et grata novitate morandus
spectator functusque sacris et potus et exlex.
verum ita risores, ita commendare dicacis
conveniet Satyros, ita vertere seria ludo,
ne, quicumque deus, quicumque adhibebitur heros,
regali conspectus in auro nuper et ostro,
migret in obscuras humili sermone tabernas
aut, dum vitat humum, nubis et inania captet.
effutire levis indigna tragoedia versus,
ut festis matrona moveri iussa diebus,
intererit Satyris paulum pudibunda protervis.
non ego inornata et dominantia nomina solum
verbaque, Pisones, Satyrorum scriptor amabo
nec sic enitar tragico differre colori,
ut nihil intersit, Davosne loquatur et audax
Pythias, emuncto lucrata Simone talentum,
an custos famulusque dei Silenus alumni.
ex noto fictum carmen sequar, ut sibi quivis
speret idem, sudet multum frustraque laboret

(I): ***aBC*** (II): ***RΦ***

219 *sine ullo lemmate exempla Vatic. 268* **220—224** spectator *ob rem attulerat is ex quo hauserunt Victorin. gramm. VI 82, 5 et Diomed. gramm. I 491, 8 (corrupti codd.)* **220** — nudavit *ob rem Diomed. gramm. I 487, 17* **220** *ob rem Serv. buc. 3, 20 (Isid. orig. 8, 7, 5)* **221** nudavit (I) (II) *schol. ΓV (Victorin.),* nouauit (*Diomed. bis*) **222** iocum (I) (II) (*Victorin.*) *schol. ΓV,* locum *Bδπ* (*Diomed.*) **223** Inlecebris (I) (*Diomed. Victorin.*) *schol. ΓV,* Incelebris (II) **224** exlex *frg. Bob. gramm. VII 542, 25* **226** ita uertere (I) (II), auertere *BC* **230** dum (I) (II) *schol. Γ,* num *BC* **235** pisones (I) (II), pisonis *Φ* **237** et audax *BC Bland., ergo* (I) (II), an audax *aRΦ*

ausus idem: tantum series iuncturaque pollet,
tantum de medio sumptis accedit honoris.
silvis deducti caveant me iudice Fauni,
ne velut innati triviis ac paene forenses
aut nimium teneris iuvenentur versibus umquam
aut inmunda crepent ignominiosaque dicta.
offenduntur enim, quibus est equos et pater et res
nec, siquid fricti ciceris probat et nucis emptor,
aequis accipiunt animis donantve corona.
syllaba longa brevi subiecta vocatur iambus,
pes citus: unde etiam trimetris accrescere iussit
nomen iambeis, cum senos redderet ictus
primus ad extremum similis sibi: non ita pridem,
tardior ut paullo graviorque veniret ad auris,
spondeos stabilis in iura paterna recepit
commodus et patiens, non ut de sede secunda
cederet aut quarta socialiter. hic et in Acci
nobilibus trimetris adparet rarus et Enni
in scaenam missos cum magno pondere versus
aut operae celeris nimium curaque carentis
aut ignoratae premit artis crimine turpi.
non quivis videt inmodulata poemata iudex
et data Romanis venia est indigna poetis.
idcircone vager scribamque licenter? an omnis
visuros peccata putem mea, tutus et intra
spem veniae cautus? vitavi denique culpam,
non laudem merui. vos exemplaria Graeca
nocturna versate manu, versate diurna.

(I): ***aBC*** (II): ***RΦ***

249 fricti (stricti *C*) (I) (II) (*Bland.*), fracti *Bδπ* **250** ue (*omis. B*) (I) (II), que *πς* **251** — citus *ob rem Sacerd. gramm. VI 518, 15* **253** Nomen (I) (II) *Porph.*, Momen *Ribbeck* **254** non — **256** recepit *ob rem Sacerd. gramm. VI 518, 18; cf. 526, 20 et Fortunat. gramm. VI 286, 19* **256** paterna (I) (II) (*Sacerd.*), alterna *Slothower* **257** non — **258** socialiter *ob rem Sacerd. gramm. VI 519, 1. 6* **261** celeris nimium (I) (II), nimium celeris *a*

at vestri proavi Plautinos et numeros et
laudavere sales, nimium patienter utrumque,
ne dicam stulte, mirati, si modo ego et vos
scimus inurbanum lepido seponere dicto
legitimumque sonum digitis callemus et aure.
ignotum tragicae genus invenisse Camenae
dicitur et plaustris vexisse poemata Thespis,
quae canerent agerentque peruncti faecibus ora.
post hunc personae pallaeque repertor honestae
Aeschylus et modicis instravit pulpita tignis
et docuit magnumque loqui nitique cothurno.
successit vetus his comoedia, non sine multa
laude; sed in vitium libertas excidit et vim
dignam lege regi: lex est accepta chorusque
turpiter obticuit sublato iure nocendi.
nil intemptatum nostri liquere poetae
nec minimum meruere decus vestigia Graeca
ausi deserere et celebrare domestica facta
vel qui praetextas vel qui docuere togatas.
nec virtute foret clarisve potentius armis
quam lingua Latium, si non offenderet unum
quemque poetarum limae labor et mora. vos, o
Pompilius sanguis, carmen reprehendite, quod non
multa dies et multa litura coercuit atque
praesectum decies non castigavit ad unguem.
ingenium misera quia fortunatius arte

(I): ***aBC***   (II): ***RΦ***

275—288 *ob rem afferunt Excerpta de comoedia* (*Donat. ed. Wessner p. 25*); *cf. Sidon. carm. 9, 235 sqq.*   275—277 *ob rem Diomed. gramm. I 487, 27*   277 Quae (I) (II) *schol. Γ* (*Excerpta de com. Diomed.*), Qui *Bentley*   peruncti (I) (II) *schol. Γ* (*Excerpta de com.*) *Diomed.*, infecti (*Diomed.*)   ora (I) (II) *Diomed.* (*Excerpta de com.*), atris *BC*   279 Aeschylus (I) (*Porph. Excerpta de com.*), Aeschynus *vel* -inus (II)   281 *sine lemmate exempla Vatic. 269*   283 *omis. B*   284 nocendi (I) (II) *schol. ΓV*, loquendi (*Excerpta de com.*)   288 *ob rem Diomed. gramm. I 489, 22*   289 ue (I) (II), que *BC*   294 Praesectum *BC Bland. i.* (I) (II), Perfectum *aRΦ schol. Γ*

credit et excludit sanos Helicone poetas
Democritus, bona pars non unguis ponere curat,
non barbam, secreta petit loca, balnea vitat.
nanciscetur enim pretium nomenque poetae,
si tribus Anticyris caput insanabile numquam
tonsori Licino conmiserit. o ego laevos,
qui purgor bilem sub verni temporis horam.
non alius faceret meliora poemata: verum
nil tanti est. ergo fungar vice cotis, acutum
reddere quae ferrum valet exsors ipsa secandi;
munus et officium, nil scribens ipse, docebo:
unde parentur opes, quid alat formetque poetam,
quid deceat, quid non, quo virtus, quo ferat error.
  scribendi recte sapere est et principium et fons.
rem tibi Socraticae poterunt ostendere chartae
verbaque provisam rem non invita sequentur.
qui didicit, patriae quid debeat et quid amicis,
quo sit amore parens, quo frater amandus et hospes,
quod sit conscripti, quod iudicis officium, quae
partes in bellum missi ducis: ille profecto
reddere personae scit convenientia cuique.
respicere exemplar vitae morumque iubebo
doctum imitatorem et vivas hinc ducere voces.
interdum speciosa locis morataque recte
fabula nullius veneris, sine pondere et arte,
valdius oblectat populum meliusque moratur
quam versus inopes rerum nugaeque canorae.
Grais ingenium, Grais dedit ore rotundo

Ⓘ: ***aBC***   Ⓘⓘ: ***RΦ***

298 secreta — vitat *ob neutr.* balnea *Pomp. gramm. V 162, 31, ob idem verbum* b. v. *habet Serv. gramm. IV 431, 31* barbam *a*Ⓘⓘ, barbas *B* (*C non legitur*); *cf. schol. cζ p. 357, 24* petit Ⓘ Ⓘⓘ, fugit (*Pomp.*) **305** ex(s)ors ipsa *Fλlδ ex Porph. i. schol. ΓV*, ex(s)ortita Ⓘ Ⓘⓘ; *cf. frg. Bob. gramm. VII 542, 26* exsors **308** deceat Ⓘ Ⓘⓘ, doceat *aRδ* **311** *ob* verba *affert Quint. inst. 1, 5, 2* sequentur Ⓘ Ⓘⓘ *Porph.* (*Quint.*), sequontur (-quu- *B*) *BC* **315** profecto: sine dubio *frg. Bob. gramm. VII 543, 38* **319** locis Ⓘ Ⓘⓘ *Bland.*, iocis *RΦ*

Musa loqui, praeter laudem nullius avaris.
Romani pueri longis rationibus assem
discunt in partis centum diducere. 'dicat
filius Albini: si de quincunce remota est
uncia, quid superat? poteras dixisse'. 'triens.' 'eu!
rem poteris servare tuam. redit uncia, quid fit?'
'semis.' an, haec animos aerugo et cura peculi
cum semel imbuerit, speremus carmina fingi
posse linenda cedro et levi servanda cupresso?
aut prodesse volunt aut delectare poetae
aut simul et iucunda et idonea dicere vitae.
quidquid praecipies, esto brevis, ut cito dicta
percipiant animi dociles teneantque fideles;
omne supervacuom pleno de pectore manat.
ficta voluptatis causa sint proxima veris,
ne quodcumque velit poscat sibi fabula credi
neu pransae Lamiae vivom puerum extrahat alvo.
centuriae seniorum agitant expertia frugis,
celsi praetereunt austera poemata Ramnes.
omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci
lectorem delectando pariterque monendo.
hic meret aera liber Sosiis, hic et mare transit
et longum noto scriptori prorogat aevom.
sunt delicta tamen, quibus ignovisse velimus:
nam neque chorda sonum reddit quem volt manus et mens,
poscentique gravem persaepe remittit acutum
nec semper feriet quodcumque minabitur arcus.

(I): ***aBC*** (II): ***RΦ***

327 albini (bini *Rπ*) (II), albani (I) *quod aeque probum videtur* **328** poteras (I) (II), poterat *aπ* triens eu (heu *a*) (I) (II) *Bland. Porph. i. schol. Γ V,* trienem *Rπ*, triens est *Fλlδ* **330** an *B Bland. i.* (I) (II), ad *aCRΦ*; at ς **331** speremus (II), speramus (I) **334** *ob sententiam Serv. Aen. 6, 660* Aut (I) (II), Et (*Serv.*) **339** *ob sententiam Serv. Aen. 12, 83* Ne (I) (II), Nec *BC* (*Serv.*) uelit (I) (*schol. Γ V*) (*Serv.*), uolet (II) **342** *sine lemmate exempla Vatic. 270* **345** aera (I) (II) *Porph.*, (a)ere *CFλlδ* **349** remittit (I) (II), remut(t)it *Fλlδ* **350** *ob sententiam affert Serv. Aen. 7, 498, ob* minabĭtur *Ps. Prob. gramm. IV 242, 37*

verum ubi plura nitent in carmine, non ego paucis
offendar maculis, quas aut incuria fudit
aut humana parum cavit natura. quid ergo est?
ut scriptor si peccat idem librarius usque,
quamvis est monitus, venia caret et citharoedus
ridetur, chorda qui semper oberrat eadem:
sic mihi, qui multum cessat, fit Choerilus ille,
quem bis terve bonum cum risu miror; et idem
indignor, quandoque bonus dormitat Homerus,
verum operi longo fas est obrepere somnum.
ut pictura poesis: erit quae, si propius stes,
te capiat magis, et quaedam, si longius abstes.
haec amat obscurum; volet haec sub luce videri,
iudicis argutum quae non formidat acumen;
haec placuit semel, haec deciens repetita placebit.
o maior iuvenum, quamvis et voce paterna
fingeris ad rectum et per te sapis, hoc tibi dictum
tolle memor, certis medium et tolerabile rebus
recte concedi. consultus iuris et actor
causarum mediocris abest virtute diserti
Messallae nec scit quantum Cascellius Aulus,
sed tamen in pretio est: mediocribus esse poetis
non homines, non di, non concessere columnae.
ut gratas inter mensas symphonia discors
et crassum unguentum et Sardo cum melle papaver
offendunt, poterat duci quia cena sine istis:
sic animis natum inventumque poema iuvandis,
si paulum summo decessit, vergit ad imum.

(I): ***aBC*** (II): ***RΦ***

355 caret et (I) (II), caret ut ς **357** mihi qui multum *aC*(II), multum mihi qui *B* **358** -ve *B*ς, -que *aC*(II) **359. 360** *sic ob sententiam suam affert Hier. epist. 84, 8:* interdum magnus d. H. verum — somnum; *cf. Quint. inst. 10, 1, 24* **360** operi (-re δ^1) (I) (II) (*Bland.*), opere in *a*δ^2 (*Hier.*) **371** nec scit *B Bland. i.* (I) (II), nescit *aCRΦ vel vitio scribendi crebro vel ex Porph. p. 176, 5* aulus (I) (II), ausus *BC* **377** *ob* poemă *Ps. Prob. gramm. IV 223, 10* **378** uergit (I) (II) (*schol. Γ*), pergit *BC*

ludere qui nescit, campestribus abstinet armis
indoctusque pilae discive trochive quiescit,
ne spissae risum tollant inpune coronae:
qui nescit, versus tamen audet fingere. quidni?
liber et ingenuos, praesertim census equestrem
summam nummorum vitioque remotus ab omni.
tu nihil invita dices faciesve Minerva:
id tibi iudicium est, ea mens. siquid tamen olim
scripseris, in Maeci descendat iudicis auris
et patris et nostras nonumque prematur in annum
membranis intus positis; delere licebit,
quod non edideris; nescit vox missa reverti.
silvestris homines sacer interpresque deorum
caedibus et victu foedo deterruit Orpheus,
dictus ob hoc lenire tigres rabidosque leones;
dictus et Amphion, Thebanae conditor urbis,
saxa movere sono testudinis et prece blanda
ducere, quo vellet. fuit haec sapientia quondam
publica privatis secernere, sacra profanis,
concubitu prohibere vago, dare iura maritis,
oppida moliri, leges incidere ligno.
sic honor et nomen divinis vatibus atque
carminibus venit. post hos insignis Homerus
Tyrtaeusque mares animos in Martia bella
versibus exacuit; dictae per carmina sortes
et vitae monstrata via est et gratia regum
Pieriis temptata modis ludusque repertus

(I) : ***aBC*** (II) : ***RΦ***

382 — fingere *ob sententiam schol. ΓE ad epist. 2, 1, 117* **386** est (I) (II), esto *Guyetus* **388** nonum — annum *suum in usum vertit Quint. inst. epist. ad Tryph. 2; cf. Philarg. interpol. ad buc. 9, 35* **390** nescit — reverti *ob sententiam Hier. epist. 49, 2 Aug. epist. 143, 4 (Vindob. 44 II p. 254, 5)* **393** rabidos *B (Bland.)*, rapidos *aCRΦ* **394** urbis (I) (II) *(Bland.)*, arcis *aR* **400** honor (I), honos (II) **401** quid? Horatius frustra Tyrtaeum Homero subiungit? *Quint. inst. 10, 1, 56* **402** Tyrt(a)eus (I) *Quint. Porph.*, Dyrteus *R* Tyrc(a)eus *λl*, Pyrc(a)eus *Fδπ lemma Porph.*, Dirc(a)eus ς

et longorum operum finis: ne forte pudori
sit tibi Musa lyrae sollers et cantor Apollo.
natura fieret laudabile carmen an arte,
quaesitum est: ego nec studium sine divite vena
nec rude quid prosit video ingenium: alterius sic
altera poscit opem res et coniurat amice.
qui studet optatam cursu contingere metam,
multa tulit fecitque puer, sudavit et alsit,
abstinuit venere et vino; qui Pythia cantat
tibicen, didicit prius extimuitque magistrum.
nunc satis est dixisse 'ego mira poemata pango;
occupet extremum scabies; mihi turpe relinqui est
et quod non didici sane nescire fateri.'
ut praeco, ad merces turbam qui cogit emendas,
adsentatores iubet ad lucrum ire poeta
'dives agris, dives positis in faenore nummis.'
si vero est, unctum qui recte ponere possit
et spondere levi pro paupere et eripere artis
litibus inplicitum, mirabor, si sciet inter-
noscere mendacem verumque beatus amicum.
tu seu donaris seu quid donare voles cui,
nolito ad versus tibi factos ducere plenum
laetitiae; clamabit enim 'pulchre, bene, recte,'
pallescet super his, etiam stillabit amicis
ex oculis rorem, saliet, tundet pede terram.
ut qui conducti plorant in funere dicunt

(I): ***a B C***   (II): ***R Φ***

410 prosit (I) (II), possit ς   alterius res a. p. o. sociam et c. amice *Heiricus PMA III p. 440, 56*   **412** *cf. Heiricus p. 501, 67*   **414** qui — tibicen *ob acc. affert cod. r Prisciani gramm. III 331, 16*   **416** Nunc (I) (II) *schol. Γ*, Nec ς   est (I) (II), et *B C*   **417** relinqui est (I) (II), relinqui *B* ($C^1 \delta^1$?)   **420** iubet ad lucrum (I) (II), ad lucrum iubet *B C*   **421** = *serm. 1, 2, 13*   agris (I) (II) *utrubique*, agri *hic B C*   **422** Si (I) (II) (*Porph.*), Sin *l π*   **423** artis ς, atris (I) (II)   **425. 424** *ordinant B* ς   sciet (I) (II), sciat *B*   **426** cui (quoi *Bland.*?) (I) (II) *Bland. schol. Γ*, qui *B*   **430** saliet (allet *B*) (I) (II), Salius *L. Müller*   **431** qui conducti (I) (II) *Porph.*, quae conductae *Kirchmann cf. schol. C Γ V p. 375, 8*

et faciunt prope plura dolentibus ex animo, sic
derisor vero plus laudatore movetur.
reges dicuntur multis urgere culillis
et torquere mero, quem perspexisse laborant
an sit amicitia dignus; si carmina condes,
numquam te fallent animi sub volpe latentes.
Quintilio siquid recitares, 'corrige, sodes,
hoc' aiebat 'et hoc.' melius te posse negares
bis terque expertum frustra: delere iubebat
et male tornatos incudi reddere versus.
si defendere delictum quam vertere malles,
nullum ultra verbum aut operam insumebat inanem,
quin sine rivali teque et tua solus amares.
vir bonus et prudens versus reprendet inertis,
culpabit duros, incomptis adlinet atrum
transverso calamo signum, ambitiosa recidet
ornamenta, parum claris lucem dare coget,
arguet ambigue dictum, mutanda notabit,
fiet Aristarchus nec dicet 'cur ego amicum
offendam in nugis?' hae nugae seria ducent
in mala derisum semel exceptumque sinistre.
ut mala quem scabies aut morbus regius urget
aut fanaticus error et iracunda Diana,
vesanum tetigisse timent fugiuntque poetam
qui sapiunt; agitant pueri incautique sequontur.
hic, dum sublimis versus ructatur et errat,
si veluti merulis intentus decidit auceps

(I) : ***a B C*** (II) : ***R Φ***

434 cui. illis *B*, culillis *π*, culul(l)is *C* (II) *schol. Γ*; *cf. carm. 1, 31, 11* **435** laborant (II) (*Porph.*), laborent (I) *ψ* **437** fallent (I) (II), fallant *F δ ex scholio quale schol. C Γ V p. 375, 23* **439** aiebat *Φ*, agebat (I) *R F* **441—476** *desunt B C*; [(I) : *a E*] **441** tornatos (I) (II), torquatos *E* **445** repre(he)ndet (I) *δ*, repre(he)ndit (II) **450** nec (I) (II), non *Φ* **453** *frg. Bob. gramm. VII 544, 18* morbus regius dicitur ἴκτεροc **455** fugiunt (II), fugient (I) **457** — ructatur *ob id ipsum verbum affert Serv. Aen. 3, 576* **458** Si *δ*, Sic (I) (II)

in puteum foveamve, licet ‘succurrite’ longum
clamet ‘io cives,’ non sit qui tollere curet.
si curet quis opem ferre et demittere funem:
‘qui scis, an prudens huc se deiecerit atque
servari nolit?’ dicam Siculique poetae
narrabo interitum. ‘deus inmortalis haberi
dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Aetnam
insiluit. sit ius liceatque perire poetis:
invitum qui servat, idem facit occidenti.
nec semel hoc fecit, nec si retractus erit, iam
fiet homo et ponet famosae mortis amorem.
nec satis adparet, cur versus factitet; utrum
minxerit in patrios cineres an triste bidental
moverit incestus: certe furit ac velut ursus,
obiectos caveae valuit si frangere clatros,
indoctum doctumque fugat recitator acerbus;
quem vero arripuit, tenet occiditque legendo,
non missura cutem nisi plena cruoris hirudo’.

(I): *aE* (II): ***RΦ***

459 licet — clamet *ob acc.* longum *Charis. gramm. I 204, 6* **461** demittere *Rλl*, dimittere (I)*Fδπ* **462** deiecerit (I) (II), proiecerit *Φ* **471** ‘bidental’ . . . ut dicit Horatius *schol. Lucan. 1, 608* **473** Obiectos (I) (II), Obiectas El^{1} **476** *omisso* hirudo, *ob quod vocabulum olim excerptum esse versum probabile, nunc cum lemmate* cruoris *habent exempla Vatic. 66*

INDICES

INITIA CARMINVM

ANNALES CARMINVM

anni	*carmina facta*	*libri editi*
714 : 40	epod. 16	
715 : 39	„ 7	
717 : 37	serm. 1, 5	
fere 719 : 35		serm. 1
723 : 31	epod. 1	
	„ 9	
	serm. 2, 6	
724 : 30	„ 2, 5	serm. 2
	carm. 1, 37	epodon liber
	„ 1, 20	
	„ 1, 26	
	„ 2, 13	
725 : 29	„ 3, 8	
726 : 28	„ 1, 31	
727 : 27	„ 1, 2	
	„ 3, 3	
	„ 3, 5	
728 : 26	„ 1, 35	
729 : 25	„ 1, 29	
	„ 2, 4	
730 : 24	„ 1, 21	
	„ 1, 24	
	„ 3, 14	
731 : 23	„ 1, 1	carm. 1—3
	„ 2, 20	
	„ 3, 30	
	epist. 1, 13	
733 : 21	„ 1, 3	
	„ 1, 15	
734 : 20	„ 1, 12	epist. 1
	„ 1, 20	
	„ 1, 1	
736 : 18	„ 2, 2	
737 : 17	carm. 4, 6	
	„ saec.	
	„ 4, 3	
fere 738 : 16		ars poet.
740 : 14	„ 4, 2	
	„ 4, 4	
	„ 4, 5	
	„ 4, 14	
	epist. 2, 1	epist. 2
ante 746 : 8		carm. 4

CONSPECTVS METRORVM

DACTYLI

1) ***hexameter heroicus*** – ⏕ – ⏕ – ⏕ – ⏕ – ⏑ ⏑ – ⏓

in lyricis fere caret synaloephis praeter carm. 1, 7, 5 unum opus, *7* praeponere olivam, *27* duce et, *1, 28, 19* senum ac, *epod. 15, 5* atque hedera procera adstringitur, *9* que agitaret, *17* que es, *19* pecore et, *carm. 1, 7, 13* Aniō ac.

in epistulis et sermonibus ut quae sermonem affectent pedestrem synaloepha creberrima

versus spondiaci: carm. 1, 28, 21 Orionis, *epod. 13, 9* Cyllenea, *16, 29* Appenninus; *16, 17* Phocaeorum; *ars poet. 467* occidenti

monosyllaba in fine versus subiuncta monosyllabis: creberrima in saturis epistulisque, haec in lyricis: carm. 1, 28, 31 fors et, *4, 7, 11* et mox, *4, 7, 23* non te

subiuncta bisyllabis vel longioribus: carm. 1, 28, 15 manet nox, *epod. 12, 23* magis quem, *15, 17* meo nunc, *16, 15* melior pars *serm. 1, 1, 48* accipias quam, *56* eo fit, *62* habeas sis, *81* habes qui, *92* habeas plus, *94* facias quod, *1, 2, 8* ingluvie rem, *77* paeniteat te *et passim in serm. et epist.*

tmesis in fine versus: v. p. 343

hypermetri: serm. 1, 4, 96 amico | que, *1, 6, 102* peregre | ⟨ve⟩

v. systemata IX. X. epod. III. IV. V. VI.

2) ***tetrametrum plenum*** (*alcmanicum*)

– ⏕ – ⏕ – ‖ ⏕ – ⏑ ⏑

pars prior versus archilochii (28)

3) ***tetrametrum catalectum*** (*archilochium*)

– ⏕ – ⏕ – ⏑ ⏑ – ⏒

spondeus in tertio pede: carm. 1, 28, 2 Archyta.

v. systema IX. epod. III.

4) ***dimetrum hypercatalectum*** – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏓

v. versus 26) et 27) et systema X.

dactyli puri, ideo epod. 13, 2 sĭlŭae. *v. et versum 24) et 25)*

5) ***dimetrum catalectum*** (*adonius versus*) – ⏑ ⏑ – ⏒

v. systema VI.

IAMBI

6) ***senarius purus*** ⏑ – ⏑ – ⏑ ‖ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –
post Catullum (*7*) *et Vergilium* (*catalept. 8*). *caesura hepthemimeres epod. 16, 4*
v. epod. syst. VI.

7) ***trimetrum*** ⏖/⏑ ⏖ ⏑ ⏖ ⏒ ‖ ⏖ ⏑ ⏖ ⏒ – ⏑ ⏓
epod. 17 κατὰ cτίχον, *ceterum in distichis* (*epod. syst. I. II*)
caesura hepthemimeres epod. 17, 19. 38. 60. 1, 15. 2, 19. 53. 4, 3. 5, 3. 21. 33. 37. 45. 49. 6, 5. 7, 7. 10, 3. 17. 11, 5.
solutae arses: prima: epod. 2, 33. 67. 5, 15. 85. 91. 10, 19. 11, 27. 17, 6. 12. 78.
altera: epod. 1, 27. 2, 35. 57. 61. 3, 17. 5, 15. 87.* (*9, 1?*) *10, 7. 17, 42. 63. 74.*
tertia: 2, 23. 39. 5, 25. 49. 7, 1. 17, 12. 65.
quarta: 17, 12. 74.
vocabula sunt trisyllaba in prima acuta praeter úbi *2, 67. 5, 91;* mága (*ex corr.*) *5, 87;* módo *2, 23;* Canídia *5, 15. 17, 6;* repós(i)tum *9, 1;* Iónius *10, 19;* alítibus *17, 12;* derípere *17, 78;* hómicidam *17, 12;* ínimicis *17, 74; de lege Porsoniana neglecta v. Leo, Horatius et Archilochus 1900 p. 17.*
auctae theses (*anapaesti*)*: pedis primi:* pavidum *2, 35;* pos(i)tos *2, 65.*
pedis quinti: laqueo *2, 35;* inferius *5, 79.* mulierculam *11, 23.*
monosyllabon in fine versus: et heu *11, 21;* neque est *17, 25;* in hoc *17, 63.*

8) ***trimetrum catalectum*** ⏒ –.⏑ – ⏒ ‖ – ⏑ – ⏑ – ⏒
v. systemata XI et XII.

9) ***dimetrum hypercatalectum*** (*versus alcaicus enneasyllabus*) – – ⏑ – – – ⏑ – ⏒
prima syllaba brevis: carm. 1, 16, 19. 17, 7. 29, 7. 35, 15. 37, 15. 2, 3, 3. 17, 3. 20, 11. 3, 3, 71. 29, 11.
v. systema VIII.

10) ***dimetrum*** (*archilochium*) ⏒ ⏖ ⏑ ⏖ ⏓ – ⏑ –
v. versum 26) *et 27*) *et epodos I. V.*
diiambus in fine sat creber: epod. 1, 32 paravero; *2, 30* que conparat; *34* edacibus dolos; *42* uxor Appuli; *46* siccet ubera; *50* rhombus aut scari; *54* Ionicus; *3, 6* viperinus his cruor; *12* Iasonem; *14* fugit alite; *18* aestuosius; *5, 56* sopore languidae; *70* oblivione pelicum; *5, 100* Esquilinaĕ alites; *7, 20* nepotibus cruor; *13, 18* aegrimoniae; *14, 4* fauce traxerim; Anacreonta Teium; *15, 2* minora sidera.

arsis soluta:

prima: epod. 3, 8 Canídia (*5, 48*); *15, 24* égo
secunda: epod. 2, 62 próperantis.

11) ***monometrum hypercatalectum*** ⏓ – ⏑ – ⏑̄

pars prior hendecasyllabi alcaici (*21*) *et epodi archilochii* (*syst. XI*).

syllaba prima longa praeter carm. 1, 4, 2; in alcaicis brevis ***1****, 9, 2. 27, 17. 22. 31, 9. 17. 35, 37. 38. 37, 22.* ***2****, 1, 6. 7, 22. 9, 5. 19, 22.* ***3****, 1, 2. 26. 3, 34. 4, 78. 5, 22* (*6, 10?*).

pars posterior hendecasyllabi sapphici (*22*) *semper exorsa ab anapaesto* ⏑⏑ – ⏑ – ⏑̄

TROCHAEI

12) ***dimetrum catalectum*** (*euripidium*) – ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏓
solo in systemate XII. trochaei puri.

13) ***tripodia*** (*ithyphallicus*) – ⏑ – ⏑ – –
solo in versu archilochio (*28*). *ultima syllaba ubique longa.*

14) ***tripodia catalecta vel acatalecta:*** – ⏑ – – – *vel* – ⏑ – – – ⏑
v. versum 22). *quarta syllaba ubique longa.*

IONICI

15) ***decametrum a minore***
⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ – –
quinquies non amplius ionici non finiunt vocabula (*non numeravi* operosae | que)
v. systema XIII.

MIXTA ET COMPOSITA

16) ***pherecrateus*** – – – ⏑ ⏑ – –
v. systema III. nulla synaloepha.

17) ***aristophaneus*** – ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑̄
v. systema VII.

18) ***hendecasyllabi alcaici*** (*21*) ***et versuum asclepiadeorum*** (*24. 25*) ***pars posterior*** – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏓

19) ***glyconeus*** – – – ⏑ ⏑ – ⏑ –
v. systemata II III IV. basis trochaica traditur semel 1, 15, 36 ignis Iliacos domos *vix recte.*

20) ***versus alcaicus decasyllabus*** – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – – – ⏑̄
v. systema VIII.

21) ***versus alcaicus hendecasyllabus***

⏓ – ⏑ – – ‖ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏓

compositus ex 11) et 18). caesura neglecta (1, 16, 21) 1, 37, 14 et 4, 14, 7. initia quadrisyllaba sequente monosyllabo 2, 17, 6. 3, 21, 10. 4, 4, 69.

v. systema VIII. de prima brevi vide ad 11).

22) ***versus sapphicus hendecasyllabus*** (*minor*) *compositus ex 14) et 11).*

– ⏑ – – – ‖ ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏒ *aut* – ⏑ – – – ⏑ ‖ ⏑ – ⏑ – ⏒

sic carm. 1, 10, 1. 6. 18. 12, 1. 25, 11. 30, 1. 2, 6, 11 cf. 3, 14, 11 et fere quadragiens in carminum libro quarto et carmine saeculari.

v. systema VI.

23) ***versus sapphicus*** (*maior*) – ⏑ – – – | ⏑ ⏑ – ‖ – ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏒

v. systema VII

24) ***versus asclepiadeus*** – – – ⏑ ⏑ – ‖ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏓

basis apud Horatium ubique spondiaca.

v. systemata I. II. III. IV.

25) ***versus asclepiadeus*** (*maior*)

– – – ⏑ ⏑ – ‖ – ⏑ ⏑ – ‖ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏓

deductus ex 24) interiecto choriambo.
basis ut in 24).

v. systema V.

26) ***versus elegiambus*** – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ ⏓ ‖ ⏒ – ⏑ – ⏒ – ⏑ ⏓

compositus ex 4) et 10).
in caesura syllaba brevis epod. 11, 6. 10. 26, hiatus 14. 24

v. systema epod. II.

27) ***versus*** (***iambelegus***) ⏒ – ⏑ – ⏒ – ⏑ ⏓ ‖ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –

compositus ex 10) et 4).
in caesura syllaba brevis epod. 13, 8. 10.

v. systema epod. IV.

28) ***versus archilochius*** – ⏔ – ⏔ – | ⏔ – ⏑ ⏑ ‖ – ⏑ – ⏑ – –

compositus ex 2) et 13), inter quas partes non hiatur.

v. systema XI.

SYSTEMATA CARMINVM

I (*asclepiadeum primum*)

– – – ⏑ ⏑ – ‖ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏓
– – – ⏑ ⏑ – ‖ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏓
– – – ⏑ ⏑ – ‖ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏓
– – – ⏑ ⏑ – ‖ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏓

versus asclepiadeus (*24*) κατὰ cτίχον.

carm. ***1,*** *1.* ***3,*** *30.* ***4,*** *8*

II (asclepiadeum alterum)

– – – ∪ ∪ – ‖ – ∪ ∪ – ∪ ⏓
– – – ∪ ∪ – ‖ – ∪ ∪ – ∪ ⏓
– – – ∪ ∪ – ‖ – ∪ ∪ – ∪ ⏓
– – – ∪ ∪ – ∪ ⏓

tres asclepiadeos (24) excipit glyconeus (19).

carm. ***1,*** *6. 15. 24. 33.* ***2,*** *12.* ***3,*** *10. 16.* ***4,*** *5. 12.*

III (asclepiadeum tertium)

– – – ∪ ∪ – ‖ – ∪ ∪ – ∪ ⏓
– – – ∪ ∪ – ‖ – ∪ ∪ – ∪ ⏓
– – – ∪ ∪ – –
– – – ∪ ∪ – ∪ ⏓

duos asclepiadeos (24) secuntur pherecrateus (16) et glyconeus (19), hi synhaphia iuncti praeter 1, 23, 3. 7.

carm. ***1,*** *5. 14. 21. 23.* ***3,*** *7. 13.* ***4,*** *13.*

IV (asclepiadeum quartum)

– – – ∪ ∪ – ∪ ⏓
– – – ∪ ∪ – | – ∪ ∪ – ∪ ⏓
– – – ∪ ∪ – ∪ ⏓
– – – ∪ ∪ – | – ∪ ∪ – ∪ ⏓

glyconeum (19) bis sequitur asclepiadeus (24).

carm. ***1,*** *3. 13. 19. 36.* ***3,*** *9. 15. 19. 24. 25. 28.* ***4,*** *1. 3*

disticha non iunguntur synhaphia, tamen ausus est poeta synaloephen 4, 1, 35 decoro | inter.

V (asclepiadeum quintum)

– – – ∪ ∪ – ‖ – ∪ ∪ – ‖ – ∪ ∪ – ∪ ⏓
– – – ∪ ∪ – ‖ – ∪ ∪ – ‖ – ∪ ∪ – ∪ ⏓
– – – ∪ ∪ – ‖ – ∪ ∪ – ‖ – ∪ ∪ – ∪ ⏓
– – – ∪ ∪ – ‖ – ∪ ∪ – ‖ – ∪ ∪ – ∪ ⏓

versus asclepiadeus maior (25) κατὰ ϲτίχον.

carm. ***1,*** *11. 18.* ***4,*** *10*

VI (sapphicum)

– ∪ – – – ‖ ∪ ∪ – ∪ – ∪̄
– ∪ – – – ‖ ∪ ∪ – ∪ – ∪̄
– ∪ – – – ‖ ∪ ∪ – ∪ – ∪̄
– ∪ ∪ – ∪̄

tres versus sapphicos (22) sequitur adonius (5).

synhaphiam fere affectavit poeta: non hiatur ante adonium nisi in -m *1, 2, 47. 1, 22, 15, in longam syllabam 1, 12, 7. 31, inter sapphicos semper in longam syllabam* ***1,*** *2, 6. 41. 12, 6. 25. 25, 18. 30, 6.* ***2,*** *2, 6. 4, 6.* ***3,*** *11, 29. 50; nusquam in quarto libro neque in carmine saeculari. synaloepha iunguntur*

sapphici 2, 2, 18. 16, 34. 3, 27, 10 inminentium ①. *4, 2, 22, synaloepha ante adonium 4, 2, 23 carm. saec. 47, idem vocabulum pergit in adonium 1, 2, 19* u-xorius, *1, 25, 11* interlunia, *2, 16, 7* ve-nale, *3, 27, 59* e-lidere (laedere *trad.*), *cf. 2, 16, 33 inter primum et secundum sapphicum* circum mugiunt. *nota etiam praep.* in *in fine versus 3, 8, 3. 4, 6, 11.*

carm. **1,** *2. 10. 12. 20. 22. 25. 30. 32. 38.* **2,** *2. 4. 6. 8. 10. 16.* **3,** *8. 11. 14. 18. 20. 22. 27.* **4,** *2. 6. 11. carm. saec.*

VII (sapphicum maius)

_ ∪ ∪ _ ∪ _ _
_ ∪ _ _ _ | ∪ ∪ _ || _ ∪ ∪ _ ∪ _ _
_ ∪ ∪ _ ∪ _ ∪̄
_ ∪ _ _ _ | ∪ ∪ _ || _ ∪ ∪ _ ∪ _ ⏑̲

aristophanium (17) sequitur sapphicus maior q. d. (23).

hiatus solum post v. 1, 8, 3.

carm. 1, 8

VIII (alcaicum)

⏑̲ _ ∪ _ _ || _ ∪ ∪ _ ∪ ⏑̲
⏑̲ _ ∪ _ _ || _ ∪ ∪ _ ∪ ⏑̲
⏑̲ _ ∪ _ _ _ ∪ _ ∪̄
_ ∪ ∪ _ ∪ ∪ _ ∪ _ ∪̄

duos alcaicos hendecasyllabos (21) sequitur enneasyllabus (9), claudit decasyllabus (20).

nota 3, 4, 41 consiljum, *3, 6, 6* principjum.

synhaphiae non operam dedit poeta, tamen inter tertium et quartum versum admisit synaloepham 2, 3, 27. 3, 26, 7 securesque (et arcus *trad.*). *3, 29, 35. neque creber hiatus (1, 9, 7 ante* o *exclamationem,* **1,** *9, 14. 17, 6. 13. 25. 31, 5. 35, 9. 38. 37, 11.* **2,** *9, 3. 13, 7. 11. 21. 26. 14, 3. 19, 31.* **3,** *2, 17. 5, 10. 11. 46.* **4,** *15, 10).*

carm. **1,** *9. 16. 17. 26. 27. 29. 31. 34. 35. 37.* **2,** *1. 3. 5. 7. 9. 11. 13. 14. 15. 17. 19. 20.* **3,** *1—6. 17. 21. 23. 26. 29.* **4,** *4. 9. 14. 15.*

IX (archilochium primum)

(—)
_ ∪ ∪ _ ∪ ∪ _ || ∪ ∪ _ ∪ ∪ _ ∪ ∪ _ ⏑̲
_ ∪ ∪ _ ∪ ∪ _ ∪ ∪ _ ∪̄
_ ∪ ∪ _ ∪ ∪ _ || ∪ ∪ _ ∪ ∪ _ ∪ ∪ _ ⏑̲
_ ∪ ∪ _ ∪ ∪ _ ∪ ∪ _ ∪̄

hexameter (1) cum tetrametro dactylico (3).

hiatur post hexametrum 1, 7, 25. 29. 1, 28, 17. 23.

carm 1, 7. 1, 28. cf. epod. 12.

X (archilocheum alterum)

– ∪ ∪ – ∪ ∪ – ‖ ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ⏓
– ∪ ∪ – ∪ ∪ ⏓
– ∪ ∪ – ∪ ∪ – ‖ ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ⏓
– ∪ ∪ – ∪ ∪ ⏓

hexametri (1) et dimetra (4).
disticha synhaphia iuncta.
carm. 4, 7.

XI (archilochium tertium)

– ⏔ – ⏔ – | ⏔ – ∪ ∪ ‖ – ∪ – ∪ – –
– – ∪ – ∪ ‖ – ∪ – ∪ – –
– ⏔ – ⏔ – | ⏔ – ∪ ∪ ‖ – ∪ – ∪ – –
– – ∪ – ∪ ‖ – ∪ – ∪ – –

archilochius (28) et trimetrum iambicum catalectum (8)
trimetri syllaba prima longa praeter 1, 4, 2.
disticha synhaphia iuncta; hiatus in longa 1, 4, 9.
carm. 1, 4.

XII (hipponacteum)

– ∪ – ∪ – ∪ ⏓
∪ – ∪ – ⏒ ‖ – ∪ – ∪ – ⏒
– ∪ – ∪ – ∪ ⏓
∪ – ∪ – ⏒ ‖ – ∪ – ∪ – ⏒

dimetrum trochaicum catalectum (12) cum trimetro iambico catalecto (8)
in trimetro soluta arsis secunda 2, 18, 34 púeris.
trimetri prima syllaba brevis praeter 2, 18, 6 et 34.
disticha non iuncta synhaphia; hiatur post dimetrum 2, 18, 5.
carm. 2, 18.

XIII ionicum
quattuor decametra (15) synhaphia continua.
carm. 3, 12.

EPODI

I

⏒ – ∪ – ⏒ ‖ – ∪ – ⏒ – ∪ ⏓
⏒ – ∪ – ∪ – ∪ ⏓

trimetrum iambicum (7) cum dimetro (10).
synhaphia nulla.
epod. 1—10.

II

⏒ – ⏑ – ⏒ ‖ – ⏑ – ⏒ – ⏑ ⏓
– ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ ⏓ ‖ ⏒ – ⏑ – ⏒ – ⏑ ⏓

trimetrum iambicum (7) cum elegiambo (26).
epod. 11

III

– ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏓
– ⏑ ⏑ – ⏔ – ⏑ ⏑ – ⏒

hexameter (1) cum tetrametro dactylico catalecto (3). disticha synhaphia iuncta.
epod. 12.

IV

(–)
– ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏒
⏒ – ⏑ – ⏒ – ⏑ ⏓ ‖ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –

hexametrum (1) sequitur iambelegus (27).
epod. 13.

V

– ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏒
⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

hexametrum (1) sequitur dimetrum iambicum (10).
epod. 14. 15.

VI

(–)
– ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏒
⏑ – ⏑ – ⏑ ‖ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

hexametrum (1) sequitur senarius purus (6).
epod. 16.

VII

⏒ – ⏑ – ⏒ ‖ – ⏑ – ⏒ – ⏑ –

trimetra iambica (7) κατὰ cτίχον.
epod. 17.

METRICA ET PROSODIACA

HIATVS

sollemnis post exclamationes carm. 1, 1, 2 ó et, *1, 35, 38* ó utinam (*4, 5, 37*), *epod. 12, 25* ó ego (*ars poet. 301*), *serm. 2, 3, 265* ó ere, *epist. 1, 19, 19* ó imitatores   *epod. 5, 71* á a

carm. 1, 15, 9 héu heu (*1, 35, 33. epod. 15, 23 cf. carm. 2, 14, 1*) *cf. Verg. buc. 2, 58*

graecus in dactylis: epod. 13, 3 Threició Aquilone. *carm. 1, 28, 24* ossibus et capití inhumato

in caesura elegiambi: epod. 11, 14 meró arcana, *11, 24* mollitié amor

in correpta longa: in iambis epod. 5, 100 et Esquilina͡ĕ álites; *in dactylis serm. 1, 9, 38* sí mĕ amas

in -m: *serm. 2, 2, 28* coctó nŭm adest

notanda: circŭmăgi *serm. 1, 9, 17.* fīo⁀et *epist. 1, 1, 16*

SYNHIZESIS

carm. 2, 7, 5 voc. Pompe͡i, *epist. 1, 7, 91 voc.* Volte͡i, *serm. 1, 2, 90 gen.* Lynce͡i, *epist. 1, 6, 63* Vlixe͡i (*1, 7, 40*)

at Vlixĕi *carm. 1, 6, 7. epod. 16, 60. 17, 6,* Alyattĕi *carm. 3, 16, 41,* Achillĕi *carm. 1, 15, 34. epod. 17, 14,* Penthĕi *carm. 2, 19, 14*

semper e͡u *in nom.* Atreus, Enipeus, Idomeneus, Lynceus, Nereus, Nireus, Orpheus, Patareus, Peleus, Prometheus, Proteus, Theseus, Thyoneus, Typhoeus, *item voc.* Agyie͡u *carm. 4, 6, 29,* Bassare͡u *1, 18, 11,* Pele͡u *ars 104,* Penthe͡u *epist. 1, 16, 73,* Phoce͡u *carm. 2, 4, 2; adde adv.* e͡u *ars 328*

at acc. Nirĕa, *epod. 15, 22,* Orphĕa *carm. 1, 12, 8,* Pelĕa *3, 7, 17,* Promethĕa *2, 18, 35,* Protĕa *epist. 1, 1, 90; adde abl.* Orphĕo *carm. 1, 24, 13*

serm. 1, 3, 101 de͡in (*1, 5, 97*)

at dĕhinc *epod. 16, 65. serm. 1, 3, 104. ars 144*

serm. 1, 6, 39 de͡icere

at ădiciant *carm. 4, 7, 17,* īniciat *carm. 1, 17, 26,* ōbicere *carm. 3, 10, 3,* prōĭcere *serm. 2, 3, 100,* prōĭcit *ars 97* ămicitur *epist. 2, 1, 270*

carm. *1, 37, 5* ante͡hac, *1, 35, 17* ante͡it, *epist. 1, 2, 70* ante͡is

serm. 2, 1, 68 cōpérto (*cf. Aetna 408* córitur), *ut* coepi, coetus, cogito

at cŏactor, cŏemo, cŏeo, cŏerceo, cŏheres, cŏhibeo, cŏhors

serm. 1, 8, 43 cere͡a, *2, 2, 21* ostre͡a

at laquĕo *epod. 2, 35* [alvĕo *carm. 3, 29, 34 non probum*], aurĕo *carm. 2, 19, 29*

serm. 2, 3, 91 quo͡ad, *2, 6, 67* pro͡ut (cum ut *Φ*)

nota: harpȳiis *serm. 2, 2, 40.*

i *consona: carm. 3, 4, 41* consiljum, *3, 6, 6* principjum, *epod. 12, 7* vjetis, *serm. 2, 8, 1* Nasidjeni, *2, 8, 21* Serviljo, *1, 7, 30* vindemjator

u *consona: serm. 2, 2, 76* pitvita (*epist. 1, 1, 108*), *serm. 1, 5, 64* larva

at vocalis: carm. 2, 15, 17 fortŭitum, *1, 23, 4* silŭae (*epod. 13, 2*), *serm. 1, 8, 17* sŭetae; *legitime* milŭus *epod. 16, 32 epist. 1, 16, 51 cf. et* Pacŭvius *epist. 2, 1, 56*

SYNCOPE

dextr- *carm. 2, 17, 29. 3, 3, 52. 4, 4, 21 sat. 1, 2, 125. 1, 8, 4. 2, 1, 18 epist. 1, 6, 51. 1, 7, 94. 1, 16, 6; at* dexter- *carm. 1, 2, 3. 3, 19, 21 epod. 7, 1. 7, 10 sat. 1, 9, 45. 2, 1, 54 epist. 2, 1, 205*

vincla *epod. 9, 9. 17, 72 epist. 1, 7. 67, at* vincula *carm. 4, 7, 28 serm. 1, 8, 50. 2, 3, 71. 2, 7, 84*

pericl- *carm. 3, 20, 1 serm. 1, 2, 40. 2, 7, 73. 2, 8, 57; at* pericul- *carm. 2, 12, 7. 3, 25, 18 epod. 1, 3 epist. 1, 18, 83. 2, 1, 136*

caldior *serm. 1, 3, 53, at* calid- *carm. 3, 14, 27. 3, 27, 70. epist. 1, 3, 33. 2, 2, 72.*

soldum, soldo *serm. 2, 5, 65. 1, 2, 113, at* solid- *carm. 1, 1, 20. 3, 3, 4* (*serm. 2, 1, 78. 2, 3, 240 non certi*)

valdius *adv. epist. 1, 9, 6 ars p. 321, at adi.* validus *saepius.*

lamna *carm. 2, 2, 2. epist. 1, 15, 36*

puertiae *carm. 1, 36, 8*

surpuerat *carm. 4, 13, 20,* surpite *serm. 2, 3, 283; at* subripis *serm. 2, 3, 127 epist. 1, 16, 55*

(repostum *epod. 9, 1 non certe traditum*) (postosque *epod. 2, 65 non trad.*)

praeterita verborum: evasti *serm. 2, 7, 68,* percusti *2, 3, 273,* erepsemus *1, 5, 79,* divisse *2, 3, 169,* surrexe *1, 9, 73: exempla omnia in sermonibus sermonis communis imitamenta.*

dives *saepe,* divitis *bis,* ditis *epod. 2, 65,* divitem *carm. 2, 18, 31,* ditem *serm. 1, 7, 19,* divite 6^{es}, divitum *bis,* divitibus 4^{r}, divites *epod. 16, 42,* dites *carm. 1, 7, 9,* ditior 4^{r}, *nusquam* divitior.

mihi *passim,* mi *tantum in serm. epist.*

nihil *et* nil *passim in omnibus carminibus;* nil *omnino praevalet in serm. epist., metro non flagitatur nisi serm. 2, 6, 57 epist. 1, 15, 16. 2, 1, 49. 2, 2, 16. 151 ars 122;* nihilo *traditur 5^{es},* nilo *metro certum serm. 1, 5, 67*

nisi *et* ni *passim,* ni *bis in carm. 4, 6, 21 epod. 1, 8.*

cf. fortasse *5^{es},* fortassis *serm. 1, 4, 131. 2, 4, 70.*

TMESIS

in fine versuum (de systematum synhaphia v. sapphicum p. 338): unde — octoginta *serm. 2, 3, 117,* inter — est *serm. 1, 2, 62,* circum — . . . vectari *1, 6, 58,* circum — spectemus *epist. 2, 2, 93,* inter — noscere *ars p. 423*

in caesura:

versuum lyricorum: 1, 16, 21 ex|ercitus, *1, 18, 16* per|lucidior, *1, 37, 5* de|promere, *2, 12, 25* de|torquet

iamborum: epod. 1, 19 in|plumibus, *11, 15* in|aestuet, *16, 8* ab|ominatus

hexametrorum: epist. 2, 3, 87 ig|noro, *263* in|modulata, *utrumque exemplum cum consilio positum ut malus pingatur versus; porro 2, 3, 134* oc|cisa, *2, 3, 181* in|testabilis

grammatica: serm. 1, 1, 86 argento post omnia ponas. *1, 6, 58* circum me Satureiano vectari rura caballo. *2, 6, 95* quo bone circa. *carm. 1, 6, 3* quam rem cumque. *7, 25* quo nos cumque. *9, 14* quem fors dierum cumque dabit. *27, 14* quae te cumque. *serm. 1, 9, 33* quando consumet cumque. *2, 5, 51* qui testamentum tradet tibi cumque. *epist. 1, 1, 15* quo me cumque. *cf.* uni | cuique *serm. 1, 9, 51*

SYLLABARVM VEL VOCALIVM MENSVRA

nomina propria: Cātĭli *carm. 1, 18, 2* Ītalia *et casus semper (quinquies);* Ītalus *in lyricis (iambis) carm. 2, 13, 18. 3, 30, 13. 4, 4, 42. 4, 15, 13,* Ĭtalus *in hexametris serm. 1, 7, 32. 2, 6, 56. epist. 1, 18, 57. 2, 1, 2, semel in lyrico (dactylico)* Ĭtalo *carm. 2, 7, 4* Appūlia *epod. 3, 16 serm. 1, 5, 77, semper* Appŭlus *(octiens)* Porsĕnae *epod. 16, 4 (Verg. Aen. 8, 646* Porsénna) Prŏserpinae *carm. 2, 13, 21 anceps epod. 17, 2), at* Prōserpina *carm. 1, 28, 20 serm. 2, 5, 110* Sidŏnius *epod. 16, 59 epist. 1, 10, 26, item plerumque Vergilius, at ter* Sidōnia Dido. Thrācius *carm. 1, 25, 11. 4, 12, 2,* Thrēĭcius *carm. 1, 24, 13. 1, 36, 14 epod. 13, 3* Vatĭcani *carm. 1, 20, 7, at* Vatīcanus *Mart. Iuvenal.* Ŏrion *epod. 15, 7, recte* Ōrion *quinquies*

adde: pōlypŭs *epod. 12, 5. serm. 1, 3, 40*

-is *finalis*

in coni. epist. 1, 6, 40 fuerīs

at sat. 1, 4, 41 dixerĭs (*2, 3, 220. 2, 6, 39*), *sat. 2, 4, 91* iuverĭs, *ars 387* scripserĭs, *carm. 1, 18, 1* severĭs

in fut. II: carm. 3, 23, 3 placarīs, *4, 7, 20* dederīs, *21* occiderīs, *serm. 2, 2, 74* miscuerīs, *serm. 2, 5, 101* audierīs (*2, 8, 33*)

at carm. 4, 10, 6 viderĭs, *serm. 2, 2, 54* vitaverĭs, *55* detorserĭs, *2, 3, 67* acceperĭs, *126* coeperĭs (*epist. 1, 20, 12*), *319* ruperĭs *2, 4, 72* duraverĭs, *epist. 1, 13, 11* perveneris, *47* dixerĭs

nota: carm. 4, 7, 16 pulvĭs, *1, 24, 15* sanguĭs.

ad positionem notanda: Etruscus *longa prima syllaba carm. 1, 2, 14. 3, 29, 35. carm. saec. 38, brevi epod. 16, 4. 40 serm. 1, 6, 1. 1, 10, 61* *carm. 1, 32, 11* et Lycum nīgris oculis nĭgroque *serm. 2, 1, 98* ciniflones *serm. 1, 1, 25* crustulă blandi, *epist. 2, 1, 135* precĕ blandus (*ars 395*), *1, 1, 30* membră Glyconis *serm. 2, 5, 28* sinĕ gnatis (*2, 3, 199* Aulide natam *trad.*) *serm. 1 2, 30* fornicĕ stantem, *71* quĕ stola, *1, 3, 44* fastidirĕ strabonem, *1, 5, 35* praemiă scribae, *1, 10, 72* saepĕ stilum, *2, 2, 36* quiă scilicet, *2, 3, 43* mală stultitia *2, 3, 296* mihĭ Stertinius. *epist. 1, 6, 50* nomină s<c>aevum. *serm. 2, 3, 237* tibĭ triplex

vocalis ante vocalem: carm. 1, 21, 1 Dīanam, *2, 12, 20* Dīanae, *4, 7, 25* Dīana (*carm. saec. 70*), *at* i *brevis septies: carm. 3, 4, 71. carm. saec. 1. 75 epod. 5, 51. 17, 3 ars p. 16. 454* *serm. 1, 7, 12* Prīamiden, *at semper* Prĭamus *notabile etiam epod. 10, 19* Īŏnius (*at nomen aliud carm. 3, 6, 21* Ĭōnicos, *epod. 2, 54* Ĭōnicus) *epod. 9, 16* conopĭum, *ut Prop. 3, 11, 45* conopĭa, *at Iuv. 6, 80* conopeo[6] *serm. 1, 5, 12* ōhe, *2, 5, 96* ŏhe

correpta vocabula iambica: cavĕ *serm. 2, 3, 38. 177. 2, 5, 75. epist. 1, 13, 19 at* cavē *carm. 1, 14, 16. 3, 7, 24 epod. 6, 11* cavē cavē. *epist. 1, 6, 32;* iubē *carm. 2, 3, 15,* docē *epist. 1, 17, 16,* monē *serm. 2, 5, 93,* movē *epod. 13, 6,* valē *epist. 1, 6, 67. 1, 13, 19* ferē *epist. 1, 6, 9. 1, 17, 24.* here illic *serm. 2, 8, 2.* *nec* vide *nec* ama *leguntur apud Horatium*

mihĭ *106es*, tibĭ *143es*, sibĭ *45es*, *at* mihī *25es*, tibī *29es*, sibī *6es* *nota: carm. 2, 16, 31* et mihī, forsan tibĭ *et serm. 2, 3, 237* sume tibī deciens, tibĭ tantundem, tibĭ triplex ibĭ *semel, nusquam* ibī utī *semper* (*vicies*) ubĭ *49es*, ubī *9es* ubĭcumque *ter,* ubīque *semel,* ubĭvis *semel*

at redī *carm. 4, 5, 4,* venī *4, 12, 22.* domī *epist. 1, 5, 3*

Polliŏ *serm. 1, 10, 42. 85 carm. 2, 1, 14,* mentiŏ *serm. 1, 4, 93,* vetŏ *serm. 1, 1, 104,* eŏ *1, 6, 119,* volŏ *1, 9, 17,* dixerŏ *1, 4, 104; cf. etiam* nesciŏquid *serm. 1, 9, 2. 67* nesciŏquod *epist. 2, 2, 35* quomodŏ *serm. 1, 9, 43 et semper adv.* modŏ (dummodŏ *serm. 1, 4, 34,* tantummodŏ *1, 9, 54*)

at subst. modō *duodecies, etiam* quo spectanda modō *epist. 1, 6, 8 et* quocumque modō rem *epist. 1, 1, 66*

palŭs (-ūdis) *ars 65, ut* amŏr colŏr favŏr honŏr labŏr, *at* honōs *epist. 1, 18, 102 ars 69; cf. p. 350, 39*

cf. tripēs *sat. 1, 3, 13;* vidēs *saepius,* timēs *epist. 1, 5, 2;* ferīs *serm. 2, 3, 274* velīs *serm. 1, 2, 75. 1, 3, 112,* salīs *carm. 2, 18, 26*

nota: adv. supernĕ *carm. 2, 20, 11* (*anceps* -e *sat. 2, 7, 64 ars 4*)

brevis syllaba pro longa in caesura vel in arsi:
in lyricis: carm. 1, 3, 36 perrupít Acheronta, *1, 13, 6* manét umor, *2, 6, 14* ridét ubi, *13, 16* timét aliunde, *3, 16, 26* arát impiger, *24, 5* figít adamantinos *in hexametris: serm. 1, 4, 82* defendít alio, *1, 5, 90* soleát umeris, *1, 7, 7* tumidús (tumidusque *Φ*) adeo, *2, 1, 82* condiderít in, *2, 3, 1* scribís (-es Ⓘ) ut, *187* velít Aiacem, *2, 2, 47* erát acipensere, *3, 260* agít ubi

NOTABILIA GRAMMATICA

ad declinationem substantivorum:

in genere: opera ... nona *serm. 2, 7, 118.* fortissima Tyndaridarum *serm. 1, 1, 100.* honestae ... clientae *carm. 2, 18, 8.* hospita *carm. 1, 15, 2. 3, 7, 9.* aquae ... augur annosa cornix *carm. 3, 17, 12.* auspice Musa *epist. 1, 3, 13.* comes *f. carm. 1, 35, 22. 3, 11, 13. 4, 5, 24. 4, 12, 1 serm. 2, 7, 115.* custos *f. carm. 3, 22, 1.* interprete lingua *ars 111.* opifex *f. carm. 3, 27, 30.* Romae principis urbium *carm. 4, 3, 13.* sacerdos *f. carm. 1, 16, 6. 3, 3, 32.* ales *f. epod. 5, 100. 10, 1. 16, 24 cf. carm. 4, 1, 10; masc. carm. 2, 20, 10. 16. cf. 1, 2, 42. 1, 6, 2. 3, 12, 4. 4, 4, 1. 4, 11, 26; anceps sexies.* anseris albae (*Bland. Goth.*, albi *cett.*) *serm. 2, 8, 88.* bos *quinquies masc., sexies anceps, fem. carm. 1, 10, 9. epod. 8, 6. 9, 22.* canis *masc. ter, anceps decies quater, fem. quinquies.* vetuli notique columbi *epist. 1, 10, 5;* columba *quater.* dammae *fem. carm. 1, 2, 11* (*cf. Verg.*). elephas albus *epist. 2, 1, 196.* gruis sparsi *serm. 2, 8, 87.* haediliae *carm. 1, 17, 9.* fecundae (*sic Bland.*, -di *cett.*) leporis *serm. 2, 4, 44.* timidos ... lyncas *carm. 2, 13, 40.* serpens *masc. 1, 3, 27, anceps sexies, fem. carm. 1, 37, 27.* simius iste *serm. 1, 10, 18.* acer ... sus *epod. 12, 6, fem. epist. 1, 2, 26. 2, 2, 75.* tigris *fem. carm. 1, 23, 9. 3, 3, 14* (*epod. 16, 31*), *anceps quater.* pressa ... balanus *carm. 3, 29, 4.* calami ... Cnosii *carm. 1, 15, 17.* nardi parvus onyx *carm. 4, 12, 17.* nardus *fem. v. p. 349, 24* aptum dicet equis Argos *carm. 1, 7, 8, loc.* Argis *ter.* Ilios *fem. carm. 4, 9, 18. epod. 14, 14,* Ilion *neutr. carm. 1, 10, 14. 3, 3, 18. 3, 19, 4. 4, 4, 53 epod. 10, 13; loci ancipites duo.* leviora ... Pergama *carm. 2, 4, 12.* Aetna *fem. 3, 4, 76. epod. 17, 33.* candidum Soracte *carm. 1, 9, 2.* Hadria Ἀδρίας *masc. carm. 2, 11, 2. 2, 14, 14. 3, 3, 5. 3, 9, 23. anceps quater.* Metaurum flumen *carm. 4, 4, 38.* flumen Rhenum *ars 18;* Rheni luteum caput *sat. 1, 10, 37.* ad ipsum mane *serm. 1, 3, 18.* deciens solidum *2, 3, 240.* dura ... alvus *serm. 2, 4, 27.* barbitos *masc. carm. 1, 32, 4* (*1, 1, 34. 3, 26, 4*). pulcrae clunes

sat. 1, 2, 89. grata . . . compede *carm. 1, 33, 14 (4, 11, 24),* dura *epod. 4, 4, anceps epist. 1, 1, 3.* cupido *masc.* (*ut* Cupido) *carm. 2, 16, 15. 3, 16, 39. 3, 24, 51 serm. 1, 1, 61. epist. 1, 1, 33, anceps epist. 1, 18, 98.* dies *fem. carm. 1, 13, 20 1, 36, 10. 3, 6, 45 epist. 1, 1, 20 ars 293 adde etiam* volucris dies *carm. 3, 28, 6. 4, 13, 26; masc. vicies octies, anceps toties.* quae finis *epod. 17, 36, masc. novies (in his plur. ter), anceps duodecies* [*falso* fine *codd. carm. 2, 18, 30*]. penus *neutr. epist. 1, 16, 27.* corticem adstrictum pice *carm. 3, 8, 10.* quos . . . in specus *carm. 3, 25, 2.* stirpes . . . raptas *carm. 3, 29, 27.* benigni (*sic* (I), -nae (II)) vepres *epist. 1, 16, 9.*

in numero: ambō *nom. serm. 2, 6, 99, acc.* amb(o) *2, 3, 180,* ambō *2, 7, 62;* ambos *1, 1, 20.* duŏ *acc. masc. 1, 7, 15, neutr. 1, 6, 117. 2, 3, 168;* duarum *1, 8, 45,* duobus *bis.*

maribus Curiis et . . . Camillis *epist. 1, 1, 64.* priscis . . . Catonibus atque Cethegis *epist. 2, 2, 117.* cinctutis . . . Cethegis *ars 50.* Catienis mille ducentis *serm. 2, 3, 61.* Barros *serm. 1, 7, 8.* acceptos regale nomisma Philippos *epist. 2, 1, 134.* socerorum *carm. 3, 5, 8* unicis Sabinis *carm. 2, 18, 14* Vertumnis quotquot sunt *serm. 2, 7, 14* nives *septies.* canis . . . pruinis *carm. 1, 4, 4.* pluviique rores *carm. 3, 3, 56* tribus Anticyris *ars 300* hederae *carm. 1, 1, 29. 1, 36, 20.* lactucae *serm. 2, 8, 8.* thyma *carm. 1, 17, 6. 4, 2, 29* urentis harenas *carm. 3, 4, 31, sing. ter.* merdis . . . albis *serm. 1, 8, 37.* novendialis . . . pulveres *epod. 17, 48, sing. 15es.* Plautinos . . . sales *ars 271.* geminant Corybantes aera *carm. 1, 16, 8.* pateras grataque . . . aera *4, 8, 2,* aeraque et artes *epist. 1, 6, 17,* aera . . . vultum simulantia *epist. 2, 1, 240,* meret aera liber *ars 345;* [*falso* aera *Φ serm. 1, 6, 75*]. incisa notis marmora *carm. 4, 8, 13,* secanda marmora locas *carm. 2, 18, 17.* te . . . tinctae vestiunt lanae *carm. 2, 16, 37,* tonsae *3, 15, 13.* salubres aestates *serm. 2, 4, 22.* per autumnos *serm. 2, 14, 15.* tepidas . . . brumas *carm. 2, 6, 18.* seu plures hiemes seu tribuit Iuppiter ultimam *carm. 1, 11, 4 cf. 1, 15, 35. 2, 10, 5. 3, 1, 32 epist. 1, 10, 15.* festas . . . luces *carm. 4, 6, 42,* profestis lucibus *4, 15, 25.* soles melius nitent *carm. 4, 5, 8,* praecanum, solibus aptum *epist. 1, 20, 24,* perusta solibus . . . uxor *epod. 2, 41,* ventis et solibus *epod. 16, 13.* arbitria *carm. 4, 7, 22.* calores *carm. 3, 24, 37. 4, 9, 11; sing. epist. 1, 7, 5.* contagia *epod. 16, 61 epist. 1, 12, 14, nusquam sing.* cultus *plur. carm. 1, 10, 2. 1, 15, 20 (falso* (I) crines). *4, 4, 34. 4, 9, 15; sing. quater.* desideriis . . . fidelibus *carm. 4, 5, 15; sing. quater.* exitus *plur. epod. 17, 81* (-um (II)). *carm. 4. 8, 34. 4, 14, 38; sing. bis.* fastidia *6es, semel sing.* fortunae *ars 109. 112; sing. 29es.* fugas servorum *epist. 2, 1, 121* [celeres fugae *carm. 4, 8, 15*]; *sing. 11es.* fulgoribus *serm. 2, 2, 5; sing. ter.* mille furores *serm. 2, 3, 325;*

sing. 7^{es}. gaudia 7^{es}, *nusquam sing.*; laetitia *semper* (*ter*) *sing.* gazae *carm. 1, 29, 2. 2, 16, 9; sing. nusquam.* horti *serm. 1, 8, 7. 1, 9, 18. 2, 3, 24; sing.* 5^{es}. iactibus *carm. 1, 25, 2; sing. nusquam.* irae 5^{es}, *sing.* 20^{es}. rapidos . . . fluminum lapsus *carm. 1, 12, 10; sing. nusquam.* luctusque turpes *carm. 2, 20, 22; sing. epod. 16, 39.* tristitiam et metus tradam . . . ventis *carm. 1, 26, 1; sing.* 10^{es}. ignotis perierunt mortibus *serm. 1, 3, 108.* naturas *serm. 2, 8, 93 ars 157 recte trad..* lividas obliviones *carm. 4, 9, 34; sing. epod. 5, 70. 14, 2.* oblivia *serm. 2, 6, 62; sing. nusquam.* opes *pro ops, auxilium: carm. 3, 3, 26 epist. 1, 10, 36. 2, 2, 136; sing. saepe.* ad ortus solis *carm. 4, 15, 15; sing. ter.* otia *sat. 1, 1, 31. 2, 7, 112 epist. 1, 7, 36 ars 199; sing.* 9^{es}. paces . . . bonae *epist. 2, 1, 102.* bella . . . et paces *epist. 1, 3, 8; sing. saepe.* reditus *Reguli carm. 3, 5, 52.* solutos . . . captat risus *serm. 1, 4, 83.* risusque iocosque *1, 5, 98.* dabit risus Nasica *2, 5, 57.* risus undique quaerit *epist. 1, 7, 79; sing.* 15^{es}. saporum *serm. 2, 4, 36; sing. carm. 3, 1, 19. serm. 2, 4, 54.* sententiarum *carm. 3, 4, 70; sing.* 7^{es}. somnos *carm. 1, 25, 3. 2, 16, 15. epod. 2, 28. 5, 96. 14, 3 serm. 1, 5, 15 epist. 1, 10, 18; sing.* 17^{es}. spes *plur.* 5^{es}; *sing.* 23^{es}. strepitusque nocturnos *epist. 2, 2, 79 ars 82; sing.* 11^{es}. nocturnos . . . tepores *epist. 1, 18, 93; sing. nusquam.* terrores *epist. 2, 1, 212. 2, 2, 208; sing. carm. 3, 4, 49.* timores *carm. 1, 37, 15 epist. 1, 4, 12; sing. quater.* humanos in usus *carm. 3, 3, 51; sing.* 16^{es}.

sine clune palumbes *serm. 2, 8, 91; plur. bis.* arente fauce *epod. 14, 4;* fauces urit sitis *serm. 1, 2, 114.* placido lumine (*i. oculo*) *carm. 4, 3, 2.* māla *carm. 2, 19, 24; plur. 3, 27, 54 serm. 2, 3, 72.* naris obesae *epod. 12, 3,* emunctae naris *serm. 1, 4, 8; plur.* 5^{es}. diffissa nate ficus *serm. 1, 8, 47; plur. epod. 8, 5.* aedes *sing. carm. 1, 30, 4. 2, 17, 31. sat. 1, 10, 38. epist. 2, 2, 94; plur. sat. 2, 7, 11. epist. 1, 7, 89.* lupi barbam *serm. 1, 8, 42.* capillus *sing.* 5^{es}, *plur.* 13^{es}. compede *carm. 1, 33, 14. 4, 11, 24 epod. 4, 4 epist. 1, 3, 3;* compedibus *epist. 1, 16, 77. gen.* dapis *carm. 4, 4, 12. epod. 5, 33. 17, 66 serm. 2, 6, 89 epist. 1, 17, 51,* dapem *carm. 2, 7, 17; plur.* 9^{es}. fidem *carm. 1, 24, 14,* fide *carm. 1, 17, 18 epod. 13, 9;* fidibus 10^{es}. exclusus fore *serm. 1, 2, 67; plur.* 5^{es}. frenum *epist. 1, 10, 36. 38; plur.* 5^{es}. frugis fruge *carm. 3, 23, 4 epist. 1, 16, 10. 1, 18, 109 ars 341; plur.* 9^{es}. laeva . . . habena *epist. 1, 15, 12; gen.* habenae *epist. 2, 2, 15; plur. nusquam.* mappa *serm. 2, 8, 63 epist. 1, 5, 22;* mappis *serm. 2, 4, 81.* opera . . . nona (*i. operarius*) *serm. 2, 7, 118.* prece 13^{es}, *plur.* 12^{es}. scriba ex quinqueviro *serm. 2, 5, 56. gen.* quiritis *epist. 1, 6, 7,* quiritem *carm. 2, 7, 3; plur. ter.* sarcina *epist. 1, 13, 6; plur. nusquam.* sorde *epist. 1, 2, 53; plur.* 6^{es}. Tartaro *carm. 3, 7, 17;* Tartara *1, 28, 10.* ve⟨p⟩ris *carm. 1, 23, 5; plur. epist. 1, 16, 9.* verbere *carm. 3, 27, 14; plur. ter.*

heteroclita: craterae *carm. 3, 18, 7. serm. 2, 4, 80.*

cupressi *carm. 1, 9, 11,* cupressos *2, 14, 23,* cupressus (-os Ⓘ) *epod. 5, 18; duae formae ancipites.* ficu [-co *E(Prisc.)*] *serm. 2, 2, 122,* ficis (*fructus*) *2, 8, 88; ter nom. sing.;* caprificos *epod. 5, 17.* fraxinos (-us *Φ*) *carm. 3, 25, 16.* lauro *carm. 3, 4, 19. 3, 30, 16.* lauru *carm. 2, 7, 19; tres formae ancipites.* myrto *carm. 1, 4, 9. 1, 25, 18. 1, 38, 5. 2, 27, 5. 3, 4, 19. 3, 23, 16;* myrtus *nom. plur. 2, 15, 6; semel nom. sing.* pinu *carm. 2, 11, 14; nom. sing. sexies.* platano *carm. 2, 11, 13; nom. sing. 2, 15, 4.* quercus *acc. plur. carm. 1, 12, 12. 3, 23, 10. 4, 13, 10; nom. sing. epist. 1, 16, 9.*

fastos (-us Ⓘⓘ *et varia lectio Prisc.*) *carm. 3, 17, 4,* -us *trad. 4, 14, 4 non recte.*

inberbes *epist. 2, 1, 85,* inberbis (-us *Bland.* C^1 *cf. Lucil. 1058*) *ars 161;* exanimem *serm. 1, 1, 76,* exanimes *2, 6, 114;* violens *carm. 3, 30, 10* (*epist. 1, 10, 37?*), violenta *serm. 2, 1, 39.* indecoro *carm. 2, 1, 22.*

ponendae (-da ς) . . . domo *epist. 1, 10, 13,* domos *13*^{es}, domus *pro acc. plur. nusquam.* in . . . angiportu *carm. 1, 25, 10, nulla alia forma.*

neutr. pelagus *carm. 1, 35, 8. dat.* pelago *1, 3, 11. cf.* melos *3, 4, 2,* epos *serm. 1, 10, 43.*

Assyria (-o *B*) . . . nardo *carm. 2, 11, 16; neutr. epod. 5, 59. 13, 18; bis anceps.* frena *carm. 4, 15, 10, non* frenos. iocos *carm. 3, 21, 2. serm. 1, 5, 98. epist. 2, 2, 56, nusquam* ioca. loca *carm. 1, 22, 7. epist. 1, 17, 28. 2, 1, 223 ars 298, nusquam* loci *aut* locos. ostrea *sing. serm. 2, 2, 21;* ostrea *plur. serm. 2, 4, 33.*

anciliorum *carm. 3, 5, 10. abl.* gausape *serm. 2, 8, 11.* lacunar *carm. 2, 18, 2.* palumbes *carm. 3, 4, 12. serm. 2, 8, 91, non* -bi. penus *neutr. epist. 1, 16, 72, non alia forma.* requiem *epist. 1, 7, 79, non* -tem. Vespero *carm. 2, 9, 10. 3, 19, 26, non aliter flexum.*

Alyattēi *carm. 3, 16, 41,* Bellerophontae (-ti *Φ*) *carm. 3, 7, 15,* -tem *carm. 4, 11, 28,* -tā (-te *codd.*) *3, 12, 8.* Geryonen (-nem *aliquot codd.*) *carm. 2, 14, 8.* Herodis *epist. 2, 2, 184.*

iuventa *5*^{es}, iuventas *4*^{r}, iuventus *8*^{es}; senecta *4*^{r}, senectus *7*^{es}.

de fem. in -ēs *v. p. 353, 1 sqq.*

ad casus: decl. I: metro probantur formae masc. graecae passim, ut Aeneās, Aeolidēs, Monaesēs, Scythēs, Tydidēs, *etiam acc. ut* Anchisēn, Gygēn, Laertiadēn, Merionēn, Mystēn, Panthoidēn, Priamidēn, Thyestēn *et* Pythagorān (*dubitandum de* Lycidan *1, 4, 19, ubi* -am *codd. praeter DR*). *latini nominativi constant metro* Damă Marsyă, *anceps* Apella, *acc. unus* Scipiadam ut *serm. 2, 1, 17. gen. dat. abl. latine flectuntur. vocativi leguntur hi:* Archytă *carm. 1, 28, 2,*

Atridē *epist. 1, 7, 43,* Laertiadē *serm. 2, 5, 59,* Teresiă *serm. 2, 5, 1,* Xanthiă *carm. 2, 4, 2; nota:* Atridă *serm. 2, 3, 187*

nec non fem. graecos servant casus nom. et acc. Alexandreă, Calliopē, Chloē, Dindymenē, Europē, Euterpē, Ithacē, Lalagē, Leuconoē, Lydē, Melpomenē, Mitylenē, Neobulē, Penelopē, Pholoē, Phrynē, Procnē (*at* Thracă *epist. 1, 3, 3; trad.* Thrace *carm. 2, 16, 5*) *ut non enumerem nisi metro probatos, item acc.* Chloēn, Europēn, Lalagēn, Lydēn, Hippolytēn, Rhodopēn, Thracēn, *voc.* Asteriē, Leuconoē, Lycē, Lydē; *latinae formae probantur metro* Thracă *epist. 1, 3, 3,* Cretam urbibus *epod. 9, 29,* Ilionam edormit *serm. 2, 3, 61, traduntur praeterea* Anticyram, Cinaram (-an *a A*) Helenam, Libyam, Penelopam (*at in carm.* Helenen *et* Penelopen); *recte codd. praeter D serm. 2, 3, 140* Electran. *gen. in* -ae (Circae, Penelopae, Semelae) *ante vocalem non leguntur.*

decl. II: Hiber *carm. 2, 20, 20.*

gen. auxili, consili, desideri, favoni, imperi, ingeni, negoti, oti, patrimoni, peculi, silenti, *item nomina ut* Acci, Appi, Capri, Enni, Horati, Valeri *alia, etiam graeca ut* Dionysi, Panaeti, *at in adi.* -ii: egregii, nescii, Assyrii, Carpathii, Cnosii, Lesbii, Maeonii, Martii.

voc. Mercuri *similia, nota* Pompeī *carm. 2, 7, 5 et graecum* Demetri *serm. 1, 10, 90 epist. 1, 7, 52; adi. in* -ius *voc. non extat pro voc. nom.:* filius Maiae *carm. 1, 2, 43,* vos o Pompilius sanguis *ars 292, cf. serm. 1, 6, 38.*

gen. deum *serm. 2, 2, 104. 2, 6, 65,* deorum *24ies;* divom *carm. 1, 2, 25. 4, 6, 22. serm. 1, 3, 117, nusquam* divorum; *5ies* virorum (*etiam* quindecim ... virorum *carm. saec. 70*), *nusquam* virum; bis dena . . . sestertia nummum *epist. 2, 2, 33,* nummorum *quater.* Boeotum *epist. 2, 1, 244.* Graiorum *bis, nusquam* Graium.

metro vindicantur graecae formae hae (*ante vocalem*): Cypron *carm. 1, 30, 2.* Delon *1, 21, 10,* Ilion *3, 3, 18,* Pelion *3, 4, 52,* Rhodon *1, 7, 1,* Troilon *2, 9, 16, latinae* Antiochum *3, 6, 36,* Bacchum *2, 19, 1,* Cyprum *3, 26, 9,* Menelaum *serm. 2, 3, 198* Tantalum *carm. 2, 18, 37,* Teucrum *serm. 2, 3, 204. ceterum* -os *et* -us, -on *et* -um *passim leguntur in codd. ibrida vox* ptisanārium oryzae *serm. 2, 3, 155.*

decl. III nom. arbōs *ob metrum carm. 2, 13, 3;* arbor *quater.* honōs *metro firmatum epist. 1, 18, 102 ars 69, praeterea traditum serm. 1, 6, 83;* honŏr *metro firmatum serm. 2, 2, 28. epist. 1, 16, 39 ars 400, traditum praeterea carm. 2, 11, 9 epod. 17, 18 carm. saec. 57* (honos *Φ*) *epist. 1, 16, 39;* labŏr *metro firmatum carm. 4, 3, 3 serm. 2, 2, 14 ars 291, traditum praeterea carm. 1, 3, 36,* labōs *nusquam ut nec* colōs (color *8ies*).

rhetŏr *epist. 2, 2, 87* (*semel anceps*), Castŏr *epod. 17, 42* (*ter anceps*), Hector *bis anceps, semel* Nestor.

cubital[e] *serm. 2, 3, 255;* puteal *serm. 2, 6, 35. epist. 1, 19, 8 metro firmatur lat. nom.* Macedo *carm. 3, 16, 14, metro constat graecus* Ixion *ars 124,* Orion *carm. 3, 27, 18,* Phaethon *4, 11, 25, ancipites* Alcon, Amphion, Anacreon, Colophon, Lacedaemon, Lacon, Laomedon, Orion, Procyon, Polemon, Porphyrion.

Hermogenēs *serm. 1, 9, 25.*

graeca: Sappho *in sexto pede epist. 1, 19, 28, item* Ino *ars 123;* Iō *ars 124;* herōs *serm. 2, 3, 193, in sexto pede ars 114. 227*

voc. Chlorĭ *carm. 3, 15, 8,* Phyllĭ *carm. 4, 11, 3,* Pipleĭ (-ea *codd.) 1, 26, 9,* Pierĭ *4, 3, 18,* Tyndarĭ *1, 17, 10.*

formas in -eu *v. sub synhizesi p. 341, 22*

acc. in -ă: *metro firmantur:* āera *sat. 2, 2, 13 (anceps carm. 1, 3, 34),* heroa *carm. 1, 12, 1; traduntur etiam* aegida *carm. 1, 15, 11. 3, 4, 57,* aethera *carm. 2, 20, 2; metro certa:* Acheronta *carm. 3, 3, 16 (anceps 1, 3, 36),* Cyclopa *serm. 1, 5, 63 epist. 2, 2, 125,* Hectora *serm. 1, 7, 12,* Helicona *epist. 2, 1, 218,* Memnona *serm. 1, 10, 36,* Nestora *carm. 1, 15, 22,* Platona *serm. 2, 3, 11 (anceps 2, 4, 3),* Plutona *carm. 2, 14, 7;* Salamina *1, 7, 21. 29; traduntur praeterea* Agamemnona *carm. 4, 9, 25,* Anacreonta *epod. 14, 10,* Iapyga *carm. 1, 3, 4; metro non fulciuntur* Hectorem *epod. 17, 12,* Iasonem *epod. 3, 12; at certum* chlamydem *epist. 1, 17, 31,* Aiacem *carm. 1, 15, 19. 2, 4, 5.*

in -ea *v. sub synhizesi p. 341, 25.*

in -ēn *nusquam metro postulatur; ancipitia nomina* Achillen, Prahaten, Tiridaten, Vlixen.

in -ĭn *metro certum* Eupolin *serm. 2, 3, 12; ancipitia* charybdin, Damalin, Memphin, Osirin, Sybarin, Tanain, *item* Ityn. *cf.* Lycorida *carm. 1, 33, 5*

acc. Sapphō *carm. 2, 13, 25*

abl. metro probatur -ī: vi *epist. 2, 2, 173,* avi *carm. 1, 15, 5,* igni *1, 34, 6,* rivali *ars 444,* strigili *serm. 2, 7, 110, traditur praeterea:* amni *serm. 1, 10, 62,* angui (-ue Ⓘ) *epist. 1, 17, 30,* igni *carm. 1, 4, 3 serm. 1, 5, 72,* imbri (-e *C) serm. 1, 5, 95,* securi *carm. 4, 4, 20 serm. 1, 1, 99,* ungui *carm. 2, 8, 4. 3, 6, 24.*

metro probatur -ĕ: amne *carm. 4, 6, 26,* bile *carm. 1, 13, 4,* classe *carm. 1, 37, 24. 3, 6, 15. 3, 11, 48. serm. 1, 2, 47,* colle *epist. 2, 2, 68,* cute *epist. 1, 2, 29. 1, 4, 15. 1, 18, 7,* fine *carm. 1, 18, 10. [2, 18, 30]. serm. 2, 7, 107 epist. 2, 1, 12,* fuste *serm. 1, 3, 134. 1, 5, 23. 2, 3, 112,* imbre *epist. 1, 11, 11,* nave *epist. 2, 2, 100,* orbe *epist. 1, 1, 83,* pelle *serm. 1, 6, 22 epist. 1, 16, 45 (anceps epod. 17, 22),* pene *epod. 12, 8,* rŭde *epist. 1, 1, 2,* sorde *epist. 1, 2, 53,* sorte *6es,* vite *carm. 1, 18, 1. 1, 38, 8*

charybdi *carm. 1, 27, 19.* Thetide *epod. 13, 12.* Aulide *serm. 2, 3, 199*

gausapĕ *serm. 2, 8, 11*

Praenestĕ *epist. 1, 2, 2,* Tiburĕ *epist. 1, 8, 12. 2, 2, 3,* Achillĕ *serm. 2, 3, 193,* Ganymedĕ *carm. 4, 4, 4; anceps* Diomede *serm. 1, 5, 92.*

metro fulcitur -ī: acrī *carm. 3, 2, 2 serm. 1, 10, 14,* celerī *carm. 1, 14, 5,* duplicī *epist. 1, 17, 25,* memorī *serm. 2, 4, 90. 2, 6, 31,* praecipitī *serm. 2, 3, 293; traduntur praeterea:* equestri *serm. 2, 7, 53,* pedestri *serm. 2, 6, 17 ars 95,* simplici *carm. 4, 14, 13* *metro probatur* -ĕ: caelibĕ *epist. 1, 1, 88,* divitĕ *6es*, duplicĕ *serm. 2, 2, 122,* locupletĕ *2, 6, 102,* pauperĕ *ter,* sospitĕ *carm. 1, 28, 27 carm. saec. 40,* supplicĕ *carm. 3, 14, 8,* vehementĕ *epist. 1, 13, 5;* Caeritĕ cera *epist. 1, 6, 62,* Tiburtĕ via *serm. 1, 6, 108; traduntur etiam* alite *epod. 3, 14,* superstite *epod. 1, 5.*

metro fulcitur -ī *in* insolentī *carm. 2, 3, 3,* recentī *carm. 2, 19, 5, non item in* olenti *serm. 1, 2, 30,* patenti *carm. 2, 16, 1,* trementi *epod. 5, 11;* virenti (-te *Φ*) *carm. 1, 25, 17* *at* -ĕ *certum est metro non solum in participiis ut* currente, fallente, fugiente, surgente *aliis multis, sed et in usu adiectivo:* candente *epist. 1, 15, 36,* continente *carm. 2, 18, 22,* florente *ars 115,* fugiente *carm. 3, 2, 24,* fulgente *carm. saec. 61 serm. 1, 6, 23,* praesente *ars 59,* rubente *carm. 1, 2, 2,* sonante *epod. 9, 5. 16, 12*

-ī *metro constat in his:* feracī *carm. 4, 4, 48,* mendacī *epod. 17, 39,* minacī *carm. 2, 1, 17. 3, 4, 54* (*anceps 1, 10, 10*), mordacī *4, 6, 9,* tenacī *epod. 2, 24,* trucī *2, 5,* velocī *serm. 2, 5, 55*

-e *in comparat. passim;* meliore *etiam serm. 1, 9, 68* (-ri *Φ*)

plur. gen. nepotum *carm. 2, 13, 3. 3, 17, 3. epist. 1, 15, 36,* sacerdotum *carm. 1, 16, 6,* vatum *6es;* clientum *3, 5, 53, at* clientium *2, 18, 25. 3, 1, 13,* parentum *1, 2, 23. 2, 20, 6. 3, 6, 46,* parentium *3, 24, 21;* artium *ter,* bidentium *carm. 3, 23, 14,* fontium *3, 13, 13. 4, 14, 45,* frontium *1, 1, 29,* imbrium *3, 27, 10,* litium *3, 14, 26,* montium *ter,* narium *2, 15, 6,* nubium *4, 2, 27,* serpentium *epod. 1, 20;* Quiritium *carm. 4, 14, 1. crebrae formae in* -ntum: *nota:* fugientum *carm. 3, 18, 1,* inminentum (-tium Ⓘ *fortasse recte*) *3, 27, 10,* recentum *1, 10, 2* sapientum *serm. 2, 3, 296, at* sapientium *carm. 2, 21, 14.* divitum *carm. 3, 11, 6. 3, 16, 23,* sospitum *3, 14, 10,* vigilum *3, 16, 2.*

formae graecae: nom. Corybantēs *carm. 1, 16, 8,* Serēs *3, 29, 27. 4, 15, 23;* tempē *carm. 1, 21, 9, in fine versus 1, 7, 4. 3, 1, 24* *acc. metro certa* lyncăs *carm. 4, 6, 34,* Cycladăs *3, 28, 14,* Serăs *1, 12, 56,* Titanăs *3, 4, 43,* Troăs *4, 6, 15, traduntur praeterea* heroas, lyncas, tripodas, Arabas, Cycladas, Hyadas, Thyidas.

ad decl. IV: traditur partubus *epod. 5, 5* [artibus *ab* ars *carm. 3, 6, 22*].

de arborum nominibus quale cupressus *v. sub heteroclitis* *p. 349, 3.*

ad decl. V -iēs *vel* iă:. *formae decl. in* -a *traduntur solae in his:* avaritia militia munditia pueritia saevitia tristitia; *dubitari potest utrum dat. epist. 1, 2, 7 sit* barbariae *an* barbariē (*ut* fidē); *formae in* -es (*metro non certae sunt nisi nom.*) canities *carm. 1, 19, 17,* -iē *2, 11, 8,* luxuriem (-am ①π) *ars 214* (*at* -iā *serm. 2, 3, 79*), materiēs *ars 131,* -iem (-am *R*) *carm. 3, 24, 49* (*at* -iam *ars 38*), mollitiem *serm. 2, 2, 87* (*at* -iā *epod. 11, 24*), nequitiēs *serm. 2, 2, 131* (*at* -iae *dat. nisi est* -iē) *carm. 3, 4, 78. 3, 15, 2,* -iā *serm. 2, 3, 244,* pauperiēs *5^{es},* -iem *10^{es},* perniciēs *epist. 1, 15, 31,* -iem *ter,* temperiem *epist. 1, 16, 8.*

gen. diēi *serm. 1, 9, 35.* fidē[i] *carm. 3, 7, 4.* rĕī *carm. 3, 16, 25.*

dat.: rĕī *carm. 3, 24, 64,* fidē *serm. 1, 3, 95.*

plebs *tertium sequitur ordinem.*

ad comparationem: dexterius *serm. 1, 9, 45;* imus *21^{es},* infimus *bis.*

mirum quot comparativi, partim rariores, apud Horatium legantur: enumero potiores: constantior *epod. 12, 19,* decentius *epist. 2, 2, 216,* ferventius *serm. 1, 10, 62,* iactantior *serm. 1, 3, 50,* scientioris *epod. 5, 72.*

auctius *serm. 2, 6, 3,* corruptius *1, 5, 95,* devinctior *1, 5, 42,* distentius *1, 1, 110,* editior *1, 3, 110,* elutius *2, 4, 16,* fortunatius *ars 295,* inpunitior *serm. 2, 7, 105,* instructior *epist. 1, 18, 25,* limatior *serm. 1, 10, 65,* perditior *1, 2, 15,* perfectius *epod. 5, 59,* productior *ars 189,* quietior *epod. 10, 11,* subiectior *serm. 2, 6, 47,* unctius *epist. 1, 15, 44.*

amicior *carm. 2, 1, 15,* asperior *carm. 3, 24, 53,* caecior *serm. 1, 2, 91,* candidiores *1, 5, 41,* divinior *1, 4, 43,* imperiosius *carm. 1, 14, 8,* flebilior *1, 24, 10,* insanior *serm. 2, 3, 102,* maturior *carm. 2, 17, 6,* mendacior *epist. 2, 1, 112,* operosiores *carm. 3, 1, 48,* pauperiorum *serm. 1, 1, 111,* perennius *carm. 3, 30, 1,* perlucidior *carm. 1, 18, 16,* puerilius *serm. 2, 3, 250,* putidius *2, 3, 75,* rotundioribus *8, 13,* rusticius *serm. 1, 3, 31,* surdior *carm. 3, 7, 21. epod. 17, 54,* taciturnius *epist. 2, 2, 83,* tempestivius *carm. 4, 1, 9,* truculentior *serm. 1, 3, 51,* violentior *carm. 2, 17, 18,* vivacior *serm. 2, 2, 132.*

adde: valdius *epist. 1, 9, 6. ars 321*

incorruptissimus *serm. 1, 6, 81*

nota etiam: ut neque longa nec magis alba velit . . . videri *serm. 1, 2, 124.* nec magis . . . tenerum est aut . . . rectius *1, 2, 80.* nec purior . . . nec magis . . . aliena *1, 9, 50.* magis . . . beatus *1, 3, 142.* magis alba *2, 4, 13.* magis apta *epist. 1, 7, 43.* bene sano *serm. 1, 3, 61.* truculentior atque plus aequo liber *serm. 1, 3, 52,* plus aequo pronus *epist. 1, 18, 10.*

numeralia: *permulta, praecipue in sermonibus, leguntur: notabilia haec:*

de ambo duo *v. sub duali p. 347, 12* unus et alter *serm. 1, 6, 101 ars 15.* Viscorum . . . uterque *serm. 1, 10, 83.* sanus utrisque auribus atque oculis *serm. 2, 3, 284.* [utrisque Ⓘ *serm. 2, 3, 50*]. tribus lectis videas cenare quaternos *serm. 1, 4, 86.* cum bis trium (ter *codd.*) ulnarum toga *epod. 4, 8.* ternos ter cyathos *carm. 3, 19, 14.* bis quinque viri *epist. 2, 1, 24.* tricesima sabbata *serm. 1, 9, 69.* quater undenos . . . decembris *epist. 1, 20, 27.* unde- | octoginta annos *serm. 2, 3, 117.* undenos deciens per annos *carm. saec. 21.* mille ovium *serm. 2, 3, 197.* milibus . . . aliis *serm. 1, 6, 111.* bis mille equos *epod. 9, 17.* milia quinque . . . chlamydum *epist. 1, 6, 43.* mille cadis, nihil est, ter centum milibus *serm. 2, 3, 116.*

ad quartam iaceo *serm. 1, 6, 122.* ante secundam *2, 6, 34.* post nonam venies *epist. 1, 7, 7.* quotā *carm. 3, 19, 7.* hora quota est? *serm. 2, 6, 44.* quotus . . . annus *epist. 2, 1, 35.*

de assis partibus locus celeber ars 326 sqq. (uncia, triens, quincunx, semis). quadrante lavatum . . . ibis *serm. 1, 3, 137.* minus locuples uno quadrante *2, 3, 93.* vilem redigatur ad assem *serm. 1, 1, 43.* unius assis non unquam pretio pluris licuisse *1, 6, 13.* as laquei pretium *2, 2, 99.* se demittit ob assem *epist. 1, 16, 64.* viatica . . . ad assem perdiderat *2, 2, 27.* assem in partes centum diducere *ars 325.* octussibus *2, 3, 156.* octonos . . . aeris *1, 6, 75.* dare milia terna macello *serm. 2, 4, 76.* septem donat sestertia, mutua septem promittit *epist. 1, 7, 80.* erit . . . tuos nummorum milibus octo *2, 2, 5.* accipit et bis dena super sestertia nummum *2, 2, 33.* huic signo ponebam milia centum *serm. 2, 3, 23.* agrum fortasse trecentis aut etiam supra nummorum milibus emptum *epist. 2, 2, 164.* quadringentis sex septem milia desunt: plebs eris *1, 1, 58; cf.* census equestrem summam nummorum *ars 384.* decies centena dedisses huic *serm. 1, 3, 15.* sume tibi deciens, tibi tantundum, tibi triplex *2, 3, 237.* ut decies solidum absorberet *2, 3, 240.* quingentis . . . drachmis *serm. 2, 7, 43.* lucrata . . . talentum *ars 238.* quinque talenta poscit te mulier *serm. 2, 7, 89.* accepit patrimoni mille talenta *serm. 2, 3, 226* mille talenta rotundentur, totidem altera, porro et tertia succedant et quae pars quadrat acervom *epist. 1, 6, 34.*

non semel *carm. 4, 2, 50. 4, 9, 18. cf. ars 468.* bis terque *epod. 5, 33 ars 440,* bis terve (*sic B,* -que *cett. cf. Bentley ad locum*) *ars 358.* felices ter et amplius *carm. 1, 13, 17.* ter et quater anno *carm. 1, 31, 13.* ter . . . quaterque *serm. 2, 7, 76.* ter die . . . totiensque . . . nocte *carm. saec. 23.*

tu quotus esse velis, rescribe *epist. 1, 5, 30.*

ad pronomina: egomet *serm. 1, 2, 131. 1, 3, 23. 1, 8, 23. epist. 2, 1, 220.* semet *serm. 1, 6, 78.*

is *eiusque casus absunt a carminibus* (*crebri in sermonibus, deest* ei) *praeter* ēiŭs *carm. 3, 11, 18 et 4, 8, 18* (*versus suspectus*);

leguntur in carminibus idem 5^{es}, eadem (*4, 10, 7*), idem (*nom. plur. 3, 4, 67*), isdem (*3, 2, 27*).

hūiŭs *serm. 1, 4, 44,* hūĭc *passim in sermonibus, non in carm.* hisce *serm. 1, 3, 70.* huncine *1, 9, 72,* hiscine *1, 2, 109.* hae *f. epist. 1, 16, 15,* haec *neutr. passim.*

illĭus 9^{es} (*carm. 4, 13, 18* illĭus illĭus), illīus *serm. 1, 10, 57; addo* alterĭus 6^{es}; nullĭus *epod. 16, 61 epist. 1, 1, 14,* nullīus *epist. 1, 17, 22 ars 320. 324* [ullĭus *traditum epist. 1, 18, 37*], unĭus *serm. 1, 16, 13,* unīus *carm. 4, 9, 39,* utrĭus *epist. 1, 17, 15; desunt* alius ipsius istius neutrius solius totius.

quis (*interrog.*) *saepe, etiam* quis . . . pudor *carm. 1, 24, 1,* quis . . . campus *2, 1, 29,* quis . . . status *3, 29, 25,* quis . . . finis *serm. 2, 8, 59, traditur* qui (quis *Fλ*) sudor *epod. 12, 7,* qui gurges *carm. 2, 1, 33. abl.* quīs *serm. 2, 8, 18;* quibus *epist. 1, 3, 1, dat. 4, 11, 33.* cūius *epist. 1, 7, 54.*

quis *indef. metro probatur* (*plerumque post* ne *vel* si) 18^{es}, *traditur multo saepius,* si qui *metro constat serm. 1, 6, 30, traditur etiam serm. 1, 4, 41. 1, 6, 79. fem.* quae *serm. 2, 6, 10 metro certum;* si quae (si qua *Φ*) *traditur etiam 1, 4, 93. neutr. plur.* num qua . . . vitiorum *1, 3, 35.*

qui *rel.* cūius 6^{es}. quibus *dat. vel abl. saepe,* quīs *abl. epod. 11, 9 serm. 1, 1, 75, dat. 1, 3, 96, 1, 4, 72. 130. 5, 42. 1, 9, 27.*

aliquis, aliquid (*nulla alia forma*) 7^{es} *in serm. epist., nusquam in carm.*

ecquis *serm. 2, 7, 34,* ecquid *epist. 1, 18, 82.*

quidam, quaedam, quiddam, cuidam, quendam, quidam, quaedam, quibusdam 16^{es} *in serm. epist., nusquam in carm.* quadam (quodam *πλl*) *epist. 1, 1, 32.*

quivis, quidvis, cuivis, quemvis, quidvis, quovis 18^{es} *in serm. epist., nusquam in carm.* quavis *serm. 1, 4, 87.*

cuilibet, quamlibet, quodlibet, quidlibet, quaelibet, quibuslibet 8^{es} *in serm. epist.,* quidlibet *carm. 1, 37, 10,* qualibet *carm. 3, 3, 38.*

quicunque, quisquis *et casus passim in carm. ut in serm. epist.*

quisnam, quidnam *ter in serm.*

quisque *ter in carm.,* quisque *et casus passim in serm. epist.*

quisquam *et casus passim in carm. serm. epist.*

quispiam *deest.*

nemo (*nullus alius casus*) 12^{es} *in serm. epist., nusquam in carm. dat.* nulli *carm. 1, 24, 10. 1, 36, 6 et* 6^{es} *in serm. epist.* nihil *vel* nil *passim,* nihilum *ter in serm.,* nihilo 5^{es} *in serm. epist.,* nilo *metro certum serm. 1, 5, 67.* nullīus *neutr. subst. epist. 1, 17, 22 ars 324.*

ad coniugationes: *de generibus:* haec ego procurare . . . imperor *epist. 1, 5, 21.* ego . . . invideor *ars 56; cf.* invidendus *carm. 2, 10, 7. 3, 1, 45.* regnata Cyro Bactra *carm. 3, 29, 27.* regnata . . . rura Phalantho *carm. 2, 6, 11.* triumphatis . . .

Medis *3, 3, 43.* *cognata haec:* qui pluribus adsuerit mentem *serm. 2, 2, 109.* insuevit pater . . . hoc me *1, 4, 105.* civica iura respondere *epist. 1, 3, 24.* rixa . . . debellata *carm. 1, 18, 9.* omne militabitur bellum *epod. 1, 23.* ludum insolentem ludere *carm. 3, 29, 50.* pugnavit . . . dicenda Musis proelia *4, 9, 19.* erubescendis . . . ignibus *1, 27, 15.* Pegasus terrenum equitem gravatus *4, 11, 27.* perditur *serm. 2, 6, 59.*

ad deponentia: abominatus (-andus *Aλl*) Hannibal *epod. 16, 8.* inominata . . . cubilia *epod. 16, 38.* inauspicatos (non auspicatos (II)) . . . impetus *carm. 3, 6, 10.* bella . . . matribus detestata *carm. 1, 1, 25.* interminato . . . cibo *epod. 5, 39.* lana . . . medicata fuco *carm. 3, 5, 28.* meret aera liber *ars 345,* laudem mereo *ars 268,* meruere decus *ars 286,* merearis *serm. 1, 1, 87,* mereberis *carm. 4, 12, 16,* merentis *epist. 1, 7, 24,* merentem *carm. 3, 3, 13.* meritus *act. serm. 1, 3, 120; pass. carm. 3, 28, 16. 4, 2, 35 serm. 2, 1, 66.* metata . . . porticus *carm. 2, 15, 15,* metato in agello *serm. 2, 2, 114.* barbite . . . Lesbio primum modulate civi *carm. 1, 32, 5.* obstinatas . . . aures *3, 11, 7.* palpēre *serm. 1, 2, 20.* arva . . . populata *carm. 3, 5, 24.* spes . . . ratas *epist. 1, 5, 17.* sortito *epod. 4, 1.* morabitur *pass. ars 178.*

de participiis: adulta virgo *carm. 3, 2, 8,* adulta vitium propagine *epod. 2, 9.* cenatus *serm. 1, 10, 69.* iuratus *epist. 1, 17, 60,* Graecia . . . coniurata *carm. 1, 15, 7.* nupta *5es.* obsoleti sordibus tecti *carm. 2, 10, 6,* obsoleta sordibus *epod. 17, 46.* sic . . . placitum . . . Parcis *carm. 2, 17, 16.* sic dis placitum *serm. 2, 6, 22.* potus *act. 7es, pass.* poti . . . cadi *carm. 3, 15, 16.* pransus *serm. 1, 5, 25. 1, 6, 127. ars 340* (inpransus *ter*). quietus *6es.* suetae *serm. 1, 8, 17,* adsuetum *2, 2, 11.* tacitus *passim.*

formae compositae: fuit . . . captus *serm. 2, 8, 6* [*male* pulsus fuit *Eς 1, 6, 13*]. exclusus fuero *1, 9, 58.* iniecta . . . fuerit *1, 4, 95.* sum futurus *epod. 1, 17.* quaerenda foret *serm. 1, 6, 100.* foret . . . dilatus *1, 10, 68.*

terminationes: 3 plur. perf. in -ēre *81es, in* -ērunt *14es* (*bis in carm.* dederunt), *in* -ĕrunt: vertĕrunt *epod. 9, 17,* adnuĕrunt *serm. 1, 10, 45,* dedĕrunt *epist. 1, 4, 7.*

2 sing. pass. in -re *in carm. 8es, in serm. epist. 17es, in* -ris *in carm. 7es, in serm. epist. 42es.*

inf. praes. pass. in -ī *passim; in* -ier *semel in carm.* spargier *4, 11, 8;* laudarier *serm. 1, 2, 35,* avellier . . . ante quam . . . ostendi *1, 2, 104,* mercarier *2, 3, 24,* torquerier *2, 8, 67,* labier *epist. 2, 1, 94,* faterier *2, 2, 148,* curarier *2, 2, 151; incertum* sectarier *serm. 1, 2, 78.*

perfecta contracta: in -asti, -astis, -arunt, -arim, -aris, -arit, arint (*serm. 1, 8, 42* -ent *trad.*), -arat, -aro, -asset, -asse *41es, non contractae 17es.*

complesti *epod. 6, 9,* impleris *17, 59,* implevisse *epist. 1, 20, 28.* adsuerit *serm. 2, 2, 109,* consueris *1, 7, 34.* quiessem *1, 6, 22.* crevere *carm. 4, 15, 14 ars 216.*

obisset *serm. 2, 8, 59,* perierunt *serm. 1, 3, 108.* periere *epist. 1, 7, 86* [perisset *Φ serm. 2, 3, 93*], periisse *epist. 2, 1, 80,* subisti *epist. 1, 7, 33,* subiīt *serm. 1, 9, 21.* audivit *serm. 1, 2, 18,* audisti *2, 6, 53 epist. 1, 7, 38,* audivere *carm. 4, 13, 1. 2,* audieras *epist. 2, 2, 151,* audieris *serm. 2, 5, 101. 2, 8, 33,* audierit *2, 3, 60.* concupiveris *epod. 3, 19.* inpediit (-iet *trad.*) *serm. 1, 6, 27.* insanisse *2, 3, 134.* ligurrierit *1, 3, 81.* munivit *carm. saec. 43,* munierant *carm. 3, 16, 3.* nequiere *serm. 2, 5, 78.* petiit *epist. 1, 1, 98. 2, 1, 100.* petiverit *epod. 6, 15.* quaesivere *1, 4, 46.* quaesierat *epist. 1, 15, 32.* quaesieris *carm. 1, 11, 1.* rescieris *epist. 1, 1, 227.*

admoverit *epist. 1, 20, 19,* commorit *serm. 2, 1, 45,* moverit *ars 472,* promorat *epod. 11, 14,* remorant *serm. 2, 1, 71,* removisse *carm. 3, 5, 43,* submosses *serm. 1, 9, 48.* novisti *epist. 1, 6, 67,* novistine *1, 10, 14;* nosti *epod. 17, 77 serm. 1, 3, 126. 1, 6, 15. 2, 3, 18 epist. 1, 2, 23,* noram *serm. 2, 3, 25,* noris *carm. 4, 11, 13 serm. 1, 9, 7,* nosset *1, 9, 62,* nosse *2, 8, 19.* ignovisse *epist. 1, 7, 69 ars 347.*

alia vide sub syncopa p. 342, 38.

faxis *serm. 2, 3, 38. 2, 6, 5.* ausim *1, 10, 48.*

ad temporum modorum formas: lăvis *carm. 4, 6, 26,* lăvit *2, 3, 18. 3, 4, 61 epod. 17, 51,* lăvimus *serm. 1, 5, 24;* lāvit *carm. 3, 12, 7,* laverit *epod. 16, 28,* lavisset *serm. 2, 3, 21,* lavĕre *carm. 3, 12, 2; iuxta* lavemur, lavatum. crepuit *carm. 2, 17, 26,* discrepui *ars 219,* increpuit *carm. 4, 15, 2.* resonarint (-ent *trad.*) *serm. 1, 8, 41.* explicui *ter,* implicata *epod. 5, 15,* implicitum *ars 424.* intonata *epod. 2, 51.* sonaturum *serm. 1, 4, 44.* necatus *carm. 1, 29, 6,* enectus *epist. 1, 7, 87.*

absorbĕret *serm. 2, 3, 240.* stridĕre *2, 8, 78.* tergēre *2, 2, 24,* deterget *praes. carm. 1, 7, 15,* pertersit *serm. 2, 8, 11.* densentur *indic. carm. 1, 28, 19.* adoleverit *serm. 1, 9, 34.* conferbuit *1, 2, 71,* inferbuit *2, 4, 67.* nocituram *carm 1, 28, 30.* doliturus *epod. 15, 11, serm. 1, 2, 112. 1, 10, 89.*

accersit *trad. epist. 2, 1, 168, praeterea* accers- *solis in Eς* (*non in* Ⓘ) *epist. 1, 5, 6. 2, 1, 228 serm. 2, 3, 261.* dissiluit *epist. 1, 18, 42,* insiluit *ars 466,* prosiluit *epist. 1, 19, 8.* levi *carm. 1, 20, 3.* severis *1, 18, 1,* inseverit *serm. 1, 3, 35.* minxerit *ars 471* comminxit (-mix- *B*) *serm. 1, 3, 90,* permixerunt (-minx- Ⓘⓘ) *1, 2, 44,* mictum *1, 8, 38.* orĭturum *epist. 2, 1, 17.*

singula verba: fore *6ᵉˢ,* afore *serm. 1, 4, 101,* proföre *epist. 1, 8, 11.*

(ĕdo): ĕst *serm. 2, 2, 57 epist. 1, 2, 39;* ēdī *serm. 2, 2, 116,* ēdisti *epist. 2, 2, 214,* ēdit *epist. 1, 12, 12. coni.* ĕdit *epod. 3, 3 serm. 2, 8, 90,* ĕsset *2, 6, 89;* ĕdendi *epist. 1, 16, 22.*

non vis *epist. 1, 1, 48,* non volt *serm. 2, 3, 267 ars 89,* non voltis *serm. 1, 2, 38.* vin tu *1, 9, 69*

nequeo, nequit, nequeunt, nequiere, nequeas *leguntur, etiam* non quis *serm. 2, 7, 92,* non . . . queant *epod. 11, 25.*

fi *serm. 2, 5, 38.*

inquimus *serm. 1, 3, 66,* inquiet *2, 5, 43.*

effare *imp. epod. 17, 37.*

ad praepositiones: coram *adv. ter, cum ablativo praeposito* te coram *serm. 1, 4, 95, postposito serm. 1, 4, 74 epist. 1, 17, 43 ars 185.* te palam *epod. 11, 19.* post paullo (-um *Φ*) *carm. 3, 20, 3 serm. 1, 2, 120* (*cf. nota crit.*) *epist. 1, 6, 43. 1, 18, 83;* nono post mense *serm. 1, 6, 61.* procul negotiis *epod. 2, 1,* prava ambitione procul *serm. 1, 6, 52.* simul his *serm. 1, 10, 86.* usque Tarentum *serm. 1, 6, 105;* usque ad *epod. 1, 13 serm. 1, 3, 7,* usque . . . ad *1, 5, 82,* ad usque *1, 1, 97. 1, 5, 96,* ad . . . usque *1, 2, 26* praeter plorare *serm. 2, 5, 69*

postpositae: citra *v. l. 24;* coram *v. l. 9.* quos inter *carm. 3, 3, 11,* haec inter *epod. 2, 38 serm. 2, 6, 59. 77,* inter *post subst. carm. 3, 23, 10 epod. 12, 23 serm. 1, 1, 47. 116. 1, 3, 53. 60. 2, 2, 32. 2, 3, 40 epist. 1, 4, 4. 12. 2, 1, 43.* palam *v. l. 10.* quem penes *ars 72.* astra praeter . . . et undas *carm. 3, 27, 31.* propter *serm. 1, 3, 100.* sine *serm. 1, 3, 68. 1, 5, 99.* super *epod. 7, 3 epist. 2, 1, 152.* supra *carm. 3, 19, 15.* faece tenus *3, 15, 16.* fines, quos ultra citraque *serm. 1, 1, 107.*

ad coniunctiones: et *postpositum secundo loco saepe, ut carm. 1, 2, 9. 18. 39. 1, 29, 14. 3, 24, 48 epod. 1, 12. 17, 3 serm. 1, 3, 54. 2, 1, 64; tertio loco epod. 16, 40 serm. 1, 3, 63.* atque (ac) *secundo loco: epod. 8, 11. 17, 4 serm. 1, 2, 10. 1, 5, 4. 1, 6, 111. 131. 1, 8, 34, tertio carm. 1, 25, 17.* aut *secundo loco carm. 1, 21, 7 epod. 1, 34. 7, 7. 9, 31. 16, 4 serm. 2, 7, 50;* vel *secundo loco serm. 1, 2, 134;* ve *quarto carm. 4, 1, 21;* sed *secundo loco carm. 4, 4, 33 epist. 2, 1, 89. 2, 2, 46;* at *secundo loco serm. 1, 2, 47. 1, 8, 37;* nec (neque) *carm. 3, 4, 77. 4, 5, 14 epod. 10, 11. 16, 5. 60 epist. 1, 18, 37;* ne *interrog. serm. 1, 5, 65.*

postpositum ergo *serm. 2, 2, 35. 2, 3, 89. 156. epist. 2, 1, 206. ars 353;* itaque *epist. 1, 1, 10;* nam *secundo loco carm. 4, 14, 9. epod. 17, 45 serm. 2, 3, 20. 41. 302 epist. 2, 1, 186, tertio carm. 1, 18, 3 epod. 14, 6 serm. 2, 6, 78.* namque *secundo loco serm. 1, 6, 57.* etenim *secundo loco serm. 1, 6, 54. 1, 7, 10. 2, 3, 284. 2, 5, 60, tertio carm. 4, 5, 17* (*primo solum serm. 2, 7, 37*)

ad interiectiones: heu heu (eheu *Φ*) *carm. 1, 15, 9. 1, 15, 33* (eheu *DΦ*) [*2, 14, 1* eheu *codd.*] *epod. 15, 23* (eheu *F*), eheu *carm. 3, 29. 3, 11, 42. epod. 9, 11 serm. 1, 3, 66. 2, 3, 156.* a a *epod. 5, 71.* eia *serm. 1, 1, 18. 2, 6, 23.* eu *ars 328.* euoe *carm. 2, 19, 5. 7.* hercule *serm. 2, 7, 72. epist. 1, 15, 39.* heus tu *serm. 1, 3, 21.* ōhe *serm. 1, 5, 12,* ŏhē *2, 5, 96.* pro curia *carm. 3, 5, 7.* vae *1. 13, 3.*

INDEX NOMINVM

ADDENDA ET CORRIGENDA

p. 41 *app. ad 1, 32, 15 ingeniosam Sudhausii coniecturam operae pessumdederunt: tu discinde* mihi cunque *in duo verba*

p. 87 *ad 3, 7, 15: secundum ea quae disputaverunt Wackernagel, Arch. f. l. Lex. 14, 5 adnot. et Lindsay ibid. 15, 144 interpretandum videtur* bellerophonte *lectio codicum ut dativus 5. ordinis, itemque retinendum* Bellerophontē *abl. carm. 3, 12, 8*

p. 93 ad 3, 12, 8 v. ad p. 87

p. 97 in 3, 16, 21 corrige negaverit

p. 112 in 3, 29, 26 lege Vrbi

p. 141 in carm. saec. 49 lege bubus, *item*

p. 144 in epod. 2, 3 et cf. praef. p. VI adnot.

p. 185 in serm. 1, 4, 35 lege ex (II): excutiat, sibi non, non cuiquam parcet amico *cf. praef. p. VII adnot.*

p. 187 in serm. 1, 4, 98 lege Vrbe

p. 191 app. ad serm. 1, 5, 52 cf. Quint. inst. 6, 3, 58 ed. Radermacher

p. 204 in serm. 1, 10, 4 lege Vrbem.

p. 217 lege: (I): ***aDE***

p. 246 in serm. 2, 8, 4 malo nunc legere da *cum Muellero, cum* dic *in* (I) *(Bland.) glossa esse videatur*

p. 251 app. ad epist. 1, 1, 33 lege: caecaque c. p.

p. 264 app. ad „ 1, 7, 30 ante cumeram *excidit ipse numerus* ***30***

p. 299 in epist. 2, 2, 15 dele virgulam, post habenae

p. 301 in „ 2, 2, 67 distingue vocat, hic

p. 346, 17 adde: nota redducere *serm. 2, 3, 191* (ded- ς)

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEVBNERI.

Date Due

DATE DUE	BORROWER'S NAME